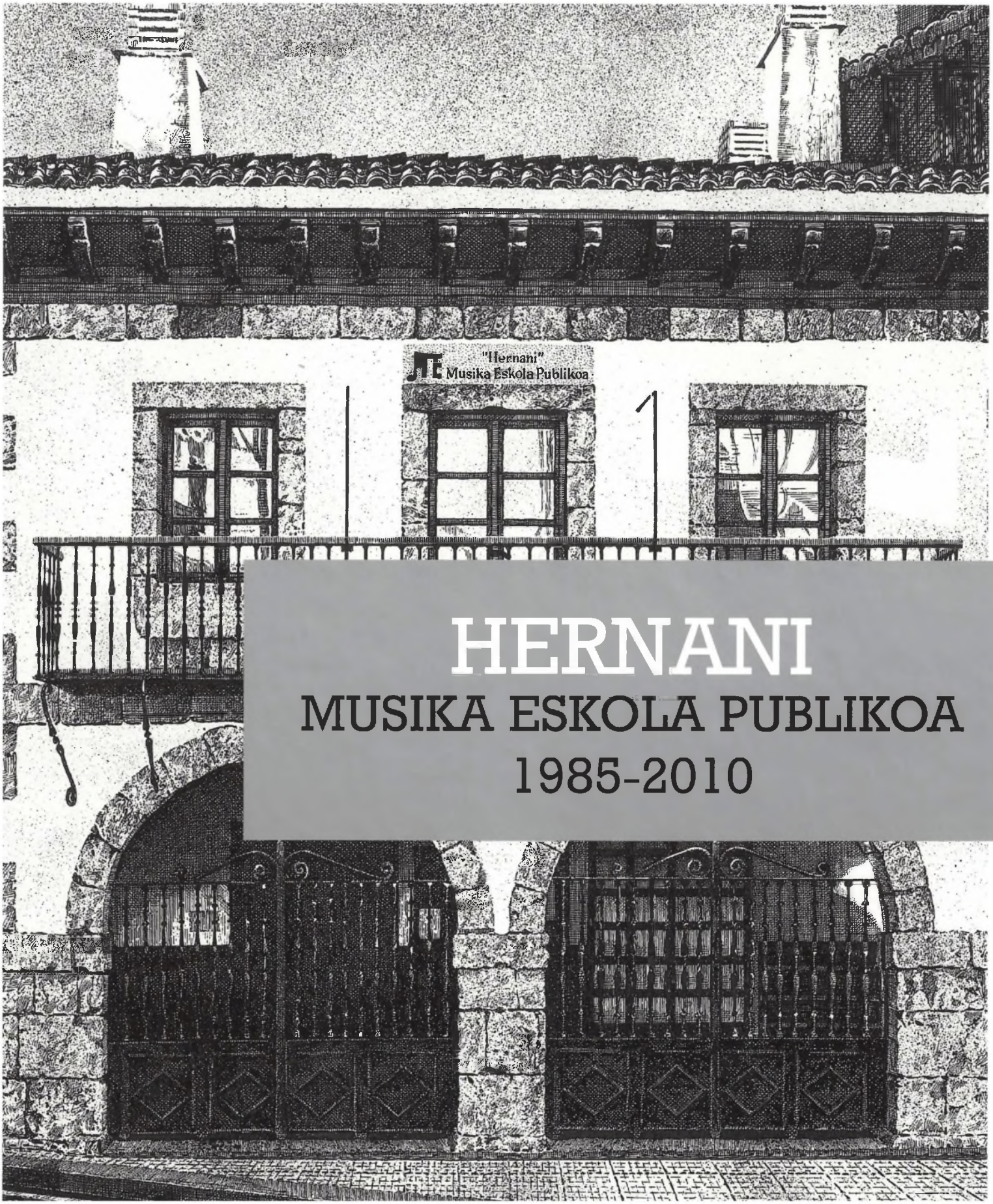

HERNANI

MUSIKA ESKOLA PUBLIKOA

1985-2010

HERNANI
MUSIKA ESKOLA PUBLIKOA
1985-2010

Iñaki Eguren Etxabeguren
Joxan Goikoetxea Maritxalar

Lehen argitaraldia:
2011ko abenduan

"Hernani" Musika Eskola Publikoa
1985 – 2010

Zuzendaritza eta koordinazioa:
Iñaki Eguren Etxabeguren
Joxan Goikoetxea Maritxalar

Azala:
Luis Errazkin Izagirre
Kontrazaleko bertsoa:
Gorka Tolosa

© **Argitalpenarena:**
"Hernani" Musika Eskola Publikoa – Hernaniko Udala
Atzieta 4. 20120 Hernani. Gipuzkoa. Telef: 943.337050
E-maila: zuzen.musika@hernani.net

© **Testuena:** Egileak
© **Argazkiena:** Egileak

ISBN: 978-84-934193-5-6
Lege gordailua: NA-196/ 2012

Sorkuntza, diseinua eta maketazioa:
Grafikoki

Aleak: 1000

Eskerrak diska-liburu hau gauzatzen lagundu duten guztiei.

AURKIBIDEA

ATARIKOA 5

"Orain 25 urteko lehen haziak fruitu ederrak eman ditu"
MARIAN BEITIALARRANGOITIA 7

"Zilarrezko eztaiak"
JOXAN GOIKOETXEA MARITXALAR 8

"Zeinek pentsatu!"
RIKARDO MENDIOLA EGAÑA 11

"Musika Eskola, 25 urte, zorionak eta urte askoan!"
KORO ETXEBERRIA TOLOSA 12

"La Musika Eskola de Hernani: 25 años de celebración"
MARAVILLA DÍAZ 13

EDUKI NAGUSIA 17

Hernaniko Musika Eskola. 1985-2010
IÑAKI EGUREN ETXABEGUREN 17
Oharrak eta bibliografia 73

La Escuela de Música de Hernani. 1985-2010
IÑAKI EGUREN ETXABEGUREN 75
Notas 130

Hernani Musika Eskola, euskal herri musikaren harrobia
JUAN MARI BELTRAN ARGIÑENA 131
Oharrak 155

ERANSKINAK - BESTE AURKIBIDEAK 157

Irudien aurkibidea 159

I. Eranskina. Hileroko Kontzertu zikloa 169

II. Eranskina. Ikasleen zerrenda 173

ETA GAUR EGUN? 185

1985-2010 - AUDIO GRABAKETAK 191

Audio Disc. Kreditoak 193

ATARIKOA

Marian Beitialarrangoitia Lizarralde

Hernaniko Alkatea

ORAIN 25 URTEKO LEHEN HAZIAK FRUITU EDERRAK EMAN DITU

Herritar orori tokatzen zaigu modu batera edo bestera, honetan edo hartan, egunero erabakiak hartzea, eta ez da beti ondo jakiten orain erabakitzen den horrek ondoren zer ekarriko duen, baina egin egin behar denez, aurrera jo ohi dugu, batzutan asmatuz eta beste batzutan ez hainbeste. Neroni ere egunero egokitzen zaizkit horrelakoak eta denborak esango du zertan aritu naizen finago edo traketsago.

Hernaniko Musika Eskolari begira jarrita, aurrekoen erabakien juzkua egiterakoan zalantzarik ez dut, asmatu zuten oztopoak oztopo aurrera egitea erabaki zutenek. Zer eta beste musika eskoletan eskaintzen ez ziren euskal musika tresnei toki eginez, baita diru laguntzarik gabe izanda ere, eta hortaz beste eskolekin alderatuta berezi egingo zuen eskaintza eginez herritarrei.

Nik, Hernanira iritsi nintzenean, Udaletxeko 4. solairuan ezagutu nuen Musika Eskola bera eta baita bertako irakasleak ere, nahiz eta ikasle modura egungo eraikinean aritu nintzen. Sartzearekin bat Hernaniko Musika Eskolaren altxor diren talde lana, musikarekiko zaletasun neurrigabea eta klase hutsetik harantzago doan inplikazioa sumatu nituen, eta ikasle modura denbora tarte laburra egin arren, zer duen altxor gogoan eraman izan dut beti. Horrek azaltzen du zer dela eta aurki genezakeen nonahi eta noiznahi musika Hernaniko kaleetan. Oso gutxitan antolatzen da ezer herrian musika lagun ez duena, eta horretan Musika Eskola da ardatza, eta bertako eskaintzatik bereziki euskal soinu tresnek dute hartzen kalea. Hori bera bertakoen jarduerak ahalbidetu du, orain 25 urte hartutako erabakiaren hazia erein dutelako.

Are gehiago atzeak erakusten omen duela eta aurrea nola dantzatu, ordukoak eta egindako ibilbideak erakutsi digute egun erabakiak hartzea dagokigunoi bide bera urratzen jarraitu behar dugula, hori dela apustu egokia. Horrek ekarri du 25. urteurrena ospatzen ari garen ikasturte honetan salto bat egitea, orain ere ez testuinguru errazenean, baina egin egin behar den ziurtasunak bultzatuta. Horrela lortu dugu alboka eta txalapartari eskaintzen zaizkion orduak bikoiztea, dultzaina eta txistuaren pare jarriz. Hori posible izan da egungo eraikinak muga handiegiak jartzen dizkigula jakin arren, baina horrek ere izango du soluzioa etorkizunean, eskaria asetzen ez duen eskaintza hobetzeko. Hernaniko Musika Eskolaren 25. urteurrenean Kultur Gune berri baten proiektua zehazteko lehen urratsak ematen ari gara eta bere baitan Musika Eskola berria aurreikusten da. Eraikin berri honek ere ez du bide erraza izango, baina unean uneko erabakiak hartzea tokatu zaigu eta asmo sendoarekin egin dugu, berandu baino lehen Hernanik merezi duen Musika Eskola eta urteko lanaz gozatzeko auditorio egokia lortzeko bidea egin dezan.

Orain 25 urteko lehen haziak fruitu ederrak eman ditu gaur arte eta etorkizun oparoa du aurretik, sustraiak indarberritzen jende asko ari baita eguna joan eta eguna etorri, ikasle, irakasle, entzule... Guztion artean orduko hura altxatzeko modua izan genuen modu berean, etorkizuna lantzeko gaitasuna izango dugu, orain arte erakutsi duzuelako.

Zorionak denei, asko baitzarete Musika Eskolaren hazia erein duzuenak, enbor sendo eta adar askotako zuhaitzari bizirik eusteko.

Joxan Goikoetxea Maritxalar

Musika Eskolako Zuzendaria, 2009-2011

ZILARREZKO EZTAIAK

El color plata de la portada de este libro quiere representar el 25º aniversario de nuestra Musika Eskola. Unas bodas de plata representan siempre una importante efeméride, un momento especial de nuestras vidas en las que merece la pena rememorar vivencias y hechos, y nos dan pie a ordenar nombres, datos y cifras que describen y cuantifican el alcance de una trayectoria. La plata, en cambio, no representa siempre el final de algo, la culminación de un objetivo o la llegada a una meta definitiva. La plata siempre nos da margen para continuar el camino, para superarnos, y para obtener nuevas y mejores experiencias.

"Hernani" Musika Eskola Publikoa se creó en 1985 por iniciativa del Ayuntamiento, que decidió remodelar la antigua Academia Municipal para adecuarse a las nuevas leyes educativas. Dichas normas pretendían regular la enseñanza musical, y propiciaron la aparición de numerosos centros municipales y privados, con el consecuente "boom" de la música como oferta artística y de ocio.

"Sin música, la vida sería un error". Nietzsche.

Pero, ¿cuáles son los principales condicionantes para que en un entorno, pueblo, ciudad o país se dé un proceso de enseñanza-desarrollo de calidad y con personalidad propia?:

¿Su propio entorno? ¿La fortuna de contar con personas de talento innato? ¿La fortuna de contar con personas cuya vocación y dedicación consiga llevar ese talento a un alto grado de desarrollo y madurez? Probablemente, la suma de todos ellos, y muchos más...

Cuentan las crónicas de la época de la Reina Victoria Eugenia, que ésta acostumbraba dar algún paseo por los alrededores de Donostia durante sus numerosas estancias en la capital guipuzcoana. En alguno de ellos, y a su paso por Hernani, fue testigo de alguna manifestación músico-festiva. Desconozco si en su honor, en su contra, o simplemente con motivo de una de las muchas fechas que anualmente se festejan en nuestra villa. Pues el comentario que, al parecer, surgió de su boca fue: *"¡Qué pueblo más simpático, y qué bullicioso!"*.

El pensador Voltaire lo había descrito antes de un modo más poético: *"El pueblo que canta y baila a ambos lados de los Pirineos."*

De una manera o de otra, queda claro que en nuestro entorno, el gusto y la querencia hacia la música y la danza son manifiestas y favorables.

Muchas veces he reflexionado sobre la vocación y las cualidades innatas para cualquier especialidad, y en concreto para la música. Yo tendría 6 años en 1974 cuando me matricularon en la Academia Municipal, y empecé como otros muchos a aprender solfeo y txistu. Recuerdo la inscripción de la placa que había en la entrada del aula situada en el ático del Ayuntamiento. La forma, la textura y la tipografía de sus letras eran como de otra época; uno se transportaba como a otro mundo que le resultaba nuevo y misterioso. En mi caso diría que, además de nuevo, y a pesar de lo vetusto y obsoleto de muchos de los objetos e instrumentos que allí había, me infundía una atracción y un respeto que no he sentido por ninguna otra cosa en mi vida. La organización diaria, y, sobre todo,

la mental y la espiritual, giraba en torno a ese pequeño rato que tuve la fortuna de pasar al lado de D. Juan José Iruretagoiena. Unos años después quise recuperar y guardar aquella placa cuando procedimos a derribar la antigua sede. No llegué a tiempo, pero me imagino que a estas alturas me queda claro que la vocación era aquel deseo de ver aquella inscripción cada mediodía.

Y, ¿sobre la formación, la enseñanza y la pedagogía? Mucho se puede escribir sobre ello.

En estos 25 años, la Musika Eskola ha conocido un profundo proceso de actualización curricular y pedagógica que el Departamento de educación de la Eusko Jaurlaritza ha impulsado desde la implantación de la L.O.G.S.E. en 1992, con una clara influencia de los modelos de enseñanza europeos. Todo ello ha llevado a la creación de un equipo pedagógico que actualmente está compuesto por 20 profesores/as, que han abordado esta etapa con una clara vocación y esfuerzo de reciclarse ante la aparición de nuevos criterios, disciplinas y generaciones que configuran un nuevo universo musical en Hernani.

Hechos como el de la habilitación de las antiguas escuelas públicas de Atzietas como actual sede de la musika eskola, una mayor presencia del alumnado en los actos festivos y tradicionales de Hernani (Preludio de San Juan, afianzamiento de un ciclo de conciertos mensuales como principal oferta musical de Hernani, etc.); el hecho de ser pioneros en la enseñanza reglada de los instrumentos autóctonos, acompañada de una importante oferta de eventos asociados (Txalaparta festa, Albokarien topaketa, Txistulari txapelketa, etc.); pioneros igualmente en la aplicación de la informática a la enseñanza musical desde 1989, o la importante presencia de nuestro alumnado, tanto a título individual como colectivo, en diferentes e importantes certámenes y concursos.

Yehudi Menuhin fue un niño prodigio, y, siendo adolescente, ya recorría el circuito internacional de salas de concierto. Cuando apenas pasaba de los diez años, su padre dejó su puesto de superintendente de las escuelas judías de San Francisco para convertirse en gerente y acompañante del joven virtuoso. Es por ello que resultan de especial interés los comentarios de Menuhin sobre los niños prodigio y sobre la genialidad. Menuhin dice haber tenido la gran suerte de tener unos padres que estimularon sus aficiones artísticas, y supieron darse cuenta de que su capacidad era sobresaliente en un campo artístico determinado. Pero Menuhin comenta a continuación que, a su juicio, casi cualquier ser humano tiene la potencialidad de destacar por sus habilidades artísticas en algún campo concreto, y que, si la educación y el ambiente familiar lo promovieran adecuadamente, serían muchos más los niños prodigio que surgirían. Esos comentarios enlazan bien con las preocupaciones de Menuhin por promover la educación musical infantil, enfatizando menos la perfección técnica que la empatía del joven intérprete con el *espíritu* de la música.

"Hernani" Musika Eskola Publikoa encara estos actos conmemorativos con la vista dirigida igualmente al futuro; un futuro en el que las nuevas generaciones y las nuevas corrientes artístico-creativas demandarán y crearán nuevos hábitos en una sociedad en la que el consumo y la oferta musical tiene cada vez mayor peso específico en el campo sociocultural y en el del ocio.

Este período de reflexión va a coincidir con la aparición del nuevo decreto ley que regulará las normas básicas por las que se regirán los centros de enseñanzas artísticas específicas no regladas, y las Escuelas de Artes de la Comunidad Autónoma de Euskadi. Este decreto actualizará el anterior, que data de 1992.

Por otro lado, los planes y estudios que el actual Ayuntamiento está realizando sobre la creación de nuevos equipamientos urbanísticos, contemplan la necesidad de un nuevo edificio que pueda albergar a la Musika Eskola. El incremento del alumnado en nuestro Centro actual, y las nuevas disciplinas, están haciendo necesaria la ampliación y adecuación de los espacios destinados a la docencia, o incluso la construcción de un nuevo edificio, con la ineludible premisa de un bien madurado proyecto que optimice las condiciones espacio-acústico-ambientales, que en el actual edificio de Atzietas no se llevó a cabo con la participación de los profesores.

"Estoy seguro de que la buena música alarga la vida". Menuhin.

Me gusta mucho la reflexión de Menuhin, pero, para acabar, me quedo con este anónimo: *"Los mejores y los peores momentos de nuestra vida, siempre están acompañados de alguna buena canción"*.

Zorionak guztioi ! Urrearen bila, 2035ean, hurrengo zita.

Ricardo Mendiola Egaña

Hernaniko Alkatea, 1983-1987

ZEINEK PENTSATU!

Zein erraz izango litzatekeen musika eskolak emandako emaitza ederren aurrean esatea, gu, erabakia hartu genuenak, jakitun ginela honelako emaitzetara ailegatuko zela.

Baina errealitatea beste bat izan zen eta gehiegi luzatu gabe erabakia hartu genuen garaietara joango naiz, 1984 eta 1985 urteetara:

- Hernani azpiegitura beharretan zegoen eta denbora asko behar genuen laguntzak lortzeko.
- Euskal Herrian birmoldaketa industriala gogorra izan genuen eta Hernanin horren eragin zuzena Orbegozokoa izan zen. Konturatu behar dugu Hernaniko bizilagun asko enpresa horretatik bizi zirela. Egoera oso txarra zen.
- Lasarte herri bezala sortu zen. Hernaniko zatiak 10.000 bizilagun zituen. Momentu gogor asko eduki genituen.
- Estatuaren partetik eta guardia zibilen bitartez oso errepresio handia jasan genuen; atxilotuak ugari izan ziren.
- Momentu latzenak gertatu ziren hernaniar batzuen hilketekin, "eskubi indarren" eta guardia zibilen bitartez: Txuria, Rafa Goikoetxea eta Inazio Aztiazunzarra
- Momentu txarretan gauza ederrak ere jaiotzen direnez, egoera hartan kulturako zinegotziak, Koro Etxeberriak, planteatu zizkigun behin eta berriro kontserbatorioren beharra eta kontratazio berriak, aldaketa hori aurrera eramateko. Azkenean, konbentzitu gintuen.
- Hala, kontratu berriak egin genituen proiektua aurrera eramateko: Montserrat Auzmendi, Juan Mari Beltran, Joxan Goikoetxea, Arantza Alberdi eta abar.

Emaitzak orain ikusten ditugu eta pozik egotekoak dira. Bukatzeko eskerrak eman nahi dizkiet: lehendabizi, Koro Etxeberriari bera izan zelako proiektu honen lehendabiziko pertsona babesa eman ziona; eta gero, Juan Mari Beltrani, Joxan Goikoetxeari eta abarri.; lan handia, ona eta ilusio handiz egin dutelako.

Koro Etxeberria
Tolosa

(Hernaniko zinegotzia 1983-1987)

MUSIKA ESKOLA, 25 URTE, ZORIONAK ETA URTE ASKOAN!!!

Igandea, goizeko bederatziak, esnatzen naute, izara artean, goxo, entzuten ditut (zenbaiti ajea areagotzen badie ere), badatoz, astero bezala, hilero, urtez urte, gure txistulariak: diana omen, eguerdian beste talde bat, etxeko lanetan, egunkaria irakurtzen, paseoan, ... aditzen dira, talde bat eta beste bat, oraingoan trikitia eta panderoa, gero flauta, eta ondoren,...

San Joanak iritsi dira, hamabietan txupinazoa, ilusioz, maitasunez, emozioz beterik San Joan Martxa entzuten dugu, hurrengoan txaranga, eta berehala abesbatza, eta segituan, rock kontzertua, eta gero..., eta hurrengoan... herri honetan, beti, txoko eta bazter guztietan –ezin ihes egin- bada nonahi melodiaren bat.

Ederra da Biterin edo Sandiusterrin, Madalena kaperan edo herriko plazan, ezkontza nahiz hiletetan, ekitaldi sozial edo politikoan, baita munduko hainbat herrialdetan ere, biolina eskuan edo txalaparta makilak, gitarra edo.... ikustea/entzutea/disfrutatzea. Bikainak dira eskaintzen dizkiguten lehen maitasunaren doinu haiek, tristura eta poza eragiten dizkiguten besteak, oroitzapena eta berrikuntza ekartzen dizkigutenak, azken batean.

Eta horrela jarrai genezake amaigabeko zerrendan, ez da behar ordea. Hernanik ondotxo daki zer den, zer eman duen hogeita bost urteotan Musika Eskolak, zeinek pentsatuko zukeen!

Denbora iragan da eta orduan bezalaxe garbi, arrunt garbi, ikusten dut asmoa, nahia, helburua, gogoa: Hernanik merezi zuen, behar zuen, musikaz gozatzea, disfrutatzea, emozionatzea, aberastea,...; nahi zuen edonorentzat gunea eta unea. Musika ez zen gutxi batzuen pribilegioa, baizik eta herritar ororen eskubidea, guztiok gozatzeko altxorra, eta horretarako sortu behar genuen Kontserbatorioa.

Sesio handiko egoera politiko eta soziala bizi genuen, (Rikardok ongi azaltzen duen gisa), eta dezente zaila zen horrelako gaiei leku egitea eta behar zuen garrantzia ematea. Hala ere, dena egiteko adorea eta kemena izan zen, -aurretik beste batzuk egindakoa eskertuz eta jarraipena emanez batetik, eta bestetik Hernaniko etorkizuna eginez, prestatuz, eraikiz joan behar genuen momentu hartan-, eta orain ikusten dugu zeinen garrantzitsua izan zen orduko erabaki hura, garai hartan anitz jende horretaz jabetzen ez bazen ere.

Ez zen erraza izan bidea. Esaterako ordura arte inongo eskoletan irakasten ez ziren euskal musika tresnen irakaspenak ematea oso garrantzitsutzat hartu zen. Hara hor ordea gure sorpresa, gure ustekabea, erakundeetatik esan zitzaigunean pianoa edo biolina irakasteko diru laguntza izango zela baina euskal musika tresnak..., horretarako ez!, A ze zaplastakoa! Zer egin? bertan behera utzi edo Udalak bere gain hartu (orduan ere aurrekontua urri, betiko feloa!). Erabakia begi bistakoa da.

Kezka adina indar geneukan eta aurrera egin zen Udaletxeko 4. pisuko gelatxo batean lehen piano klaseen notak entzuten zirela, geroztik gainontzeko denak, errenkan.

Hitzak soberan dira. Dena dela, tartetxo hau eskaini didazuela eskertuz eta bide batez, aprobetxatuz, oso harro nagoela adierazi nahi dut, hernaniar gehienon moduan seguru asko, zaindu, gorde eta hobetzen segitu behar dugu; Musika Eskolak ez du mundua "konponduko" baina alaiagoa, aberatsagoa, jakintsuagoa eta maitagarriagoa egiten lagunduko digu.

Azken lerrook, bihotzez, eta maitasunez, batik bat irakasle eta langileentzako eskaini nahi ditut, izan ere, zuen lana, zuen konpromiso pertsonala eta profesionalagatik ez balitz, ez zen posible izango-eta hau guztia. ESKERRIK ASKO!

Maravillas Díaz Gómez

Profesora Titular del Área de Didáctica de la Expresión Musical. Universidad del País Vasco

Responsable de los Cursos de Formación Permanente del Profesorado de Música (1990-1996) Dpto. de Educación - Gobierno Vasco

La música no es en modo alguno una mera actividad singular o lineal; surge con los cambiantes territorios de la expresión, la intención, el sentimiento, la función, el estado de ánimo, la identidad y la cognición. Las regiones del compromiso son heterogéneas: diferentes, fluidas, multidimensionales y diversas.

David K. Lines
Universidad de Auckland. Nueva Zelanda

LA MUSIKA ESKOLA DE HERNANI: 25 AÑOS DE CELEBRACIÓN

Una celebración es el momento clave en el que se reconoce todo lo que se ha hecho durante un periodo determinado de tiempo y que, inevitablemente, nos conduce a volver la vista atrás. En mi caso el *reloj del tiempo* me sitúa en septiembre del año 1993, año en el que tuvieron lugar en Durango unas Jornadas sobre "Escuelas de Música y Plan Pedagógico" y que marcaban el inicio de una importante Reforma de las Enseñanzas Musicales.

Las jornadas estaban diseñadas y organizadas por el entonces Instituto para el Desarrollo Curricular y la Formación del Profesorado del Gobierno Vasco, y el Área de Expresión Musical del Departamento de Didáctica de la Expresión Musical, Plástica y Corporal de la Universidad del País Vasco. Uno de los objetivos, quizás el más importante, era dar a conocer el modelo europeo de Escuela de Música y mostrar asimismo, algunas escuelas de música del Estado que trabajaban a partir de dicho modelo. Se buscaba establecer un foro de debate en el que el profesorado pudiera intercambiar opiniones, recoger sugerencias y mostrar intereses.

En este encuentro, colaboraron ponentes que nos hablaron de propuestas educativas de música exitosas pero quizás lo que suscitó mayor participación por parte de los asistentes fue la Mesa Redonda que se llevó a cabo bajo el título *Escuelas de Música: Una apuesta educativa*. El Jefe de Servicio de Enseñanzas Especializadas, Guzmán Aranaga y los representantes de dos centros de música de nuestra Comunidad: Getxo e Irún, con Joxean Llorente y Pedro Martínez respectivamente, intervenían como informantes.

No era de extrañar que la atención del profesorado de los entonces conservatorios de música[1] que pasaban a ser escuelas de música, participaran con interés del debate. El establecimiento de objetivos diferenciados de las escuelas de música que la reforma proponía y de los conservatorios que habían venido funcionando hasta esos momentos, conllevaba a diferentes y desconocidas concepciones. Era lógico que el profesorado en sus intervenciones uniera temor ante lo nuevo con incertidumbre por su futuro profesional, ilusión por el cambio (quizás los menos) y una necesidad imperiosa de saber en qué iban a ver cambiada, con el nuevo modelo, su labor docente como profesores de música.

Bajo este panorama, a partir de las jornadas, se organizan y ofertan cursos de formación en didáctica instrumental y cursos de habilitación para el profesorado en raíz tradicional y en formación didáctica para atender a niños y niñas de 4 a 7 años de edad. Estos cursos de habilitación eran acciones obligadas por la Administración Educativa ya que estas enseñanzas estaban recogidas en el Decreto de Escuelas de Música.

La organización y puesta en marcha de los cursos de formación, no fue sencilla. Se requería contar con profesorado cualificado pedagógicamente en la materia a impartir, también debía conocer y apostar por un modelo de enseñanza de música no reglada. Por ello, si la organización de cursos en didáctica instrumental tenía su grado de complejidad, los de habilitación en raíz tradicional conllevaba una mayor complicación.

La convocatoria hecha a músicos de instrumentos populares para ser habilitados como profesores de escuelas de música de dichos instrumentos, vino cargada de polémica. Fueron varios los argumentos vertidos a favor y en contra de esta habilitación, desde mi punto de vista, ambas comprensibles, debido al cambio de mentalidad que se exigía a músicos y profesores con dicha propuesta. No hay que olvidar el grado de marginalidad y el arrinconamiento al que la música popular se ha visto sometida sistemáticamente en los centros de enseñanza musical.

Con todo, los cursos se llevaron a cabo con buena respuesta por parte de los asistentes. Bajo el título "Pedagogía y Didáctica de los Instrumentos Autóctonos del País Vasco" las especialidades que se ofertaban en un comienzo fueron: Trikitrixa por Kepa Junkera y Txalaparta, Dultzaina-Gaita y Alboka a cargo de Juan Mari Beltrán

La Escuela de Música de Hernani como modelo

Como he dicho anteriormente, la enseñanza de instrumentos tradicionales no era algo habitual en los centros de educación musical. Este no era ni mucho menos el caso de la Escuela de Música de Hernani que contaba ya, antes de la reforma y de la mano de uno de los profesores del centro, con estas enseñanzas. Gracias a esta situación un tanto "anómala" pudimos, tomando como base el modelo de enseñanza tradicional que se estaba llevando a cabo en Hernani, dar forma y contenido a los cursos con la ayuda del ya mencionado profesor, Juan Mari Beltrán.

Al margen de posibles discrepancias, la Reforma de las Enseñanzas Musicales derivadas de la LOGSE, contribuyó a que el profesorado de todos los ámbitos educativos profundizara sobre intercambios posibles de metodologías docentes, de actividades exitosas conjuntas y de funcionamiento operativo de los centros, cuestiones todas ellas, bastante atascadas y acomodadas en un pasado totalmente alejado de la realidad social y educativa.

Gracias también a esta reforma, otros países, se interesaron por el cómo y el qué se estaba enseñando en las escuelas de música y en las universidades, ya que al igual que el modelo de escuela de música, derivado de esta Ley, se implanta la especialidad de maestro de música en la Universidad.

Como profesora invitada a participar en varios encuentros internacionales, tuve la gran oportunidad de mostrar el trabajo que se estaba llevando a cabo. Y así, Hernani, con su Escuela de Música, primero en su sede del Ayuntamiento y más tarde en su ubicación actual, pudo viajar como modelo de enseñanza tradicional, a países y lugares tales como la Universidad Federal Rio Grande do Sul, Porto Alegre Brasil; el Conservatorio Hogeschool Alkmaar de Amsterdam, (Holanda); Universidad de la Plata (Argentina); Conservatorio de Las Rosas de Morelia, Michoacan (México); Universidad Metropolitana de Ciencias de la Educación de Santiago de Chile, (Chile). En estos y en otros países a los que "viajamos" puedo subrayar el interés mostrado por profesionales de música de diferentes ámbitos educativos. La música tradicional interpretada por los alumnos y el profesor del Centro así como el sistema musical educativo propuesto en nuestra Comunidad, recibía en numerosas ocasiones halagos por los allí presentes. No quiero perder la oportunidad de agradecer a la Escuela de Música (alumnos y profesores) la oportunidad que me brindó de mostrar lo hecho y recoger felicitaciones por ello.

Comenzaba este escrito recordando unas jornadas de música claves en las enseñanzas de música especializada. Desde entonces han sido muchas las jornadas, encuentros y cursos de formación los que se han realizado. Cada escuela de música de nuestra Comunidad Educativa tiene claro hoy el modelo que desea ofrecer a sus usuarios, un modelo de servicio que, a través de una oferta diversa, desea llegar a todos aquellos interesados por el quehacer musical.

La Escuela de Música de Hernani tiene su propio modelo educativo. Como músicos nos dice Lines (2009, pag.100), *debemos centrar la atención en lo que tocamos y cantamos y esta atención estará siempre en conjunción con los eventos musicales y los diálogos vivos del trabajo cultural que interactúa con la técnica y la expresión. Como educadores musicales, podemos trabajar con estas configuraciones más amplias del trabajo cultural, orientando para ello a nuestros alumnos hacia unos eventos de aprendizaje significativo.*

El modelo de Escuela de Música facilita año tras año eventos que hacen significativo el aprendizaje de la música. Por ello, la Escuela de Música de Hernani cuenta ya con 25 años de celebración ¡ ZORIONAK!

Referencia Bibliográfica

Lines, D.K. (2009). "La improvisación y el trabajo cultural en la música y en la educación musical". En David K. Lines (comp.). *La educación musical para el nuevo milenio*. Madrid: Morata

1. Recordemos que a raíz de la LOGSE se implanta el modelo de Escuelas de Música y que en nuestra Comunidad es mediante el Decreto 289/1992 de 27 de Octubre, se establece los principios, objetivos, normas de creación y estructura de estos Centros

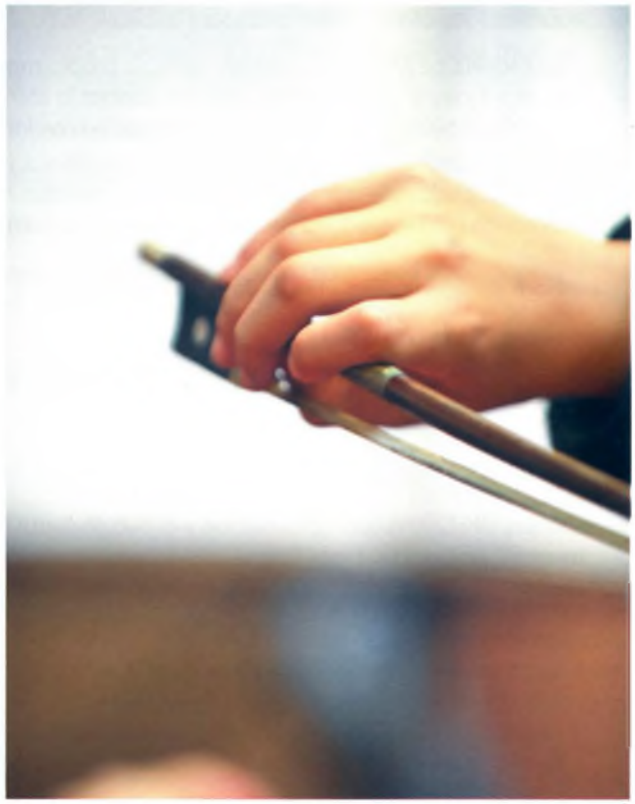

HERNANIKO MUSIKA ESKOLA 1985-2010

IÑAKI EGUREN ETXABEGUREN

HERNANIKO MUSIKA ESKOLA
1985-2010

Hernaniko udal musika eskolak 25 urte bete dituen honetan atzera begiratu bat egiteko garai polita dela otu zaigu, XX eta XXI. mendeen arteko zubia izan den gizaldi laurden horretan gure eskolan egin den lanari erreparatzeko eta, batez ere, hurrengo urteetarako testigantza gera dadin. Izan ere, musika eskola batean, bistan denez, musika egiten da gehienbat, eta musikaren euskarri nagusia esan liteke efimeroa dela, ez baita arte plastikoak bezala bitarteko fisiko batean garatzen: denbora du oinarri. Hargatik, joaldi edo kantaldi bat entzun ondoren, musikak utzitako sentipen edo oroipenak baino ez dira geldituko, beste joaldi bat entzun arte behintzat. Hala dirudi, baina egiaz musika hori baino askoz gertaera konplexuagoa da. "Interpretazioa" deitzen dugun sortzeko uneaz haruntzago (edo honuntzago), musikak baditu azter litezkeen beste alderdi asko (egiturak, alderdi soziologikoak, psikologikoak, teknikoak, komunikaziozkoak, fisiko-akustikoak,...) eta horietako bat da musika hezkuntzarena. Hogeita bost urteko jarduerak Hernanin utzi duen altxorrik preziatuena, beharbada, hainbat jenderen belarritan eta gogoan egon litezkeen doinu eta soinuak izango dira, baina historia txiki bat ere utzi du horrekin batera: bi hamarkada luzetan ikasle, irakasle eta herritarrek Hernanin egindako lanaren historiatxoa. Eta hori azaltzen ahaleginduko gara jarraian.

001

002

Historia hau historia hotz samarra gerta daiteke agian, batez ere datu eta estatistikak ematen jardungo bainaiz, baina ezin esperoko genuen gudaldi handien narratibarik bada, honelako leku xume batean. Bestalde, hasterako aipatu beharra daukat neroni ere askoz interesgarriagoa gertatuko litzaidakeela Hernanikoaren datuez gainera beste musika eskola batzuetakoak ere eskura edukitzea, elkarrenak erkatuz historia zabaltxeago eta osatuago bat eduki ahal izateko eta dauzkagun akatsak hobeto ezagutuz aurrera egin ahal izateko. Baina horrek gehixeago itxaron beharko du, nire aldetik behintzat, lantxo honek berak ahaleginak eta ahalak ere gainditzen dizkit eta.

Bost ataletan banatuko dugu Hernaniko musika eskolaren historia: hasteko eskolaren aurrekariak edo, 1985 arteko historia azaltzen saiatuko gara, eta ondoren eskolaren egitura (hobe esan, egituratzea) deskribatzen saiatuko, alderdi pedagogikoei nahiz azpiegiturei dagokienez. Hurrengo bi ataletan eskola osatzen duten bi "estamentu" edo giza talde nagusiei buruzko datuak eman eta gainetik aztertzeko ahalegina egingo dugu: irakaslegoa eta ikaslegoa alegia. Eta azkenik, jarduera pedagogikoaren helburu nagusienetakoa den alderdi bati helduko diogu: eskolak herrian nahiz herritik kanpo garatu duen musika jarduerari alegia (kontzertuak, kalejirak eta era askotako musika emanaldiak).

003

004

AURREKARIAK: UDAL MUSIKA AKADEMIAREN INGURUAN

Musika Hernanin, seguru asko, Hernani badenetik izan da, baina herriak zer gisako musika egin izan duen jakitea ez da erraza XIX eta XX. mende arteraino, are gutxiago nola ikasi duen musika hori egiten. Hala bada, jakin badakigu Juan Mari Beltran eta Zipri Otxandorenaren lanei esker txistulariak, txalapartariak, dultzaineroak, berrikiago soinu joleak, eta bestelako musikariak izan direla Hernanin, baita gitarristak, bandurria joleak, flautistak, danborreroak, eta batek daki zenbat gehiago ere. Han hemenka ere azaltzen zaizkigu eskolatutako hernaniar musikarien berriak. Esaterako, 1873an, bigarren karlistadaren erdian, Jose Maria Etxeberria izeneko hernaniar bat agertzen zaigu Donostian piano eskola partikularrak eta Kursaaleko kasinoan kontzertuak ematen; uztailaren 14ko iragarki batek hala dio orduko Diario de San Sebastián aldizkarian: *"El aprovechado jóven de Hernani D. José María Echeverría que ha obtenido el primer premio en el Conservatorio de Madrid en la oposicion últimamente celebrada sobre estudios generales en el piano, se ha establecido en esta ciudad y se dedicará a la enseñanza de dicho instrumento a domicilio y en su propia casa, Narrica, 22 tienda."* Hernanin bertan partikularrek piano eskolak eman ote dituzten ez dakigu ordea, XX. mendera arte behintzat. Tekla ikasketarik herrian izan bada, nagusiki organoaren inguruan gertatuko zen hori ziurrenik, berriki arte.

Izan ere, musikari eta musika hezkuntzari buruzko berri zehatzak bilatzen hasiz gero, mende luzetan herriko botere izan direnetara jo behar da, hau da, Eliza eta Udalera.

Elizaren inguruan, eta zehatzago San Juan Bataiatzailearen Parrokian, organoa izan da, kantuarekin batean, herriko musikaren zutabeetako bat. Hala, eta Claudio Zudaireri esker, badakigu 1653an Simon de Artozqui izendatu zutela Hernaniko lehen organista (ZUDAIRE:1998). Organista hauek hernaniarren musika heziketan zein paper jokatu izan duten ere ez dakigu garbi, baina Udal Musika Akademia sortu zenetik eta gure egunetara arte, maiz agertuko zaigu organista musika eskolak ematen. Honela, Musika Bandako lehen zuzendaria izandako Manuel Zendoia aurretik eta aldi berean parrokiko organo jolea izatea ez da kasualitatea. Gero, Federico Iglesiasek ere 1910-1930 bitartean, organistarekin batean beteko zuen bandako zuzendari lana, eta hau zendutakoan Jesus Zubimendik hartuko zuen organoa, banda Jose Maria González Bastidaren eskutan geratuta. Zubimendik berak solfeo eskolak eman zizkion bat baino gehiagori, abesbatzekin egindako lanaz gain. Eta ondoren, jada gure garaietan, Manuel Yaben akordeoi jole handia izan da Hernaniko organista nabarmenena. Honek 80. hamarkada arte eman zituen akordeoi eta organo eskolak, eta solfeokoak ere bai. Organeria, azken batean, zerbitzu munizipala izan ez bada ere, Eliza eta Udalaren arteko harremana oso estua izan da XX. mende amaiera arte, eta musikaren alorrean ere hala behar zuen izan. Hartaraino nahastuak zetozen, badirudiela organisten izendapenean udalak ere, bikaritzarekin batean, paper garrantzitsua bete duela historiako aldi ezberdinetan.

Udalaren musika zerbitzua berriz, lehenik eta behin txistulariek bete izan dute, XIX. mendearen bigarren erdian Musika Banda sortu artean behintzat. Aurrenekoei dagokienez, Patxi Apezetxeak udal artxiboan bilatuta (APEZETXEA:1992) XVI. mendean kokatu zuen, 1531koan hain zuzen ere, danbolinei (gaur egungo txistulariei alegia) egindako lehen ordainketa San Juan festetan eskainitako saioengatik. Hortik aurrera, XVI eta XVII. mendeetan barrena, etengabe agertzen dira danbolina, danborra edo pifanoa jotzeagatik egindako kontratuak (klarinen berririk ez dugu), eta XVIII. mendeko berri handirik ez bada ere, badakigu 1799an Martin Joseph de Ansa izendatu zutela herriko juglare edo danbolintero. Geroztik udal danbolinteroak ez dira falta izan Isidro Ansorenaren zuzendaritzapean, 1910-1922 bitartean, gaur

"ohiko txistu banda"-tzat ezagutzen dugunak forma hartu eta 1936an ezartzeraino (bi txistu, silbotea eta atabala).

Dakigula, danbolinteroen formazioa ez zen izan, ordea, udalaren menekoa (zuzenean ez behintzat) 1920ko araudia aprobatu arte. Hala, Joxe eta Isidro Ansorenak esaterako, solfeo ikasketak udal musika akademian burutu bazituzten ere, txistua jotzen etxean hasi ziren ikasten, osabarekin lehena eta anaiarekin berarekin bigarrena. Eta aurrerantzean ere Leokadisti izan zen, ansorenatarren etxea, txistularien eskola nagusia, bai Ugalde anaientzat, hala nola Joxeren seme Patxi eta Felix Ansorenarentzat, edota herriko beste hainbat gazterentzat. 1965ean Udal Txistulari Bandak ukoa aurkeztu eta urtebetera Xabier Zugasti hasi zen txistu eskolak ematen luistarrenean, eta 1967an udalak Udal Txistu Akademia deitu zuena sortu zuen, Antonio Insausti "Txobito" irakasle zela.

Udal Musika Akademiaren historia estu-estu Musika Bandarenarekin lotua dago gaur egungo Musika Eskolaren sorrera arte. Historia hau ulertzeko ordea, lehenik eta behin musikaren hezkuntzak berak espainiar estatuan izan duen bilakaera arrunt berezia dela aipatu beharra dago. Hori dela eta, labur antzean, "kontserbatorio" edo musika ikastegi ofizialen historia ezagutu behar dugu lehenik, eta horretarako batez ere Mariano Pérezen idazlantxo bat (PÉREZ:1993) hartuko dut bidelagun.

XVIII. mende arteraino Europa osoan musikako eskolak Elizaren eskutan omen zeuden ia osoki: monasterioetako eskolaniatan kantua lantzen zen bereziki, eta zenbait miserikordi edo umezurtzentzako etxetan musika instrumentala (ezagunena beharbada XVI. mendean Venezian Vivaldik gidatzen zuena izango da). Hain zuzen ere umezurtzak 'gordetzen' zituzten orfanato horien eboluzio izango ziren XVIII. mendeko Kontserbatorioak: Venezia, Napoli eta, bereziki, Parisekoa. Frantziar ilustrazioak, nolabait, Elizaren eskumenetik atera zuen musika hezkuntza musika akademia hura sortzerakoan, eta mugimendu honi jarraituko zioten beste herrialdetako ilustratuek ere. Espainiar estatuan "Real Sociedad de Amigos del País" zirelako erakundeek bete zuten paper hau, eta Hego Euskal Herrian ere ez ziren gutxiago izan, ezaguna delarik musikaren heziketan Peñafloridako konteak berak egindako ahalegina Bergarako Seminario sonatuan (BAGÜES:1990).

Honela, 1830ean Madrileko kontserbatorioa sortu zen, "Real Conservatorio Maria Cristina de Madrid" izenez. Kontserbatorio honetan izendapenak zuzenean erregeak (edo erreginak) egingo zituen urte luzetan, eta beroni aplikatutako araudietatik joango zen itxuratzen estatu mailako musika hezkuntza sistema ofiziala, 1966. urtera arte gutxienez. Honela, 1855ean Hilarion Eslava burlatarrak kontserbatorio hartarako egindako solfeo eta konposizio metodoak izango ziren erabilienak XX. mendearen erdi aldera arte. 1861eko araudian solfeo orokorra (hiru urte) eta kanturako solfeoa bereizten ziren, eta solfeo orokorreko hirugarren urteak instrumentuko lehenengoarekin bat etorri behar zuela adierazten. Eta halaxe, 1992. urte arte, gainerako musika ikasketen plan ofizialetan ere solfeoko bigarren maila egin arte ez zen instrumentua lantzen hasiko. Bestalde, 1905 arte, Estatu osoan ez zen Madrilekoa beste kontserbatoriorik legeztatuko (Bartzelonakoa salbu), eta ikaslego librearen matrikulazioa[1] ere, Madrilekoan, 1883 arte ez zen zilegi. Hortaz, XIX. mendean bereziki, eta XX. mendearen lehen erdian ere bai, musika ikasketa ofizialak Madrilen egin zitezkeen soilik.

Honek ez du esan nahi, ordea, herrietan ez zegoenik musika ikasteko premiarik, eta beste kasu askotan bezala, errealitateak aurre hartu zion legeari. Seguru asko estatu osoan gertatuko zen gauza bera, baina Hego Euskal Herriko lau probintzietan behintzat prozesua oso tankeratsua izan zen. Baita Hernanin ere. XIX. mendearen bigarren erdian musika bandek arrakasta handia izan zuten herrietan, eta denbora gutxian zabaldu ziren euskal geografia ia osoan. Hernanikoaren historia egiteko dago oraindik, baina gaizki ez bagabiltza, 1864koan koka liteke honen sorrera. Herriko gazte talde batek alkateari igorritako gutun batek hala adierazten du behintzat. Gutun horri esker badakigu, gainera, lehenagotik ere Manuel Sánchez Salvador zeritzan norbaitek musika eskolak eman zizkiela gazte hauei. Musika heziketari buruz Hernanin ezagutzen ditugun lehen berriak direnez, gutun hau osorik berridaztea interesgarria iruditu zait. Hona hemen:

"Ill. Comision de la música de aficionados de esta villa de Hernani. / Los abajo firmantes todos individuos pertenecientes ála música de esta villa á V.S. reverentemente esponen: que se hallan animados de la mejor voluntad para instruirse en dicho arte; que recuerdan con gratitud ***el tiempo en que Dn Manuel Sanchez Salvador tuvo la amabilidad de asistir asidua y constantemente á sus academias á instruirlos****, y los progresos que en dicho tiempos hicieron, y que desean que el mismo Dn Manuel se encargue de su direccion. / Por tanto / Suplica á V.S. tenga á bien hacer presente nuestro deseo al espresado Dn Manuel álo que y á la accesion de dicho señor quedarán reconocidos. / Dios gu[ard]e á V.S.m[ucho]s a[ño]s / Hernani 6 de Julio de 1864 / Jose Mª Sorondo / Joaquin [...] / Bonifacio Aguirre / Francisco Rojas / José Mª Miner / Mª Galarmendi / José Santacruz."*[2]

Udalak babesten zuen, beraz, mugimendu hura, eta horregatik ez da harritzekoa epe laburrean bere gain hartzea musika bandaren gastuak. 1877rako, oraindik "udal banda" deitzen ez bazaio ere, "zaletuen musika" edo "música de aficionados" zelako banda hark bazuen udal araudia, zeinaren arabera alkateak izendatzen zuen bandaren zuzendaria eta

mila errealetako jornala ezarrita zeukan azken honek, Udalaren kontu noski; Udalaren kargu zihoazen soinu tresnak eta gainerako materialak (paperak, atrilak,...), entsaiatzeko lokala eta honen gastuak ere. Bete-betean udal musika banda bat zen hura. Areago, urte hartako araudiari begiratzen badiogu, hirugarren artikuluak badu guretzat garrantzi berezia: *"Reglamento orgánico de la Música de Aficionados de la N.L. e I. Villa de Hernani. / (...) 3.º* ***Dos veces cuando menos por semanal habrá academia de la música de aficionados, á la que asistirá el Director*** *(...) 10.º Queda á cargo del Ayuntamiento procurar local y alumbrado para academias y ensayos / Hernani 10 de Febrero de 1877 / Aprobado en sesion de 15 de Febrero de 1877 / Por acuerdo del Ayuntamiento / El Alcalde: Juan Esparza / El Secretario: Juan Benito Gaztañondo"*[3] Ohar gaitezen "academia" eta "ensayos" bi kontzeptu desberdin gisa agertzen direla; beraz, hortxe arautzen zaigu lehenengoz, dakigula, Hernaniko Udalaren eskumeneko musika akademia. Arduraduna Manuel Zendoia izango zen, banda haren zuzendaria bera izan baitzen artxiboko dokumentuen arabera.

Urte hartan bertan, 1877an, sortu zuen Donostiako Udalak ere solfeo eskola munizipala, 1900ean "Academia de Bellas Artes" eta 1910ean "Academia Municipal de Música" bilakatuko zena, hurrenez hurren. Eta prozesu beretsua jarraitua izango zuten noski, musika banda izan zuten beste euskal herriek ere. Beti ere bandako zuzendaritzarekin bat, akademia itxura hartzen joan zen, eta 1891. urtean lehenengo araudia ezarri zen Hernaniko Udal Musika Akademiarentzat, Balmasedako Udalak zuena oinarri hartuta. Araudi honen zenbait pasarte dakartzat jarraian, eskola haiek nola funtzionatzen zuten hobeto ulertzeko:

"Proyecto de un Reglamento para la Academia de Musica de la Villa de Hernani[4] */ (...) Articulo 1º Esta academia tiene por obgeto fomentar el arte musical, para que facilitando sus estudios a todos los jovenes de la villa que lo deseen en particular a los de familias pobres, pueda alguna vez ser para ellos honroso medio de subsistencia y para que en los dias de solemnidad o regocijo publico, constituyan uno de los principales elementos que den realce a las fiestas, sirviendo en todo tiempo de honesto a la par que moralizador entretenimiento para todos. / (...) Art. 7º El gobierno interior y la direccion facultativa de la Academia en todas sus ramas se encomendará a una sola persona con el titulo de Director. Este nombramiento deberá recaer por concurso en un profesor de solféo y armonia habil en el manejo de conjuntos é instrumentacion y de moralidad reconocida. / (...) Art. 9º El Director estará obligado bajo su responsabilidad: (...) A esplicar las clases de solfeo, ensayando y dirigiendo los conjuntos en las funciones tanto profanas como religiosas en las que pudiera tomar parte la musica ó coros de la Academia el dia que llegue a tenerlos." / Art. 11º El personal de la Academia se compondrá de:* ***El Director, como profesor de solfeo é instrumentacion de banda****, y de los Auxiliares que serán los dos tamborileros de la villa. / (...) Art. 13º La enseñanza que recibirá la juventud se limitará por ahora a dos secciones: 1ª Solfeo y 2ª instrumental de banda. / (...) Art. 15º* ***Las clases serán diarias y su duracion de dos horas****. Se exceptuan para las clases los jueves, las fiestas de precepto, las solemnidades en que vaquen los establecimientos públicos de enseñanza y el dia de Santa Cecilia en que se procurará organizar algun festival o concierto cada año para celebrarlo dignamente. / Las clases daran principio de preferencia al oscurecer alterandose las horas segun las estaciones del año escolar. / (...) Art. 16º* ***La enseñanza es gratuita*** */ (...) Art. 17º* ***El numero de alumnos admisibles en la clase de solfeo será de 50****, necesitarán para ingresar en la academia* ***haber cumplido diez años****, saber leer y escribir, tener las cualidades fisicas indispensables para el estudio á que han de dedicarse, ser naturales de esta villa o de padres avecindados en la misma y solicitar la matricula del Ayuntamiento. Si el número de solicitantes para la clase de solfeo escediese del fijado en éste articulo, se dará la preferencia á los que reuniendo mejor aptitud para la musica acrediten ser mas pobres. / (...) Art. 27º Las masas instrumentales y corales estarán siempre a disposición del Ayuntamiento para toda clase de funciones y solemnidades en que de ellas quisiese hacer úso / (...) Hernani a once de Junio de 1891"*[5]

Araudi honen ondorioz, akademiako zuzendari plazarako deialdia egin zuen lehenengoz Udalak, eta izangai bakarra aurkeztu zen, gorago aipatu dugun Manuel Zendoia hain zuzen ere, Bandako zuzendari eta Parrokiko organista zena. Izendapen espedientean pasa behar izan zuen azterketa ageri da, eta hortik esan genezake agertu zuen musikaren ezagutza ez zela makala. Tolosako kapera maisu izandako Felipe Gorriti handiaren ikasle izan zen gure Manuel Zendoia, pianoa, organoa, harmonia, kontrapuntua eta fuga ikasi zituelarik harekin.

Akademia haren zeregin behinena musika banda gaztez hornitzea zen, eta horretarako zeukan hezkuntza modeloa kontserbatorioetatik hartutakoa zen (ezin zuen bestela izan): solfeo eskolak ziren nagusi. Hauek hiru ikasturte edo mailatan bereizten ziren, eta irakasle-zuzendariari iruditzen zitzaionean soinu tresna hartzen zuten ikasleek: klarinete, rekinto, tronpeta, saxofoi, tronboi, tuba, danbor, bonbo edo zena zelakoa. Eskola guztiak taldean ematen ziren. Baina izaten ziren bestelako musika beharrak zituzten herritarrak ere, eta akademia denei irekia zegoen. Honela, Zendoiaren ikasle izango ziren, besteak beste, hurrengo urteetan Hernanik eman dituen musiko entzutetsuenak: Olaizola senideak (Juan, Jose eta Gabriel) eta Ansorena anaiak (Joxe eta Isidro). Jose Olaizola Gabarain 1892an agertzen da matrikulatua lehenengoz Zendoiaren solfeo eskolatan, 9 urte zituela; gero organista eta konposatzaile handia izatera iritsiko zen, besteak beste Donostiako Santa Maria basilikako organistia ukan zuelarik. Gabriel Olaizola berriz, abeslari sonatua

eta Eresoinka eta beste abesbatza ospetsuen gidari izango zena, 1900ean ageri da lehenengoz. Joxe Ansorena Eleizegi 1896an hasi zen solfeoa ikasten, eta Isidro anaia 1901ean, biak txistulari handiak.

1905ean estatu mailako musika hezkuntzaren sistema aldatzera zetorren dekretua atera zen, eta lehenengoz Madril edo Bartzelona ez ziren beste hiri batzuetan kontserbatorioak sortzeko aukera eman zuen. Prozesua oso motela izan zen ordea; kontserbatorioen mundua nahiko "kontserban" sartua zegoen nonbait. Bilboko Sociedad Filarmónica zelakoaren akademia ez zen kontserbatorio bilakatuko 1920 arte, eta Donostiako Udal Musika Akademiak berriz 1936an lortuko zuen Oinarrizko Musika Kontserbatorio izendatzeko baimena. Ohartu, gainera, oinarrizko mailarako soilik lortu zutela.

Bitarte horretan, Hernanin, Manuel Zendoiari Estanislao Gorrotxategik jarraitu zion bandaren zuzendaritzan 1906-1910 bitartean, eta urte hartan Federico Iglesiasek hartu zituen organista, bandako zuzendari eta akademiako zuzendari lanak. 1930ean Iglesias jauna zendu zen eta, aipatua dugunez Jose Maria Gonzalez Bastida entzutetsuak hartu zuen Banda eta Akademiaren ardura, Jesus Zubimendik organoa jotzen zuen bitartean. Azken honek solfeo eskola ugari eman zituen, eta bere ikasle izan ziren, besteak beste, Ruiz Bonaren ondoren Hernaniko Musika Banda zuzendu zuten biak. Bastida maisuak 1941ean utzi zuen batuta, eta gero etorriko ziren Jose Antonio Ruiz Bona, Juan Jose Iruretagoiena eta Manuel Sagarna bandaren zuzendaritzan.

1942ko dekretua iraultzaileagoa izan zen. Honek zabaldu zuen, egiaz, musika hezkuntza sistema osatu bat Euskal Herrian ezartzeko bidea. Dekretu hartan hiru kategoriatako kontserbatorioak bereizten ziren garbi (oinarrizkoak, profesionalak eta goi mailakoak), eta Goi Mailako Kontserbatorio izendapena Madril eta Bartzelonakoari bakarrik gordetzen zien arren, zilegi egin zuen erdi mailakoak besteetan garatzea. Honela, Bilboko Kontserbatorioa 1942an bertan bihurtu zen profesional, eta Donostiako Udal Kontserbatorio Profesionala 1944koa da (Easo kalean, bonberoen aldamenean, urtetan derrigor ezagutu dugun hura). Azken hau, 1990ean 35 oinarrizko zentro mendean edukitzera iritsi zen (probintzia osoa), ikasle kopuruan bederen estatuko handienetakoa izateraino. Iruñan 1951.ean sortu zen Udal Kontserbatorioa, eta bost urteren buruan, 1956an lortu zuen Profesional izendapena.

Azkenik, 1966.ean dekretu berri bat eman zen, ordura arteko Kontserbatorioen sistema zehazten eta zabaltzen zuena. Dekretu hura izan da indarrean 1992. urtera arte, eta haren itzalean sortu zen, beraz, gaur ezagutzen dugun Hernaniko Musika Eskola. Dekretu harekin ikasleek lor zitzaketen tituluak kontsolidatu ziren lehenik, beti ere musikarena hezkuntza sistema orokorretik aparte mantenduaz zoritxarrez. Oinarrizko mailan diploma lor zitekeen, erdi mailan musika irakasle, instrumentista edo abeslari titulu profesionala, eta goi mailakoan goi mailako irakasle titulua. Horretarako zentroen arteko desberdintasunak gehiago zedarritu ziren, eta Kontserbatorio Ofizialen aldamenean bestelako batzuk zilegiztatu: Zentro Ez Ofizialak eta Zentro Baimenduak. Osotara, musika ikasle baten karrera hiru mailatan bereizten zen beraz, bi kategoriatako karrerak egin zitezkeelarik: 10 urteko karrerak (pianoa, biolina eta biola) eta 8 urtekoak (gitarra, kantua eta haizezko tresnak). Oinarrizko mailan soinu tresnako 4 edo 3 ikasturte ematen ziren, eta kontserbatorio ofizialez gain, Zentro Ez Ofizial eta Baimenduetan egin zitezkeen, beti ere kontserbatorio ofizial batean matrikulatu eta zegokion azterketa gainditzera, hori bai; gainera solfeoko lau ikasturte gainditu behar ziren diploma lortzekotan, hala nola koraleko bat. Konplexuagoa zen beste soinu tresnentzat, aipatutakoez gain akordeoia eta perkusiokoak bakarrik aurrikusten baitziren, eta hauek ikasturte bakarra izango zuten oinarrizko mailan; horrek erakarri zuen urteen joanean akordeoi ikasketetan batez ere "preparatorio" deitzen zitzaion ikasturtea (lehenengoaren aurrekoa) goma bailitzan tiratu beharra, "hastapena" (iniciación), "prestaketako 1. urtea (preparatorio 1)" eta "prestaketako 2. urtea (preparatorio 2)" gisako formulak asmatu behar izan zirelarik, akordeoi ikasketak beste soinu tresnen mailan jarri nahi baziren behintzat. Txistuaren historia izan da, beharbada, horretan harrigarriena, Isidro Ansorena hernaniarraren eskutik Donostiako Kontserbatorioan sartu zelarik, honen iloba Jose Ignaziorenetik Goi Mailako ikasketak lortzera iritsiko baitzen, eta ikasketa plan osatua Kontserbatorioko hezkuntza plan ofizialen baitan, beste soinu tresnen pare. Donostiako Kontserbatorioan gertatua kasu bakarra da estatu osoan, eta seguru asko Europan ere bai.

Erdi mailako ikasketek ere 4 edo 3 ikasturte izango zituzten, baina hauek nahitaez Kontserbatorio Profesionaletan egitera; eta soinu tresnakoekin batera, solfeoko 5. urtea, koraleko bigarrena, instrumentu taldeko bi, harmoniako lau, musika formak, akustika, estetika, musikaren historia, kultura eta artearen historia eta repentizazio eta transposizioa ikasi behar ziren. Azkenik, goi mailakoek soinu tresnako 2 ikasturte zituzten, ganberako musikako 2 urte, musikaren pedagogia eta irakasle praktikekin batera. Azken hauek gauzatzeko, Goi Mailako Kontserbatorioak ugaritzeko aukera behintzat eman zuen dekretu honek, baina berriro ere prozesua makala baino makalagoa izango zen. Donostiako Kontserbatoriak 1976an eskuratu zuen Goi Mailako izendapena, baina piano ikasketetarako soilik, 1980 arte itxoin behar izan zuelarik bete-betean Goi Mailako Kontserbatorio bihurtzeko. Kontuan hartzekoa da 1978an, estatu guztian, goi edo erdi mailako izan, 34 kontserbatorio besterik ez zegoela.

005

006

007

Hernanin, bitartean, Juan Jose Iruretagoiena jaunak eskuratu zuen Musika Bandaren zuzendaritza 1966an, eta hartan jardungo zuen 1984 arte, azken urteetan Manuel Sagarnak lagundurik. Udal Musika Akademiaren ardura ere bere gain zuen hortaz oriotarrak. Juan Joxe "jauna" Orio eta Hernaniko organistekin hasi zen musika ikasten, ondoren Donostiako Kontserbatorioan pianoa eta konposizioa ikasteko Francisco Escudero maisuarekin, Compostelan, Madrilen eta Sienan hobekuntza ikastaroak eginaz. Gabriel Olaizolarekin Schola Cantorum abesbatzaren zuzendaritzan ere jardun zen. Hernanin lan handia egin zuen, musika akademiakoan bereziki aipagarria delarik solfeo eskolak euskaraz emateko egindako ahalegina. Gaur egun, oraindik, oso-oso eskasak dira musika euskaraz ikasi ahal izateko materialak, eta Iruretagoienak 1968an argitaratu zuen, Erviti etxean, *Solfaketa irakasbidea*: euskaraz idatzita ezagutzen den lehenengo musika metodoa (Jon Oñatibia oiartzuarrarena 1976koa da, eta Luis Mari Bandresena 1985ekoa). Ez dago azaldu beharrik garai zailak zirela haiek euskaraz ezer argitaratzeko, eta ahalegin izugarria suposatu zuela bide hau urratzeak, ez baimenak lortzeko traba handiak ikusi behar izango zituelako soilik, solfeoko terminologia guztia euskaratzeko zegoelako ere bai.

1981ean Eusko Jaurlaritzak hartu zuen Gipuzkoa, Bizkaia eta Arabako hezkuntza sistemen ardura, eta honek asko bizkortu zuen oinarrizko ikasketak ematen zituzten zentroen zilegiztatzea. Honela, 80.eko hamarkadan, txanpinoiak bezala ugaritu ziren gure geografian Zentro Ez Ofizial Baimendu zirelako haiek, batzuk Oinarrizko Kontserbatorio izendapena ere lortuko zutelarik. 1981ean Arrasate eta Leioa; 1982an Andoain, Tolosa, Errenteria, Bilboko CEM, Barakaldo eta Beasain; 1983an Azkoitia, Legazpi, Bilboko SCB, Durango, Zumarraga eta Azpeitia; 1984an Gasteizko Udaberria, Bergara, Ordizia eta Donostiako CEM; 1985ean Bilboko Maurice Ravel, Deba, Donostiako Noroabe eta Elgoibar; 1986an Arratia, Durango, Donostiako Musikabi-San Ignacio, Getxo eta Galdakao; 1987an Eskoriatza, Orio, Usurbil, Lezo, Donostiako Studio, Eibar, Santurtzi, Agurain, Artea,... eta Hernani.

Baina, ikusi dugunez, ez zen kasualitatea. Atzean Udalen eta, bereziki, herriaren mende eta erdiko lana zegoen. Eskola haiek lan egiten zuten, batera edo bestera, onarpen osorik ez izanda ere. 1983an, Hego Euskal Herriko hiru probintziak (Nafarroako daturik ez dugu) zuten estatuko musika ikasle ofizialen tasa altuena: 168 ikasle 10.000 biztanleko, esana dugunez Donostiako Kontserbatorio izenekoa (probintzia osoko zentro ez ofizialetako ikasleak biltzen baitzituen) nagusitzen zelarik nabarmen beste guztien gainetik.

1990ean HSAOL (gaztelerazko "LOGSE") lege famatua onartuko zen, eta harengandik isurita, 1992an Eusko Jaurlaritzak musika ikasketa arautuen curriculuma ezartzen duen dekretua jarriko zuen indarrean, eta ez arautuena geroxeago (1992-07-30): gaur ezagutzen ditugun Musika eta Dantza Eskolen sorrera izango zen. Musika hezkuntzaren sistemak jasango zuen azken iraultzaren ataritan (beharbada jasan duen iraultza bakarrarenean), 1988an, estatu mailan 114 Kontserbatorio Ez Ofizial edo Baimendu kontatu ziren, 12 profesional mailakoak eta 102 oinarrizko mailakoak. 114 horietako 37 behintzat, %32, hiru probintziotan; Gipuzkoan 23, estatuko zentroen %20 ingurua. Eta antolakuntza berriak errealitate honi arnasa eman bazion ere, alor askotan oraindik esan liteke XIX. mendean bezalatsu gaudela. 1897ko Hernaniko Udal Musika Akademiaren araudia gaurko musika eskoletakoekin erkatuko bagenu, edo areago, epe motzean egin nahi diren aldeketekin, erraz ikusiko genuke ez direla gauzak hainbeste aldatu. Estatuaren makineria astuna da, baina musika hezkuntzaren kasuan esan genezake astuna baino astunago, aspergarria ere badela. Eta enbarazu hori oraindik ere gurekin dugu; kontuak atera 2010.ean oraindik ez dela lortu musika ikasketak hezkuntza sistema orokorrean barneratzerik, eta kontserbatorio edo musika akademietako eskaintza zenbaitetan tamalgarria baldin bada, zer esan genezake hezkuntza orokorrean (deitu OHO, LH, BBB, DBH edo nahi den eran) musikak duen paperari buruz...

008

009

MUSIKA ESKOLAREN EGITURATZEA

Sorrera edo...

Hego Euskal Herriko musika eskolen egituratzean 1980ko hamarkada iraultzailea izan zela esan genezake. Hernanin behintzat, Udal Musika Akademia gainbehera zetorren arrazoi askorengatik, baina beste aldagai asko elkartu ziren (pertsona eta talde jakinen ekimena batez ere) egoera hari buelta emateko.

1982an, akademia hartan, Iruretagoienak ematen zituen solfeo eskolak, bandako instrumentuekin beste zenbait bandakidek laguntzen ziotela: Manuel Sagarnak zurezkoekin eta Jose Luis Fernandezek metalezkoekin. Txobitok txistu eskolak ematen zituen, eta Manuel Yabenek piano eta akordeoikoak, Iruretagoienari solfeo eskoletan ere laguntzen ziolarik. Ikaslegoa, ordea, behera zihoan, eta 1983-1984 ikasturtean 4 piano ikasle, 5 klarineteko, 7 akordeoiko eta 3 perkusioko baino ez zeuden, salbuespena txistua zelarik, ikasturte hartan Txobitok eta Mila Bergarak 42 ikasle zituztelarik, atabaleko beste 4 ikaslerekin. Denbora gutxirako ordea, 1984-1985 ikasturtean jada Txobito ez baitzen akademiako irakasle gisa ageri, nahiz eta 4 txistu ikasle mantendu zituen bere gisa. Iruretagoiena berak, ikasturte hartan hartuko zuen erretiroa.

1981etik, ordea, beste ekimen bat zetorren, indartsu, herriko musika hezkuntzaren paisaia aldatzera. Imanol Urbietak zuzentzen zuen egitasmoa, Donostiako "Txirula-mirula" eskolan gauzatuko zena, Hernaniko Udalean aurkeztu zen, eta bi urtez herriko ikastolatan eskolaurre eta oinarrizko hezkuntzan musika heziketan jardun ondoren, 1983an proiektu zabalagoa aurkeztu zuten: ikastolatako jarduerarekin batean, musikaren pedagogia ikastaro berezia antolatu zuten eta, guri dagokigunez, gitarra eskolak eskaini proiektu haren zabalpen gisa. Gitarra eskola hauek, hasieran, Udal Musika Akademiaren baitan bildu zituen Udalak, eta 1983ko hartan 120 ikaslek eman zuten izena. Akademiaren beheranzko joera erabat txikitzen zuen horrek.

Imanol Urbietaren eta bere 'ekipoaren' lana hagitz ezaguna da honez gero Euskal Herri osoan, haur hezkuntza eta lehen hezkuntzan batez ere, baina Hernanin utzi zuen beste emaitza berezirik. Lehenengo lan talde hartan, Imanol Urbieta, Kontxi Aizarna eta Joxe Mari Altuna koordinazio lanetan ziren bitartean, Hernaniko eskolatan aritu ziren Jaione Eskudero, Amaia de la Caba, Eukene Amondarain, Joxean Urbieta, Marisol Ruiz eta, noski, Fernando Ederra ere. Aurrerantzean Fernandok hartuko zuen Hernaniko egitasmo bereziaren gidaritza, eta urte gutxitara Kantuz Musika Eskola izango zenean bilakatuko zen. Ezin dugu ahaztu, noski, Fernandorekin batean urte askotan Kantuz eskolaren arima izango zen Karmele Azpeitia ere.

Nolanahi ere, Kantuz musika eskola udal musika akademiatik aparte eratu zen, eta hala egin du bere bidea, nahiz eta bien arteko harremana ezinbestekoa izan den urtetan. Hortaz, gitarra eskolak ere ez ziren akademian bete-betean barneratu, eta Hernaniko Musika Eskola sortutakoan ere ez.

Akademiaren egoeraren aldaketa beste bide batetik etorri zen: goitik. Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza saila sortu zelarik, ikusi dugunez, herrietako oinarrizko musika ikastegiak ofizial egin ahal izateko atea zabaldu zen batetik. Bestetik, Gipuzkoako Foru Aldundiak ere sustatu nahi izan zuen, nonbait, probintziako musika jarduera, eta 1983 eta 84an instrumentuak erosteko laguntza bereziak eman zituen, bereziki herrietako musika banda eta akademiei zuzenduak. Egoera hura aprobetxatu beharra zegoen, eta hala, planifikazio handirik gabe, Rikardo Mendiola alkate eta Koro Etxeberria kultur zinegotzi zituen Hernaniko Udalak apostu berria egin zuen udal musika eskolaren alde.

1984. urtean piano irakasle bat kontratatu zuen Udalak, Montserrat Auzmendi del Solar. Lehenengo aldia zen bereziki pianoa irakasteko norbait hartzen zena, ikusi dugunez teklatuak organistaren eta akademiako zuzendari balioaniztun haien eskutan egonak baitziren ordura arte. Pianoa eta solfeoa izan dira kontserbatorioetako eta musika ikastegi ofizialetako plan pedagogiko guztietan agertu izan diren ezinbesteko lehen irakasgaiak, gutxienez 1992 arte, eta beharbada geroztik ere bai. Ez zegoen kontserbatorio izaterik pianorik gabe. Honela, Kantuzekoen gitarrak baino gehiago, piano eskolek ireki zuten Hernaniko Musika Eskolaren bidea. 1984-1985 ikasturte hartan, Udal Musika Akademian Juan Joxe Iruretagoienak jada solfeoko eskolak bakarrik ematen zizkien, Maribi Arruti eta Montse beraren laguntzaz, 95 ikasleri; desagertuak ziren gainerako soinu tresnak. Baina bat-batean pianoko eskaintza berrindartu zen, 19 piano ikaslerekin hasi zelarik.

010

Aldi berean, 1984ko hartan bertan, Koro Etxeberria zinegotziak eta bere taldeak badirudi beste premia bat ere sumatu zutela: euskal soinu tresna herrikoiak jotzen ikasteko aukera oso atzendua zen, eta pianoa edo klarinetea jotzen ikas bazezaketen Hernaniko gaztetxoek, zergatik ez txalaparta edo dultzaina ere? Hartara, Jose Ignazio Ansorena Donostiako Kontserbatorioko txistuko katedradunarekin eta Juan Mari Beltranekin harremanetan jarri, eta azken honi era horretako soinu tresnaz hornitzeko eskatu zioten, itxuraz, hurrengo ikasturtean apustu berri honi aurre egitekotan. Hala izan zen. Txistuak, danbolinak, txalaparta, alboka, dultzainak eta danborra erosi zituen Hernaniko Udalak, eta hura izan zen gerora Hernaniko Musika Eskola izan denaren berezitasun nabarmenenetakoaren hasiera.

1985-1986 ikasturtea

Hernaniko Musika Eskolaren lehen ikasturtetzat jo dezakegun 1985-1986 hartan, jada lanean zen Montserrat Auzmendiz gainera, beste hiru irakasle kontratatu zituen Udalak: Arantza Alberdi, solfeo eta piano eskolak emateko; Juan Mari Beltran, txistua, alboka, dultzaina eta txalaparta eskoletarako; eta Joxan Goikoetxea, akordeoikoetarako. Ikasturtea hasi orduko jabetu ziren, ordea, eskolari oinarri sendoa emateko hura ez zela nahikoa, Udalak helburutzat hartu baitzuen musika eskola berritu hari legezko estatus txukuna ematea.

Honen aurrean, 1964 eta 1966ko estatuko araudiek agintzen zutenez, hiru zentro motaren artean egin zezaketen aukera: zentro ez ofizial baimendua, zentro ez ofizial onartua edo oinarrizko musika kontserbatorioa. Donostiako Kontserbatoriak eta Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza Saileko teknikariek hala gomendatuta, bigarrenaren alde egin zuten, baina horretarako gutxieneko baldintza batzuk bete beharra zegoen. Ikus ditzagun:

- 200 ikasle behar ziren gutxienez
- 6 irakasle titulatu ere bai, gutxienez. Horietako batek orkestrako sokazko instrumentuetakoa (biolina, biola, txeloa edo kontrabaxua) eta beste batek haizezkoetakoa (metalak, zeharkako flauta, klarinetea, oboea, fagota edo saxofoia) behar zuten izan gainera.
- Oinarrizko azpiegiturak behar zituen

011

012

Baldintza horiek betetzen zituen ikastetxeak Zentro Ez Ofizial Onartuaren izendapena eska zezakeen. Honek suposatzen zuen, batetik, egoera legal eta aitortuan egotea, eta bestetik zentro ofizial batekiko dependentzia zuzena (Gipuzkoako kasuan Donostiako Kontserbatorioarena alegia); baina batez ere gobernuaren diru-laguntzetara iritsi ahal izateko bidea zen, dudarik gabe.

Irailean emandako matrikulazioa ikusirik (200 ikasletik gora apuntatu ziren), baldintza guztiak betetzeko zera falta zen soilik: biolin eta saxofoi edo klarineteko irakasle bana. Zio honekin, urrian bertan kontratatu zen Erramun Oiartzabal saxofoi eta solfeo eskolak emateko, eta abenduan Eduardo Lassalette biolinekoetarako.

Musika eskolako ikasketen homologaziorako tramiteak jada 1984an hasiak zirelarik, 1986an osatu ziren baldintza guztiak, eta 1987an jaso zuen Hernaniko Musika Akademiak Zentro Ez Ofizial Onartuaren izendapena.

Donostiako Kontserbatorioko menpekotasuna, batez ere, zerean zetzan: ikasleek, Hernaniko matrikulaz gain, Donostiakoan beste bat ordaindu behar zuten. Bigarren matrikula honek suposatzen zuen ofizialki kontserbatorio batean izena ematea, eta maila amaierako azterketak (ekainekoak eta irailekoak) egiteko aukera ematen zuen. Azterketa hauek, oinarrizko graduaren amaieran, derrigor Donostiako Kontserbatorioan

013

014

015

016

egin behar ziren bertako tribunal batekin (nahiz eta Hernaniko irakaslegoaren ordezkariren bat egon zitekeen tribunal haietan), hau da, solfeoko 4. maila (eta bostgarrena)[6], koraleko lehenengoa (eta bigarrena), piano eta biolineko laugarrena eta gainerako soinu tresnatako hirugarreneko azterketak. Aurreko mailatakoak ere, hastapen edo prestaketa urtekoak ezik, derrigor egitekoak ziren, eta matrikula ordaindu beharrekoak, baina hauek Hernaniko zentroan bertan egin zitezkeen, bertako tribunal batekin. Bestalde, ikaslego librea Hernaniko musika eskolan matrikulatzeko aukera ere eman zuen izendapen berriak, gradua igarotzekoak ez ziren azterketak bertan egin zitzaketelarik eskolan ez zebiltzan hernaniarrek.

Legez, ikaslegoaren perfila bi eratakoa zen beraz: ofiziala ala librea. Baina Hernanin hirugarren perfil bat sortu beharra gertatu zen: ikasle ez ofizialena. Izan ere, dultzaina, alboka, txalaparta eta (bigarren ikasturtean) trikitixa ez zeuden legezko irakasgai ofizial gisa jasoak. Honek esan nahi zuen irakaskuntza horiek ez zutela inongo diru laguntzarik ez bestelako errekonozimendurik jasotzen Udalak eman zezakeenetik kanpo. Ez hori bakarrik: jada bigarren ikasturtetik Hernaniko musika eskola berrituan talde instrumentalak lantzen hasiko ziren: txistukoa eta akordeoikoa lehenengo, eta gero etorri ziren saxofoikoa, dultzainakoa eta albokakoa hurrenez-hurren. Musika ikasketa ofizialetan ordea, talde irakaskuntza ez zegoen aurrikusia oinarrizko mailan, ez bazen koraleko urte bat (eta azken hau emateko ere baimen berezia behar zenez, urte batzuk itxaron behar izan zen gure eskolan sartu ahal izateko). Hortaz, euskal musika tresna tradizionalen eta taldeko irakaskuntzaren aldeko apustua Hernaniko Udalak hartu behar izan zuen soilik bere gain. Eta hala izango zen 1993 arte. Egia esan, gaur egun ere ez da lortu instrumentu hauentzako onarpen ofizial beterik.

1985-1992: Musikategia

Hernaniko Musika Eskola esaten diodan honek, egia esan, ez zuen izen ofizial garbirik izango 1995 arte. Ofizialki "Academia de Música" gisa izena emanda bazegoen ere, "Musikategi" izena izan zen erabiliena 1991 arte, eta urte hartan "Kontserbatorio" izendapena lortu bazuen ere, 1993tik aurrera "Hernaniko Udal Musika Eskola" izatera pasako zen, azkenean izen ofizialtzat "Hernani Musika Eskola Publikoa" eman zitzaion arte. Hargatik, Hernaniko musika eskolaren lehen aldiari (1966ko plana indarrean zegoenari alegia) Hernaniko Musikategiarena esango diot, eta bigarrenari (1993-2010) Musika Eskolarena. Aldikatze hau, gainera, etengabe erabiliko dut aurrerantzean datuak aztertzeko garaian.

Lehenengo aldi honetan, Musikategiaren egituratze prozesuan eman ziren urratsak urtez urte laburtzen saiatuko

017

018

019

gara jarraian. Batez ere, hazkundeko urteak izan ziren, bai eskaintza pedagogikoari dagokionez, baita matrikulazioaren aldetik ere. 1992an musika eskolak arautzen zituen HSAOL legea ezarri zenerako, gure musikategia ongi oinarritutako zentroa izango zen, nahiz eta hasiera-hasieratik zituen hutsune askok hor jarraituko zuten. Adibidez, 1985ean Udaletxeko ganbaran hasi ziren eskolak ematen, behin-behineko egoeran, eta ordutik hasi zen behin eta berriz planteatzen eskolak bere egoitza propioa beharko zuela; urteak joan ahala, egoera larritu besterik ez zen egingo, eta 1997 arte itxoin beharko zen eraikin berri bat edukitzeko.

Nolanahi ere, 1985-86 ikasturte hark ez zuen balantze txarra utzi, ikusi dugunez arrakasta garrantzitsua izan baitzuen herritarrengan (matrikulazio kopuruak hala adierazten du), eta hala, 1986ko ekainaren 26an, herriko festetan, lehenengo ikasleen kontzertua antolatu zen.
Hortik aurrera, musikategiko ikasle eta irakasleen musika jarduerak etengabe egingo zuen gora, eta urte gutxian herriko bizitza musikalaren zutabe nagusietako bat bilakatuko ziren.

1986-87:

- "Zentro Ez Ofizial Onartua" izendapena lortzen da, oinarrizko mailan.
- Trikitixa gehitzen zaio eskaintza pedagogikoari, Joseba Tapia irakasle.
- Pianoa ikasteko plazak areagotzen dira eta solfeokoak ere bai, Garbiñe Orbegozo azken hauetako eskolak ematen hasten delarik.
- Juan Mari Beltran eta eskolako txalapartariek I. Txalaparta Festa antolatzen dute, apirilaren 9tik 11ra. Geroztik ez du huts egin beste 24 urtetan.

1987-88:

- Akordeoiko plazak areagotzen dira. Maribel Insausti ere azken hauetako eta solfeoko eskolak ematen hasten da.
- "I. Aste Musikala" izeneko zikloa antolatzen da, 1988ko maiatzak 9tik 14ra. Ikasleen kontzertuak, irakasleenak, Donostiako perkusio taldearen kontzertua eta Hernaniko musika bandarena, hala nola II. Txalaparta Festa biltzen ditu. Hurrengo ikasturtean abiatuko den Hileroko Kontzertu Zikloaren abiapuntua da.
- Dultzaina taldea lehenengo aldiz inauterietako sardinaren entierroan ateratzen da.
- Sanjuanetan ere, lehenengoz agertzen dira egitarauan musikategiko ikasleak (txistulari, dultzainero, txalapartari eta akordeoi joleak) dianak jotzen eta bestelakoetan.

1988-89:

- Korala izeneko irakasgaia ezartzen da, Garbiñe Orbegozo irakasle.
- Perkusioa gehitzen zaio instrumentuen eskaintzari, Javi Lera irakasle.
- Zipri Otxandorenak Erramun Oiartzabal ordezkatzen du saxofoi eskolatan, 4 urtez.
- Musikategia Gipuzkoako Musika Eskolen Elkartean sartzen da.
- Udaletxeko ganbaran jada denak sartzen ez direla eta, perkusio eta biolineko eskolak Biteri Kultur Etxean ematen dira.
- I. Hileroko Kontzertu Zikloa antolatzen da.
- Iganderoko ikasleen musika saioak antolatzen dira lehenengoz, apirilaren 2tik uztailaren 16ra (16 igandez).
- Eskolako ikasle eta irakasleek osatu eta Joxan Goikoetxeak zuzendutako "Hernaniko Akordeoi Taldea" estatuan barrena kontzertu aipagarriak ematen hasten da, Astor Piazzollaren omenez "Libertango" izeneko ikusgarria osatu eta, ondoren, CD bat grabatzeraino.

1989-90:

- Klarinetea eta tronpeta gehitzen zaizkio eskaintza pedagogikoari.
- Irakaslego berria: Ana Martinez (solfeoa), Mikel Mate

(klarinetea), Joseba Garmendia (tronpeta) eta Jesus Mari Garmendia (perkusioa).

- Ikasgelen peregrinazioak aurrera darrai: perkusio, tronpeta eta klarineteko eskolak Aristizabal kaleko lokal batera doaz.
- Lehenengo ordenadorea erosten da: Atari-ST delakoa, 30 megako disko gogorra duena. Estatu mailan, lehenengoetako musika eskola da aplikazio musikalak dituzten programa informatikoak eskolan sartzen. Joxan Goikoetxeak gertatzen du aurreneko ekipo hori software anitzekin, eta ondoren ikastaro eta hitzaldi ezberdinak eskainiko ditu ikastetxe eta kongresu ezberdinetan.
- Talde instrumentalak finkatzen dira, ordutegi lektiboetan hauen entsaio orduak ezarriz: txistu, dultzaina eta alboka taldeak, akordeoi orkestra, eta txalapartari nahiz trikitilari bikoteak.
- Akordeoi ikasleek lehenengo aldiz parte hartzen dute Arrasateko II. Akordeoi Jaialdian.
- Ikasturte amaierako ikasleen kontzertua kontzertu ziklo bihurtzen da, bakarrean jada ikasle guztiek parte hartzea ezinezko bihurtuta.

1990-91:

- Aurreko bi ikasturteetako eskaintzaren zabalpenak onarpen ofiziala jasotzen du (korala, perkusioa, klarinetea eta tronpetak alegia).
- Lehenengo Eskola Kontseilua eratzeko saiakera egingo da, 1990eko azaroan. Ordezkaritza hauek aurkeztu ziren: Iñaki Eizmendi Goiburu udal ordezkari, Manuela Zaldua Muruaga gurasoena, Itziar Etxeberria Balerdi ikasleena, eta Garbiñe Orbegozo Senperena irakasleena. Ez zen lortu Kontseilua eratzerik.
- Dakigula, lehenengo Santa Zezilia eguneko ikasle kontzertua antolatzen da.

1991-92:

Horretarako eskatzen ziren baldintzak betetzen zirela ikusirik, 1991.ean eskola "Oinarrizko Mailako" ikastegi edo kontserbatorio ofizial izendatzeko eskaria tramitatu zen, uztailean izendapena jasoz. Aipatu baldintzak honela labur ditzakegu: gutxienez 500 ikasle behar zituen zentroak, 8 irakasle titulatu, zerbitzu administratiboa, orkestra edo instrumentu talde bat, eta abesbatza. Baldintza horiek bete izanak bakarrik adierazten du ederki zenbaterainokoa izan zen gure eskolaren hazkundea lehenengo zazpi urte haietan. Bestalde, izendapen honek gradua igarotzeko azterketak egitera Donostiara ez joan beharra suposatzen zuen ikasleentzat, eta alderdi pedagogikoetan burujabetza handiagoa ematen zion eskolari.

Baina denbora gutxirako izan zen, ikasturte hartan bertan Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza Sailak musika eskolak arautzeko legea izango zenaren aurreproiektua zabaldu baitzuen, eta 1992ko urrian aterako zen dekretua indarrean izango zen jada hurrengo ikasturtetik. Horrek bai, dexente gehiago aldatuko zuen musika hezkuntzaren panorama.

1992-2010: Musika Eskola

Musika Eskolak, legez behintzat, izen horrekin eta gaur ezagutzen ditugun eran, laurogeita hamabian 'jaio' ziren hortaz. HSAOL lege hark goitik behera eraldatu zituen, eta honen egituraketa eta eraginaz luze idatzi izan bada ere, eragin hori zertan zetzan azaldu beharrean nago, labur antzean bada ere.

Funtsean, musika hezkuntza bitan banatzen zen: araututakoa eta arautu gabea. Araututako hezkuntza emango zuten zentroak "**kontserbatorioak**" izango ziren, eta arautu gabekoa emango zutenak "**musika eskolak**". Kontserbatorioak (araututako irakaskuntza) hiru mailatan banatzen ziren: oinarrizko maila (4 ikasturte), erdi maila (bina ikasturteko 3 ziklo) eta goi maila (4-5 ikasturte). Ordura arteko kontserbatorioek bezalaxe, legez ongi ezarrita zuten ibilbide pedagogikoa, eta goi maila amaitzean soilik lortu ahal izango zen balio ofizialeko tituluren bat. Hernanikoak ordea, bistan denez, bigarren hautua egin zuen, musika eskolarena alegia; baina ez zen salbuespena izan horretan.

Gaur egun eta Hego Euskal Herriaz ari garela, goi maila hori, propio horretarako sortu zen Donostiako Musikenen eta Iruñako "Nafarroako Goi Mailako Kontserbatorioan" egin liteke soilik. Erdi mailari dagokionez, eta beti ere ikastetxe publikoez ari garela, Eusko Jaurlaritzaren mende dauden Donostia (F. Escudero), Bilbo (J.C. Arriaga) eta Gasteizeko (J. Guridi) Kontserbatorioek eta Iruñakoak (P. Sarasate) nahiz beste bost udal kontserbatoriok eskaintzen dute soilik: Errenteria, Irun, Barakaldo, Leioa eta Durangokoek. Badira, nolanahi ere, beste 7 ikastetxe pribatu (denak Bizkaian) horretarako baimena dutenak. Denera 16 ikastetxe [ikus grafikoa].

Hego Euskal Herriko musika ikastetxeak erregimenaren arabera 2009-2010 ikasturtean

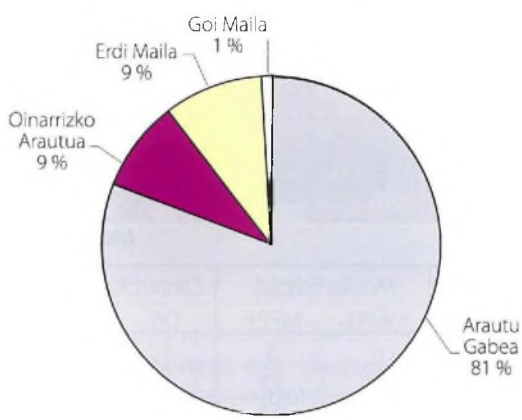

Eta oinarrizko mailaren aldeko apustua berriz, aipatu hiriburuetako lau kontserbatorioez gain, sare publikoan udal bakarrak egin du (Barakaldokoak), eta sare pribatuan, Bizkaian baimena 11 ikastetxek badute ere, Araban bakarra da, eta Gipuzkoan ez da alerik ere [ikus grafikoa].

Arututako eta arautu gabeko musika irakaskuntza publikoa 2009-2010 ikasturtean

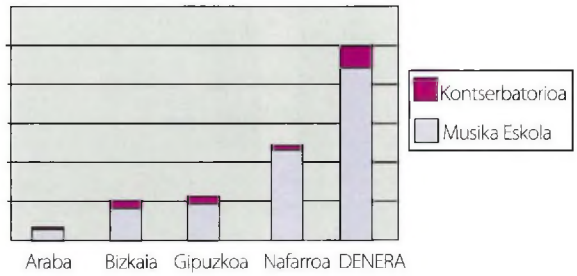

Kopuru horiek asko aldatzen dira, ordea, Musika Eskolei erreparatzen badiegu. Hauek, honela banatzen dira sare publikoan (denak udal musika eskolak): Araban 6, Bizkaian 17, Gipuzkoan 19 eta Nafarroan 47. Sare pribatuan berriz, Araban 5, Bizkaian 12, Gipuzkoan 30 eta Nafarroan 7. Denera, 89 musika eskola publiko eta 54 pribatu[7]. Hego Euskal Herriko 177 musika ikastetxeetatik, 143 musika eskola izan dira 2009-2010 ikasturtean, ikastetxeen %81 (eta kontutan izatekoa da beste %19etan sartzen direla erdi eta goi mailako ikastetxeak ere). Kopuruei erreparatzen badiegu, musika eskolen aldeko apustua Gipuzkoan eta Nafarroan bereziki nabarmena dela ikusiko dugu, eta azken honetan sare publikoaren aldekoa.

Ezin harritu, beraz, Hernanikoak ere musika eskolaren aukera egin izana 1992ko hartan. Honek egokitze prozesu luze samar bat suposatu zuen, jakina. Batetik, 1995ean iraungi ziren arte, 66ko planeko ikasleei ikasketak burutzeko aukera eman behar zitzaien, eta bestetik, plan pedagogiko berria eratu behar zen. Hori ez zen erabat gauzatuko 1997 arte (eta 2002-2003 arte ez ziren iritsi behin betiko baimenak). Ostera ere, ia gaur arte iraun duen berregituratze prozesua jarri behar zen martxan beraz, eskolaren eguneroko jarduerari eutsiz.

Hasteko, lege berriak musika eskolen eskaintza pedagogikoa lau mailatan planteatzen zuen: 1. maila, hastapenekoa, 7 urte arteko haurrentzako musika tailer gisara aurkezten zena; 2. maila, hasierakoa, irakaskuntza arautuko oinarrizko mailaren pareko gaitasuna ezartzen zuena; 3. maila, gotortzekoa, asko jota arututakoaren erdi mailako bigarren zikloaren parera iritsiko litzatekeena; eta 4. maila, lehentasunezko jarduerakoa, musika eskolen "teilatu" edo deitu izan dena da, gaitasun mugarik ezarri gabe, eskolako taldeetan parte hartuz garatzekoa. Maila horietako bakoitza emateko musika eskolek baldintza jakinak bete behar zituzten zegozkien baimenak lortzekotan. Bestalde, hezkuntza sistema oso honen funtsa taldeko irakaskuntzan zetzan batik bat, eta alderdi teorikoak (solfeoak eta) osagarri gisa baino ez ziren aurrikusten. Bi ardatz horiek bakarrik, musika hezkuntzaren ordura arteko planteamenduak erabat iraultzea suposatzen zuten bada. Eta gainera, ezin ahaztu musika eskola hauen helburu nagusia *"edozein adinetako zaletuei tradizioan oinarritutako dantza eta musikaren alorretan prestakuntza praktikoa ematea"* zela, hau da, zaletuei bideratua zegoen, ez ibilbide profesionala egin nahi zutenei, nahiz eta *"gaitasun eta bokazio bereziak erakusten dituztenak lanbide-ikasketarako bideratzeko eta prestatzeko zeregina"*[8] ez zen alde batera utzi behar; hori, arututako irakaskuntza emango zutenen esku egongo zen. Koadro honetan laburbiltzen da, beraz, ikasketa plan berrira zetorren ikasleari planteatutako aukera kurrikularra:

Musika Ikastetxeak Euskal Herrian

	Musika Eskolak		Oinarrizko Hezkuntza Arautua			Erdi Mailakoa			Goi Mailakoa	
	MEPU	MEPR	OK	OUK	OBMI	EK	EUK	EBI	GK	DENERA
Araba	6	5	1	0	1	1	0	0	0	14
Bizkaia	17	12	1	1	11	1	3	7	0	53
Gipuzkoa	19	30	1	0	0	1	2	0	1	54
Nafarroa	47	7	0	0	0	1	0	0	1	56
DENERA	89	54	3	1	12	4	5	7	2	**177**

MEPU: Musika Eskola Publikoa (Udalak) / MEPR: Musika Eskola Pribatua / OK: Oinarrizko Kontserbatorioa (Gobernuena) / OUK: Oinarrizko Udal Kontserbatorioa / OBMI: Oinarrizko Baimendutako Musika Ikastetxea (pribatua) / EK: Erdi Mailako Kontserbatorioa (Gobernuena) / EUK: Erdi Mailako Udal Kontserbatorioa / EBI: Erdi Mailako Baimendutako Musika Ikastetxea (pribatua) / GK: Goi Mailako Kontserbatorioa (Gobernuena)

1992-93:

- Trikitixa irakasle berria sartzen da eskolan: Lurdes Alkorta.
- Instrumentuen eskaintza areagotzen da, biola sartuaz.
- Musika eskolak arautzen dituen dekretua indarrean jartzen da eta, ondorioz, eskaintza pedagogikoan aldaketak hasten: solfeo eta instrumentuetako hastapeneko maila ("preparatorioa") desagertzen da eta irakasgai berriak sortzen: Lengoaia Musikala eta Abesbatza. Talde irakaskuntza bete-betean txertatzen da eskolaren eskaintzan.
- Juan Mari Beltran eta Joxan Goikoetxeak "Egurraren orpotik dator..." diskoa grabatzen dute eskolako txalaparta ikasleekin batera. Egitasmo hau oso berritzailea da herri musika teknologia berriekin fusionatu eta tratatzeari dagokionean eta hedabideetan asko zabalduko da. Donostiako Musika Berrien Nazioarteko Jaialdian emango da estraineko, San Telmo Museoan

020

021

022

1993-94:

- Irakaslego berria: Aitor Larrañaga (tronpeta), Josune Aierbe (klarinetea) eta Miriam Fernandez Atxaerandio (biolina).
- Oinarrizko Mailako Kontserbatorio izendapena iraungi eta Musika Eskolaren baimena jasotzen du eskolak.
- 1. maila emateko behin-behineko baimena jasota, 4, 5 eta 7 urteko haurrentzako "musikaren hastapena" irakasgaia ezartzen da. Urte luzetan Ana Martinez izango da tailerraren arduradun nagusia.
- Musika Eskolaren lehen plan pedagogikoa garatzen da. Soinu-tresnen funtsezko irakastorduak ikasleko eta asteko 30 minutura murrizten dira eta lengoaia musikalekoak taldeko eta asteko 90 minutuan ezartzen, abesbatzak, derrigorrezko talde den urteetan bederen, 30 minutu izango dituelarik. Lehen indarketa eskolak[9] ematen zaizkie akordeoi, piano, saxo, trikitixa eta txistuko zenbait ikasleri.
- Hernaniko I. Albokari Topaketa antolatzen dute Juan Mari Beltran eta eskolako alboka taldeak, San Juan jaietako egitarauaren baitan.

023

024

025

1994-95:

- Eskaintza berria: musikaren hastapena 6 urteko haurrentzat.
- Eskolako plangintzaz kanpo, dultzainarako danbor ikastaroa antolatzen da lehen aldiz, Tolosako Asier Gonzálezen eskutik.
- 1966ko planaren azken ikasturtea izango da hauxe.
- Maiatzeko piano entzunaldiak finkatzen dira. Gero etorriko dira hastapenekoenak, akordeoikoak, eta urtean zeharreko besteak, hala nola eguberritako piano eta biolin entzunaldiak.

1995-96:

- 1966ko plana iraungitzearekin Solfeo eta Koral izeneko irakasgaiak desagertzen dira. Lengoaia musikalean sakondu nahi duten ikasleentzat "Musika Hezkuntza" izeneko hautazko irakasgaia txertatzen da.
- Kantuz abesbatzak antolatutako Gabonetako Abestien Jaialdian parte hartzen du lehenengoz eskolako abesbatzak.

- Hernaniko I. Dantzari Festan parte hartzen dute eskolako txistulari eta trikitilariek, gerora urtero izango den lez.
- Lehenengo musika eskolen arteko elkartrukea, Orioko musika eskolarekin.

1996-97:

- Biola desagertzen da eskolaren eskaintza pedagogikotik.
- Helduentzako solfeo taldea sortzen da, Miriam F. Atxaerandio irakasle.
- Ikasturtearen erdi aldetik, **Atzieta 4**ko eraikin zaharberritua erabiltzen hasten da eskolak emateko, hurrengo ikasturtetik aurrera eskolaren egoitza berria izango dena.

026

027

028

029

030

031

1997-98:

- Lehenengo zuzendaritza ezartzen da: Ana Martínez zuzendari eta Maribel Insausti idazkari.
- Eraikin berriaren inaugurazioa 1997ko azaroaren 26an. Azkenean musika eskolak badu egoitza. Laster, ordea, txiki geratzen hasiko da hau ere.
- Joera Ezberdinak izeneko adarrari dagozkion eskolak emateko behin-behineko baimena jaso eta aurreneko matrikulazioak gertatzen dira irakasgai honetan. Joxan Goikoetxea izango da arduraduna.
- Apirilaren 14an abesbatzak "Kantata 98" izeneko kontzertu erraldoian parte hartzen du, Donostiako Belodromoan, Euskadiko Orkestra eta beste 39 abesbatzekin batera eta Juan Jose Oconen zuzendaritzapean.
- Juan Mari Beltran eta Joxan Goikoetxeak bigarren diskoa grabatzen dute elkarrekin, "Beti ttun-ttun" izenekoa, eskolako txalapartariekin. Kontzertu eta emanaldi mordoska etorriko da ondoren.

1998-99:

- Plan Pedagogikoa itxuratzen da.
- Irakaslego berria: Roberto Pacheco (saxofoia) eta Iñaki Eguren (dultzaina eta txistua).
- Ikasleen banda sortzen du Robertok, lehenengo jendaurreko emanaldia ekainaren 17ko ikasleen kontzertuan egingo duelarik.
- I. Preludio Txikia antolatzen du musika eskolak, Kantuz eta Doinuzale musika eskolekin batean, herriko ikastetxe guztietako haurrak bilduz.
- Abesbatzak Amaia Zubiriaren "Hou Pitxu, hou!" diskoaren grabaketan hartzen du parte.
- Hernaniko doinu herrikoiak biltzen dituen "Hernanin entzuna" diskoa ere urte honetan grabatzen da. Joxan Goikoetxeak zuzendu eta ekoitzitako egitasmo aipagarri honek herriko musika talde guztiak bilduko ditu hauen artean musika eskolako txistulari eta abesbatza ere badirelarik.
- Joera ezberdinetako ikasleek osatzen duten Ekhin taldeak lehendabiziko maketa grabatzen du eta zuzeneko saio mordoska eskaintzen.
- "La sombra del sol" izeneko taldea ere joera ezberdinetako ikasleek osatzen dute. Hauek Urnietako salestarrenean ospatutako XXVI On Bosco-Adarra Txapelketan lehenengo saria lortzen dute. Ondoren 6 doinuz osatutako maketa grabatuko dute.
- Eli Goikoetxea ikasleak goi mailako akordeoi ikasketak amaitzen ditu, Donostiako Goi Mailako Udal Kontserbatorioan libretik lortuz titulazio. Oinarrizko mailatik gorenekoetara, ikasketa guztiak musika eskolan burutzen dituen aurreneko ikaslea da.

032

- Dakigula, lehenengoz hartzen dute parte piano ikasleek Donostia Hiria piano lehiaketan, sari ezberdinak lortuz urteen joanean.
- Eskolako trikitilariak Donostiako San Martin plazan jotzen dute, Behemendi elkarteko merkatariek eskatuta, urte askotan egingo dutena.
- Urrian Zaldibian antolatzen den Ardiki Egunean agertzen dira Hernaniko musika eskolako txistulari, albokari, dultzainero, trikitilari eta txalapartariak. Geroztik ez dute huts egin.
- Dultzaina taldea lehenengoz Antiguoko olentzeroan ateratzen da jotzen.

033

1999-00:

- Irakaslego berria: Montserrat Auzmendiren ordez Joxan Rodriguez hasten da pianoan, eta Jesus Mari Garmendiaren ordez Javi Morcillo perkusioan. Tronpeta, berriz, Aritz Lonbidek hartuko du.
- Eskola Kontseilua berrantolatzen da eta, oraingoan bai, martxan jartzen.
- Albokari, dultzainero eta txistulariak Bayernsbrönn-en (Alemaniako oihan beltza) Goierriko segalariekin.
- Akordeoi eta piano ikasle mordoska batek "Guildhall School of Music to London" eskola entzutetsuko azterketak egin eta diploma bereziak lortzen dituzte lehenengoz.
- Hernaniko VI. Albokari Topaketa, lehen aldiz udazkenean ospatzen da.
- Azaroan I. Hernaniko Trikitixa Txapelketa antolatzen dute, Kriskitina dantza taldekoekin batean, eskolako trikitilariek.
- Lehen aldiz musika eskolak Olentzeroa ateratzen du.
- Ekhin taldeak 8 doinuz osatutako CDa grabatzen du.
- Nati Merinori omenaldi berezia egiten zaio, bere 70. urtebetetzean, eskolako ikasle zaharrena delako (adinez nahiz iraupenez). Gaur egun ere halaxe jarraitzen du.

034

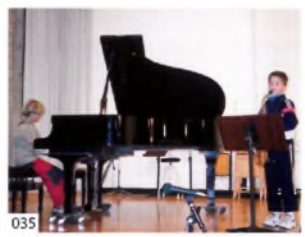
035

036

037

2000-01:

- Helduentzako solfeo taldea desagertzen da.
- 4. maila emateko baimena jasotzen da.
- Abesbatzak Errenteria Musikaleko Orkestra eta beste abesbatza batzuekin batera, "La misión" eta "Sonrisas y lágrimas" filmeetako musikekin kontzertuak eskaintzen ditu Alegia, Errenteria eta Deban.
- Akordeoi taldeak, Lasarteko Zero Sette akordeoi orkestrarekin batean, kontzertuak eskaintzen ditu Genevan (Suitza) eta Torrelavegan (Kantabria).
- Dultzaina taldeak lehen elkartrukea egiten du Errioxako dultzaineroekin.

038

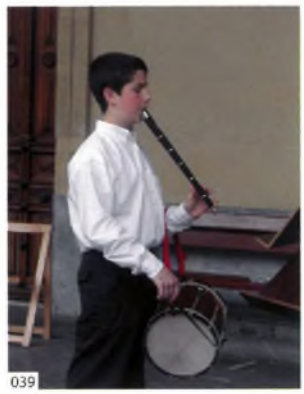
039

040

041

042

- "Hernanin Jazz" jaialdiaren XVI. eta azken edizioa ospatzen da, Jorge Pardo edo J.M. Ecay-ren mailako jazzeko musiko handiak bertan direla. Musika eskolak jaialdiaren antolakuntzan parte hartzen du.

2001-02:

- Zuzendaritza berria: Arantza Alberdi zuzendari eta Garbiñe Orbegozo idazkari. Hurrengo lau ikasturteetan zuzendaritza elkarbanatua izango da, nahiz eta ofizialki bi urtetan bat eta hurrengo bietan bestea ageri zuzendari gisa.
- Gure eskola Euskal Herriko Musika Eskolen Elkartean sartzen da.
- Irakasgai berriak: gitarra (Susi Elosegi) eta biolontxeloa (Irati Ortubia).
- Behin-betiko baimenak lortzen dira eskolaren adar eta maila gehienentzat. Trikitixa eta Joera Ezberdinak ematekoak geroago etorriko dira.
- Milagrosa kapera erabiltzen hasten da abesbatzaren eskolatarako, Atzieta 4ko egoitzan jada tokirik ez dagoela eta.
- Abuztuaren 23tik 25era txistulari, dultzainero eta albokariak, Errenteriako Ereintza dantza taldearekin, Iztanbuleko (Turkia) "Uluslarasi Beykoz Kültür Festivali" jaialdian.

2002-03:

- Trikitixa emateko behin-betiko baimena jasotzen da.
- Musika eskolaren logoa ere urte honetan asmatutakoa da.
- Urko Arozena, perkusio irakasle.
- Elgoibarko II. Instrumentu Taldeen Lehiaketan parte hartzen dute ikasleek lehenengoz, saria lortuz. Geroztik, lehiaketa hau antolatu den aldiro parte hartu du eskolak, sari eta poz ugari eskuratuz.
- Uztailaren 29tik 31ra, albokari, txistulari eta dultzaineroak Plasenciako (Cáceres) "VII Festival Folk Plasencia" jaialdian.
- Hernaniko I. Saxofoi Jazz Mintegia antolatzen du Roberto Pachecok eskolan.
- Joxan Goikoetxea San Joan Jaien Iragarpen Kontzertu herrikoiaren zuzendari artistikoa da bigarren aldiz. Edizio honetan kontzertu honen egitura eta antolakuntza indartzen dira parte hartzaileen ahalegin bereziaz eta errepertorioan berrikuntza nabarmenak eginaz. ETBk kontzertua erretransmitituko du.

2003-04:

- Zuzendaritzan aldaketa: Garbiñe Orbegozo zuzendari eta Arantza Alberdi idazkari. Zuzendaritzak elkarbanatuta darrai.

- Pianistek talde irakaskuntza gauzatzeko dituzten zailtasunei erantzuteko asmoz, teklatu taldeak sortzen dira.
- Uztailaren 18tik 20ra, txistulariek, Errenteriako Ereintza dantza taldearekin batean Bartzelonako "XXVI Festival Internacional de Música de Cantonigrós" jaialdian parte hartu eta lehen saria irabaziko dute.

2004-05:

- Iñaki Alberro biolontxeloko irakasle.
- Hernaniko I. Txistulari Jaialdia, Antonio Insausti "Txobito"ren omenez. Egitarauan, besteak beste, I. Txistulari Gazteen Txapelketa (gaur gaurkoz, jarraikortasunez Euskal Herrian jokatzen den bakarra).
- Abenduaren 19 eta 20an, abesbatzak Donostiako Kursaalean ospatutako Gabonetako VI. Gospel kontzertu zikloan parte hartzen du, beste hainbat abesbatzarekin batera eta Jerry Smith jaun agurgarriaren zuzendaritzapean.
- Dultzainero eta txistulariak Villar del Ríoko (Soria) "I Certamen de Música Tradicional" jaialdian.
- Kaldereroen musikarekin maketa grabatzen dute ikasleen bandak eta abesbatzak, herriko ikastetxeek eskatuta.
- Zarautzeko I. Nazioarteko Akordeoi Kongresua ospatzen da Hauspoz elkarteak (Euskal Herriko Akordeoi Elkartea) antolatuta, gure eskolako irakasle eta ikasleek zuzenean parte hartzen dutelarik antolakuntza horretan.

2005-06:

- Zuzendaritza berria: Roberto Pacheco zuzendari eta Iñaki Eguren idazkari.
- Andoaingo I. Piano Jaialdia antolatzen du "Seiasle" elkarteak Bastero kulturgunean, gure eskolako Arantza Alberdi elkarte horretako lehendakaria delarik hasiera hartatik. Geroztik urtero hartu dute parte gure eskolako pianistek ere.
- Dultzaina taldeak Errenteriako "Erromeria Eguna" delakoan parte hartzen du estrainekoz, geroztik ia urtero bertan izango delarik.
- Idoia Laburu akordeoi ikasleak Lehen Saria lortzen du Finlandiako "Primus Ikaalinen Accordion Competition" lehiaketan. Sari garrantzitsu hau Tarja Halonen Finlandiako lehendakariaren eskutik jasoko du eta gertaera zuzenean ikusiko da herrialde hartako telebista kate nazionalean hala nola, satelite bidez, mundu mailan ere. Ondoren Lasarte-Oriako Nazioarteko Akordeoi Jaialdian parte hartuko du, arrakasta handiz.

2006-07:

- Amaia Aldalur, hastapeneko irakasle. Ana Martinez pianoan ari da aurreko ikasturtetik.
- Saxofonistek "Hernasax" Saxofoi Topaketak antolatzen dituzte azaroaren 23tik 26ra.
- Chillida-Lekuko sagardo egunean lehenengoz parte hartzen dute eskolako ikasleek, geroztik urtero kale egin gabe jarduteko.

043

044

045

- Akordeoi ikasleek Lauhaizeta akordeoi orkestrarekin diskoa grabatzen dute azaroan.
- Apirilaren 28an akordeoi taldeak kontzertu berezia eskaini du Burgosen, eta 29an Madrilen.

2007-08:

- Zuzendaritza berria: Maribel Insausti zuzendari eta, berriro, Iñaki Eguren idazkari.
- Gitarrako plazak areagotzen dira.
- Perkusio ikasleek sanjuanetako lehenengo batukada eskaintzen dute, ekainaren 25ean.

046

047

048

049

- Musika eskolako txistulariek antolaturik, Jagoba Astiazaranek txistu kontzertu berezia eskaintzen du, ekainaren 6an, goi mailako ikasketak amaitu dituela eta.

2008-09:

- Azaroaren 17tik 20ra akordeoi taldea Castelfidardo-ko (Italia) "Concorso Internazionale per Orchestre di Fisarmoniche" jaialdian.
- Hernasax saxofoi taldeak kontzertu berezia eskaintzen du Javier Girotto Erromako kontserbatorioko saxofoi irakaslearekin batean, maiatzaren 9an.
- Maiatz hasieran, lehenengoz, Itziarko Erromeria Eguna antolatzen da eta eskolako dultzainero eta txistulariek parte hartzen dute.
- Txistu ikasleek praktikak egiten dituzte Donostiako Udal Txistu Taldearekin, Jose Ignazio Ansorenaren eskutik, lehenengoz maiatzaren 24an.
- Maiatzaren 29tik 31ra, Donostialdeko musika eskolek antolatutako "Mariren Labirintoa" musikalaren emanaldietan parte hartzen dute eskolako hainbat ikaslek. Baita honen inguruan antolatutako "sormenaren mobilizazioa" kontzertu sailean ere, Donostiako Victoria Eugenia antzokia eta Okendo plazan.
- Alboka eta txalaparta ikasle gazteek Madrileko "día europeo de la música" delakoaren inguruan antolatutako "The Chavales" jaialdian jo dute, ekainaren 21ean, arrakasta handiz.

2009-10:

- 6. zuzendaritza: Joxan Goikoetxea zuzendari eta Amaia Aldalur idazkari.
- Alboka, dultzaina eta txalapartako plazak areagotzen dira, Haritz Ezeizak hartzen dituelarik albokakoak eta dultzainakoen erdiak.
- Tronpeta eskolak Elizatxo ikastolan ematen dira, toki faltan.
- Akordeoi ikasle batzuk "For Children" diskoaren grabaketan hartzen dute parte. UNAC izeneko akordeoiaren sustapenerako elkarte berriak editatzen du diskoa eta Andoaingo Nazioarteko Jaialdia antolatzen, bertan gure eskolako ikasle eta irakasleek Richard Galliano edo Frank Maroccoren mailako akordeoi-jole gonbidatuekin batera jo ahal izango dutelarik.
- Otsailaren 20an, eskolaren 25. urteurrena dela eta, ikasleen bandak Hernaniko Udal Musika Bandaren kontzertuan parte hartzen du, gonbidatu gisa.
- Hileroko kontzertu zikloaren ordez, ikasle ohien kontzertu ziklo berezia antolatzen da, martxoaren 27, 28 eta apirilaren 16an.
- Eskolaren 25. urteurrena dela eta, San Juanetako Jai Batzordeak eta Hernaniko Udalak omenaldi berezia egiten dio eskolari, herriko festetan banderak igo eta jaisteko ohorea emanaz, ekainaren 23an eta 27an.

25 urte eta gero...

"Hernani" Musika Eskola Publikoak, 467 ikasle eta 19 irakaslerekin amaitu du bere 25. ikasturtea, Atzieta kaleko 4.ean duen egoitzan, eta Udalak egoitza berria bilduko lukeen kulturgune berri baten egitasmoa martxan jarri duelarik. Atzietako egoitza, Milagrosa kapera eta Elizatxo ikastolako gelaren bat erabiltzeaz gainera, urte guzti hauetan ezinbesteko areto izan ditu herriko areto bakanak: Sandiusterri eta Biteri Kultur Etxeko areto nagusia. Horietan eta, nola ez, Ezkiaga pasealekuan, Gudarien Plazan (Udaletxeko arkupea da behar bada herriko musika jardueraren testigu gailena) eta Plaza Berrin, hala nola herriko kale eta auzo gehienetan barrena entzun dira, eta entzungo dira, gure ikasle eta irakasleen doinuak, hala nola kanpotik ekarritako musikari eta artista ugarirenak.

Gaur gaurkoz, 4-7 bitarteko haurrentzako musikaren hastapeneko tailerrak eskaintzen dira batetik, eta 8-100 urte bitartekoentzako musika eskolen plangintzako 2., 3. eta 4. mailak. Bigarren mailan lengoaia musikala (lau urtez), taldeko irakaskuntza (abesbatza nahiz talde instrumentalak) eta funtsezko irakaskuntza diren soinu tresnak ikas daitezke, hala nola lengoaia musikalean beste bi urtez sakondu daitekeen, "musika hezkuntza" deritzogun hautazko irakasgaian. Hirugarren mailan taldeko irakaskuntza da nagusi, baina soinu-tresnen irakaskuntzak ere badarrai. Eta azkenik, 4. mailan taldeko irakaskuntza ia soilik. Bigarren eta hirugarren mailatan, gutxi gorabehera seina ikasturteko iraupena aurrikusten da ikasleengan, baina iraupen hau ikasleen beharren arabera laburtzen edo luzatzen da.

Funtsezko irakasgaietan, 16 dira "Hernani" Musika Eskola Publikoak eskaintzen dituenak:

Alboka
Akordeoia
Biolina
Biolontxeloa
Dultzaina
Gitarra
Klarinetea
Perkusioa
Pianoa
Saxofoia
Trikitixa
Tronpeta
Txistua
Txalaparta (taldeko irakaskuntza)
Abesbatza (taldeko irakaskuntza)
Joera Ezberdinak (oro har, taldeko irakaskuntza)

Eta historia honen guztiaren protagonista nagusiak, noski, eskolako ikasle eta irakasleak izan dira, guraso, eskolako beste langile eta herritar guztiekin batean. Hori dela eta, hauei zabalduko diegu hurrengo tartea.

051

052

053

IRAKASLEGOA ETA BESTE BATZUK

Hernaniko musika eskolan, kontratu finkoko irakasleak eta lanaldi osoan jardun direnak, 11 izan dira 25 urteotan: Arantza Alberdi, Lurdes Alkorta, Montserrat Auzmendi, Juan Mari Beltran, Joxan Goikoetxea, Maribel Insausti, Ana Martínez, Garbiñe Orbegozo, Roberto Pacheco, Erramun Oiartzabal eta Joseba Tapia. Horien artean, Arantza Alberdik bete ditu 25 urteak eskolan lanean.

Baina, inor ahaztu ez bazaigu behintzat, Hernaniko musika eskolatik 95 irakasle ezberdin pasa dira. Batzuk egun bat edo bitako ordezkapenak egitera, eta beste batzuk hamar, hamabost edo hemezortzi urtez lanera.

Aurretik esan beharra dago, Hernanikoan, ez ditugula lan baldintza txarrenak izan, ezta gutxiago ere, bertako irakasle izan garenok. Baina musika irakasleen lanpostuek oso egoera xelebreak izaten dituzte maiz, eta gurean ere hala gertatu izan da 25 urte hauetan. Arazoa estrukturala da seguru asko, lanbide honek espezializazio maila altua eskatzen baitu, eta, nire irudiko, batzuetan oraindik altuagoa jarrarazten diogu musikako profesionalok geurok. Hau da, soinu tresna jakin bateko eskolak eman ahal izateko adibidez, tresna jakin horri dagokion titulazioa eskatzen da, eta irakasle bakar batek irakasgai ezberdinak emateko "gaitasuna" izatea (legez behintzat) oso nekeza gertatzen da. Pianistak dira, beharbada, salbuespen nabarmenena, solfeoaren inguruko irakaskuntza ere, oro har, haien esku egon ohi baita. Egoera honek suposatzen du ikasle gutxi erakartzen dituen instrumentu bateko irakasleak oso zaila izango duela lanaldi oso bat betetzea, gaur gaurkoz, musika eskola bakar batean. Honela sortzen dira astegun bat eskola batean, kontratu mota batekin, eta beste bat beste herri batekoan, eta beste kontratu arras desberdin batekin, lanean ibili behar izaten duten "gents de voyage" berezi horiek. Musika irakasleak, alegia.

Lanaldi osoko lanpostu txukunak eratu ahal izateko zailtasun honek errotazio handia eragin du, eragiten du eta, dudarik ez, eragingo du oraindik ere. Eta hori bakarrik ez, kontratazioari erreparatzen badiogu, lantoki berean, lau, bost eta sei perfil ezberdinetako irakasleak aurkituko ditugu, baita lanpostu bera betetzen ere. Nolanahi ere, esan bezala, Hernanikoa salbuespena ez bada ere, ez da txarrena izan horretan, urrutitik ere. Eta hala ere, datu bat ematea nahikoa izango da egoeraren aldrebesa ulertzeko: Hernaniko eskolako irakasle plazen %44 ez da ofizialki existitzen, nahiz eta horietakoren bat, izan, 25 urteotan izan den.

Hernaniko musika eskolan izan diren irakasleen zerrenda ekarriko dut bada, jarraian, aldamenean bakoitzak zein irakasgai eman izan duen aipatuaz. Baina ohar pare bat egin beharrean nago aurrena: batetik, talde instrumentalen irakasgaiak ez ditudala aipatu, Joera Ezberdinak eta Txalaparta salbu, horiek zehaztea zaila gertatzen delako, batez ere oso aldi laburretan aritu diren ordezko irakasleen kasuan. Bestetik, irakasle bakoitzak zehazki zein epe bete duen zehaztu beharrean, iraupen horien luze-laburraren arabera sailkatu ditudala, batik bat hain egoera ezberdinetan egonda banan-banan bakoitzaren lan egoerak deskribatzen hasi beharra suposatuko lukeelako, eta hori, astuna izateaz gainera, ez zait beharrezkoa iruditu.

10 urte edo gehiagoan jardundakoak

Aierbe Gonzalez, Miren Josune (klarinetea)
Alberdi Salaberria, Arantza (pianoa, solfeoa)
Alkorta Pagadizabal, Lourdes (trikitixa)
Auzmendi del Solar, Montserrat (pianoa)
Beltran Argiñena, Juan Mari (alboka, dultzaina, txalaparta, txistua)
Eguren Etxabeguren, Iñaki (dultzaina, txistua)
Fernandez Atxaerandio, Miriam (biolina, lengoaia musikala)

054

055

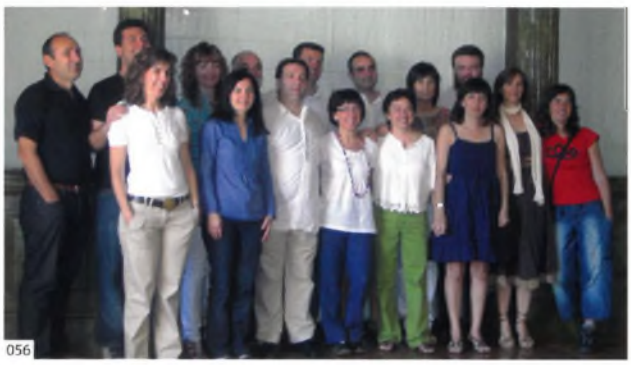
056

Garmendia Olaizola, Jesus Mari (perkusioa)
Goikoetxea Maritxalar, Joxan (akordeoia, joera ezberdinak)
Insausti Arrizabalaga, Maribel (akordeoia, solfeoa)
Iragorri Aldandondo, Elixabet (akordeoia, joera ezberdinak)
Lonbide Lorente, Aritz (tronpeta)
Martínez Muñoz, Ana (hastapena, pianoa, lengoaia musikala, abesbatza, solfeoa)
Orbegozo Senperena, Garbiñe (solfeoa, korala, abesbatza, lengoaia musikala, musika hezkuntza, hastapena)
Pacheco García, Roberto (saxofoia)

4-10 urte bitartean jardundakoak

Alberro Bilbao, Iñaki (biolontxeloa)
Aldalur Goikoetxea, Amaia (hastapena, lengoaia musikala eta abesbatza)
Arozena Muxika, Urko (perkusioa)
Elosegi Erdozia, Susana (gitarra, lengoaia musikala)
Garmendia Torrano, Joseba (tronpeta)
Larrañaga Burguera, Aitor (tronpeta)
Lassalette Garbaio, Eduardo (biolina)
Loitegi Berasategi, Xabier (akordeoia)
Mate Ormazabal, Mikel (klarinetea)
Oiartzabal Urretabizkaia, Erramun (saxofoia)
Otxandorena Noble, Zipri (saxofoia)
Tapia Usabiaga, Joseba (trikitixa)

Urtebete eta 3 bitartean jardundakoak

Anduaga Permach, Joxean (akordeoia)
Artuzamonoa Basurto, Jon (tronpeta)
Azurmendi Arozena, Idoia (pianoa)
Ezeiza Zabala, Haritz (alboka, dultzaina)
Ezeiza Zabala, Oihana (akordeoia, lengoaia musikala, abesbatza)
Ibañez Mendikute, Leire (solfeoa)
Irijoa Cortés, Ibon (saxofoia)
Iturralde Izuzkiza, Katrin (hastapena, pianoa)
Landaluze Otadui, Hector (biola)
Lera Santamaria, Francisco Javier (perkusioa)
Lizarraga Etxeberria, Maddi (akordeoia, lengoaia musikala, abesbatza, joera ezberdinak)
Lizarralde Alkorta, Saioa (trikitixa)
López Garcín, Fernando (biola)
Morcillo Lanberri, Javier (perkusioa)
Moreno, Luis Mari "Pirata" (saxofoia)
Mujika Zabalo, Idoia (saxofoia)
Ortubia Rodriguez, Irati (biolontxeloa)
Pacheco García, Jorge (perkusioa)
Rodriguez Ormaetxea, Joxean (pianoa)
Ugarte Preciado, Nerea (lengoaia musikala, abesbatza)
Urruzola Garmendia, Juan Mari (dultzaina, txistua)

Ordezkapen luze edo ugaritan jardundakoak

González Granda, Diana (hastapena)
Hurtado Gurrutxaga, Beatriz (pianoa eta hastapena)
Iparragirre Lizaso, Ana (hastapena, lengoaia musikala, abesbatza, pianoa)
Solano Maiza, Kristina (trikitixa)
Soriazu Casas, Alejandro "Satxa" (pianoa eta lengoaia musikala)
Zazpe Ezeiza, Maialen (akordeoia, lengoaia musikala, abesbatza, hastapena)
Zubeldia Arzallus, Larraitz (gitarra)

Ordezkapen laburragotan jardundakoak

Alkorta Miranda, Garikoitz (trikitixa)
Arbelaitz Gallego, Aloña (pianoa)
Arozena Gorostidi, Patricia (txistua)
Arrieta Arrillaga, Miren Idoia (akordeoia)
Arrieta, Leire (akordeoia)
Atxega Zubikarai, Amaia (pianoa)
Aurkia Garaialde, Susana (trikitixa)
Beitia Amondarain, Itziar (pianoa)
Beltran Mendoza, Aitor (akordeoia)
Bocos García, Marta (pianoa)
Carrasco Rodríguez, Serafín (pianoa)
De Felipe Prieto, Xabier (biolina)
Egaña Etxeberria, Izaro (pianoa)
Egilegor Urbistondo, Garbiñe (lengoaia musikala eta abesbatza)
Etxeberria Urretabizkaia, Juanmi (akordeoia)
Etxenagusia Oiarzabal, Miren Junkal (trikitixa)
Galardi Cuñado, Mikel (biolina)
Goikoetxea Miranda, Oihana (trikitixa)
Gurrutxaga, Teresa (pianoa)
Kalonje Estibariz, Añarbe (trikitixa)
Lasalde Galarza, Arantxa (dultzaina)
Martínez Muñoz, Montserrat (hastapena eta pianoa)
Miner, Arkaitz (gitarra)
Montero Imaz, Judith (saxofoia)
Mujika Mujika, Josune (gitarra)
Navas Varga, Ricardo (tronpeta)
Oiartzabal Urretabizkaia, Isaak (saxofoia)
Ortega Barrenetxea, Ainara (biolina)
Ortega Barrenetxea, Joana (pianoa)
Pacheco García, Itsaso (saxofoia)
Pacheco García, Laura (perkusioa)
Pascual Puy, Jose Antonio (lengoaia musikala eta abesbatza)
Pérez Rouco, Xabier (tronpeta)
Rodríguez Hitos, Lourdes (klarinetea)
Rodríguez Agirre, Itxaso (trikitixa)
San Martin Beldarrain, Paul (pianoa)
Solano Maiza, Xabier (trikitixa)
Sukunza Eizmendi, Xabier (lengoaia musikala)
Ugalde Álvarez, Sara (biolina)
Zeberio, Miguel (hastapena)

Eskolako beste langileak

Irakas lanetan aritzen ez den eskolako pertsonala batik bat administratzaile, atezain eta garbitzaileek osatu izan dute. 1997 arte (Atzietako etxea egokitu zen arte alegia), administratzaileak Hiazinto Fernandorena eta Mila Mujika izan dira, eta Milak jarraitu zuen, tartean Ana Larredek ordezkapenen bat eginda, 2008an Josetxo Etxeberriak atezain eta administratzaile lanak hartu zituen arte. Atezainak berriz, laurogeita hamazazpiko hartara arte, udaletxeko atezainak izan ziren noski, udaletxeko ganbaran baitzuen eskolak egoitza nagusia: Jose Luis Zumeta nagusiki, baina honekin batera Udaltzaingoak bereziki eta inoiz errejistroko langileek ere bete izan zuten lan hori. Eskola Atzietako etxera aldatu zenean, Marisa Mecerreyes izan zen urte batzuez atezain eta garbitzaile, Axun Olaran, Arantza Oiarbide, Ixiar Iraola eta Oihane Bakedanok ordezkapen bat baino gehiago egin izan zutelarik. 2003. urtean Amaia Yarza izendatu zuten atezain, eta Alicia Aranburu dugu geroztik eskolako garbitzailea.

Aginte organoak

Eskolaren titularitatea, udal eskola publikoa denez, Hernaniko alkateari dagokio, eta hortaz, 25 urteotan Hernanin alkate izan direnak izan ditugu musika eskolako lehendakari:

Ricardo Mendiola jauna
Agustin Ezponda jauna
Jose Antonio Rekondo jauna
Mertxe Etxeberria anderea
Jose Antonio Rekondo jauna
Marian Beitialarrangoitia anderea

Eskola Kontseilua antolatzeko lehen saiakera berriz, esana dugunez, 1990ekoa da, baina besteak beste hautagai nahikorik aurkeztu ez zelako, edota eskolaren zuzendaritza osatzeko prozesua asko luzatu zelako, 1999 arte ez zuen organo honek behar bezalako itxura hartu. 1999ko azaroaren 26an eratu zenetik, hauek izan dira kontseilu honetako kide izan direnak:

Lehendakariak: lehen aipatutako alkate jaun eta andereak.
Zuzendariak: Ana Martínez, Arantza Alberdi, Garbiñe Orbegozo, Roberto Pacheco, Maribel Insausti eta Joxan Goikoetxea.
Idazkariak: Maribel Insausti, Garbiñe Orbegozo, Arantza Alberdi, Iñaki Eguren eta Amaia Aldalur.
Udal ordezkariak (zinegotziak): Mila Apezetxea, Iñaki Arratibel, Txema Mercado, Natalia Ugalde, Usoa Barrutiabengoa eta Idurre Lukas.
Irakasleen ordezkariak: Montserrat Auzmendi, Garbiñe Orbegozo, Arantza Alberdi, Roberto Pacheco, Miriam Fernandez, Lurdes Alkorta, Elixabete Iragorri, Ana Martínez, Susana Elosegi, Juan Mari Beltran eta Haritz Ezeiza.
Ikasleen ordezkariak: Joseba Aldasoro, Miren Andone Marin, Oihana Goikoetxea, Itziar Etxeberria, Rafa Lizeaga, Añarbe Kalonje, Iker Apaolaza, Leire Goñi eta Lurdes Mateo.
Gurasoen ordezkariak: Rafa Lizeaga, Xabier Odriozola, Mari Jose Mendiola eta Jose Angel Sota.

Eskola Kontseiluaz gainera, irakasleen klaustroak eta zuzendaritzak osatzen dituzte eskolako aginte organoak, Udaleko Hezkuntza Batzordea eta, batez ere, Udal Batza, guztien gainetik dituztela. Horiek guztiak izan dira gure eskola komunitatea osatu dutenak, ez balitz talderik garrantzitsuena ez dugulako orain artean aipatu: ikasleena alegia.

057

058

IKASLEGOA

Kontuak gaizki ez badabiltza, Hernaniko musika eskolatik 1883 ikasle pasa dira joan den 25 urtean. Horien guztien izen-abizenak lan honen amaieran txertatuko ditugu, eranskin gisa, hemen luzetxo joko lukeela eta. Orain horien azterketa estatistiko labur bat baino ez dut aurkezteko asmoa. Eta horretarako, lehenik eta behin, bereizketa garbi bat egin beharra daukat ikasle eta matrikulazioen artean. Izan ere, eskolak plan pedagogiko ezberdinak ezagutu dituelako batetik, eta ikasle bakoitzaren interes eta egoeren artean ere ikaragarrizko aldeak aurki litezkeelako bestetik, hauek egin izan dituzten eta egiten ari diren ibilbide kurrikularrek ez dute, askotan, zer ikusirik elkarren artean. Honela, lehendabiziko urteetan aurki ditzakegu solfeorako bakarrik matrikulatutako ikasleak, soinu tresna jakinean bakarrik aritutakoak (txalaparta, alboka, dultzaina eta trikitixa ikasteko, adibidez, hasieran solfeorik eskatzen ez zelako, edota pianista, txistulari, soinu jole eta gainerakoen kasuan, solfeo ikasketak beste zentro batean edo aldez aurretik Hernanikoan bertan eginak zituztelako), edo solfeo, soinu tresna eta koraleko ikasketak batean egiten ari zirenak. Beraz, ikasturte batean ikasle batek egin zezakeen matrikula bakarra, edo hiru eta lau (gutxi izanda ere, beti izan dira bi soinu tresnatan matrikulatutako ikasleak ere). Eta malgutasun hau areagotu egin zen 1992ko plana indarrean jarri zenetik, batez ere taldeko irakaskuntzen eraginez. Ez da ahaztu behar ikasle baten ibilbide kurrikularra ez dela eskolan amaitzen, eta askotan hasi ere ez. Honela bada, soinu tresna edo instrumentu jakin bateko ikaslegoak eskolan jasan duen eboluzioa aztertu nahi badugu, ikasle kopuruari baino gehiago matrikula kopuruari erreparatu beharko diogu.

1883 ikasle izan baditu Hernaniko musika eskolak, hauek 18.494 matrikula gauzatu dituzte 25 ikasturteotan. Hau da, eskolan batez beste 5,16 ikasturte eginak izango lituzke ikasle bakoitzak, ikasturte bakoitzean 1,69 irakasgaitan matrikulatuta. Datu hotzak dira horiek ordea, ikasle bakoitzaren iraupenari dagozkien datu errealak hartzen baditugu, esaterako, aipatutako ibilbide kurrikularren aniztasuna berehala jartzen baita agerian, 5,16 ikasturte horietatik oso urruti. Honela, asko ez izanda ere (ezin, bada), 14 ikasle izan ditugu eskolan 20 urte edo gehiagoz matrikulatu izan direnak; horietako batzuek oraindik ere eskolan darraite gainera. Soinu tresna bat baino gehiago jotzen ikasi dutelako, edota instrumentu taldeetan edo abesbatzan urte luzez lanean jardun direlako, iraupenaren mutur horretan egon direnen izenak ematea merezi du. Hauetxek izan dira, iraupen luzeenaren arabera: Natividad Merino (pianoa eta akordeoia), Xabier Iriarte (dultzaina), Garbiñe Egilegor (akordeoia), Oskar Angulo (alboka), Ramon Etxeberria (dultzaina eta txalaparta), Iker Apaolaza (txistua eta dultzaina), Juan Bautista Cuenca (saxofoia), Oihana Ezeiza (akordeoia), Joseba Aldasoro (akordeoia, perkusioa eta joera ezberdinak), Juan Francisco Álvarez (dultzaina eta klarinetea), Edgar Carbajo (saxofoia), Rosa Ormaetxea (pianoa), Maddi Lizarraga (akordeoia) eta Maialen Zazpe (akordeoia eta pianoa).

Solfeo eta lengoaia musikalaren inguruko irakasgaiak, hala nola abesbatza alde batera utzita, ikasle gehien bildu dituzten soinu tresnak pianoa eta akordeoia izan dira nabarmen, 362 eta 317 ikaslerekin hurrenez hurren. Hori arrazoi ezberdinei zor zaio noski: eskolaren eskaintzari gehienbat, ez baita ahaztu behar laugarren ikasturtetik bi tresna horietarako bina irakasle izan dituela ia lanaldi osoan; bes-

talde, eskaerak ere badu zerikusirik, batez ere aurreneko urteetakoak, ikaslerik izan ez balitz ez baitzen eskola hala egituratuko. Ikasle kopuruari beharrean matrikulazioari erreparatzen badiogu ordea, edo hobe, biak harremanetan jartzen, soinu tresna bakoitzean ikasleek oso batez besteko iraupen ezberdinak izan dituztela ohartuko gara, eta honek ere eragin izan du batean edo bestean ikasle gehiago edo gutxiago sartu izana; izan ere, urteen joanean plazak ugarituz joan badira ere, gurean plazak mugatuak izan dira ia beti, kontratatutako irakasleen irakas denboraren arabera. Hala bada, eta batez beste ari naizela azpimarratuta, iraupen luzeeneko ikasleak klarinetekoak (5,54 matrikula ikasleko) eta trikitixakoak (4,82) izan dira. Soinu tresna guztien arteko batez bestekoa ikasleko 3,90 matrikulatan dagoela kontutan izanda, desbiderazio txikiena duten instrumentuak pianoa (4,09), biolina (4,10) eta txistua (3,76) izan dira, eta iraupen laburrena aurkezten dutenak berriz txalaparta (2,37) eta alboka (2,24). Bi azken hauena ere ez da ulertzen zaila: hasieran ikasketa plangintzarik ez zuten soinu tresna hauek (ohartu, beste muturrean, trikitixa ere halaxe zegoela), eta eskolan bertan sortu behar izan zuen bietako irakasle izan den Juan Mari Beltranek. Honek, hasiera batean, bina ikasturtetan ezarri zuen plangintza hori, eta 1992ko planarekin nahiz urtetan soinu tresna horien metodologian egindako aurrerakuntzei esker, apurka zabaltzen joan zen ikasketa plana, ia beste soinu tresnen pare jartzeraino; hori ordea oso kontu berria da, azken sei-zortzi ikasturteetakoa [ikus grafikoa].

Zehazki irakasgai bakoitzean ikaslegoak izan duen eboluzioa ikusi aurretik, ordea, oro har eskolan gertatutakoari egingo diogu begiratutxo bat. 1985-1986 ikasturtea 212 ikaslerekin hasi bazen, handik 25 urtera 467 ikasle izan ditugu matrikulatuta, hau da, bikoiztu baino gehiago egin da ikaslegoa. Dena den, hazkunde horrek gorabehera nabarmenak izan ditu ondoko grafikoan ikus daitekeenez, oro har joera goranzkoa izan bada ere. Hala, hazkunderik handiena lehen lau ikasturteei dagokie, hain zuzen ere eskola garatzen ari zenekoei: irakaslegoa gehitu ahala plazak ere ugaritzen ziren, eta alderantziz, eskaera gehitu ahala irakaslego berria kontratatzen zen. 1988-1991 bitartean, egoera nolabait egonkortu egin zen, beheranzko joera txiki bat nabaritu zitekeelarik; ez oso esanguratsua ordea. 1992-1993 ikasturteak jasan zuen erorialdi nabarmena, 62 ikasle galdu zirelarik, hau da, aurreko ikasturteko ikaslegoaren ia bostetik bat (%17,22).

Matrikulazioari dagokionez, eskolak ezagutu duen krisirik markatuena musika eskolen legea indarrean jartzearekin gertatu zen. Ez da kasualitatea. Plan pedagogiko batetik bestera igarotzeak egokitze prozesu sakon eta azkarrean murgildu zuen eskola, batez ere hurrengo hiru ikasturteetan, eta horixe erakusten du grafikoak. 1992-1993 ikasturte hartan, solfeoko hiru maila desagertu ziren bat-batean

059

060

061

(hastapenekoa eta bi aurrenekoak), baina ez zen oraindik 4-7 urtekoen tailerrik sortu; horrek erakarri zuen solfeoa eta lengoaia musikalaren inguruko matrikulazioan aurreko ikasturteko 250 matrikulatatik 202 matrikulatara jeistea. Soinu tresnatako matrikulazioak ongi eutsi zion, ordea, trantsizioko lehenengo urte hari (240 matrikulatatik 243ra, mantendu egin zen noski), eta lengoaia musikalean hasten zen ikaslego guztia abesbatzan matrikulatzeak, talde berri honi oinarri sendoa emateaz gain, ikaslegoan izan zen kolpeko beherakada hura matrikulazioan goranzko joera izatea suposatu zuen: aurreko ikasturtean koralak zituen 48 matrikulatatik koral eta abesbatzako 141era igo zen.

Ikasle eta matrikula kopuruak 1985-2010

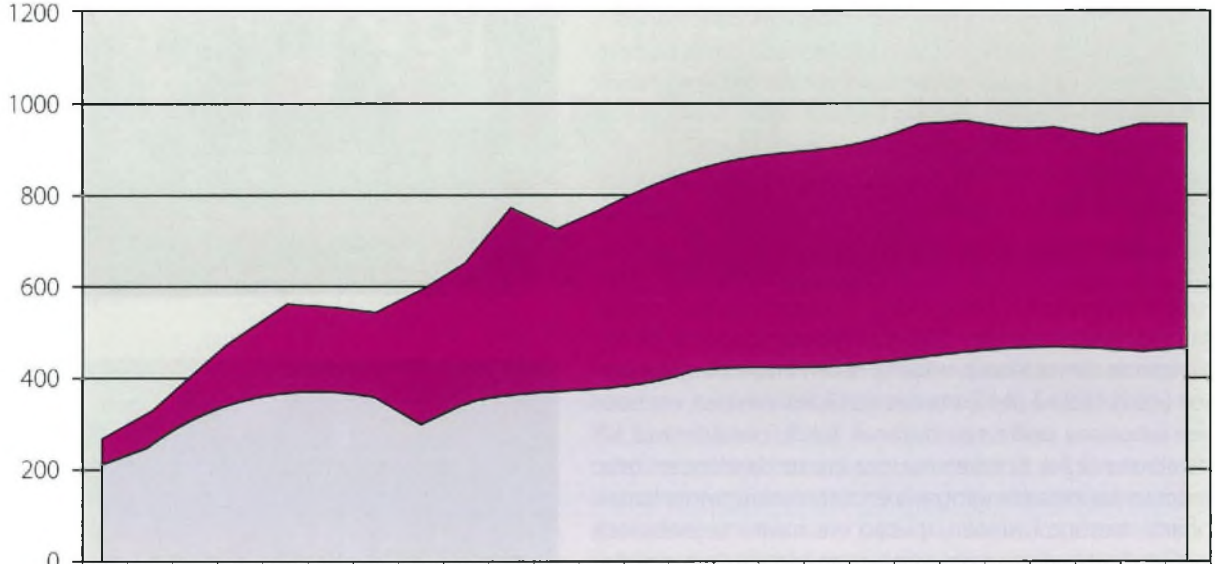

	1985-1986	1986-1987	1987-1988	1988-1989	1989-1990	1990-1991	1991-1992	1992-1993	1993-1994	1994-1995	1995-1996	1996-1997	1997-1998	1998-1999	1999-2000	2000-2001	2001-2002	2002-2003	2003-2004	2004-2005	2005-2006	2006-2007	2007-2008	2008-2009	2009-2010
Matrikula kopurua	269	324	406	489	560	557	541	589	650	770	724	765	795	854	876	888	904	911	952	960	939	944	928	949	950
Ikasle kopurua	212	249	311	349	368	369	360	298	343	377	356	384	389	415	425	424	428	428	448	459	465	463	465	459	467

1993-1994 ikasturtean, musika hastapeneko tailerrak sortu ziren, eta horrek apur bat gelditu zuen mailak eta matrikulak galtzen zihoan solfeoaren inguruko matrikulazioaren beheranzko joera: 202 matrikulatatik 181era jeitsi zen; aurreko %19,2ko erorialdiaren ondoan, %10,4koa. Baina, gainera, talde instrumentalak ezartzen hasi ziren, 3 matrikulatatik 40ra pasaz (eta hurrengo ikasturtean 147 izango ziren).

Honek guztiak bi ondorio izan zituen, grafikoan ikus daitezkeenak: batetik, ikasle kopuruaren goranzko joera ezarri zuen ostera, eta bestetik ikasle bakoitzaren matrikula kopurua igo zuen. Azal dezadan azkeneko hau: 1985 eta 1992 arteko lehen zazpi ikasturteetan ikasle bakoitzak batez beste 1,40 irakasgaitan egiten zuen matrikula. Aldiz, 1992-1995 trantsizioko hiru ikasturte horietan ikasleko 1,97 matrikulatara igo zen gorabehera handiekin: lehenik tasa hori tokitara joan zen, 1,50etik 1,98ra igaroz ikasturte bakar batean; ondoren ikasle kopuruak ere goranzko joera hartu zuen eta, ikasleko matrikula tasei eutsiz, markak hautsi zituen 1994-1995ekoan, 377 ikasle eta 2,04ko matrikula tasara iristeko. Hurrengo ikasturtean ostera behera egin zuten biek, baina egoera normaltzera zetorren beherakada baino ez zen izan nonbait, aurrerantzean igoera mantsoagoa eta orekatuagoa izateko.

Hurrengo hamabost ikasturteetan, aipatzen ari garen tasa hori beste apurtxo bat igoko zen 2,06 matrikulataraino[10]. Honek esan nahi du musika eskolako ikasleak kontserbatorio edo musikategikoak baino irakasgai gehiagotan matrikulatzen direla, baina ez du zertan adierazi denbora gehiago igarotzen dutenik eskolan, ez baita ahaztu behar solfeoen eta funtsezko irakasgaien denbora lektiboak urritu egin zirela, nahiz eta talde instrumentalekoak areagotu. Denbora hori ugaritzea ez dator hainbeste ikasleko matrikula tasa handitzearekin, nola ikasleek eskolan duten iraupena haztearekin. Nolanahi ere hazkunde hori hor dago, nahiz eta ez dugun kuantifikatzerik lortu, eta badakigu, batera edo bestera, taldeko irakaskuntzako orduei zor zaiela batik bat.

Azkenik, 1996-2010 bitartean, esandako hazkunde orekatu horren baitan gorabehera batzuk ere badirela aipatu beharra dago. 2003-2004an gorako joera gehiago nabarmentzen den bezala, hortik aurrerako ikasturteetan batzuetan gora besteetan behera, paretsu dabiltza ikasle nahiz matrikula kopuruak, 465 eta 940 inguruan, hurrenez hurren. Gorabehera bakoitza nahiko erraz azal daiteke plaza eskaintzaren arabera: soinu tresnatan plaza gutxi batzuk sortzen joan direlako (gitarra, biolontxeloa, alboka, txalaparta,...), indarketa eskolekin ikasle jakinen denbora lektiboak aldatzen joan direlako, edota talde instrumentalek egitura ezberdinak hartu dituztelako, urte horietan eskaini izan den plaza kopurua aldatzen joan da, baina eskaerak beti gainditu du eskaintza hori. Eskolaren egituraz kanpoko aldagaiak ere kontuan hartu behar lirateke, noski, ikaslegoaren eboluzio hau argitzeko, eta neronek ontzat emango

nuke herri mailan urtetan egindako lanak eragin dituela halako "aztura kultural" batzuk edo; nola azaldu bestela txalaparta ikastera, esaterako, Hernanin haur eta gazteak inguratzea, beste herrietan horrelakorik gertatzen ez denean. Ez dut uste horrelakoak eskolaren eskaintza hutsari zor zaizkionik, beste zerbaitek egon behar du herritarren belarritan horretarako; baina zaila da, oso, horrelako aldagaiak neurtzen. Gehienez ere herriko biztanleriaren eboluzioarekin alderatu genezake eskolarena [ikus grafikoa].

Hernaniko biztanleria

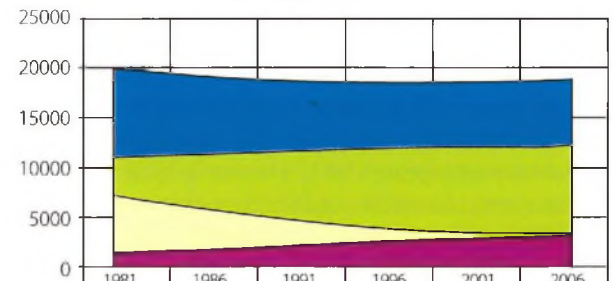

	1981	1986	1991	1996	2001	2006
Guztira	19823	19096	18489	18627	18287	18866
20-64	11128	11426	11581	12167	11979	12200
0-19	7247	5955	4801	3909	3506	3482
>=65	1448	1715	2107	2551	2802	3184

Hernaniko biztanleriak[11] 1981 eta 2006 urte bitartean egindako eboluzioaren alderantzizkoa da, ordea, musika eskolako ikaslegoak bizi izan duena. Deigarria da populazioak behera egin duen bitartean (1981-1991 eta 2001) musika eskolakoak gora egin duela eta, alderantziz, eskolan ikaslegoa gutxitu denean izan duela herriak hazkunde txiki bat (1996), 2006koan soilik aldatzen delarik joera hori. Ez dut uste, nolanahi ere, harreman zuzenik dutenik aurkako bi eboluzio horiek, eskolaren hazkundea seguru asko Hego Euskal Herri guztiko eskolen hazkundearekin lotuagoa baitago, egoera sozioekonomiko eta politikoekin gehiago populazioaren eboluzio hutsarekin baino. Eta adinei erreparatzen badiegu ere, antzeko ondorioak aterako ditugu, kontuan izan behar baita eskolako ikasleen gehiengoa 4-19 urte bitartean kokatzen dela, eta adin horrek erakusten duen beheranzko parabolaren justu aurkakoa da eskolako ikaslegoak azaltzen duena.

Ikaslegoa sexuaren eta adinaren arabera

Bada uste oso zabaldua musika ikasketak oso feminizatuta daudenekoa, eta Hernaniko musika eskolako ikaslegoari dagokionez, aurreneko begiratuan datuek baieztatu egiten dute uste hori, eskolatik pasa diren ikasleen %55 emakumeak izan baitira. Baina datu hori erlatibizatu beharra dago. Lehenik, bi sexu edo generoen arteko aldea ez delako, zenbaki absolututan, hainbesterainokoa ere. Eta bestetik, hogeitabost urteotan barrena sexuaren arabera ikaslegoak izan duen banaketari heltzen badiogu, aldeak oso txikiak izanda ere, bai baitirudi gizonezkoen presentzia apurka igotzen ari dela, azkeneko zortzi urteotan behintzat, 2003-2004 ikasturte arte ez baitzuen gizonezkoen portzentaiak %45en langa igarotzerik lortu, eta geroztik inguru horretan dabil. Aldeak, hala ere, oso txikiak dira esan dugunez, eta arriskutsu samarra izan liteke joera leun horren araberako aurrikuspenik egitea [ikus grafikoa].

Generoaren araberako banaketak beste maila batzuetan erakusten ditu datu esanguratsuak. Ikasleek eskolatik irten eta ikasketak jarraitu edo lan mundura jauzi egiterako orduan, adibidez, aldeak askoz gehiago nabarmenduko liratekeelakoan nago, eta ez dut uste emakumeen alde izango litzatekeenik. Datu horiek ez dauzkagu hemen eskura ordea. Eskolaren baitan, soinu tresnen arabera ematen den banaketan ikusiko dugu garbi zenbateraino eragin lezakeen generoaren aldagaiak, ikasleak aukera egin behar duen garaian,

Ikasleen banaketa sexuaren arabera

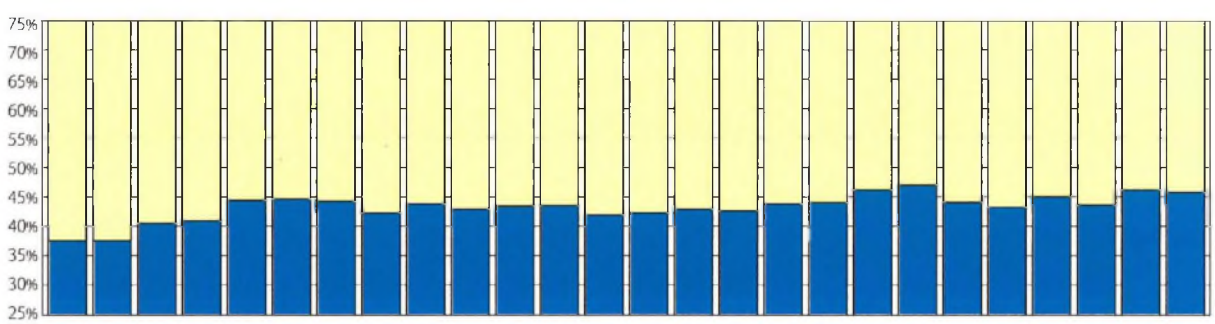

	1985-1986	1986-1987	1987-1988	1988-1989	1989-1990	1990-1991	1991-1992	1992-1993	1993-1994	1994-1995	1995-1996	1996-1997	1997-1998	1998-1999	1999-2000	2000-2001	2001-2002	2002-2003	2003-2004	2004-2005	2005-2006	2006-2007	2007-2008	2008-2009	2009-2010	GUZTIRA
Emakumeak %	62,74	62,74	62,74	54,59 %	54,59 %	54,59 %	54,59 %	54,59 %	650	770	724	765	795	854	876	888	904	911	952	960	939	944	928	949	950	54,59 %
Gizonak %	37,26	37,26	37,26	45,41 %	45,41 %	45,41 %	45,41 %	45,41 %	343	377	356	384	389	415	425	424	428	428	448	459	465	463	465	459	467	45,41 %

batera edo bestera. Baina aurretik, ikus dezagun adinaren araberako banaketan zer gertatzen den orokorrean.

Musika eskolako ikaslegoaren gehiengoa (matrikulazio osoaren %66,57) 8 eta 14 urte bitarteko adin tartean kokatzen da. Hala behar zuen izan, lege eta araudi ezberdinek horretara bultzatzeaz gain, soinu tresnekin hasteko adin egokiena ere bai baita. Baina grafikoari erreparatzen badiogu, ikusiko dugu adin tarte horri zegokion portzentaia zabalagoa zela 1985-1991 tartean 1993tik aurrera baino. Batetik, 1966ko plana indarrean zela, 7 urtetik beherako haurrek ez zuten sarrerarik izaten oinarrizko musika ikasketetara, eta hortaz 4-7 adin tartea dezente murritzagoa zen: 20,6 ikasle inguru batez beste 1991 artekoan, eta musikaren hastapena edo 4-7 urtekoentzako tailerrak ezarri zirelarik, 1996tik aurrera 115,8 ikasle izan dira batez beste. Bestetik, plan pedagogikoa aldatzeak ere ikasketak luzatzeko aukera ekarri zuen, eta horrek ere eragingo zuen 14 urtetik gorako ikaslegoa hainbeste haztea, batez ere 15-18 urteko adin tartea eta 19-30 urtekoa, aipatu epeetan (1985-1992 eta 1996-2010) 38 ikasletik 97,3ra eta 28 ikasletik 62ra igo baitziren, hurrenez hurren eta batez beste. Helduen presentzia ere areagotu da eskolaren bigarren aldi honetan, batez besteko 12,7 ikasletatik 47,4ra pasaz, baina egia da oraindik ere 30 urtetik gorakoen presentzia oso urria dela beste adinekoen proportzioan, batez ere 65 urtetik gorakoena hutsala delarik. Oinarrizko musika ikasketek gazteentzat eta, batez ere, haurrentzat izaten jarraitzen dute eta hala daude bideratuta, eta helduentzako ate bat egin bada ere, oraindik zabaltzeko dago [ikus grafikoa].

Nolanahi ere, aipatutako hazkundeak eskolaren goranzko joeraren argitan azaltzen dira, eta ostera adinaren araberako ikasleen banaketari erreparatzen badiogu, 8-14 bitarteko ikaslegoari kalte egin gabe, Musika Eskola eratzen zuen 92ko egituraketak, lehen ikasturtean dena hankaz gora jarri bazuen ere (4-7 urteko haurrik ez baitzen matrikulatu), 1993tik aurrera eskolari itxura berria eman ziola ikusiko dugu, musika eskola herri guztiarentzako zerbitzua izateko bidean, sartzeko aukera behintzat emanaz beste adin horiei: lehen aldiko %23,85etatik, 1993-2010 bitarteko %36,26etara pasa zen ikaslego osoan 8-14 urte ez zituztenen proportzioa, hauetan hirutatik bat haurra (4-7 adin tartean ikaslegoaren %12,51), beste bat gaztea (15-18 tartean %11,39) eta hirugarrena heldua izan delarik (19tik gorakoak %12,35). Beste kontu bat da banaketa horrek soinu tresna eta irakasgaien arabera zein eragin izan duen, eta berriz ere esan beharra daukagu, sexuaren kasuan bezalaxe, maila horretan agertzen direla desberdintasun handienak.

Eta atal honekin amaitzeko, gauza bera esan behar ikasleen jatorriari buruz. Azken aldagai honen araberako banaketari begiratuta, orokorrean ez dugu aurkituko espero ez genuenik. Eskolako ikaslegoaren %87,25 hernaniarra izan da, eta hala behar zuen, udal eskola publikoa dela kontuan izanda. Hernaniarrek izan dute beti lehentasuna eta, ekonomikoki ere, beraiei eman zaie eskolan sartzeko erraztasuna. Hernaniz kanpoko ikasleak bost inguru ezberdinetan sailkatu ditugu: 1. inguruan Gipuzkoako herrien artean Hernanirekin muga egiten dutenak dira, horiek dituztelarik portzentaiarik altuenak, eta bost herri horien artean, nabarmen, donostiarrak izan dira Hernanikora gehien inguratu direnak, denera 88 ikasle, jarraian urnietarrak (33 ikasle) eta lasartearrak (beste 23) datozelarik. Azken hauei dagokienez, kontuan izatekoa da Lasarte-Oria udalerri gisa 1986an sortu zela, ordura arte lasartear asko Hernaniko udalerrikoak zirelarik, eta hango musika eskola sortu artean, Hernanikora etortzen jarraitu zuten askok; haietakoak dira 23 lasartear horietako gehienak. Astigarragakoak 14 izan dira eta errenteriarrak 8.

2. ingurua gertuko Nafarroari esan diogu, Arano ere mugakide baita Hernanirekin, eta Goizueta ere ia-ia, baina gainera bi herri horietako biztanleek lotura handia dute Herna-

Ikasleen banaketa adinaren arabera

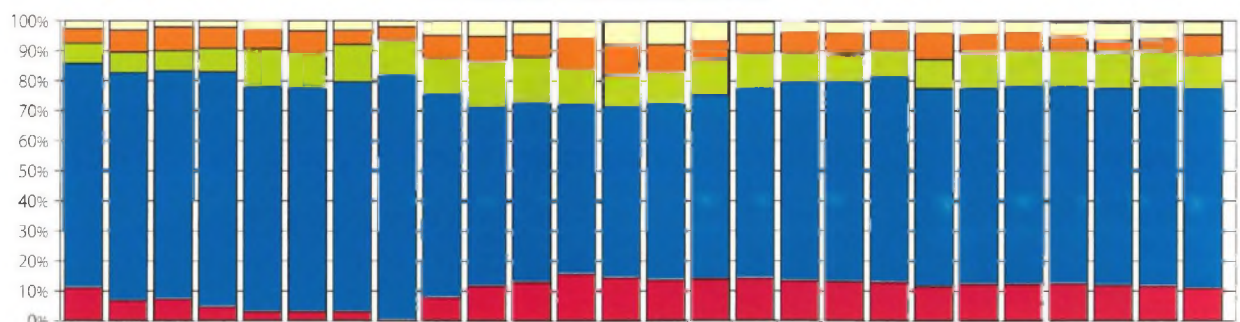

	1985-1986	1986-1987	1987-1988	1988-1989	1989-1990	1990-1991	1991-1992	1992-1993	1993-1994	1994-1995	1995-1996	1996-1997	1997-1998	1998-1999	1999-2000	2000-2001	2001-2002	2002-2003	2003-2004	2004-2005	2005-2006	2006-2007	2007-2008	2008-2009	2009-2010	GUZTIRA
65-100 %	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,14	0,26	0,25	0,23	0,23	0,23	0,22	0,22	0,21	0,21	0,21	0,21	0,43	0,63	0,42	0,20
31-65 %	2,60	3,29	2,10	2,29	2,86	3,60	3,15	2,21	4,92	5,32	4,28	5,36	7,55	7,73	6,51	4,28	3,54	3,95	3,05	4,17	4,37	3,81	4,74	5,81	5,61	4,53
19-30 %	4,83	6,91	7,61	6,88	6,44	6,85	4,81	4,07	7,38	8,31	7,60	10,20	10,57	8,90	6,16	6,31	7,08	7,14	6,72	8,44	6,50	5,93	4,96	4,33	4,34	6,81
15-18 %	6,69	6,91	6,82	7,92	12,52	11,71	12,59	11,71	12,00	15,06	15,19	12,03	10,31	10,66	11,76	11,49	9,07	9,00	8,82	9,79	11,40	11,97	11,75	11,73	11,66	11,08
8-14 %	74,72	76,32	76,38	78,33	75,31	75,14	76,85	82,00	68,15	59,87	59,94	56,73	57,23	59,13	61,76	63,96	66,70	66,74	68,59	66,04	65,39	65,89	65,73	65,54	66,21	66,57
4-7 %	11,15	6,58	7,09	4,58	2,86	2,70	2,59	0,00	7,54	11,43	12,85	15,42	14,09	13,35	13,58	13,74	13,38	12,95	12,61	11,35	12,14	12,18	12,39	11,96	11,76	10,83

nirekin. Hori ez da gure eskolako aranoar eta goizuetar kopuruan islatzen (2 eta 4 ikasle hurrenez hurren), izan ere asko baitira Hernanin bizilekua dutenak, eta hartara hernaniarren multzoan sartzen dira jaiotzez edo bihotzez goizuetar diren asko; goizuetarrak bereziki.

Gainerako 3 inguruak gertutasunaren arabera antolatu ditugu, eta ikusiko da Hernanitik urrundu ahala ikaslegoaren proportzioa jeisten doala. Ez dugu arrazoirik eman behar hori ulertarazteko. Gertuko Gipuzkoako herrien artean, Pasaiatik 8 ikasle etorriak dira gurera, Oiartzundik 7, Andoaindik 5, Adunatik eta Usurbildik bina, eta Lezo nahiz Oriotik bana. Gainerako gipuzkoarren artean, Irundik 5, Tolosatik 4, Zarauztik 3, Hondarribia eta Villabonatik bina, eta Abaltzisketa, Altzaga, Arrasate, Hernialde eta Ordiziatik bana izan dira Hernanin. Eta azkenik, gainerako Euskal Herritik, Arabako Otazutik bi lagun eta Uharte Arakil, Donibane Lohizune eta Miarritzetik beste bana inguratu zaizkigu. Ez da bizkaitarrik ez zuberotarrik izan gurean, ez bada 1883 ikasletatik 23ren jatorria argitzerik izan ez dugulako (jatorria esaten diot lehen aldiz eskolan matrikulatutakoan ikasleak zuen bizilekuari, ez jaioterriari berari). [ikus grafikoa].

Ikaslegoa jatorriaren arabera

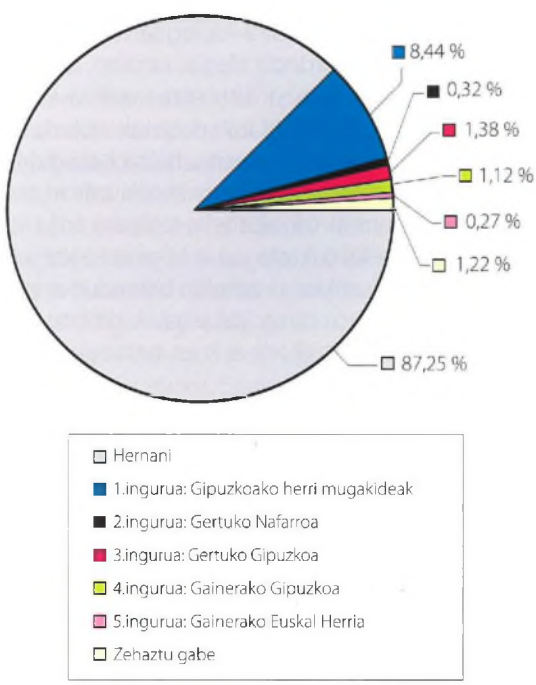

Ikaslegoa, soinu tresnen arabera

Ondoko koadroan, eskolak eskaini izan dituen irakasgai bakoitzean denera zenbait ikasle izan diren agertzen da, eta honekin batean ikasle horiek zenbat matrikula gauzatu dituzten.

IRAKASGAIA	IKASLE KOPURUA	MATRIKULA KOPURUA
Solfeoa eta lengoaia musikala		
Solfeo	**574**	1802
Musika hastapena	**794**	1850
Lengoaia Musikala	**794**	2388
Musika Hezkuntza	**128**	197
Abesbatza eta korala		
Korala	**165**	299
Abesbatza	**808**	2260
Soinu tresnak		
Pianoa	**362**	1479
Akordeoia	**317**	1414
Trikitixa	**153**	737
Saxofoia	**140**	627
Txalaparta	**119**	282
Biolina	**98**	402
Txistua	**79**	297
Dultzaina	**56**	191
Alboka	**54**	121
Perkusioa	**52**	177
Tronpeta	**34**	143
Klarinetea	**28**	155
Gitarra	**11**	46
Biolontxeloa	**8**	36
Biola	**2**	6
Talde instrumentala		
Pianoa / teklatuak	**173**	589
Akordeoia	**167**	758
Saxofoia	**94**	433
Trikitixa	**91**	455
Panderoa	**50**	91
Biolina	**49**	176
Dultzaina	**44**	224
Alboka	**41**	176
Txalaparta	**37**	132
Joera ezberdinak	**35**	89
Txistua	**31**	150
Perkusioa	**30**	105
Tronpeta	**19**	76
Klarinetea	**18**	88
Biolontxeloa	**6**	24
Gitarra	**5**	17
Biola	**1**	2
GUZTIRA	**1883**	**18494**

Soinu tresna eta irakasgaien arabera ikaslegoak izan duen banaketa aztertzeko, ordea, eskolaren garapenak ekarritako zenbait aldagai izan behar ditugu kontuan. Lehenik, eta talde instrumentalei dagokienez, ez da ahantzi behar oro har talde jakin batean soinu tresna batekin jardun den ikaslea funtsezko irakasgaian edo soinu tresnan aritu den bera izan dela, baina batez ere musika eskolako 3. mailako taldeak sortzen direnetik, noiz edo noiz izaten direla beste nonbait soinu tresna jotzen ikasi eta taldea eskolan egiten duten ikasleak ere. Hori dela eta, talde instrumentalean eskolan irakasten den soinu tresna batekin aritu diren ikasle guztiak tresna horretako ikaslegoaren multzoan bildu ditugu.

Bigarrenik, "joera ezberdinak" deritzogun irakasgaiko ikaslegoa oso zaila da soinu tresnaren arabera sailkatzea, bertan bildu izan baitira eskolan soinu tresna jakin bat jotzen ikasi duten ikasleekin batera kanpotik etorritako beste batzuk, eskolakoak izan arren beste tresna batekin edo kantuan jardun direnak, edota besterik gabe, informatika musikala ikasten aritu direnak (izenak berak dioen bezala, joera ezberdinetako jendea), eta gainera, funtsezko irakasgaia izanda ere, gehienean taldean egin izan da. Joera ezberdinetako ikaslegoa, beraz, multzo batean bildu dugu eta, soinu tresnekoekin batera, funtsezko irakasgaien artean kokatu.

Hirugarrenik, hizkuntza eta teoria musikalaren inguruko irakasgaiek eskolaren bi aldi nagusietan jasan duten eraldaketa izugarria daukagu. Nahiz eta alde askotan arras ezberdinak izan (helburuak, metodologia, edukien sekuentziazioa,...), garai bateko "solfeo" eta gaur egungo "lengoaia musikala" nahiz "musika hezkuntza" irakasgaietako ikasleak nolabait parekatu litezke; orduko solfeoko hastapeneko mailako ikasleak gaurko "musika hastapena" edo 4-7 urtekoen tailerrarekin bat egitea, ordea, askoz zailagoa da. Hortaz, esandako lehen hiru irakasgaiak bateratsu jarri ditugu eta, "hastapena" deitzen duguna, solfeoaren inguruko irakasgaiekin batera kokatuta ere, bat ez egiten saiatu gara.

Laugarrenik, biolako ikasleen kasua aipatu behar da, irakasgai hau ikasturte gutxi batzuetan eman bazen ere, esperimental samarra izan baitzen, bi ikasle baino ez ziren izan eta. Biolako ikasleak biolinekoekin bildu ditugu beraz.

Bostgarrenik panderoaren kasua daukagu. Panderoa ez da irakasgai gisa eskolan txertatu, baina zenbaitetan trikitixako irakasleak taldeko irakasgai gisa ikasturte bat edo beste eskaini izan dio, eta gero panderista horiek talde batean edo bestean jardun izan dira (batez ere trikitilari, albokero eta akordeonistekin), horregatik panderoko ikasleek beste multzo berezi bat eratu dutelarik urteen joanean.

Eta azkenik, abesbatzako ikaslegoaren kasua daukagu. 66ko planean bazen "korala" zeritzan irakasgaia, baina arras ezberdina zen gaurko "abesbatza" irakasgaitik. Korala bi ikasturte justutako irakasgaia zen, oinarrizko mailaren osagarri, honen amaieran egin ohi zena; abesbatza aldiz, taldeko jarduera da, eta soinu tresnekin hasi berriak diren ikasle gehienentzat aurreneko urteetan derrigorrezkoa bada ere (talde instrumentalean hasteko gutxieneko gaitasuna duten arte), hortik aurrera ikasleek, lehen ez bezala, abesbatzan jarraitzeko aukera dute, eta askok egiten du hautu hori; areago, izaten dira ikasleak funtsezko irakasgaitzat abesbatza hartzen dutenak ere. Hortaz, korala solfeoaren inguruko irakasgaiengandik gertuago ikusi dugu batetik, eta bestetik abesbatzako ikasleen artean galbahea pasa dugu, abesbatza funtsezko irakasgaitzat egin duten ikasleekin multzo bat osatuz. Honek, nolanahi ere, ez du ezertako ere abesbatzaren errealitatea islatzen, abesbatzako partaide helduenetan gehienek soinu tresnarekin batera partekatu baitute jarduera hau, eta horiek ez dira azaltzen multzo honetan.

Hori guztia kontuan izanda, soinu tresnen araberako ikaslegoaren banaketak beste itxura bat hartzen du, hurrengo grafikoan ikusten denez. Banaketa horretan berehala ikusten da eskolaren eskaintzak zenbateraino eragiten duen eskaeran bertan, eta hau egituratu den eran itxuratu dela ikaslegoa ere. Hala, bi lanaldi ingurutako ordu lektiboak izan dituzten soinu tresnak dira ikaslegoaren zati handiena dutenak: pianoa eta akordeoia alegia. Jarraian, lanaldi osoa izan duten beste biak datoz: trikitixa eta saxofoia. Eta ondoren daude ordukako banaketa izan dutenak. Horietan txalaparta da ikasle gehien bildu duena, baina hori gehienbat txalaparta jotzeko bi lagun derrigorrezkoak izateari zor zaio, bikotean matrikulatzeak (nolabaiteko taldean) ordu kopuru berean tresna honetako ikaslegoa ia bikoiztu egiten duelarik. Eta proportziorik txikienak eskolan berandutxo eta ordu lektibo gutxirekin sartu diren irakasgaiek dituzte: gitarrak eta biolontxeloak. Harritzekorik ezer ez, beraz [ikus grafikoa].

Ikasleen banaketa soinu tresnen arabera

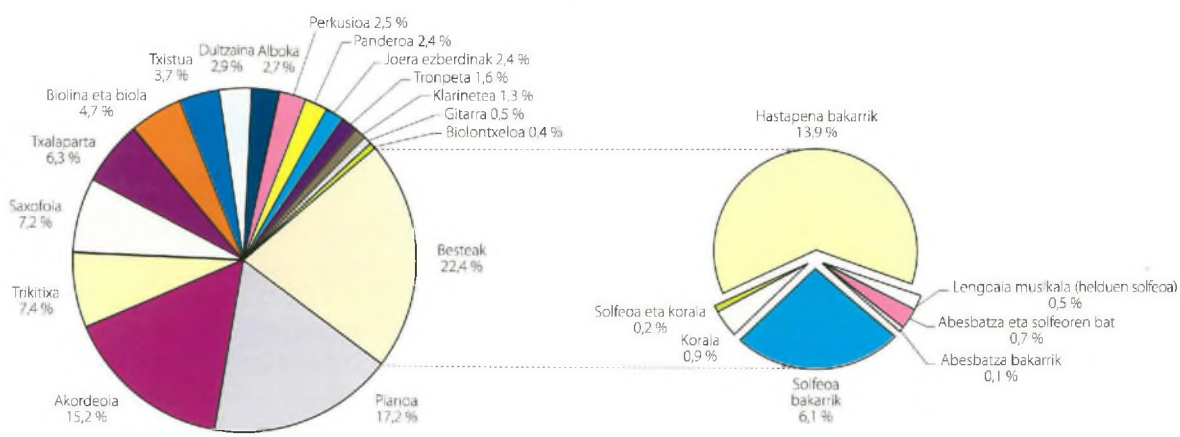

062

063

064

065

Soinu tresnako ikasle izan ez direnen artean berriz, 4-7 urte bitarteko hastapenekoek dute proportziorik altuena, baina hori ere ez da harritzekoa: ikaslegoaren %13,9 horretan sartzen dira eskolako 1. mailan jardun izanda, 2. mailan jarraitu ez dutenak, baina horiekin batera daude 2009an oraindik zortzi urte bete ez zituztenak ere, eta horietako gehiengoa hurrengo urteetan soinu tresnetara igaroko da. Beharbada deigarriagoa da, gaurko eguneko ikuspegitik, solfeo hutseko ikaslegoa oraindik ere eskolatik pasa den ikaslegoaren %6,1 izatea. Gogoratu beharra dago horiek ez direla eskolan izan diren solfeo ikasle guztiak, solfeoa bakarrik ikasi zutenak baizik, eta solfeoko azkeneko ikasleak 1995ean desagertu baziren, kontuak atera zenbat jende izan zitekeen solfeo hutsa ikastera musika akademia eta kontserbatorioetara inguratzen zena. Hori da, seguru asko, gaur egungo musika ikasketen errealitatea ordukoetatik gehien aldentzen duen alderdia.

Pianoa eta akordeoia

Pianoa eta akordeoia dira, esana dugunez, ikasle gehien izan dituzten soinu tresnak, berauek baitira gure eskolan bi irakasle izan dituztenak, pianoak lanaldi osoan eta akordeoiak bat lanaldi osoan eta bigarrena %85ean. Horrek berak azaltzen du pianoa izatea ikasle gehien dituen soinu tresna. Baina era berean, ez da ahaztu behar pianoa ikasteko eskaera ere ia beti joan dela bide horretatik (ez da aski plazak eskaintzea, horiek bete ere egin behar dira). Akordeoiak berriz, eskaera handia zuen eskola egituratzen ari zen aurreneko urteetan, baina gorabehera handiagoak bizi izan ditu, batez ere 2000ko hamarkadan izan dituelarik urteak plaza bakarren bat hutsa geratu izan zaiona. Denera, 362 piano ikasle eta 320 akordeoi ikasle izan dira.

Ikaslego horren banaketari dagokionez, sexuaren arabera, piano joleen %65,19 eta akordeonisten %75 emakumeak izan dira. Kontuan izanda batez beste eskolako matrikulazio osoaren %56,27 osatzen dutela emakumeek, esan liteke "feminizatutako" soinu tresnak direla, batez ere, eta nabarmen, akordeoia. Dena den, feminizazioaz hitz egitea arriskutsua da, ondoriotan ikusiko dugunez horrek ez baitu esan nahi emakumeek gizonek baino aukera gehiago dutenik; soil-soilik instrumentu hauetan emakume gehiago biltzen dela.

Adinaren araberako banaketari dagokionez, biek dituzte antzeko tasak. Oro har eskola osoaren batez besteko joeren inguruan dabiltza, hau da, ikaslego gaztea dute. Beharbada zertxobait gazteagoa da soinu tresna hauen kasuan, 8-14 urte bitartekoak ikaslegoaren %75 baitira pianoaren kasuan eta %71 akordeoiarenean, eskolako totalaren

066

067

068

%64aren ondoan. Horretaz gainera, helduen kasua oso berezia da, akordeoiari dagokionez behinik behin. 19-30 adin bitartean, biolinaren atzetik, eskolako soinu tresnen artean portzentaiarik baxuenetakoak dituzte (beste datu bat soinu tresna hauetako ikaslegoaren 'gaztetasuna' azpimarratzeko), eta 31-65 adin tartean, nabarmen akordeoia da proportzioan ikasle gutxien izan dituen instrumentua, beste guztien gainetik. Baina erretiroko garaian, 65 urtetik aurrerako ikaslegoa eskolan oso urria izan bada ere, den-dena akordeoian dago kontzentratua. Hortaz, esan genezake akordeoia dela eskolako soinu tresna gazteenetakoa, eta aldi berean edadetuena.

Ikaslegoaren jatorriari dagokionez ez dute soinu tresna hauek aparteko berezitasunik ageri. Euskal Herriko ia musika eskola guztietan ikas liteke pianoa jotzen noski, eta akordeoia ere gehientsuenetan txertatua dago; hortaz, Hernanitik kanpoko ikasle gutxi inguratzen da hauek ikastera gurera, eta horiek inguruko herrietakoak izan ohi dira: Donostia, Urnieta, Astigarraga eta Lasartekoak.

Trikitixa eta panderoa

Trikitixa da, saxofoiarekin, ikasle asko biltzen duen beste soinu tresna, honek ere lanaldi osoan baitu irakasle bat. 156 trikitilari pasa dira, denera, Hernaniko musika eskolatik, ikaslego osoaren %7,4. 1986-1992 bitartean Joseba Tapia izan zen trikitixa irakasle, baina geroztik, ikasle kopuru gehien bildu den urteetan, Lurdes Alkorta izan da arduradun nagusia. Eta akordeoi bat izaki, akordeoi kromatikoaren antzeko joerak erakusten ditu ikaslegoaren banaketak gure diatoniko txikiaren kasuan. Emakumeak dira nagusi (ikaslegoaren %69), feminizaziorako joera erakusten duten instrumentuen artean kokatuz, eta ostera ikaslego gazteenetakoa dutenen artean kokatzen gara, totalaren ia %90 zortzi eta hemezortzi urtetako adin tartean baitago. Nolanahi ere, akordeoia eta pianoa baino zertxobait ikaslego helduxeagoa du, apalak izanda ere, 19-30 (%7,89) eta, batez ere, 15-18 (%21,81) adin tarteetan baditu portzentaia aipagarriak eta.

Esana dugu Arano eta Goizuetako ikaslegoaren presentzia, txikia bada ere, berezia dela herri hauek Hernanirekin duten harremanagatik. Bada, 6 ikasle horietako 3 trikitilariak izan dira. Nik uste horrek erakusten duela, neurri apal batean, trikitixaren jatorria herri musikan dagoela, eta aldi berean aipatutako herri horietatik Hernanira etorri direnak euskal kutsuko soinu tresnek erakarri izan dituztela gehienbat. Ustea besterik ez da, dena den. Egiaz, Hernaniko eskolako trikitilarien %90,4 hernaniarrak izan dira; eskolako ikaslego hernaniarra ia %86 dela gogoan hartuta, oso normala bestalde.

Ikaslegoari dagokionez, trikitixaren berezitasun nagusietako bat panderoaren kasua izan da. Trikitilari taldeak osatzeko pandero joleak behar direla eta, trikitixako irakasleak ikasturte jakin batzuetan pandero eskolak eman izan ditu, taldean, panderista hauek formatzeko. Gero, pandero jole horietako batzuk trikitixa edo alboka taldeetan jarraitu izan dituzte ikasketak. Baina honek eragin du, aldi berean, ikasle multzo berezi hori sortzea: eskolan funtsezko irakasgaitzat panderoa izan gabe, panderoa jotzen ikasi dutenena. Horiek, denera, 50 izan direlakoan gaude, baina aitortu beharra dago litekeena dela gehiago ere izatea, ikasle hauen matrikulazioa ez baita beti behar bezain garbia izan.

Panderoko ikaslegoaren berezitasuna ez da hori bakarra. Zalantzarik gabe, instrumenturik feminizatuena da, panderisten %90 emakumeak izan baitira. Gainerakoan, adinen eta jatorrien banaketari dagokienez, ez dago aipatzeko ezer berezirik, ez bada, trikitixaren aldean, 30 urtetik gorako ikasleak, proportzioan, gehixeago izan direla. Soinu tresna gazte horien artean gaude berriro hala ere.

069

070

071

072

073

Saxofoia, klarinetea eta tronpeta

Haizezko soinu tresnen artean saxofoia da gure eskolan erregea, lanaldi oso bateko irakasle batekin 151 ikasle osatu baititu mende laurden honetan. Klarinetea eta tronpetaren kasua, ordea, oso desberdina da. Batetik, gerora sartutako instrumentuak dira, 21 ikasturtez eskaini izan direlarik Hernanikoan; eta bestetik irakaslegoa orduka kontratatu izan da, hauen ordutegia lanaldiaren %20an finkatu zelarik 1995 inguruan. Hori dela eta, ikasle kopuru txikia duten soinu tresna horietakoak dira: tronpetak 34 eta klarineteak 28. Bestalde, ikus daitekeenez tronpetak oro har eskaera gehixeago izan du klarineteak baino, hortik bien arteko alde hori.

Ikasleen banaketari dagokionez, saxofoiak adin taldeetan ez du aparteko berezitasunik erakusten. Eskolako totalaren portzentaietatik hurbilena dabilen tresna da izan ere, "estandarra" esan genezake, eta hortaz nagusi 8-14 urte bitarteko ikasleak badira ere, nagusiagoek badute presentziarik. Tronpeta ere, saxofoiaren tankeratsu dabil, 8-18 urtekoen aldera gehixeago. Eta klarineteak ere tronpetaren portzentaia beretsuak erakusten ditu, salbuespen batekin: 31-65 adin tarteko matrikulek klarinetekoen %16,5 osatzen dute, batez besteko %6,9 baino nahiko altuago, eta hori 18-30 bitartean batez bestekoa baino askoz beherago dabilelarik. Hori, klarinetea irakatsi izan den aurreneko urteetan hurbildu zen ikaslego urria heldua izateari zor zaio (Gabriel eta Juanin izan ziren lehenengo helduak).

Sexuaren arabera, orain artean aipatu ditugun tresnak ez bezala, soinu tresna maskulinizatuak dira hiru hauek, baina ñabardura aipagarriak dituzte hirurek ere. Klarineteko ikaslegoa, biolentxelokoarekin batean, erdi eta erdi dago: %50 gizonezkoak dira. Horrek esan nahi du eskolako batez bestekoen aldean emakumeen presentzia urriagoa dela, baina hortik maskulinizazioaz hitz egitera badago bidea.

Tronpetak, ordea, perkusioaren ondoren, gizonezkoen tasarik altuenak ditu: ikasleen %88,24. Jarraian, eta alboka eta dultzainaren atzetik, saxofoia dator tasa horietan: %76,16 dira gizonezkoak. Horrek ez du esan nahi eskolaren joera orokorretik urrun dabiltzala bakarrik: emakumezkoek bost soinu tresna horietan oso toki gutxi dutela ere adierazten du. Esan dezadan desoreka hori ez zaiola eskaintzari zor, plazak era berean eskaintzen baitzaizkie sexu batekoei zein bestekoei, baina eskaera ere badakigu ez dela hutsetik sortzen, eta merezi luke ongi aztertzeak non dauden gertaera hauen arrazoiak. Asko eskolaz kanpokoak izango dira, inguru soziokulturalari egotzi lezazkiokeenak, baina barne kausalitateei erreparatzea ere tokatzen da,

074

075

076

077

078

079

proportzioak hain desorekatuta daudela ikusita. Nik hemen ez daukat analisi hori egiteko behar adina datu, ordea.

Azkenik, jatorriari dagokionez, saxofoiaren kasua tronpeta eta klarinetearen oso bestelakoa dela esan behar. Azken bi hauek, gitarra eta biolontxeloarekin batera, instrumenturik "hernaniarrenak" direla esan genezake, tronpetako ikasle bakarra izan baita Hernanikoa ez dena (Astigarragakoa bera), eta klarinetekoak berriz den-denak izan dira herrikoak. Baina saxofoiko ikaslegoarena beste kasu bat da. Alboka, dultzaina eta txalapartako ikaslegoa alde batera utzita (hauen proportzioak oso urruti dabiltza beste guztienetatik), saxofoikoa da proportzioan kanpotar gehien biltzen duena, ikaslegoaren %16. Eta hori bakarrik ez, jatorri ezberdinei begiratuta, esandako hiru soinu tresnen ondoren, berriro ere saxofoiak azaltzen ditu ugarienak: Donostia, Lasarte, Errenteria, Urnieta, Goizueta, Aduna, Oiartzun, Pasaia, Tolosa, Villabona, Ordizia eta Zarauztik inguratu dira saxofonistak Hernanira. Horren arrazoi nagusia, seguru asko, talde instrumentalean dago. Erramun Oiartzabalek aurrena, baina batez ere Roberto Pachecok osatutako saxofoi taldeak heldutasun musikal handia lortu du azken hamabost urteotan, eta beste herrietako saxofoi joleak erakarri ditu, maiz profesional mailakoak ere bai, gure eskolara.

Alboka, dultzaina, txistua eta txalaparta

1992ko dekretuak izen panpoxa eman zien trikitixa eta lau soinu tresna hauek biltzen zituen adarrari: "tradizioan oinarritutako musikatresnak". Ez noa ni hemen soinu tresna hauek herri kulturan duten sustraia aztertzera (ezta klarineteak edo gitarrak izan lezaketena ukatzera ere), baina urteen joanak garbi erakutsi duena zera da: besteekiko oso 'tradizio' ezberdinak jarraitu direla soinu tresna hauek musika hezkuntzaren sisteman txertatzeko garaian. Eta bostek ere (trikitixa hauekin hartu behar baita) ibilbide ezberdina egin dutela elkarren artean.

Esana dut lehenago ere, baina errepikatzeak merezi du, Hernaniko musika eskola izan dela Euskal Herri osoan bost instrumentuok bere eskaintzan txertatu dituen aurrenekoa, eta zoritxarrez, ia azkenekoa ere bai (dakidala, Gasteizko Udal Folklore Akademia eta, oso berriki, Bilbao Musika dira besteak). Baina Hernanikoan ere, ez da oso orekatua izan eskaintza hau. Lanaldi osoko irakasle bat izan dute alboka, dultzaina, txistua eta txalapartak, laurak batera, 2009-2010 ikasturtean %60ko beste lanaldi bat gehitu zaion arte. Soinu tresna horiei eskainitako irakas denbora eskaeraren arabera antolatu izan zuen irakasleak, ordea, 1990 arte, eta eskaera horretan txistua nagusitu izan da ia beti (txalapartak ere indar handia hartu zuen

080

081

082

083

084

085

bigarren ikasturtetik aurrera eta, batez ere, 1995etik honuntz).

Denera, 132 txalapartari, 79 txistulari, 61 dultzainero eta 57 albokari pasa dira Hernaniko musika eskolatik. Baina hauen banaketari erreparatzera, txistuaren kasua beste hiruretatik aparte aztertu beharra daukagu. Izan ere, txistua da tradizioan oinarrituta omen dauden soinu tresna horietan 1985erako ikasketa ofizialak zituen bakarra, eta itxuraz beste gauzaren bat dirudien arren, geroztik ere bai. Honek eragin du, beste arrazoi askoren artean, txistuko ikasleen banaketa gure eskolan gainerako soinu tresnetakoetatik gertuago egotea, eta alderantziz, txalaparta eta, bereziki, alboka eta dultzainarena arras ezberdina izatea.

Txistularien %67 emakumeak izan dira, generoen banaketan batez bestekotik gora, baina ez asko ere. Adinaren arabera ere, saxofoia bezalaxe, estandarretan kokatu behar dugu, ia-ia haren banaketa bera azaltzen du eta. Eta jatorriari dagokionez ere, ohikoa: ia %90 hernaniarra, eta kanpoko gutxi horiek gertu-gertukoak (2 urnietar txistulari sonatu, lasartear bat eta 4 donostiar, horietako bat Ierrook idazten ari dena).

Aldiz, alboka, dultzaina eta txalapartako ikasleen banaketa oso bestelakoa da. Ez txistukoenaz bestelakoa bakarrik, baita gainerako soinu tresna guztietakoenaz ere. Sexuari begiratuta, txalapartak jada erakusten du maskulinizaziorako joera txiki bat, gizonezkoen %56az eskolako batez besteko proportzioa iraultzen baitu, baina albokak (%88) eta dultzainak (%82) muturrera daramate joera hori, perkusioa eta tronpetarekin batera %80ko proportzioa gainditzen duten "mutilen instrumentu" bilakatuz. Tira, instrumentuek ez dute kulparik. Barkatu.

Adinei dagokienean ere, eskolako ikaslego helduaren proportzio altuenak, alde handiz, txalapartak (%36,47), albokak (%36,70) eta dultzainak (%23,61) dituzte: hiruetan ere, 18 urtetik beherako ikaslegoa ez da %40ra iristen! Komeni da gogoraraztea 4-18 tarteko batez bestekoa %81,30 dela. Honela, hiru tresna hauek, eta dultzaina bereziki, eskolako tresna "zaharrenak" bihurtzen dira. Eta ez da broma, dultzainak 31-65 adin tartean du eta, matrikulazioaren proportziorik altuena: dultzaineroen %36,87, batez besteko %6,86en aurrez aurre. Txalapartarien perfila gaztexeagoa da, 18-30 bitartean kokatzen baita hauen %41,3; eta albokak ere hor du bere %38,72. Nolanahi ere, azken bi hauen kasuan aipatzekoa da 8-14 urteko adin tarteko proportzioak 31-65ekoak baino zertxobait altuxeagoak direla. Azken hamar urteetan haurrak ugaritzen hasi dira bi tresna horietan, eta horrela jarraitzera, urte gutxitan oreka puntu batera iristeko bidean jarri dituela dirudi. Dultzaina urrunago dabil, artean.

086

087

088

089

090

Eta azkenik, jatorriari erreparatuta ere, eskolako joera guztiak iraultzera datoz hiru tresna hauetako ikasleei buruzko datuak. Esana da, behin eta berriz, Hernaniko udal eskola publikoan hernaniarrek dutela lehentasuna. Bada, hala ere, alboka ikasleen %44 besterik ez da herrikoa. Txalapartak (%67) eta dultzainak (%61) gainditzen dute erdiaren muga hori, baina oso urruti dabiltza batez besteko %86 hartatik. Kanpotarrak erakartze hori egotzi lezaioke Hernaniko eskola instrumentu horietan herriz kanpoko jendearentzako eredu bilakatu izanari, eta hori hala denik ezin ukatu txalaparta eta albokaren kasuan (baita, dultzainari dagokionez, Donostialdeko bailara mailan ere), baina errealitatearen beste aldea ere hor dago: hernaniarrek, haurrek bereziki, ez dituzte tresna hauek beraien lehentasunezko aukeren artean eduki. Ez jotzen ikasteko garaian behintzat, musika jardueraz hitz egitean ikusiko baitugu herrian beste eskaera mota bat ere izaten dela, musika emanaldiena alegia, eta horretan, harrigarria badirudi ere, tradizioan oinarritutako musika tresna hauek dira gehiena eskatzen direnak.

Jatorriei erreparatuta, gertuko herrietatik etorritako ikasle asko aurkituko ditugu hiru tresnatan: Donostia, Astigarraga, Lasarte, Urnieta, Errenteria nahiz Aranokoak. Dultzainako ikaslegoa gehixeago hedatzen da, Oiartzun, Usurbil, Hondarribia, Tolosa edo Arrasateraino, beti ere Gipuzkoa barruan. Baina alboka eta txalaparta dira urrutieneko ikasleak bildu izan dituztenak, Arano eta Goizuetako ikasleak alde batera utzita, tresna hauek baitira gure eskolara Gipuzkoaz kanpoko ikasleak erakarri dituzten bakarrak: Otazu (Araba), Miarritze eta Donibane Lohizune (Lapurdi) edo Uharte Arakildik (Nafarroa). Zabalkunde horrek bai, erakusten du oraintsu esandakoa: Euskal Herri osoan izan dela, hargatik edo honegatik, Hernaniko alboka eta txalaparta eskolen fama.

Soinu tresna maskulinoak, zaharrak eta exotikoak azken batean. Tradizioan oinarritutakoak izango dira baina, zein tradiziotan? Bide luzea dago egiteko oraindik herri soinu tresna hauekin, besteen pare jartzera iritsi nahi bada, eta ez dut uste hori posible izango denik bizpahiru eskola arautu gaberen eskutan baldin badago aukera bakarra. Bitartean gure buruari loreak botatzea baino ez zaigu geratzen: gutxi izango da, baina Hernanin behintzat zerbait egin da eta, besteak beste, 26. ikasturterako (2010-2011) lehenengo aldiz 8 urteko neskatilak matrikulatu dira, jada, dultzainan. Ea bide berriak zabaltzeko balio duen.

Biolina, biola eta biolontxeloa

Biolari buruz ez dago asko esaterik. Bi ikasle baino ez ziren izan, eta epe laburrean, soinu tresna hau jotzen Hernanin

091

092

093

094

095

ikasi zutenak. Hortaz, biolineko ikasleekin batean hartu ditugu horiek biak. Biolontxeloa berriz, berrikien txertatutako soinu tresnatako bat dugu, 2001-2002 ikasturtean alegia, eta gainera oso irakas denbora laburraz, irakasleak lanaldiaren %10 besterik ez duelarik ezin baititu ikasturtero 4 ikasle baino gehiago hartu. Hori dela eta, 8 biolontxelo ikasle izan dira soilik gurean. Hortik ezin da ikaslegoaren banaketari buruzko estatistika handirik atera. Txelista guztiak hernaniarrak izan dira, erdiak emakumeak, eta zortzietako bat 30 urtetik gorakoa zelarik, adinen banaketan ezartzen du helduen proportzio itxurosoa, baina bistakoa da horrek ez duela inongo joerarik adierazten. Instrumentu handia, baina toki txikian.

Biolinarena besterik da. Lehen ikasturtetik orduka eskaini izan den soinu tresna honek bizi izan ditu, beharbada, eskolako instrumentuen artean gorabehera gogorrenak. Hasieran eskaeraren arabera kontratatzen zen irakaslea, eta horrek azkar egin zuenez gora, laugarren ikasturterako lanaldiaren %60 inguruan ezarri zen biolinari zegokion irakas denbora. 1995ean, ordea, krisia etorri zitzaion, 14 ikasletatik 6ra erori baitzen. Eskolaren historian plaza hutsak izan diren kasu gutxietako bat izan zen hura. Nolanahi ere, lau bat urtean buelta eman zitzaion egoerari, eta 2000 urterako ostera 19 ikasle zituen, eta 2003tik aurrera biolina jotzen ikasteko itxarote zerrendak agertu ziren berriro. Gorabeherak gorabehera, 97 biolinista izan dira Hernaniko musika eskolan.

Beraz, Ikasle kopuru aipagarria izan du eta, biolin ikaslegoaren %70 emakumea izan delarik, soinu tresna feminizatuenetakoen artean kokatu behar dugu, pianoa, akordeoia eta trikitixarekin batera (gitarra eta panderoa dira emakumeen proportzio altuenak dituztenak, baina esana dugu kasu bereziak direla biak ala biak ere). Adinari dagokionez berriz, pianoaren antzeko banaketa ageri du, 8-14 urteko adin tartean batez bestekoa baino proportzio altuagoa (biolinisten %76,3) eta helduen presentzia ere bai, oso ugaria ez izanda ere. Asko jota, berezitzat aipatu litekeena zera da: 7 urteko ikaslegoa duela tartean (8 ikasle ere izatera iritsi zen), beste soinu tresna guztietan ez ohikoa hauxe. Horren arrazoia zerean datza: 66ko plana indarrean zela, beste soinu tresnekin hasteko muga 8 urtetan bazegoen ere, biolinarekin "preparatorioaren" aurretik "hastapenaren hastapeneko" ikasturte bat egin egiten zela.

Perkusioa, gitarra eta joera ezberdinak

Amaitzeko, batean hartu baditugu ere, perkusioak, gitarrak eta "joera ezberdinak" deitzen dugun irakasgaiak ez dute elkarrekin zerikusi handirik, ez bada joera ezberdin horietan bat egin dutela, maiz, gitarristek eta perkusionistek (gaur "konbo" esaten zaien talde instrumental berezi horietakoren batean).

096

097

098

099

100

101

Gitarra, biolontxeloarekin batean, eskolan azkeneko txertatutako soinu tresnetakoa dugu, 2001eko hartan lanaldiaren %10eko irakas denboraz, eta 2007-2008tik %20ko lanaldian. Denbora gutxi, honek ere, ikaslego handia osatzeko. 11 gitarra ikasle izan ditugu Hernaniko eskolan azken urteotan, denak hernaniarrak eta ia denak emakumeak (%81,82), ez balitz azken ikasturtean bi mutil hasi direlako gitarra ikasten. Ikasle kopuru txiki horrek eta tresnaren berriak, eskolako soinu tresna gazteena ere bihurtzen du gitarra, matrikulen %90 osatu dutelarik 8-14 urteko haurrek, eta gainerakoak ikasle horiek beraiek 15-18 urte bitartean kokatu direnean etorri dira.

Perkusioko ikasleen kasua oso bestelakoa da. Honek ere orduka izan du kontratatua irakaslea, baina eskaera handia duelako, eta atabal-danborrak, tinbalak edo marinbak talde instrumental askotarako ere ia ezinbesteko tresna direlako, lanaldi osoaren %25eko irakas denbora hartu zuen 2002-2003 ikasturtean. Oraindik ere duen eskaera asetzeko nahikoa ez, noski. Honela bada, 52 perkusio ikasle izan ditugu gurean, pandero joleak eta egin diren bizpahiru danbor ikastaro trinkoetan parte hartu dutenak kontatu gabe.

Gitarra baldin bazen eskolako soinu tresna feminizatuena, perkusioa da maskulinizatuena. Perkusionisten %90 luzea, mutilak izan dira, bost emakume soilik ausartu direlarik tresna hauekin jardutera. Adinaren araberako banaketari buruz, ezer gutxi. Eskolako joerak betetzen dira, berriro ere 8-14 urteko adin tartekoek batez bestekoa baino proportzio altuxeagoa hartuz (%70) eta helduentzat toki gutxi utziaz. Eta jatorriari buruz, beste hainbeste: hernaniarren %88,5en ondoan, bi donostiar eta Astigarraga eta Pasaiko bana.

"Joera ezberdinak" izena ematen diogun irakasgaia ez da, berez, soinu tresnaren bat jotzen ikastekoa, baizik eta lan mota ezberdinak biltzen dituen zaku zabal samar bat. Izenak berak esaten du: gauza ezberdinak. Honetan matrikulatu diren 35 ikasleetatik, batzuek pop-rock moduko musika landu duten "konbo" edo musika taldeetan jardun dira, gitarrak, bateria, ahotsa, teklatuak edo akordeoiak nahasiz; beste batzuek informatika musikala landu dute; eta beste batzuek gitarra eta akordeoi taldeak osatu dituzte. Halako nahaste-borrastearen erdian, ikaslegoaren banaketak ere anitza behar beraz, eta sexuka oso parekatuta azaltzen bazaizkigu ere, ia estandarrean (%60 emakumeak), adinen arabera 8-14 urteko ia ikaslerik ez da izan, 5 ikasle baino ez, gainerako soinu tresnen alderantziz; 30 urtetik gorakoak ere konta ahala, pare bat. Hortaz, gazteentzako irakasgaia izan da orain artean Joera Ezberdinak izeneko hau, 15-30 urte bitartean kokatzen delarik ikaslegoaren %92. Eta jatorriz ere, ezberdin. Gehiengoa berriro ere nabarmen Hernanikoa izanda (%88,6), kanpotar gutxi horiek ez dira beti gertu-gertukoak izan, antzeko joera erakusten zuten soinu tresnetan ez bezala: donostiar bat, irundar bat, tolosar bat eta abaltzisketarra bestea.

Zenbait ondorio

Orain arte azaldutako datuekin batera zenbait iritzi emanak ditut, eta beste hainbat ondorio nik uste bere kasa atera daitezkeela horietatik. Ez naiz, bada, gehiegi luzatuko. Ikaslegoaren sexuaren araberako banaketari buruzko ondoriotxoren bat atera besterik ez.

Ikusi dugunez, "feminizazioa" deitu diodan gertaera ikasle kopuru handienak biltzen dituzten soinu tresnatan agertzen da: pianoa, trikitixa, biolina eta, batez ere, akordeoiaren kasuan. Baina honek badu, eskolaren feminizazio orokorraz gainera, beste soinu tresna askoren "maskulinizazioarekin" harremanik. Izugarrizkoak dira, ordena honetan, perkusioa, tronpeta, dultzaina eta albokaren kasuak, soinu tresna feminizatuenak (panderoa) dituen emakumezkoen indizeetatik gora dabiltzalarik horietan gizonezkoenak, eta saxofoia ere azken honen parean dabil. Beraz, kopurutan eskola feminizatua baldin badago ere, aukeraren aldetik, gizonezkoek askoz ere espektro zabalagoa hartzen dute, emakume gehien biltzen dituzten soinu tresnatan sarrera dutelarik, beste askotan beraiek hartzen baitituzte %70etik gorako plazak. Ez dakit hainbesteraino gizonezkoek hartzen dituztelako den, edo emakumezkoek uzten dituztelako, baina arrazoiak garbi ez badakizkigu ere, ondorioa zera da: gizonezkoek emakumezkoek baino askatasun handiagoz egiten dutela soinu tresnaren aukera. Feminizazio eskasa beraz.

Horretaz ari garelarik, deigarria da panderoaren kasua ere. Eskolaren eskaintza finkoan sartzen ez den soinu tresna izaki, berau da emakumezkoeen indize altuenak dituen bi tresnatako bat (bestea gitarra zen). Juan Mari Beltran eta beste zenbait adituren idatziei jarraiki (Leturia eta Urkizu:2010), badirudi garai batean Euskal Herrian ere panderoa gehienbat emakumeek jo izan duten soinu tresna dela, baina egia ere bada trikitixaren inguruan gizonezkoak pandero jotzen hasi zirenetik, XX. mendean plazan jardun diren panderista gehienak hala izan direla: Maurizia Aldeiturriaga sonatuaz gainera, ez zen ia emakume panderistarik agertzen gure herrietako plazatara 1980ko hamarkada arte. Gaur, ordea, badirudi ostera 180 graduko jira egin duela panderoak, generoari dagokionez, eta Hernanin behintzat, berriro ere emakumeen eskutara itzuli dela. Historia berezia benetan.

Baina eskolako ikaslegoak soinu tresnatan sexuaren arabera duen banaketara itzuliz, aipatu dugun gertaerari arrazoiren bat bilatu nahi genioke. Eta, dudarik ez, arrazoi sakonenak testuinguru soziokulturalean bilatu behar dira. Baina eskolaren egituran bertan ere aurki daitezke aldagai eragileak. Horietako bat izan liteke irakaslegoaren sexuaren araberako banaketa. Izan ere, emakumezkoen ikasle tasarik altuenak dituzten soinu tresnen artean, akordeoia, trikitixa eta biolinarekin gizonezko irakasleak ere izan badira ere, gehienak, eta alde handiz, emakumeekin jardun dira; piano, gitarra eta pandero irakasleak ere halaxe izan dira, emakumeak. Eta alderantziz: tronpeta, perkusio, alboka, dultzaina eta saxofoi irakasleak gizonezkoak izan dira, ikaslegoa bezalatsu. Ikaslegoa eta irakaslegoaren arteko harreman hori hausten duten kasu bakarrak klarinetea eta txistua dira, lehenengoan urte gehienez emakumea izanda ere, gizonezkoen tasa garrantzitsua baitu (%50), eta txistuaren kasuan alderantziz, irakaslea gizonezkoa izanda ere, apur bat feminizatua agertzen zaigu. Baina bi horiek salbuespentzat harturik, badirudi irakasleen generoa oso faktore garrantzitsua dela ikasleen beraien aukera egiteko orduan, nahiz eta erabakiorra izan ez.

Hala ere, ez da komeni ahaztutzerik barne 'kausalitate' hori kasualitatea ere ez dela. Izan ere, akordeoia edo pianoa bezalako irakaslegoa nagusiki emakumea, edo tronpeta eta perkusiokoa soilik gizonezkoa izateak berak erakusten du joera horiek ez dagozkiola Hernaniko musika eskolari soilik, eta ez direla gaur goizekoak.

103

104

MUSIKA JARDUERAK

Eskolako eguneroko jarduerak era askotako lanak biltzen ditu, eta horietan nagusia, dudarik gabe, eskola ordutan nahiz hauetatik kanpo (etxean, orduz kanpoko eskola eta entsaiotan,...) egiten den formazio lana da, edozein hezkuntza prozesuren oinarria. Musika ikasketek badute, ordea, beste lan esparru garrantzitsu bat ere: jendaurreko interpretazioarena. Izan ere, ikasleek jendaurrean musika egitea, dela kontzertu tankerako entzunaldietan, dela kalean edo plazan, ez da heziketa prozesuaren helburu nagusietako bat soilik, ikasle horien ikasketen ibilbidean ezinbesteko oinarri pedagogikoa ere bada, edozein musika metodoren zutabeetako bat. Nola ikasi musika egiten musikarik egin gabe? Uste horrek bultzatuta, Hernaniko musika eskolako irakaslegoak hasiera-hasieratik sustatu ditu hainbat eta hainbat jendaurreko musika saio.

Baina, jakina, kontzertu edo kalejiraren bat antolatu den unetik, nahiz eta oso apala izan, entzulego bat sortzen ari da, eta horrek beste gizarte maila bat jartzen du martxan eskolaren jardueran. Bistakoa denez, ikasleen musikaren entzule leialenak hauen senitartekoak izaten dira; denok dakigu honez gero kontzertu areto bat entzulez betetzeko erarik seguruena haurrak eszenatokian jartzea dela, guraso eta bestelako senide eta lagunez laster egingo du eta, gainezka (eta ez noa azaltzera argazki eta bideo kamera dijitalak as matu izanak upela irakiten noraino jarri duen). Hala ere, Her naniko esperientziak erakusten digu hori, behar-beharrez koa eta eskergarria izanagatik, lehen urratsa baino ez dela.

Musika eskolatik ikasleak maiz bultzatu badira ere beraier musika saioak jendaurrean eskaintzera, beste askotan, et gero eta gehiagotan, herriko eta inguruetako hainbat jend eta erakunde izan dira eskolara gerturatu direnak ikasleor doinuen eske. Horrek erakusten du, alde batetik behintzat "entzulegoa" deitu dudan beste gizarte sektore hori ez del entzute hutsera mugatzen den masa pasiboa; eta erakus ten du, batez ere, gizartean, herrian, musikaren premia da goela. Hernanin behinik behin oso nabarmena da premi hori, esaten ari naizen eskaera hori ikaragarri hazi baita ur tetik urtera, eta neurri batean herriko bizitza kulturalaren ezinbesteko erreferentzia izatera ere iritsi da musika eskola ez hainbeste heziketarako gune gisa, baizik eta zuzenek musikarien harrobi gisa.

Honek baditu bere itzalak ere, baina hutsa argien ondo an: ez daukagu erakusle fidagarririk eskura, baina egingo genuke gaur gaurkoz Hernani dela urtean zehar egitarau kultural zabalenetakoa duen herrietako bat, gutxienez Do nostialdean, eta seguru asko probintzia mailan ere bai, ba tez ere kaleko jarduerei dagokienez, eta horien artean mu sika da ia beti nagusi, edo parte.

Eskolako artxibora jo eta, urtez urteko memoriak nahi bestelako egitarau eta dokumentuak hartuta, beldurrik ga be esan genezake milaka eta milaka aldiz atera direla esko lako ikasleak jendaurrean jotzera edo abestera. Nekeza da ordea, jaduera horiek denak kontatzea bera ere, arrazoi ez berdinak direla medio. Batetik, memoria horietan saio asko jaso gabe geratu direla ohartu gara begiratu ahala, bate ere aurreneko hamar-hamabi ikasturtetakoak. Hori jakin ba dakit neroni ikasle nintzelako garai haietan eta inon jaso gabe geratu diren txistulari eta dultzaineroen saio asko di tut gogoan: urte haietako Ereñotzuko aste kulturaletakoak Portuko edo Etxeberriko jaietakoak, Mugarri festak, eta beste

105

106

107

108

hainbat eta hainbat. Halaber, urte haietako trikitilarien saiorik ia batere ez dela jaso ohartu naiz, eta ezin ditut ahantzi han eta hemen txistularion inguruan ia beti izaten genituela haiek ere; oraintxe bezala, ez zen geldirik egotekoa trikitilari jende hori. Eta horiekin hala gertatzen bada, zalantza gutxi: gainerako soinu tresna eta taldeen saio asko eta askorekin ere, gisa bera. Hala ere, ikasleek zuzenean jotzen parte hartu izan duten 3.100 saiotik gora kontatu ahal izan ditugu, eta kopuru hori ikusita susmoa daukagu beste mila inguru izan daitezkeela, bat eta beste, jaso gabe geratu direnak. Jasota dauzkagun hiru milatik gorako saio horiek egunetan banatuko bagenitu, dakizkigunekin bakarrik, hogeita bost urtean eskolako ikasleak hiru egunetik behin jendaurrean jotzen arituak izango lirateke. Eta horri erantsi lehenengo ikasturtean saio bakarra daukagula jasoa (ikasturte amaierako ikasleen kontzertua), eta bigarrenean bi besterik ez direla (kontzertu hori bera eta txalaparta festa). Edonor ikaratzeko modukoa da, beraz, batez ere 1999tik hona, Hernaniko musika eskolako ikasleen jarduna. Hortik letozke lehen aipatu ditudan itzalak: sarri askotan gehiegi ere ez ote diren jarduten...

Jarduera horien berri izateko beste arazo bat sailkatzeko garaian sortzen zaigu. Era askotako musika saioak sartzen dira tartean: kontzertuak, entzunaldiak, kalejirak, lehiaketak, dianak,... Alarde edo topaketa batetik hasi eta omenaldi edo ezkontzaren batean doinu koskor bat jotzeraino, era guztietako funtzioak betetzen ditu musikak gizartean, eta gizarte horren ispilu, gure eskolako ikasleak ere jardun izan dira bakarka, bikotean, hiru-lau lagunetako taldean, edo ehundaka lagun bildu dituzten emanaldietan; jardun izan dira eskolakoak bakarrik, beste eskola batzuetakoekin batera, edo beste era askotako jendearekin (dantzariak, antzerkigileak, kontalariak, sagardozaleak, udalak, merkatariak,... herritarrak). Soinu tresnaz soinu tresna hartu nahi bagenitu ere, ia ezinezkoa litzaiguke sailkapen txukun bat egitea, musika jarduerak gehienean talde lana eskatzen baitu, eta engainagarria gerta liteke era honetako sailkapenik egitea. Adibide baten bidez azal dezadan: dultzaineroen saio bati buruz hitz egiten dugunean, ezin ahaztu danborrero edo atabalariren bat dultzaineroekin batera jardun izan dena, eta horrelako guztiak dultzaina saio huts gisa hartuz gero, perkusionistek egindakoen kopuruan kale handia egingo genuke. Zer esan, beraz, musika banda, fanfarre edo konbo gisako formaziotan gertatzen diren taldekatzeez: nola jakin, bada, klarinete joleek zenbat saio egin dituzten? Edo zenbat aldiz lagundu duten pianistek abesbatza? Edo pianisten entzunaldietan zenbatetan parte hartu duen biolina, saxofoia edo txistua jotzen zuen ikasleren batek?

Hori argituta, gutxi gorabeherako taldekatze bat egin genezake: trikitilariek, txistulariek, dultzaineroek, albokariek,

txalapartariek eta akordeoi joleek badute nolabaiteko autonomia, bakarkako-binakako saiotan jarduten direlako edo talde instrumentalean nahiko definitua dagoelako talde horien egitura: perkusionistak (atabalari eta pandero joleak batez ere) izango dira gehienetan talde horietan, eta noiz edo noiz beste soinu tresnaren batek ere lagunduko ditu (abesbatzaren kasuan, pianoak gehienbat). Pianistek ere, jakina, badute autonomia hori, nahiz eta teklatu taldeak sortu ziren arte taldeko jarduera piano jole hutsen artean egitea ia pentsaezina zen (ez bazen lau eskutara pianoa jotzea). Saxofonistek berriz, urte luzetan osatu dituzte saxofoi hutseko taldeak, sopranoetatik baxuetarainoko soinu tresnaren familiak ematen baitu aukera hori, baina ez dago horrelakorik egiterik klarinete eta tronpetekin: askoz egokiagoa da soinu tresna horiek elkarrekin biltzea bandak eta tankerako formazioak osatzeko. Biolinarekin ere gertatzen da antzeko zerbait, baina biolontxeloa oso berriki sartu denez eskolan, ez da aukera askorik izan tresna honekin talde lanik egiteko, eta beraz, ganberako musikan izan du ia aukera bakarra: pianistekin batera edo bakarka. Hori horrela, ikasleen bandaren eta saxofonisten saioak batera hartuta, eta perkusio, klarinete eta tronpeta joleek beren kabuz egindako gutxiak alde batera utzita, datu batzuk emateko eran gara. Txistulariek eta txistu taldeek 930 saiotatik goratan parte hartu dute; trikitilariek 825 baino gehiagotan; dultzainero eta dultzaina taldeek 760tik gora; akordeoi jole edo akordeoi taldeek 330 pasa; albokariek 295 inguru; piano eta teklatu joleek 210 saiotatik gora; saxofonista, saxofoi talde edo ikasleen bandak, 180 baino gehiago; txalapartariek 135 bai behintzat; abesbatzak ere 130etik gora; hastapeneko haurrek 80 entzunaldi baino gehiago egin dituzte; eta biolinista edo soka taldeek 40 gutxienez. Horiek, dakizkigunak bakarrik.

Saio horietako asko elkarrekin egindakoak dira. Santa Zezilia eguneko kontzertu batean, esaterako, pianistek saioren bat egin ondoren soka taldeak eskainia izango du berea, eta abesbatzak jarraian beste bat. Horrelakoak saio ezberdinak bailiran hartuko bagenitu, emango ligukeen kopuru osoaren portzentaiak honela banatuko lirateke: txistu taldeak saioen %24, trikitixak %21, dultzainak %13, akordeoi taldeak %8, albokakoak %7, piano-teklatuek %5, saxofoi talde eta ikasleen bandak %4, abesbatzak %3, txalapartak ere %3, hastapenekoek %2, konboek (joera ezberdinetako taldeak eta beste zenbait) %1, soka taldeek %1, eta gainerakoek %2. Sailkapen hau ez da erabatekoa, ezta gutxiago ere, eta gauza bat bakarra erakusten duelakoan nago: lege aldetik gutxietsienak diren soinu tresnen inguruko taldeak (txistulari, trikitilari eta dultzaineroek alegia) direla gehiena jarduten direnak jendaurrean; eta areago, saio horiek nork antolatu dituen erreparatuko bagenu, ohartuko ginateke hain zuzen ere tresna horien inguruan biltzen direla musika eskolak zuzenean antolatzen ez dituen gehien-gehienak. Hau da, herri mailan eskaera handiena, musikari dagokionez, txistulari eta trikitilariena dela. Nabarmen.

Hortik aurrera ezin gara ausartu sailkapen eta estatistikatan askoz gehiago murgiltzera, ikusi dugunez dauzkagun datuak oso mugatuta daude eta. Baina urtetan egindako lan eskergaren testigantza gisa, merezi du aipatzeak haietako batzuk. Hernaniko musika eskolaren zigilu edo bereizgarri nagusia berauek osatzen baitute.

Musika eskolak antolatutako ikasleen saio edo musika emanaldiak

Hogeita bost urte bete baldin baditu musika eskolak, hogeita bost urte daramatza ikasle kontzertuak antolatzen. 1986ko ekainaren 26an Sandiusterri aretoan lehenengo aldiz **ikasturte amaierako ikasle kontzertua** antolatu zenetik, ez du huts egin urteroko zita honek. Aurreneko bi-hiru ikasturteetan San Juan festen baitan egin zen, baina eskolako jarduera izaki, laster aurreratu egingo zen egutegian (beti ere ikasturte amaieran), eta 1990erako kontzertu bat ez, kontzertu ziklo bihurtua zen, eskola hazi ahala ikaslego osoa bakar batean aurkeztea ezinezko gertaturik. 1990ean antolatu zen **Santa Zezilia eguneko ikasle kontzertua**k ere etengabeko jarraipena izan du geroztik, ikasturte amaierakoekin batera, eskolaren osotasuna jendaurrean aurkeztera bideratutako ekitaldi nagusienetakoa izan delarik.

Helburu zehatzagoz, beste makina bat ikasle kontzertu edo entzunaldi eta bestelako emanaldiak ere antolatu izan dira ordea. Horietan aipagarrienak urteen joanean jarraipena izan dutenak dira noski. Hala bada, **musika eskolen arteko elkartrukea**k dira horietako batzuk. 1996ko maiatzean Orioko musika eskolarekin egin zen lehenengo elkartrukea, oriotarrek Hernanin eta gure eskolakoek kostako herrian kontzertu bana eskaini zutelarik. Geroztik, eta hurrenez hurren, ondoko herri hauetako musika eskolekin egin dira elkartrukeok urtean behin: Eibar, Barañain, Burlata, Azkoitia, Bera, Durango, Deba, Mutriku, Legazpi, Agurain, Erriberri (Olite) eta Andoaingo musika eskolekin.

1989an **iganderoko saioak** antolatzen hasi zen eskola. Euskal herri musika tresnetako ikasleei plazaren bat eskaintzeko asmoz, hasieran igande arratsaldero, eta bigarren urtean eguerdiro, bi talde atera dira herriko kaleak alaitzera, Plaza Berrian (edo, eguraldi pattaletakoan, udaletxeko arkupetan) saio koskorrak eskainiz ibili direlarik, urtero-urtero eta igandero-igandero, trikitilari, txistulari, dultzainero, albokari eta akordeoi joleak, azken urteotan ikasleen banda ere gehitu zaielarik. 2004ko eguberritan, txistu taldeak kontzertu berezia eskaini zuen udaletxeko arkupetan, iganderoko saioon egutegiaren baitan. Geroztik, **Txistulariak Arkupetan** deitu izan dugun zikloa iganderoko musika saioen

eskaintzaren parte berezi izan da, 15 kontzertu eman dituztelarik jada (urtean bi edo hiru); horietako bi, gainera, hirugarren mailako saxofoi taldearekin batera egin ziren, "Hernasax" izenekoarekin alegia, eta talde honek bere kabuz ere beste kontzerturen bat eskaini du, ikasleen bandarekin batean iganderoko musika eskaintza horretan txertatuz.

Baina ziklo iraunkor horiez gainera, ikasleen beste emanaldi asko antolatu ditu eskolak, eta horietako batzuk ere, ez dakit nahita edo ohartu gabe izan den, iraunkor bihurtu dira urtean barruko programazioan. Hori da hainbat eta hainbat **entzunaldi** sailen kasua. Pianistek 1995eko ekainean antolatu zuten horietako bat, gerora, maiatzean edo ekainean, ikasturte amaieraro jarraipena izan duena, gehienetan Milagrosa kaperan, eta urte askotan bi entzunaldi ere izan direlarik: bata pianokoa eta bestea teklatu taldeena. Ikasturtearen erdi aldera, otsailean gehienetan, baina urte batzuetan urtarrilean edo martxoan ere bai, izan dira piano eta teklatuen entzunaldiak, gutxienez 1996tik (lehenagotik ez bada). Eta pianisten entzunaldiei dagokienez, 1999ko eguberritan hasi ziren gabonetako kantekin osatutako beste entzunaldi berezi bat egiten, eskolaren egutegian indarrez sustraitu dena berau ere. 4-7 urte bitarteko ikasleek ere, hastapenekoak esaten diegunek, 1996tik bederen eskaintzen dituzte urtero entzunaldiak, egindako lanaren erakusgarri, otsail inguruan batzuk eta ikasturte amaieran, ekainean, beste batzuk. Eta ez dira horiek bezain jarraikorrak, baina ugariak bai, izan dira akordeoi entzunaldiak, perkusioko ikasleenak, haizezko tresnenak (saxofoi, klarinete eta tronpeta ikasleenak, hala nola ikasleen banda eta saxofoi taldeenak) eta sokazko tresnenak, azken hauek askotan pianistekin batean egin izan dituztelarik. Akordeoi entzunaldiak ia urtero izan dira apiril-maiatza aldera 1996tik, eta azaroan ere bai maiz, Arrasateko akordeoi lehiaketarako prestatzea aitzaki. Haizezkoenak ez dute izan urtean barrena testuinguru jakinik, baina batera edo bestera, urtero antolatu dute bat edo beste, 2002ko maiatzean, 2008ko azaroan eta 2010eko martxoan egindako "saxookea" adibidez.

Eguberri ingurua ere, garai aproposa izaten da musika jarduerak gauzatzeko. Hartara, 1998kotan eskolako ikaslegoa oro har, kalez kale atera zen, olentzeroa hartuta, eguberri kantak abestera, eta geroztik urtero egin izan da **musika eskolako olentzeroa** deitzen dugun hau. 1999-2002 tartean ere, Hernasax saxofoi taldekoek eguberri egunez auzoz auzoko itzulia egin zuten urtero, gabon doinuak joaz, eta geroztik ere atera izan da herriko kaskoko kaleetan barrena, ikasleen banda edo saxofoi taldea. Txistulariek berriz, 2008an ekin zioten eguberri egunez alboradak jotzeari.

Eskolen arteko elkartrukeez gainera, **beste hainbat elkartruke** egin izan dira urte hauetan, bereziki aipagarriak abesbatzak egindakoak, eta horietatik kontzertu nahikotxo sortu dira herrian, abesbatzak ere beste herri mordoska

109

110

batean abestu ahal izan duelarik. 1997an Pasaiako Illumbe Gaztea abesbatzarekin, 1998an Donostiako Zurriola abesbatzarekin, 2006an Alegiako Txintxarrirekin edo 2008an Lezokoarekin egindakoak, adibidez. Dultzaineroek ere egin dituzte horrelakoak, kontzertuak baino gehiago, kalez kaleko irteeratan gauzatu direnak. Honela izan ziren Hernanin jotzen 2000, 2008 eta 2010 urteetan Errioxako dultzainero eta gaiteroak, 2003an "L'Aula de Música Tradicional i Popular de la Generalitat de Catalunya" eskolako ikasle-irakasleak, edo 2008an Xixon-go (Asturies) "La Quintana" herri musika eskolakoak. Eta era berean, Hernaniko eskolakoak izan dira Briones (2001, 2008 eta 2010), San Asensio (2002) eta Xixonen bertan (2008). Bestalde, dultzaina taldeak ere ohitura hartu du, 2005etik, ikasturteko azkeneko eskola egunean entsaioa kalean gauzatzekoa.

Eskolatik antolatutako saioei dagokienez, ezin aipatu gabe utzi seguru asko Hernanitik kanpora ezagunena diren jaialdiena. Esana dugu **Andoaingo piano jaialdia**ren antolaketan zuzen-zuzenean parte hartzen duela Arantza Alberdik, jaialdi hau 2006an lehenengoz antolatu zenetik, eta noski, eskolako ikasleek ere urtero hartu dute parte jaialdi horretan. Hernanin antolatzen dira, eskolatik, beste hiru jaialdi monografiko edo: **Txalaparta Festa**, 1987ko apirilean antolatu zuten lehenengoz Juan Mari Beltran eta eskolako txalapartariek, eta 2010eko maiatzean 24. edizioa

111

112

113

osatu berri du Euskal Herriko txalapartari guztien topagune nagusi bilakatu den festa honek. **Albokarien Topaketa** berriz, 1994ko ekainaren 27an egin zen lehenengoz, San Juan jaien egitarauaren baitan, eta 1998an udazkenera aldatu zelarik, izate propioa hartu du 2009koan 17. edizioa betetzeraino; hau ere Euskal Herri osoko albokarien topagune. Eta Hernaniko Txistulari Jaialdia berriz, 2005etik ospatzen da, larunbatetan jokatzen den **Txistulari Gazteen Txapelketa** delarik Euskal Herri osoan jarraikortasunez egiten den era horretako lehiaketa bakarra. Guztietan parte hartu dute gure eskolako ikasleek, noski. Gainera, luze hitz egitea legoke jaialdi horiek eskolarentzat, herriarentzat eta, areago, Euskal Herri mailan soinu tresna horien inguruan suposatu dutenari buruz, baina gehiegi ez luzatzearren hementxe utzi beharko dugu horien aipamena, merezi duen lekuan horiei buruzko berri zehatzagoa ematerik izango delakoan.

Hileroko Kontzertu Zikloan gure eskolako ikasleek izan duten partaidetza ere ez dugu ahaztu nahi, ziklo honi buruz aurreraxeago mintzatuko bagara ere. 1998ko maiatzean, Hernaniko Akordeoi Orkestrak eskaini zuen kontzertu berezia, 2004ko urrian Hernasax saxofoi taldeak, 2005ekoan ostera akordeoi taldeak Lauhaizeta akordeoi orkestrarekin, eta 2009ko maiatzean Hernasax Erromako kontserbatorioko saxofoi irakasle den Javier Girottori laguntzen jardun zen, maisuki.

Era berean, oso ugariak dira urte horietan guztietan antolatu izan diren **kontzertuak**, nahiz eta ziklo edo urte garai jakinei lotuta egon ez. Horietan, eta lehentxeago aipatu ditugun entzunaldiez gainera, saxofoi taldeek (Hernasaxek bereziki), akordeoi taldeak eta abesbatzak eskainitakoak dira ugarienak. Hernasaxek kontzertuak eskaini izan ditu Adunan (1999 eta 2001), Astigarragan (2001, 2003 eta 2008), Lezon (2007), Pasai Antxon (2002) edo Usurbilen (2009), eta saxofoi kontzertu bereziak ere ugari izan dira, Irungo Erain Txiki ikastolan eskainitako kontzertu pedagogikoen gisa (2004 eta 2008) edo Gasteizko Kontserbatorioko ikasleekin batera egindakoak (2005 eta 2006), adibidez. Akordeoi talde eta orkestrek eskainitako kontzertu anitzen bereizgarrietako bat, beharbada, beste herri batzuetako taldeekin egin izandako elkarlana da. Hala, 2000. urtean Lasarteko Zero Sette akordeoi orkestrarekin batean jardun zen gure eskolakoa, Lasarten eta Donostian emandako kontzertuetan, eta 2005 urtetik aurrera "Lauhaizeta" akordeoi orkestra osatu zuten beste hiru eskolatako taldeekin batera, hortik sortu zirelarik Lezon (2005), Usurbilen (2007) edo Hernanin bertan (2006) emandako kontzertuak, hala nola 2010ean orfeoiarekin batera Donostian emandakoa. Lauhaizeta akordeoi orkestrak diskoa ere grabatu zuen 2006ko udazkenean. Azkenik, abesbatzaren kontzertuetako batzuk aipatu ditugu, elkartrukeetatik sortutakoak, baina bestela ere emanaldi asko izan ditu eskolako abesbatzak, Tolosan eta Astigarragan (2007) edo Zarautzen (2009) nahiz Donostian (2010). 1999an Amaia Zubiriaren "Hou pitxu hou!" diskoaren grabaketan parte hartu zuen abesbatza honek, eta handik sortu zen Lesakan egindako diskoaren aurkezpeneko kontzertu ere. 2000.ean berriz, Errenteria Musikaleko orkestrarekin batean jardun zen "La Mision" eta "Sonrisas y lágrimas" filmeetako musikarekin osatutako egitaraua zuen kontzertua eskaintzen Alegian, Errenterian eta Donostian. Eta lehentxeago, 1998an, Juan Jose Oconen zuzendaritzapean Euskadiko Orkestrak eta 40 abesbatza ezberdinek eman zuten "Kantata 98" makrokontzertuan ere parte hartu zuen gureak, Donostiako Belodromoan. 2005ean, berriz, "Hernaniko Kaldereroak" diskoa grabatu zuen ikasleen bandarekin batera.

114

115

116

Eta beste asko dira eskolak antolatutako edo parte hartutako kontzertuak. Bakarren batzuk aipatzeagatik, 2000.ean, Donostia Hiria piano lehiaketa irabazi zutela eta, Eider Balerdi eta Maddi Mitxelenak emandakoa, edo 2002ko maiatzean Floridako San Jose Langilea parrokian antolatutako ikasle kontzertu berezia, nahiz Donostiako Musika eta Dantza Eskolak antolatutako "Udaberria Sol Nagusian" kontzertu zikloaren baitan Hernasax eta txistu taldeak hiriburuko Gipuzkoa Plazan 2007koan eskainitakoa,... eta beste zenbat!

Musika eskolen elkartearekin (EHMEE) edo beste musika elkarteekin antolatuak

Gure eskola Euskal Herriko Musika Eskolen Elkartean sartu zenetik, erakunde honek antolatutako hainbat ekintza eta jaialditan parte hartu izan du. Horietako bat da musika eskolen topaketa gisara antolatu izan den **Musikaldia** jaialdia, Getxon (2003), Elgoibarren (2005), Erandion (2007) eta Mungian (2009). Elkarte hau orkestra eta banda propioa osatzen saiatu zenean ere parte hartu zuten egitasmo hartan gure eskolako ikasle batzuk, abesbatzak berak orkestra hark emandako kontzertu gutxietako batean abestu zuelarik. 2008koa da berriz "MusiKalean" izeneko ideia, Santa Zezilia eguna ospatzeko Gipuzkoa, Bizkaia eta Arabako herri desberdinetan egun eta ordu berean eskoletako ikasleak kalera jotzera ateratzean datzana.

EHMEEren baitan, Donostialdeko musika eskolek bilduta ekimen desberdinak ere izan dituzte. Donostiako Musika Eskolak zuzenean antolatu zuen 2004ko eguberritako Gospel kontzertu berezirako abesbatza erraldoian izan ziren Hernaniko eskolakoak ere, Jerry Smith jaun agurgarriak zuzendutako bi emanalditan. 2009ko maiatzean berriz, musikal berezia antolatu eta eskaini zuten Donostialdeko musika eskolek elkarrekin, Donostiako Victoria Eugenia antzokian; Hernaniko eskolako albokari, txalapartari, akordeoi jole eta abesbatzak parte hartu zuten Iñigo Peñaren "Mariren labirintoa" musikalean, eta haren inguruan antolatutako "sormenaren mobilizazioa" kontzertuetan izan ziren eskolako pianista eta teklatu taldeak, hala nola "Leoka" eta "Koxkorri" taldeak ere. Eta 2010ean Lezon antolatutako trikitilari eta haur abesbatzen alardean ere parte hartu dute gureek.

Beste hainbat musika elkarte eta taldeekin elkarlanean ere jardun gara, eta horietatik sortu dira beste hainbeste emanaldi. Adibidez, "Hauspoz" akordeoi elkarteak antolatu ditu "La Milagrosa" akordeoi zikloko kontzertuak, Hernanin. Donostiako Udal Txistulari Taldearekin, berriz, praktikatako diana eta kontzertuak egin dituzte gure ikasleek Donostiako Konstituzio Plazan, Jose Ignazio Ansorenaren zuzendaritzapean; eta Euskal Herriko Txistulari Elkartearekin ere aritu dira, besteak beste Elkartearen Ohiko Batzar Orokorraren inguruko kalejira eta kontzertuetan.

Bestalde, hainbat eta hainbat jaialdi, topaketa eta lehiaketatan izan dira gure eskolako ikasleak, baina hauetan jada zerrendak asko hasten dira luzatzen, eta hobe izango da horixe egitea: zerrendatzea.

Akordeoi joleen topaketak eta jaialdiak:
- Arrasateko Akordeoi Lehiaketa: 1989tik, ia urtero.
- Zarauzko Akordeoi Aste Kulturala.
- Akordeoi Topaketak: Bera (2003), Barañain (2004), Tolosa (2005), Mutriku (2007), Elgoibar (2008), Pasaia (2010).
- Nazioarteko Akordeoi Jaialdia Andoainen.

Dultzaineroen topaketak:
- Errenteriako Madalenetako dultzainero topaketa.
- Pasai Antxoko San Ferminetako dultzainero topaketa.
- Donostiako Euskal Jaietako dultzainero topaketa.
- Donostiako Santo Tomas eguneko dultzainero topaketa.
- Oiartzungo Xanistebanetako dultzainero topaketa.
- "Encuentro de dulzaineros" Sorian 2004an.
- II. Dultzainero Eguna Gordexolan 2007an.

117

118

119

Txistularien topaketa eta alardeak:
- Donostiako Txistulari Kontzertu nagusia.
- Samieletako Txistulari Kontzertua (Urnieta).
- San Isidro eguneko txistulari topaketa (Pasaia, Tolosa, Andoain, Lezo, Errenteria, Hernani, Villabona).
- Xanistebanetako Txistulari Kontzertua (Oiartzun).
- Villabonako Txistulari Alardea.
- Santa Zeziliako txistularien elkartzea (Donostia eta Aduna).

Beste topaketa batzuk:
- VI. Musika Ihardunaldiak: Klarinete jotzaileen alardea (Azkoitia, 2000).
- "Hernasax" saxofoi topaketak. Hernanin 2006ko azaroan.
- Saxofoi topaketak Zumaia, Tolosa eta Gasteizen.
- Txalapartarien topaketa eta jaialdiak Elizondon ("Kirikoketa Besta", 2000), Trapagan (2002) nahiz Anoetan (2004).
- Alboka topaketa herrikoiak Araban (Otazu, Albaina, Zalduondo, Lantziego).

Jaialdiak:
- Andoaingo Haurren Euskal Jaia (1988, 1998, 2001, 2002, 2003 eta 2007).
- Oreretako Erromeria Eguna (dultzaineroak).
- Itziarko Erromeria Eguna (dultzainero eta txistulariak).
- Lauarin Folklore Jaialdia, Donostian.
- Erandioko folklore jaialdiak.
- Donostiako Musika Hamabostaldia: txalapartari txikiak 2001ean.
- Txistulariak dantza txapelketatan: Zarauzko Aurresku Txapelketa, Oiartzungo Aurresku eta Soinu-zahar Txapelketa, eta Donostiako Soinu-zahar Txapelketa.

Lehiaketak:
- "Donostia Hiria" Nazioarteko Piano Lehiaketa.
- "Elgoibar Herria" Instrumentu Taldeen Lehiaketa.
- Euskadiko Kantu Txapelketa (abesbatza).
- Nafarroako Kantu Txapelketa (trikitixa).
- Gasteizko II. Instrumentu Gazteen Konbokatoria (txistua).
- Musikari Gazteen Gipuzkoako IV. Jaialdia (pianoa).

Trikitilarien txapelketak:
- Hernaniko Gazteen Trikitixa Lehiaketa.
- Martindegiko Trikitixa Txapelketa.
- Euskal Herriko Trikitilari Gazteen Lehiaketa (Agurain eta Zaldibarren).
- Zarauzko Trikitilari Txapelketa.
- Martitteko Trikitilari Txapelketa.
- Aiako Trikitilari Txapelketa.
- Getariako Trikitixa Txapelketa.
- Arroako Trikitixa Txapelketa.
- Zeanuriko Trikitilari Txapelketa.
- Donostiako Trikitilari Txapelketa.
- Arteako Trikitilari Txapelketa.

Azken sail hauetan, lehiaketa eta txapelketetan alegia, gure ikasleek lortutako sariak asko eta era askotakoak izan dira, jakina, baina ez dugu horiek aipatzen hasi nahi, batez ere bakarren bat ahaztutzeko beldurrez. Bai, merezi dute eta, Donostia Hiria piano lehiaketa eta Elgoibarko instrumentu taldeena ekarri nahi ditugu bereziki gogora, poz handiak ekarri baitizkigute urte askotan haietan egindako lanek. Eta noski, Hernaniko iraileko trikitixa lehiaketa ere ez da gutxiago, herrikoa izateaz gain 1999tik urtero berau antolatzen duten Kriskitina dantza taldekoeekin lankidetzan jardunda, erabat sustraituta daukagu eta, gure trikitilarien jardunean.

120

121

122

123

Eta zuzeneko emanaldiak baino gehiago azterketak baziren ere, ezin utzi aipatu gabe, emaitza apartak direla eta, akordeoi eta piano ikasle askok 1998-2001 bitartean "**Guildhall School of Music** to London" delakoan egindakoak.

Beste asko izango dira hemen ahaztutzen ditugunak, eta aipatutakoei buruzko hamaika xehetasun ematerik ere bagenuke, baina oraindik ere beste saio zerrenda luzeak dauzkagu hona ekartzeko, eta aurrera egin behar bada.

Hernani, urtean barrena...

Txalaparta Festak 24 udaberri egin baldin baditu Hernanin, dudarik ez dago herriko egutegi kulturalean erabat txertatua dagoela. Baina aurrenekoa izanagatik, ez da hori egutegi horretan gure eskolako ikasleek duten zita bakarra, esan litekeelarik urte osoan barrena herrian diren festa eta ospakizun gehientsuenen parte direla. Eta horren adibide garbiena San Juan festetan daukagu. Inongo hernaniarrek ez luke zalantzan jarriko horiek, herriko festak, direla urteko ospakizun nagusia gurean, eta 1988tik, hau da, eskolaren hirugarren ikasturtetik, eskolako ikasleen esku izan dira festetako dianak, buruhandiak, eta egitarauko hainbat ekitaldi, besteak beste urte hartan sortu zen Akelarrea ere eskolako dultzaineroek osatu dutelarik geroztik. Bost egunetako festak izaten dira berez, baina festak hasi aurretik ere hainbat ospakizunek osatzen dute egitaraua, ekainaren 23tik 27rako etengabeko jardunaz gainera.

San Juan festen aurreko horietan "San Joan jaien iragarpen kontzertua" edo, herritarren artean, "**preludioa**" izenez ezagunagoa den kontzertu erraldoian hasiera-hasieratik hartu dute parte musika eskolako ikasle eta irakasleek. Hernaniko Musika Banda, txistulari eta abesbatzen ekimenez sortu zen kontzertu hartara berehala hasi ziren biltzen herriko musikaren inguruko beste taldeak ere, eta musika eskolak berak antolatzaileen taldean parte hartzen du jada aspalditxotik. Baina preludioarekin batera 1999tik ospatzen den **Preludio Txikia**ren antolaketan zeresan handiagoa du seguru asko. Bigarren kontzertu hau herriko ikastetxe guztietako haurrak bildu eta, helduek egiten duten gisara, antolatu izan da Urumea, Langile, Elizatxo eta Inmaculada ikastetxeak, eta Kantuz eta Doinuzale musika eskolekin, Hernani Musika Eskola Publikoak izan duelarik antolakuntzaren pisurik handiena.

Preludioez gainera, sanjuanak hasi aurreko egun horietan herrian izaten diren beste hainbat ospakizunetan ere izan dira gure ikasleak, hala nola **Azeri-bila** izeneko herri lasterketaren hasierako ekitaldian, edo Xalaparta elkarteak bi urtetik behin ospatzen duen "**Hernaniar Bikaina**" saria emateko ekitaldian, txistua nahiz txalaparta joaz.

124

125

126

127

Baina sanjuanak, bete-betean, ekainaren 23an hasten dira, San Juan egunaren bezperan alegia. Eta festen hasierako etxafuegoa botatzen denetik, eskolako ikasleak herriko kaleetan ibiltzen dira, egitarauko hainbat eta hainbat ekitalditan. Eskolako txistulari, dultzainero, trikitilari, albokari eta akordeoi joleak (eta berrikiago, ikasleen banda ere bai) izan dira, urte luzetan, ekitaldi hauetan:

- San Juan bezperan: txupinazoaren ondorengo festen hasierako kalejirak albokari, dultzainero, trikitilari eta txistulariek; dultzaineroak akelarrean; trikitilariak San Juan Errondan.
- San Juan egunean: dianan, txistulariak, Musika Banda eta herriko beste txistulariekin; txistulariak eguerdiko kontzertuan; dultzaineroen topaketa eta larrain dantza.
- San Juan bigarrenean: diana, dultzainero edo txistulariek.
- San Juan hirugarrenean: diana, dultzainero edo txistulariek; eguerdiko buruhandi eta erraldoiak dultzaineroek; Ttarla dantza taldearen dantza saioa txistulariek.
- San Juan laugarrenean: diana txistulariek; axeri dantza azken hauek; San Juan Konpartsaren itzulia ostera ere txistulariek.

Horiez gain, noiz edo noiz azaldu dira beste ekitaldi hauetan ere:

- Perkusionistek antolatutako batukadak.
- Buruhandiak, San Juan egunean eta San Juan bigarrenez.
- Kuadrilen eguneko gazteen bazkaria.
- Azkeneko egunean, Txistulari Topaketa antolatu zen 1989an, egun osoko egitarauaz.
- Azkeneko egun horretan bertan, baserritarren egunean, Elur Txori elkarteak antolatutako egitarauan urte askotan parte hartu dute albokariek, aurreneko Albokari Topaketak ere egun horrekin egin zirelarik.
- Banderaren jaitsieran, txalaparta eta adarrak udaletxetik jotzen.

Baina Hernaniko festen egutegia ez da sanjuanetan bukatzen, eta auzoz auzo izan diren feste guzti edo gehientsuenetan izan dira eskolako ikasleak ere, batzuetan, Portu edo Ereñotzukoetan adibidez, urte luzetan; beste batzutan, Latxunbe-Marielutsekoetan adibidez, berriagoak direlako, gutxiagotan; eta beste batzutan, Lizeagakotan edo Orkolagakoetan esaterako, gutxitan ospatu direlako edo. Hona hemen horien zerrenda bat:

Portuko San Juan Txikiak
Ereñotzuko San Antonioak
Etxeberriko Pentekostes festak
Andrekaleko Karmenak
Lizeagako Madalenak
Zikuñagako festak
Orkolagako festak
Latxunbe-Marielutseko festak

Hernaniko kultur egutegiko beste bi une garrantzitsu eguberriak eta inauteriak dira. **Eguberritan**, eskolak antolatzen dituen saio eta ekitaldiez gainera, herrian izaten diren beste hainbat ospakizunetan ere jotzen edo abesten dute ikasleek. Erregeen **kabalgata**n txistulariak eta trikitilariak izan dira 1988tik. Gabonetan ateratzen diren hainbat **olentzero**rekin ere bai, batez ere Doberak eta San Juan konpartsak antolatutakoekin (1997tik), Ttarla dantza taldekoekin batera edo besterik gabe olentzerorekin kalejiran. Urte zaharreko errondan ere trikitilariak izan dira, eta Haur Eskolan edo adinduei Sandiusterrin bisita egiten ere bai. Garai honetan, zita berezia izaten da 1995eko abendutik herriko abesbatzek, Kantuz abesbatza buru dutela, eliz parrokian antolatzen duten **Gabon Kantuen Jaialdia**, eskolako abesbatzak ere beti hartu duelarik parte bertan, baita aurreneko urtean jaialdia txapelketa gisa aurkeztu zenean ere.

Inauteriak laurogeiko hamarkadan berreskuratu ziren Hernanin, eta apurka itxura berria hartzen joan ziren festa hauetan musika eskolako ikasleek paper garrantzitsua jokatu dute, batez ere inauteritako astelehen eta asteartean (astelenita eta asteartita). Inauteriak amaitzeko asteartitan egiten den **sardinaren ehorzketa**n dultzaina taldea lehen aldiz 1988an atera zen, eta geroztik ez du huts egin. Berrikiago eratu zen astelenitako egitaraua, baina 1996tik, eskolako txistulariek egin dute egun horretako **diana** eta ondorengo **axeri-dantza** ere; Langile ikastolako gaztetxoek eramaten dute axeri-dantzako soka egun horretan. Arratsaldean, **buruhandiak** dultzaineroen esku izaten dira, bereziki egun horretan dultzaina eta xirolarruz egiten direnak. Aurretik ere ateratzen dira gure ikasleak inauteritan, bai **zaldunita** edo inauteri igandean, arratsaldean kalebuelta egitera trikitilari eta dultzaineroak, baita **ostiral iharreko buruhandiak** jotzera ere azkeneko hauek, 2004kotik behintzat. Gainera, musika eskolak berak zuzenean antolatu izan ditu inauteriak ospatzeko ekintzak ere, eta hala sortu dira ostegun gizenez edo bezperaz **ikasleen banda**k emandako kalebueltak edo perkusionistek egindako **batukadak**. Eta han-hemenka sortu direnetan ere parte hartu izan da, Gazte Asanbladak antolatutako inauteritako bazkaritan dultzaineroek adibidez.

Hernaniko festen egutegi "tradizionaleko" data seinalagarrienak osatzeko, beste bi santu ere falta zaizkigu ordea. **Santa Ageda bezpera**n, trikitilariak atera ohi dira errondan, eta **San Inazio** egunez Santa Barbara mendian ospatzen den erromerian, 1988tik 1995era behintzat, txistulari, trikitilari, txalapartari eta dultzaineroak joan izan ziren.

Ez dira horiek, ordea, Hernaniko festa bakarrak. 80ko hamarkada hartatik, egutegi horretan 'santu' berriak joan dira sortzen, Euskal Herriko mila txokotan bezalaxe, baita Hernanin ere. 'Santu' laiko samarrak dira hauek, eta jana eta edanarekin oso lotuak egoten direnak maiz. Horietan handiena, gure herrian, Txotx garaia da. Sagardotegiak irekitzen dituzten urte garaia dela eta, festa eta ospakizunak asko ugaritu dira joan den hogeitabost urtean, eta nola ez, horietan ere parte hartu behar musika eskolak. 1999ko apirilean, txotx denboraldia amaitzeko festa antolatu zuen Udalak Zelaia sagardotegian: han izan ziren eskolako dultzaineroak. Hurrengo urtean hasi ziren **Txotx denboraldiaren hasierako ekitaldia** antolatzen, trikitilari edo txistulari edo txalapartariek han urtero izan dutelarik lana. Hernaniko **Sagardoaren Kofradia**, berriz, 1996an sortu zen, eta geroztik ospatu dituen "kapitulu" gehientsuenetan izan dira eskolako txistulariak. Berrixeagoa da, 2006koa edo, **Chillida-Leku**n ospatzen den sagardo eguna. Bertan izan dira eskolako akordeoi, txistulari, txalapartari eta trikitilariak. Eta horietaz ari garela, **trikitilariek sagardotegietan** egindako saioak dira, kopuruz, kontatzen zailenetakoak.

Txotx garaiko egutegian hainbeste sustraitu ez badira ere, beste ospakizun asko ere izan dira azken hamar urteotan. Esaterako, **"Sagarrondotik"** izeneko jaialdiak antolatu zituzten 2003tik 2007ra Hernani, Urnieta eta Usurbilgo sagardozaleek. Horietan ere izan zuten lana eskolako txistulari, dultzainero eta trikitilariek. Eta, gisa bera, 2003an Hernanin egindako erraldoi eta buruhandien kontzentrazioan, edo 2008an ospatutako herri arteko kirol proban ere, han behar bada.

Txotx denboraldiaz gainera, beste festa berezi asko ere izaten dira gurean. **Ereñotzuko aste kulturala** izan da horietako bat, urte askotan ospatutakoa, eta trikitilari, txistulari eta txalapartariak erakarri dituena eskolatik. **Dantzari Festa** berriz, San Juan Konpartsaren ekimenez, 1996an sortu zen, eta urtero-urtero, bertan parte hartu dute eskolako txistulariek batez ere, baina baita trikitilari, txalapartari eta dultzaineroek ere, bedi Dantzari Festako egun nagusiko kalebuelta eta dantza saio ezberdinetan, bedi dantzari txikien egunean, edo bedi Ttarla dantza taldeak edo Elizatxo ikastolako haur dantzariek beste egun batzuetan egindako saioetan. **"Pablo Lasa" Artisau Azoka** aspaldiko zita da Hernaniko azaroan, eta 1999tik eskolako trikitilariek alaitu dute, herriko beste hainbat azoka bezalaxe (Behemendiko larunbatetako hainbat azoka, edo Bidezko Merkataritza azokak Atsegindegin, adibidez).

Eta egutegi berezi horretan, beste data suelto ugari izan dira eskolako ikasleen doinuak eskatu izan dituztenak. Hona adibide batzuk:

- Euskal Jaiak 2009ko irailean.
- XXII. Euskal Herriko marmitako txapelketa, 1999an.
- Herri krosa Karabel auzoan, 2004ko eguberritan.
- Santo Tomasetako txistorradak Portu auzoan.
- Tranbiaren omenaldia 2008an.
- San Juan sua Santa Barbara auzoan.

...eta Hernanin, hernaniarrekin.

Hernani kultur bizitza izugarriko herria izan da 25 urte hauetan, esana dugu. Bizitza horren ezaugarri nagusia ez da izan, ordea, jaialdi eta erakustaldi handiak antolatzearena, herriko talde eta pertsona anitzen ekimenen ugaria baizik. Honek josi ditu herriko ia urteko asteburu guztiak (irailetik ekainera behintzat) kultur jarduerez. Eta, bistan da, ekimen txikiak izanik, musika eskolari tokatu zaio horietako askotan musika jartzea.

128

Herriko beste musikaren inguruko erakundeekin eskolak dituen lankidetzez hitz egin dugu lehenago ere: Preludioak, Preludio Txikiak, Gabon Kantuen Jaialdiak, Santa Zeziliatako kontzertuak, Txistulari Jaialdia,... Baina egutegian txertatu diren horiez gainera, beste aukera asko izan dira elkarrekin jarduteko. **Kantuz abesbatzarekin**, adibidez, pianistak eta abesbatza jardun izan dira 2004ko Kantuz Eguna bezalakoetan, edo txistulariak, Buruntzaldeko Musika Topaketak Hernanin ospatu izan direnetan. **Musika Bandarekin** saxofonistek eta dultzaineroek kontzertu bat baino gehiago eman dituzte.

129

Udalak berak, musika eskola bertako parte izaki, azken honen ekintza gehienak sustatu ditu (denak ez esateagatik), baina **Udalaren beraren ordezkari** edo errepresentazio gisa ere, maiz behar izan du musika: dela bilkura bereziren bat delako, dela herri aurrean azaldu behar duelako, dela halako lanen emaitza inauguratu nahi duelako. Bete behar hori, agian, Udal Musika Bandari eta txistulari taldeari dagokio, baina sarri askotan musika eskolako ikasleek bete behar izan dute: txistulariek maiz, baina baita ikasleen bandak, akordeoi taldeak, abesbatzak, dultzaineroek edo txalapartariek ere. Hemen horietako batzuk:

- Sorgintxulo auzoko urbanizazioaren inauguratze ekitaldia (2001).
- Kaskoa berritzeko lanen 1. fasearen inaugurazioa: Kale Nagusia (2001).
- Manuel Yabeni udal harrera eta omenaldia (2002).
- Kaskoa berritzeko lanen 2. fasearen inaugurazioa: Kardaberaz (2002).
- Aita Kardaberazi omenaldia, Udalak eta Euskaltzaindiak (2003).
- Kaskoa berritzeko lanen 3. fasearen inaugurazioa: Zinko Enea (2003).
- Gipuzkoako Foru Aldundiko Batzar Ibiltariari harrera (2003).
- Comète sareko mugalariei udal harrera eta omenaldia (2005).
- Bertso Eskola eta Maialen Lujanbiori udal harrera eta omenaldia (2009).

Jubilatuen etxeko **Goiz-Eguzki abesbatza**, jubilatuena izanagatik, ez da zaharra, eta dituen urte gutxitan jada elkarlanean ari da, bai eskolako abesbatzarekin, bai txistulariekin emandako kontzertuetan. Eta txistulariak gure eskolakoak ez direnez bakarrak, **udal txistulari taldearekin** pianistak ere jardun dira behin baino gehiagotan, batez ere hauek eguberritan ematen dituzten kontzertuetan.

Dantzaren inguruan berriz, **Ttarla dantza taldea** izan da seguru asko urteotan Hernaniko erreferente nagusia. Bada, zaila izango da dantza talde honen saiorik bilatzen eskolako txistulariek parte hartu ez dutenik, bitez orain artean aipatutakoak (San Juanetan, Ereñotzun, Portun,...), bitez Martuteneko espetxean 2008an, Errenteriako dantzari txiki egunean, edo beste hainbatetan izandakoetan. **San Juan Konpartsa**rekin ere jardun dira, San Juanetatik kanpo, dela kantu jiran egindako dantza saioren batean, dela Santo Tomasak direla eta Plaza Berrin azken urteotan antolatu izan duten "ferian". **Akelarrea** bera ez da dantza hutsa, antzerkitik gehiago du noski, baina dultzaineroak izan ditu berarekin, ez San Juanetan bakarrik, baita herritik kanpora joan izan denean ere: Irurtzunen (2000), Iruñako Arrosadian (2001), Zaraitzuko Espartzan (2004), edo Igeldon (2009).

Bestelako kultur taldea da **Errapia**, herriko artistak biltzen dituena (eskultoreak, marrazkilariak, eta abar). Elkarte honek Zikuñagan duen lokala inauguratzeko jaialdian ere izan ziren bada, gure eskolako txistulari eta trikitilariak. **Chillida-Leku** museoa oso bestelako kultur erakundea da noski, baina harekin ere eskolak elkarlan estua izan du herrian kokatu

zenetik. Bertan ospatzen den sagardo egunaz gainera, azaroan eta uztailaren hasieran saio bana ia hutsik egin gabe eskaini dira bertan 2004tik, saxofoi taldeak, ikasleen banda, soka taldea, akordeoi taldea, pianistak, trikitilariak,... izan dira bertan. Hernaniko **AEK**rekin ere lankidetza ugari izan dira, batez ere **Korrika** herritik pasa den aldi bakoitzean, baina baita AEKtxotx gisako festetan ere.

Eta hernaniarrak adin taldeka hartuko bagenitu, hasi txikienekin eta, **herriko ikastolekin** ere elkarlan ugari izan direla ikusiko genuke: Elizatxo ikastolako ikasturte amaierako festan txistulariak; Langile ikastolakoan joera ezberdinetako Ekhin taldea edo akordeoi taldea, nahiz txistulariak axeri dantzaren batean; Urumea ikastolarekin trikitilariak Santa Ageda bezperako errondan;... **Udaleku irekietan** haurrentzat antolatutako San Ferminetako txupinazoan ere izan dute eskolako dultzaineroen premiarik urteren batean. **Gazte asanbladarekin** ere jardunak dira behin baino gehiagotan trikitilari eta dultzaineroak, Garin tabernan 1999an antolatutako barrikotean esaterako. Eta zer esanik ez, **Zaharren Egoitza**z hasten bagara hizketan: 1996tik 2001era azaroan Udaleko Ongintza sailetik bertan antolatutako Hirugarren Adinekoen Astean, han izan ziren akordeoi taldea, trikitilariak, txistulariak eta dultzaineroak, entzunaldiak, goiz eresiak eta dantza saioak eskaintzen. 2000.eko abendutik gutxienez, baina lehenagotik ere bai seguru asko, trikitilariek lagundu izan dute santotomasetan, gabon egunean edo errege bezperan, adinduei opariekin egindako bixita. Eta Sandiusterriko patroia izaki, madalena egunean ere txistulariak eta trikitilariak joan izan dira jotzera 1998 eta 2002 bitartean.

Eta beste saio eta omenaldi asko eta asko izan dira, hernaniarrekin lankidetzan, hemen aipatzerik ez dauzkadanak.

Herritik kanpora... eta beste mordoska

Hernaniko musika eskolako ikasleak herritik kanpora ere asko ibiliak dira, Euskal Herrian barrena batez ere, eta noski, inguruko herrietan gehienbat. Donostiako festa eta ospakizun ugariak horren erakusle nabarmenena, baina baita Urnieta, Astigarraga, Aduna, Goizueta, eta beste askotakoak ere. Ikaragarri luzatuko ginateke ordea banan-banan denak aipatzen, eta laburtzearren, zerrendan jartzea otu zaigu txukunena. Zerrenda honetan sartu ditugu "floreroa" deitzen diogun beste sail bat ere, horietako asko Hernanin bertan egindakoak izanda ere. Izan ere, musikoen beste gizarte funtziotako bat dekorazioarena izaten da, nahiz eta atseginena izan ez, askotan "itxura" egite hutsa gertatzen baita, lorontzi baten gisara: ezkontzak, omenaldiak, kongresu eta bestelakoetako inauguratzeak,... txistulariei tokatzen zaie gehienean, beti eta aspertu arte, pieza bera jotzea: agurra. Baina beste musikariek ere, trikitilariak, abesbatzak, akordeoi joleak, banda,... izaten dira tarteka horrelakoetan. Bihoa, bada, zerrenda hori:

130

131

132

Donostiako festa nagusietan:

- Euskal Jaietan, trikitilarien alardean 8 urte baino gehiagoz.
- Donostiako Txistulariekin erromerian, Euskal Jaietan nahiz Santo Tomas bezperan dultzaineroak.
- San Sebastian egunez Urkiko danborradan txistulariak, hamar urte baino gehiagoz.
- Aste Nagusiko erraldoi eta buruhandien kontzentrazioan lauzpabost urtetan.
- Estropadatako bigarren igandean kalebueltan txistulariak beste hainbestetan.
- Inauterietan ostegun gizenez ospatutako Euskal Inauterian, dultzaineroak.

Donostiako auzo ezberdinetako festetan:

- Antiguoko sansebastianetan dianak eta buruhandiak jotzen, txistulari eta dultzaineroak.
- Antiguoko sanjuanetako buruhanditan, dultzaineroak.
- Bidebietako Txanpontxo festetan, ikasleen banda eta dultzaineroak.
- Aieteko santakutzetan, txistulariak hamabost urte baino gehiagoan.
- Loiolako saninaziotan dianak jotzen, txistulariak azkeneko hamabi urtetan.
- Martuteneko pilarretan, trikitilariak.
- Kaiko karmenetan buruhandietan dultzaineroak, eta Gipuzkoako arrantzale erretiratuei urtero egiten zaien omenaldian txistulariak.
- Egiako Porrontxotan, jeitsieran nahiz dianak edo larrain dantza jotzen, dultzaineroak.

Donostiako beste hainbat ospakizunetan:

- Bagera eta Antiguotarrak elkarteek Antiguon antolatzen duten olentzeroan, dultzaineroak hamabi urtez.
- Santa Ageda bezperan Aieten, txistulariak.
- Santa Ageda bezperan Parte Zaharrean, dultzaineroak.
- Antiguoko inauteritan, dultzaineroak.
- Kantu Jiratan Parte Zaharrean, dultzaineroak.

Beste herrietako festa eta ospakizunetan:

- Zaldibia: Ardiki Egunean, txistulari, albokari, dultzainero eta txalapartariak, joan den hamabi urtean edo.
- Goizueta: inauteritako mozorroen etorreran, dultzaineroak hamabost bat urtez.
- Arano: Santiotako festetan, dultzainero eta trikitilariak.
- Igeldo: San Isidro eta musika egunean dultzaineroak, txistulariak, Trikittakun taldea nahiz dultzaineroak, eta azaroko "Igeldo Herria" festa-erromerian dultzaineroak.
- Urnieta: Samieletan txistulariak, Xoxokako festetan Ekhin taldea, Azkorteko santakutzetan eta gazte festetan trikitilariak,...
- Andoain: sanjuanetan txistulariak.
- Aduna: Abuztuko amabirjinetan, dultzaineroak.
- Oiartzun: Xanistebanetako gazteen egunean eta Iturriotzeko santiotan, dultzaineroak, eta inauteritan Gurutzeko puska biltzean, txistulariak.
- Astigarraga: Santiotan eta inauteritako inude eta artzaien irteeran, dultzaineroak.
- Lasarte: Zabaleta-Buenos Aireseko festetan, dultzaineroak 2010ean.
- Lezo: 2006ko santakruzetan, dultzaineroak.
- Hendaia: 2008ko Euskal Bestetan, dultzaineroak.
- Ibañarrieta: Santakruzetan, dultzaineroak.
- Bedaio: 2007ko iraileko Amabirjinetan, dultzaineroak.
- Tolosa: inauteritako dianan, akordeoi taldea.
- Zarautz: Kantu Jiran eta euskal jai bezperako aurresku eta larrain dantzan, dultzainero eta txistulariak 2009 eta 2010ean.

Ikastolen aldeko jaiak:

- Kilometroak: Oiartzun 2006 eta Donostia 2009.
- Nafarroa Oinez: Lizarra 1990, Etxarri-Aranatz 1991, Lodosa-Sartaguda 2001, Bera 2006 eta Arbizu 2009.

Azokak:

- Behemendi elkartearen azokak Donostiako Loiola kalean (20 azokatik gora), trikitilariek.
- Behemendi elkartearen azokak Gros eta Antiguo auzotan, trikitilariek.
- Donostiako Artisau Azoka 1988an, txalapartariek.
- Errenteriako Artisau Azoka 1988an, txalapartariek.

Ikastolekin:

- Amara Berri ikastola: trikitilariak santotomasetan 8-10 urtez.
- Urnietako Egape ikastola: trikitilariak olentzerotan eta Santa Ageda bezperako errondan.
- Pasaia-Lezo lizeoa: txistulariak 25. urteurreneko festan.
- Intxaurrondo ikastola: trikitilariak 2009ko eguberritan.

Dantza taldeekin:

- Euskal Dantzarien Biltzarrarekin, Dantzari Egunean, txistulariak Donostian (2000), Iruñan (2003) eta Hazparnen (2005), eta dultzaineroak Irunen (2008).
- Beasaingo Haurtzaka dantza taldearekin, txistulari eta dultzaineroak eguberritako dantza saioan, zortzi bat urtez.
- Tolosako Udaberrirekin, dultzaineroak hainbat aldiz.
- Amezketako Arkupe dantza taldearekin San Bartolometako dantza sokan, txistulariak 2005ean.
- Usurbilgo dantzariekin Kalexar, San Esteban eta Santueneko festetan, txistulariak hainbat aldiz.

Hainbat erakunderekin:

- Aquarium: trikitilariak, 6-8 bider.
- Erreala: ikasleen banda eta dultzaineroak 4 partidu animatzen.
- Gipuzkoa Hospitala: Hospitaleko langile jubilatuen omenaldian txistulari eta trikitilariak 8-10 urtez, eta eguberritako opariak banatzen trikitilariak dozena erdi batean.
- EHGAM elkartea: trikitilariak hauek antolatutako festa eta bilkuretan.
- AEK: AEK egunean Legution (1998) eta Lizarran (2000) albokari eta dultzaineroak.
- "Xiba" euskal herri jokoen elkartea: txistulariak Oiartzunen (2006) eta Bergaran (2007).

'Floreroa' eta ekitaldi sozialak:

- "Bizirik bizi" kanpainaren amaieran, 1988an, ikasle kontzertua eskaini zen Hernanin.
- "Bai Euskarari" kanpainaren amaiera, Anoeta futbol zelaian (1998), dultzaineroak.
- Meabeko Haur Eskolaren inaugurazioa, Hernanin (2001) trikitilariek.

- "Uztartza" aterpetxearen inaugurazioa, Adunan (2001) albokari eta txalapartariek.
- Herri Musikaren Txokoaren inaugurazio ekitaldia eta "Ateak zabalik" eguna, Oiartzunen (2002) txistulariek, dultzaineroek, albokariek eta txalapartariek.
- Egunkaria kasuan auzipetutakoen elkartasunezko emanaldiak 2003-2010 bitartean, Hernani, Donostia eta Bilbon.
- Gimnasia erritmikoko Europako txapelketaren inaugurazioa, Donostian (2006) txistulariek.
- "Arkeolan" kongresua, Hondarribian (2006) albokariek.
- Garraiorako txartel bakarraren aurkezpena, Hernanin (2006) akordeoi taldeak.
- Wukro-ko haurren alde dirua biltzeko kanpaina, Hernanin (2006) txistulariek.
- "Arditurri" mehatz erakustokiaren inaugurazioa, Oiartzunen (2008) txalapartari eta txistulariek.
- Txistulariak ezkontzetan eta zilar edo urrezko ezteietan: 20tik gora kontatu ditugu, auskalo zenbat diren.
- Trikitilariak ezkontzetan eta despedidetan: dozena erdi batean.
- Txistulariak azken agurretan: beste hainbeste.
- Akordeoi taldea, abesbatza edo dultzaineroak ezkontza eta tankerakoetan: beste hainbeste.
- EHNA sustatzeko jaialdia, Milaka-bilaka kanpainaren hasiera, 18/98 sumarioaren aurkako "Kaiera" ekimena, Bai Euskarari akordioaren sinadura ekitaldiak, ... eta beste hainbestetan, trikitilariak, txistulariak, dultzaineroak, txalapartariak,...

...eta beste asko:

- Danborrada "Aurrera" taldearekin, Donostian (2000) akordeoi taldeak.
- Kirol Eguna Hernaniko kiroldegian (2000), trikitilari, dultzainero eta txistulariak.
- Trikitilariak Lasarteko "Jalgi" tabernan (2000).
- Ekhin taldea Oialumen (1999), Villabonako "Aurrera" tabernan (2000) eta Hernaniko "Atxur"-en (2001).
- Herri Musikaren I. eta III. Jardunaldietan erromeria, Oiartzunen (2002 eta 2004) txistulari eta dultzaineroek.
- Donostiako "Bagera" euskalzale elkartearen 10. urteurreneko festa (2002), dultzaineroek.
- Sanferminetako kalejira Ortzadar taldeko txistulariekin Iruñan (2002), albokari eta txistulariek.
- Biarritz Olimpique-Munster errugbi partiduaren inguruko festa, Donostian (2005) dultzaineroek.
- Oiartzungo Garagardo Festa (2005), dultzaineroek.
- Adunako "Upelera" festa (2005), albokariek.
- "Dantz'hadi" jaialdia, Basusarrin (2005 eta 2006) dultzainero, txistulari eta albokariek.
- Musikeneko azterketetarako ikasle-ordetan (2008), akordeoi ikasleak.
- Santa Barbara elkarteko urteko afaria, Hernanin (2006) txistulariek.
- Idiazabalgo herri kirol taldearen erakustaldia, Beasainen (2008) dultzaineroek.
- "Pirritx, Porrotx eta Marimotots" Hernaniko kiroldegian (2009), akordeoi taldeak.
- Baso-Etxea elkartearen 25. urteurreneko festa, Antiguon (2010) txistulariek.

Eta batek daki zenbat gehiago...

Musika, entzuteko. Hileroko kontzertu zikloa

Ez dira, ordea, ikasleen kontzertu eta bestelako saioak musika eskolatik antolatu edo bideratu izan diren musika jarduera bakarrak. Eskola abiatu zenetik, irakasleen klaustroak garbi eduki du musikari gaien formazioaren zutabeetako bat dela zuzeneko musika entzutea. Hori horrela, oso goizetik hasi zen eskola era ezberdinetako kontzertu eta musika emanaldiak txertatzen eskolaren plangintzan. Bigarren ikasturtean I. Txalaparta Festa izan zen bidea urratu zuena, eta geroztik urtero antolatu den jaialdi honek, nola atzetik etorri diren beste jaialdiek (albokarien topaketa nahiz txistularien jaialdia) bildu izan dituzte beraien egitarauetan, ikasleei jotzeko aukera emateaz gain, musikari profesionalen kontzertuak. Nolanahi ere, kontzertu horiek ikaslegoarentzako jarduera pedagogiko hutsa baino gehiago izan dira, herri osoari ireki eta zuzendu izan baitzaizkie ekitaldi hauek.

Elkartruke ezberdinetatik sortu izan diren hainbat eta hainbat kontzertu, agian, zehatzago bideratu zaizkio ikaslegoari, bitez 1996tik Euskal Herriko beste musika eskola askorekin oro har egin izan diren elkartruke ugariak, edota abesbatzen artean maiz egindakoak, eta beste hainbat. Hauen helburua gehienetan bikoitza izan da: Hernaniko eskolako ikasleei kontzertuak egiteko plaza berriak bilatzea batetik, eta bestetik herrira beste talde batzuenak ekartzea, ikasleek bestetan zer egiten den ezagutu dezaten. Baina hauek ere, gisa bera, herri osoarentzako ireki izan diren ekitaldiak izaki, maiz hartu dute izaera zabalagoa.

Baina, beharbada, gertaera horren adierazle nagusia "hileroko musika emanaldi" zikloa edo "**Hileroko Kontzertu Zikloa**" deitu izan duguna da. Hirugarren ikasturtearen amaieran, 1987ko maiatzaren 9tik 14ra, eskolak "I. Aste Musikala" deitu zuena antolatu zuen: ikasleen kontzertuak eta II. Txalaparta Festa biltzen zituen batetik, eta bestetik hiru kontzertu berezik osatzen zuten. Kontzertu horietako bat, eskolako bertako piano, saxofoi eta akordeoi irakasleek beraiek eman zuten, bigarrena, Donostiako Kontserbatorioko perkusio taldeak, eta hirugarrena Hernaniko Musika Bandak. Hirurak ikasleei zuzendutako entzunaldi gisa planteatu ziren, eta horietatik sortu zen hurrengo ikasturtetik martxan jarriko zen egitasmoa.

Hileroko Kontzertu Zikloa 1988ko azaroaren 19an hasi zen, Santa Zezilia egunaren jiran, Donostiako Kontserbatorioko "Eragintza Taldea" Metal Boskoteak udaletxeko areto nagusian eskaini zuen kontzertuarekin. Ordutik, ikasturtean barrena hilean behin musika kontzertu bat antolatzeko aukera gauzatu zen, batetik Udalak eskolaren aurrekontuetan prezeski xede hori zuen diru kopuru bat ezarriko zuelako, urtez urte, eta bestetik irakasleen klaustroak berauek antolatzeko konpromezua eta lana bere gain hartu zuelako.

Kontzertuon lehen helburua, ikasleei zuzeneko musika entzuteko aukera erraztea zen, eta kontzertu pedagogiko gisa pentsatu izan dira askotan kontzertuok, baina hasierahasieratik ikusi zen ikaslegoaz gainera herritar asko inguratzen zela kontzertu hauetara, eta askotan alderantziz gertatu izan da gainera, orokorrean herritarren artean ikasleen artean baino harrera hobea izan dutela. Beraz, berehalako asmoa hori ez izan arren, laster bilakatuko zen kontzertu ziklo hau Hernaniko urteko musika programazioaren oinarri eta erreferentzia nagusia. Datuek erakusten dute hori:

1988ko azarotik 2009ko abendura 183 kontzertu antolatu ditu musika eskolak, 2010ean, 25. urteurrena dela eta, ziklo berezia antolatu delarik hilerokoaren ordez: martxoan eta apirilean egin ziren "Ikasle Ohien Kontzertu Bereziak", 25 urteko lanaren fruituaren erakusle txiki bat izan nahi zutenak. Horiek, eta azken ikasturte horretako elkartrukekoa kontuan hartuta[12], 187 dira antolatutako kontzertuak, beti ere ziklo honen baitan. Ez ditugu hemen denak zerrendatuko, gehiegi ez luzatzeko idazlanaren amaieran txertatzea hobe izango delakoan. Baina esan genezake, kopuru ikaragarri horrek aukera eman duela era askotako musika eta musikariak Hernanira ekartzeko, zein eta, esan beharra dago, oso baliabide eskasekin antolatu behar izan diren behin baino gehiagotan.

Erdi Aroko edo Berpizkundeko musikatik hasi eta abangoardiako musika garaikideetaraino, historiaren aldi guztietako musikak izan dira entzungai gurean. Nagusiki formatu txikiko taldeak izan baditugu ere, bakarlarietatik hasi eta ganbarako musika formazio ezberdinetatik pasaz (bikoteak, hirukoteak, laukoteak,...) orkestra osoetaraino, era guztietako musika taldeak izan ditugu. Estiloetan ere, zer esan: musika "klasiko" edo akademikoagoak presentzia handia izan du, jakina; baita jazz tankera ezberdinetako musikek ere; eta herri musika nahiz folk musikak ere bai, ez Euskal Herrikoak bakarrik, baita inguruko herri askotakoak ere, Galiza, Extremadura edo Okzitaniakoak adibidez; eta beste era askotakoak noski: musika poperoagoak, esperimentalak, antzerkia edo dantzarekin bat egindako musika narratiboak, latinoak,... Aurren-aurrena ikasleentzako pentsatuak izaki, eskolan ikasi izan diren soinu tresna eta irakasgaien inguruko kontzertuek pisu handia izan dute: piano kontzertuak, gitarristenak, txistulari nahiz dultzaineroenak, akordeoi joleenak edo trikitilarienak, perkusio taldeak, saxofoiak eta metalak, abesbatzak,... baina bestelakoei ere egin zaie tartea: kantariak, orkestrak, bandak, gaitak, flautak, arpak, zanfonak, big bandak,... Izen handiko musikariak izan dira 187 kontzertu horietako askotan, baina ez goaz hemen aipatzera, izan ere ohartzen baikara irrati-telebistetan sona handia hartu duen halako musikari baten pare, edo gorago, egon litekeela mundu edo inguru "txikiagoetan" dabilen profesional on batek, eta gurean antolatutako kontzertuak askotan horietakoak izan dira. Gainera, mailakatze horiek ez dagozkigu guri. Gu, denek lagundu gaituzte asko, eta guztiei eskerrak eman beharrean gaude, beti eskuzabaltasun handiz eskaini izan diguten jakitea eta lanagatik; eta, batez ere, hernaniarron belarribihotzak neurrigabe aberasteagatik.

AZKENA

Musika gertaera efimeroa dela esanaz abiatu naiz orain dela puska bat. Eta Hernaniko musika eskolaren mende laurdeneko historia xume honen bidez, adierazi nahi izan dut gertaera hori agian efimeroa izan daitekeela, baina inola ere ez hutsala. Artea inork aurkeztu izan du esanahi eta sentipen goitiarrez osatutako gertaeraz, jenialitate eta inspirazio pribilejiatuek eragin eta taxututako obra bakar eta paregabeez, eta musikak, artea denez, izan dezake horretatik zerbait. Baina musikaren oinarrian (eta hargatik pentsatzen dut, arte ororen oinarrian ere bai) horiek baino funts sendoagoa dago: lana. Jende askoren eguneroko lana.

Irakurgai hau jarraitu baduzu, ohartuko zinen honez gero apenas hitz egin dudala Hernaniko musika eskolako ikasleek, eskolatik irten ondoren, egin duten bideaz. Bide hori ikasle ohiek egindakoa bada ere, musika eskolak lan egin izan du horretan ere, oinarrizko musika ikasketak amaitu izan dituzten horiei bidea zabaltzen. Nahiz eta askotan asmatu ez, zenbat azterketa prestatu ote dira, zenbat entzunaldi eta lehiaketa, zenbat orduz kanpoko eskola,... eta, batez ere, zenbat ordu eta ordu eman ote dituzte, lanean, ikasleek eta irakasleek. Eta ez dut erarik ikusten hori guztia nahi bezala neurtzeko. Eskolako komunitatea osatzen dugun guztiontzat izan da pozgarri, noski, hainbat eta hainbat ikasleri erdi maila eta goi mailako ikasketekin jarraitzeko aukera eman izana, eta zer esanik ez goi maila horietaraino iritsi eta, bat edo beste, profesional handi izatera iritsi direla jakitea. Baina ez gaitu gutxiago pozten beste askori herrian, etxean, kalean edo lagunartean, afizioz edo ofizioz, noizik eta behin musika eginaz gozatzeko aukera eman izanak. Nola neurtu hori ere.

Hogeitabost urte hauetako lana ez zait, hortaz, efimeroa iruditzen. Eta zalantzarik ez, datozen hogeita bost urteetan egingo dena ere ez da hutsala izango, ezta alferrikakoa ere. Eta lan egin beharko da, asko dago oraindik egiteko eta: asko ikasteko eta asko erakusteko; asko jotzeko, eta asko entzuteko; asko hobetzeko edo aldatzeko, eta beste asko bere horretan eusteko. Ekin, bada.

OHARRAK

1. Ikaslego "librea" esaten zaio ikasketak kontserbatorioan egin gabe maila jakin bat gainditzeko azterketarako zuzenean matrikulatzen den ikaslegoari.

2. Hernaniko Udal Artxiboa. B atala, 2. negoziatua, 1. liburua, 2. espedientea. Azpimarratua gurea da

3. Hernaniko Udal Artxiboa. B atala, 2. negoziatua, 1. liburua, 2. espedientea. Azpimarratua gurea da

4. "Proyecto" dio izenburuak, baina dokumentuaren amaieran agertzen da 1891ko ekainaren 11ko dataz udalbatzak aho batez onartu izana, eta uztailaren 2ko udalbatzan Manuel Zendoia zuzendari izendatu zuela.

5. Hernaniko Udal Artxiboa. B atala, 2. negoziatua, 1. liburua, 2. espedientea. Azpimarratuak gureak dira

6. Praktikan, 1966ko legeak oinarrizko gradurako 4. maila ezartzen bazuen ere, 5. maila ere gradu horretan egin ohi zen Donostiakoan behintzat, eta hortaz, gradua igarotzeko azterketa zuzenean 5. mailakoa izan ohi zen.

7. Datuok Eusko Jaurlaritzaren (www.hezkuntza.ejgv.euskadi.net) eta Nafarroako Gobernuaren (www.educacion.navarra.es) web orrietatik jaso dira.

8. Eusko Jaurlaritzaren Hezkuntza Saileko 289/1992 dekretuko 2. artikulua.

9. 1992ko planak, funtsezko irakasgaietan (soinu tresnak batik bat) ikasle bakoitzari zegokion asteko irakas denbora 30 minutura murriztu zuen, aurreko planean 40-60 minutu bitartean ibili ohi zena. Murrizketa horren ordainetan "indarketak" edo "gotortzeak" planteatu zituen: zilegi egiten zuen musika eskola bakoitzeko ikasle kopuru txiki bati zegokion denbora lektiboa luzatzea, ikasle horiek gaitasun edo behar bereziak erakusten bazituzten eta programazio zehatz bat jarraitzen bazuten. "Indarketa eskola" hauek bereziki erdi mailako ikasketa arautuetara joko duten ikasleentzako daude pentsatuta.

10. Grafikoan ikus daiteke ikasle eta matrikula kopuruen arteko aldea nola doan zabalduz urteen joanean. Bien arteko alderik nabarmenena 1994-1995 ikasturteko tontorrak erakusten du, nahiz eta 2002-2003 eta 2003-2004 ikasturteetan eman zen ikasleko matrikula tasarik altuena, 2,13koa. Gero ostera jeitsi zen apur bat, eta horrek ematen du 2'06ko batez bestekoa.

11. Biztanleriari buruzko datuak Euskal Estatistika Erakundearen www.eustat.es orritik jaso dira

12. 1996ko Orioko Musika Eskolaren kontzertua aurrena, eta 2002ko Azkoitiakoarenaz geroztik urtero egin direnak, Hileroko Kontzertu Ziklo honen baitan txertatu izan dira. Ez ordea tarte horretan egindakoak nahiz beste era bateko elkartrukeak (abesbatzen artekoak, esate baterako).

ITURRI BIBLIOGRAFIKOAK ETA BESTELAKOAK

Artxiboak

Hernaniko Udal Artxiboa.
"Hernani" Musika Eskola Publikoko artxiboa
"Biteri" Kultur Etxeko artxiboa

Hemeroteka

Diario de San Sebastian (periódico de noticias): 1873
Egin: 1985-1998
El Diario Vasco: 1985-2010
Hernaniko Kronika: 2001-2010

Araudia

Boletin Oficial del Ministerio de Educación Y Ciencia (BOMEC) eta *Boletín Oficial del Estado* (BOE)

- Decreto 1987/1964 de 18 de junio, sobre reglamentación de centros no oficiales de Enseñanzas Artísticas.
- Decreto 2513/1966, de 10 de septiempre, sobre Reglamentación general de los Conservatorios de Música (BOE 24-X-1966)

Euskal Herriko Agintaritzaren Aldizkaria (EHAA-BOPV)

- Maiatzaren 5eko 172/1987 dekretua, Gipuzkoako Lurralde Historikoko zenbait Musikategi, oinarrizko mailako Musika Irakaskuntzarako onartutako Musikategi Ez Ofizialtzat sailkatuz.
- Agindua, 1990.eko otsailaren 22koa, Hezkuntza, Unibertsitate eta Ikerketa Sailburuarena, ofizialtasunik gabeko, onartutako eta Hastapen mailako Musika Irakaskuntzak ematen dituen Hernaniko "Musika Akademia" izeneko ikastetxeari, hastapen mailako irakaskuntza berriak emateko baimena ematen diona.
- 419/1991 dekretua, uztailaren 9koa, Gipuzkoa eta Bizkaiko Lurralde Historikoetako zenbait ikastegitan ematen diren Oinarrizko Mailako musika irakaskuntzei ikasketa ofizialen balioa ematen diena.
- 289/1992 dekretua, urriaren 27koa, Hezkuntza, Unibertsitate eta Ikerketa sailburuarena, Euskal Autonomi Elkartean "Musika-Eskola" direlako arautu gabeko berariazko musika-irakaskuntzarako ikastetxeak sortu eta jardunean jartzeko balio izango duten oinarrizko arauak ezartzen dituena.
- Agindua, 1993ko urriaren 11koa, Hezkuntza, Unibertsitate eta Ikerketa sailburuarena, Araba, Bizkaia eta Gipuzkoako lurralde historikoetako aitortu edo baimendutako hainbat kontserbatorio eta ikastetxe ez-ofiziali musika eskola bilakatzeko baimena emateko dena.

- Agindua, 1995eko abuztuaren 29koa, Hezkuntza Unibertsitate eta Ikerketa sailburuarena, Araba, Bizkaia eta Gipuzkoako lurralde historikoetako musika ikastetxeen izen generikoa arautzen duena.
- Agindua, 2001eko maiatzaren 9koa, Hezkuntza, Unibertsitate eta Ikerketa sailburuarena. Honen bidez, baimena ematen zaio Hernaniko (Gipuzkoa) Escuela de Música Pública "Hernani" Musika Eskola Publikoari 4. maila emateko.
- Agindua, 2001eko abenduaren 3koa, Hezkuntza, Unibertsitate eta Ikerketa sailburuarena, Hernaniko (Gipuzkoa) "Hernani" Musika-Eskola Publikoari musika-espezialitateak gehitzeko baimena emateko dena.
- Agindua, 2002ko otsailaren 19koa, Hezkuntza, Unibertsitate eta Ikerketa sailburuarena, Hernaniko (Gipuzkoa) Escuela de Música Pública "Hernani" Musika Eskola Publikoari musika-espezialitateak gehitzeko eta 1. maila irakasteko baimena emateko dena.
- Agindua, 2003ko otsailaren 6koa, Hezkuntza, Unibertsitate eta Ikerketa sailburuarena, Hernaniko (Gipuzkoa) Escuela de Música Pública "Hernani" Musika Eskola Publikoari musika-espezialitateak gehitzeko baimena emateko dena.

Musika eskolaren barne araudiak

- 1891: Proyecto de un Reglamento para la Academia de Musica de la Villa de Hernani.
- 1985: Reglamento de la Academia Municipal de Música de Hernani.
- 1997: "Hernani" Musika Eskola Publikoa. Antolakuntza eta Funtzionamendu Arautegia

Bibliografia

ANSORENA MIRANDA, José Luis (1996): *Txistua eta txistulariak. El txistu y los txistularis*. Kutxa Fundazioa:Donostia.

APEZETXEA AGIRRE, Patxi (1992): *Hernani eta txistua. Bere txistulariak / Sus txistularis*. Kutxa Fundazioa:Donostia.

- "Urmendi" (1997): "Ugalde anaiak (Xomorrotarrak). Hernaniko txistulariak". Kultur Batzordea – Hernaniko Udala (arg.) *Hernani 1997*. 12-15. or. Hernaniko Udala:Hernani.

BAGUES ERRIONDO, Jon (1990): "La música en la Real Sociedad Bascongada de Amigos del País" in *Boletín de la Real Sociedad Bascongada de Amigos del País*, 1990 urtea, 3. zki. (extra), 87-111. or.. RSBAP:Donostia.

BELTRAN ARGIÑENA, Juan Mari (1996): *Soinutresnak euskal herri musikan*. Orain:Hernani.

- (1997): "La enseñanza de los intrumentos musicales vascos" in *Eufonía*, urtarrila-martxoa, 6. zki. Graó:Bartzelona.
- (2004): *Dultzaina Gipuzkoan 1950. hamarkada arte*. Herri Musikaren Txokoa – Erviti:Donostia.
- (2010): *Txalaparta*. Nerea:Donostia

DIAZ GÓMEZ, Maravillas (2005). *La música en la educación primaria en las escuelas de música: la necesaria coordinación. Análisis para futuros planes de intervención educativa en la Comunidad Autónoma Vasca*. Doktore tesia (Orcasitas, José Ramón zuz.). Euskal Herriko Unibertsitatea:Bilbo

EGUREN ETXABEGUREN, Iñaki (2008): "Musika eskolatik plazara: Hernaniko esperientzia herri musika jole berrien ibilbidean", Herri Musikaren Txokoa (arg.) *Herri Musikaren 2. eta 3. jardunaldiak. 2003: 2. Herri Musika eta Herri dantzak. 2004: 3. Herri Musika eta Herri dantza hezkuntza sarean*. HM Zaleak:Oiartzun.

- (2009): "Hernaniko Musika Eskolak, hogeita bost urte", Hernaniko Udal Artxibo Zerbitzua (arg.) *Hernani 2009*. 104-113. or. Hernaniko Udala:Hernani.

GOIKOETXEA MARITXALAR, Joxan (2001): "Juan Joxe Iruretagoiena <<Orioko Jauna>>" Kultur Batzordea – Hernaniko Udala (arg.) *Hernani 2001*, 58-62. or. Hernaniko Udala:Hernani

HERNANIKO UDALA (2009): *Euskal Jaiak Hernanin, 1909*. Hernaniko udala – Udal Artxibo Zerbitzua – Kultura Saila:Hernani.

LETURIA, Xabier; URKIZU, Imanol (2010): "Panderoa Euskal Herrian", *Herri musikaren 4. eta 5. jardunaldiak*, 141-156. or., HM Zaleak – Herri Musikaren Txokoa:Oiartzun.

OLAIZOLA, Imanol (2001): *José de Olaizola. Oroitzapenak: 1883-1969. Recuerdos de una época*. Kutxa Fundazioa:Donostia.

OTXANDORENA NOBLE, Zipri (1999): "Hernaniko Musika Eskola: La música como vocación", Kultur Batzordea – Hernaniko Udala (arg.) *Hernani 1999*, 34-39. or. Hernaniko Udala:Hernani.

- (2001): "Hernaniko Musika Eskola: La música como vocación (continuación)", Kultur Batzordea – Hernaniko Udala (arg.) *Hernani 2001*, 76-84. or. Hernaniko Udala:Hernani.
- (2002): "Hernaniko Musika Eskola: La música como vocación. Instrumentos de viento", Kultur Batzordea – Hernaniko Udala (arg.) *Hernani 2002*. 76-81. or. Hernaniko Udala:Hernani.
- (2003): "Hernaniko Musika Eskola: La música como vocación (IV y final)", Kultur Batzordea – Hernaniko Udala (arg.) *Hernani 2003*. 137-146. or. Hernaniko Udala:Hernani.

PÉREZ GUTIÉRREZ, Mariano (1993): "Los Conservatorios españoles. Historia, reglamentación, Planes de estudio, centros, profesorado y alumnado" in *Música y Educación*. Revista trimestral de pedagogía musical. VI. urtea, 3. Urria. 15. zki. 17-48. or. Musicalis:Madrid.

SÁNCHEZ EQUIZA, Carlos (1999): *Del danbolin al silbo. Txistu, tamboril y danza vasca en la época de la Ilustración*. Euskal Herriko Txistulari Elkartea:Iruñea.

ZUBILLAGA, Manuel; SARASUA, Inés (1998): "Recordando a Don Jesús Zubimendi organista", Kultur Batzordea – Hernaniko Udala (arg.) *Hernani 1998*. 48-53. or. Hernaniko Udala:Hernani.

ZUDAIRE HUARTE, Claudio (1998): "Organerías (II). Simón de Artozqui, primer organista de Hernani" in *Cuadernos de Sección. Música*. 4. zki. Eusko Ikaskuntza:Donostia.

LA ESCUELA DE MÚSICA DE HERNANI 1985-2010

IÑAKI EGUREN ETXABEGUREN

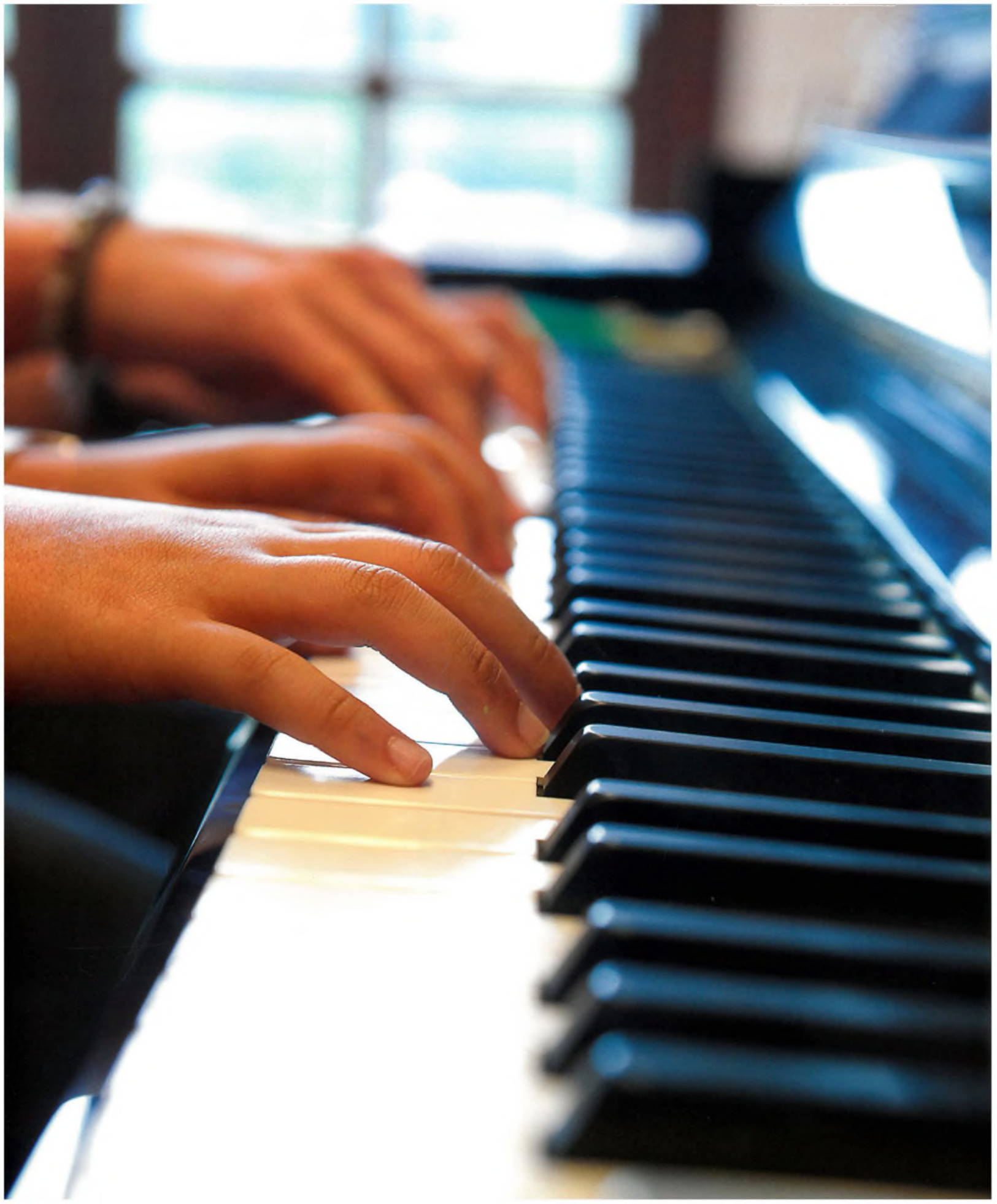

133

LA ESCUELA DE MÚSICA DE HERNANI
1985-2010

El 25 aniversario de la escuela municipal de música de Hernani puede ser un buen momento para echar la vista atrás y analizar la actividad que se ha desarrollado en la misma durante ese cuarto de siglo que ha constituido el puente entre los siglos XX y XXI, dejando así un testimonio para los siguientes veinticinco años. Resulta obvio decir que en una escuela de música se hace, sobre todo, música, y podría decirse también que el objeto musical es en sí efímero, ya que se desarrolla en el tiempo, y no en un espacio físico como sucede en las artes plásticas. Por ello, tras un interpretación musical, y hasta que se produzca otra, sólo quedan las sensaciones y recuerdos que ésta haya podido causar. Así se ha solido describir el hecho musical, pero en realidad es un fenómeno muchísimo más complejo. Más allá (o más acá) del momento creativo que denominamos "interpretación", la música ofrece otro sinfín de aspectos que se pueden analizar: estructuras, aspectos sociológicos, psicológicos, técnicos, comunicativos, fisico-acústicos, etc. Y uno de ellos es el de la educación musical. Veinticinco años de actividad han dejado en Hernani, como principal patrimonio, muchas horas de melodías y sonidos que pueden haber quedado en los oídos y ánimos de tanta gente, pero también nos dejan una pequeña historia: la historia que durante más de dos decadas han marcado alumnos, profesores y vecinos de Hernani. Y ésa es la que, a mi manera, intentaré contar aquí.

Esta historia puede resultar algo fría, ya que se va a tener que centrar muchas veces en ofrecer datos y estadísticas, pero en un lugar tan humilde como éste tampoco se puede esperar la narrativa que pudiera acompañar a grandes sucesos bélicos o de otro tipo. Y por otra parte, debo confesar aquí que también a mí me hubiera resultado más interesante tener a mano datos de otras escuelas de música además de las de Hernani, para poder comparar y completar nuestra pequeña historia y avanzar conociendo mejor nuestros errores. Pero eso tendrá que esperar aún, puesto que, al no ser un experto, este breve trabajo ya viene superando mis esfuerzos y capacidades.

Dividiremos la historia de la escuela de música de Hernani en cinco apartados: comenzaremos con lo que podríamos calificar como los antecedentes de la escuela para, a continuación, describir la estructura (o, mejor dicho, la estructuración) de la misma, en lo que respecta a aspectos pedagógicos, infraestructuras, y otros. En los dos siguientes apartados daremos (y analizaremos someramente) datos sobre los dos principales estamentos que conforman la comunidad escolar: el profesorado y el alumnado. Y, finalmente, hablaremos sobre unas actividades que podríamos tomar por uno de los principales objetivos pedagógicos de la escuela: la actividad musical interpretativa que la escuela ha desarrollado en el pueblo o fuera de él (conciertos, pasacalles y todo tipo de actos).

ANTECEDENTES: EN TORNO A LA ACADEMIA DE MÚSICA

En Hernani posiblemente haya habido música desde que existe el pueblo, pero resulta complicado saber qué tipo de música ha sido ésa hasta los siglos XIX y XX, y más complicado aún saber cómo se ha solido aprender a hacerla. Gracias a los trabajos de Juan Mari Beltran y Zipri Otxandorena, entre otros, sabemos que Hernani ha contado con txistularis, txalapartaris, dulzaineros y, más recientemente, acordeonistas, además de muchos otros tipos de músicos como guitarristas, tañedores de bandurria, flautistas, tamborreros, y a saber cúantos más. De vez en cuando también nos llegan noticias de algún hernaniarra que pudo realizar estudios musicales, como aquel Jose Maria Etxeberria que, en 1873, en plena guerra carlista, aparece en Donostia dando clases particulares de piano y ofreciendo conciertos en el casino Kursaal, según nos cuenta un anuncio fechado a 14 de julio en el periódico "Diario de San Sebastián": *"El aprovechado jóven de hernani D. José María Echeverría que ha obtenido el primer premio en el Conservatorio de Madrid en la oposicion últimamente celebrada sobre estudios generales en el piano, se ha establecido en esta ciudad y se dedicará á la enseñanza de dicho instrumento á domicilio y en su propia casa, Narrica, 22 tienda."* Sin embargo, no sabemos si en Hernani hubo quien ofreciera clases particulares de piano, al menos hasta el siglo XX. Si ha habido estudios de tecla en nuestro pueblo, hasta no hace mucho éstos se han debido, principalmente, a la organistía.

Si queremos saber algo sobre lo que ha sido la música y la educación musical en el pueblo, no hay más remedio que acudir a los que han sido los principales poderes del mismo durante largos siglos: la Iglesia y el Concejo.

En torno a la iglesia, y más concretamente, en la parroquia de San Juan Bautista, junto al canto, uno de los principales pilares de la música del pueblo ha sido el órgano. Al respecto sabemos, gracias a Claudio Zudaire, (ZUDAIRE:1998) que el primer organista del pueblo fue nombrado en 1653, y se llamaba Simón de Artozqui. Y no es claro el papel que los organistas han podido cumplir en la educación musical de los hernaniarras a partir de entonces, pero desde que se crea la Academia Municipal de Música en el siglo XIX, la figura del organista aparece muy a menudo ligada a la misma. No es casualidad, por tanto, que el primer director de la Banda de Música, don Manuel Zendoia, fuera el organista de la parroquia. Posteriormente también don Federico Iglesias complementaría la organistía con la labor de director de la Banda de Música entre 1910 y 1930, y tras su defunción sería don Jesús Zubimendi quien se encargara del órgano parroquial, mientras don José María González Bastida tomaba la batuta de la banda. Y, otra vez, más de un hernaniarra recibiría clases de solfeo del organista, don Jesús Zubimendi. Llegando ya a nuestros días, el más destacado organista de la villa ha sido el gran acordeonista don Manuel Yaben. Este último impartió clases de acordeón, órgano y solfeo hasta finales de los años 80. Al fin y al cabo, aunque la organería no ha sido un servicio municipal, la relación entre Iglesia y Ayuntamiento ha sido muy estrecha hasta finales del siglo XX, y eso se ha notado también en lo que respecta a la música. Esto era así hasta el punto de que, parece ser, en más de una ocasión ha colaborado el Ayuntamiento con la vicaría en la designación del organista.

No obstante, el servicio municipal de música lo han cumplido, en primer lugar, los txistularis o tamborileros, por lo menos hasta la creación de la Banda de Música en la segunda mitad del siglo XIX. Por lo que respecta a los primeros, Patxi Apezetxea rescata del archivo municipal (APEZETXEA:1992) la fecha del primer pago realizado a uno de ellos en el siglo XVI, concretamente el año 1531, por amenizar las fiestas de San Juan. A partir de entonces y a lo largo de los

134

siglos XVI y XVII, aparecen sin cesar pagos por tañer el tamboril, el tambor o el pífano (no tenemos noticia de clarines), y aunque no abunden noticias del siglo XVIII, sabemos que en 1799 Martin Joseph de Ansa fue nombrado juglar o tamborilero de la villa. Desde entonces no han faltado tamborileros municipales, y con Isidro Ansorena, que fue también tamborilero municipal entre 1910 y 1922, se formó la que llamamos "banda tradicional de txistu" (dos txistus, un silbote y un atabal o tambor), que se implantaría en 1936.

Sin embargo, la formación de los tamborileros no incumbía al Ayuntamiento, no directamente al menos, hasta que se aprobó la normativa de 1920. Así, aunque Isidro y Joxe Ansorena, por ejemplo, recibieron clases de solfeo en la escuela municipal de música, el arte de tocar el txistu lo tuvieron que aprender, en primera instancia, en casa: Joxe con su tío e Isidro con su hermano. Y posteriormente Leokadisti, la casa de los Ansorena, seguiría siendo la principal escuela de txistularis de Hernani, tanto para los hermanos Ugalde como para los hijos de Joxe, Patxi y Felix Ansorena, así como para otros tantos jóvenes del pueblo. En 1965 La Banda Municipal de Txistu presentó su renuncia al ayuntamiento, pero al cabo de un año Xabier Zugasti comenzaría a dar clases de txistu en los luises y, en 1967 se crearía la Academia Municipal de Txistu, con Antonio Insausti "Txobito" como profesor.

La historia de la Academia Municipal de Música está íntimamente ligada a la de la Banda de Música hasta la creación de la actual escuela de música. Pero si queremos comprender esta historia, en primer lugar debemos tener en cuenta la extraña evolución que ha vivido la educación musical en el estado español durante los siglos XIX y XX. Por ello, aunque sea muy superficialmente, debemos conocer la historia de los "conservatorios" o centros educativos oficiales de música, y para ello seguiré un breve estudio realizado por Mariano Pérez (PÉREZ:1993).

135

Parece ser que, hasta el siglo XVIII, en toda Europa las clases de música estaban, casi por completo, en manos de la Iglesia: en las escolanías de diversos monasterios se trabajaba en particular sobre el canto, y en algunos orfanatos y casas de misericordia sobre la música instrumental (probablemente el más famoso sea el caso del orfanato de Venecia, cuya orquesta dirigió Vivaldi en el siglo XVI). En efecto, los Conservatorios del siglo XVIII iban a ser una evolución de aquellos centros que "conservaban" niños huérfanos. Surgirían así Conservatorios como los de Venecia, Nápoles y, ante todos, el de París. La ilustración francesa sacó de la iglesia la educación musical al crear esta última academia, y a partir de entonces los ilustrados de otros países seguirían la estela marcada por los primeros. En el estado español esa baza la jugaron las llamadas "Reales Sociedades de Amigos del País", y en el sur de Euskal Herria tampoco se iban a quedar atrás. Es conocida la labor acometida por el propio Conde de Peñaflorida en el campo de la educación musical en torno al afamado Seminario de Bergara (BAGÜES:1990).

Así pues, en 1830 se fundó el conservatorio de Madrid, que tomó el nombre de "Real Conservatorio María Cristina

de Madrid". En aquel primer conservatorio los nombramientos los realizaría el rey (o la reina) durante muchos años, y todo el sistema oficial de la educación musical iría tomando forma a partir de la normativa aplicada a este centro, al menos hasta 1966. De esta forma, los métodos de solfeo y composición que para aquel conservatorio preparó el burladés Hilarión Eslava, por ejemplo, serían los más empleados en todo el estado hasta mediados del siglo XX. En el reglamento de 1861 se diferenciaba el solfeo general (tres años) del solfeo para canto, y se especificaba que el tercer año de solfeo general debía coincidir con el primero de instrumento. Y así se explica que, hasta 1992, en todos los demás planes de estudios oficiales no se contemplaba la iniciación en un instrumento musical hasta haber cursado el segundo de solfeo. Además, hasta 1905 no se legalizó ningún otro conservatorio (salvo el de Barcelona), y la matriculación de alumnado libre[1] en el de Madrid tampoco fue posible hasta 1883. Por tanto, durante el siglo XIX, pero también en la primera mitad del XX, los estudios oficiales de música sólo se podían realizar en Madrid.

Esto no significa, sin embargo, que en otros pueblos y ciudades no existiera la necesidad de aprender música, y como en muchos otros casos, la realidad le tomó la delantera a la ley. Probablemente sucediera lo mismo en todo el estado, pero, al menos en las cuatro provincias del sur de Euskal Herria, el proceso fue muy parecido. También en Hernani. Durante la segunda mitad del siglo XIX las bandas de música gozaron de un gran éxito y se extendieron, en poco tiempo, prácticamente por toda la geografía vasca. La historia de la banda de Hernani está aún por hacer, pero su creación se puede establecer en 1864. O eso es lo que se desprende de una carta que un grupo de jóvenes del pueblo envió aquel año al alcalde. Gracias a esa carta sabemos, además, que alguien llamado Manuel Sánchez Salvador impartió clases de música anteriormente a dicho grupo de jóvenes. Y puesto que se trata de la primera noticia que tenemos sobre la educación musical en Hernani, me ha parecido interesante recoger aquí dicha carta (que no es muy larga) en su integridad:

"Ill. Comision de la música de aficionados de esta villa de Hernani. / Los abajo firmantes todos individuos pertenecientes ála música de esta villa á V.S. reverentemente esponen: que se hallan animados de la mejor voluntad para instruirse en dicho arte; que recuerdan con gratitud ***el tiempo en que Dn Manuel Sanchez Salvador tuvo la amabilidad de asistir asidua y constantemente á sus academias á instruirlos****, y los progresos que en dicho tiempos hicieron, y que desean que el mismo Dn Manuel se encargue de su direccion. / Por tanto / Suplica á V.S. tenga á bien hacer presente nuestro deseo al espresado Dn Manuel álo que y á la accesion de dicho señor quedarán reconocidos. / Dios gu[ard]e á V.S.m[ucho]s a[ño]s / Hernani 6 de Julio de 1864 / Jose Mª Sorondo / Joaquin [...] / Bonifacio Aguirre / Francisco Rojas / José Mª Miner / Mª Galarmendi / José Santacruz."*[2]

Por lo tanto, el ayuntamiento apoyaba aquel movimiento, y no es de extrañar que al poco tiempo asumiera los gastos de la banda de música. Ya en 1877, aunque aún no recibiera el nombre de "banda municipal", aquella banda llamada "música de aficionados" contaba con un reglamento municipal, conforme a la cual el director era nombrado por el alcalde y se le adjudicaba un sueldo de mil reales. A cuenta del ayuntamiento, por supuesto. También corrían a su cargo los gastos surgidos de la compra de instrumentos y otros materiales (partituras, atriles, etc.), así como el local de ensayos. Era, plenamente, una banda municipal de música. Más aún: si leemos con atención el reglamento de aquel año, hallamos en el tercer artículo un punto de especial interés para nosotros: *"Reglamento orgánico de la Música de Aficionados de la N.L. e I. Villa de Hernani. / (...) 3.º* ***Dos veces cuando menos por semanal habrá academia de la música de aficionados, á la que asistirá el Director*** *(...) 10.º Queda á cargo del Ayuntamiento procurar local y alumbrado para academias y ensayos / Hernani 10 de Febrero de 1877 / Aprobado en sesion de 15 de Febrero de 1877 / Por acuerdo del Ayuntamiento / El Alcalde: Juan Esparza / El Secretario: Juan Benito Gaztañondo"*[3] Nótese que los conceptos "academias" y ensayos aparecen como entidades diferentes y, por lo tanto, ésa es la primera vez, que sepamos, en la que se regula la academia de música del Ayuntamiento de Hernani. Su responsable sería el ya citado don Manuel Zendoia, pues según los documentos del archivo municipal fue él el director de la banda.

Aquel año de 1877, también el Ayuntamiento de San Sebastián creó su escuela municipal de solfeo, que en 1900 se convertiría en "Academia de Bellas Artes" y en 1910 en "Academia Municipal de Música". Y probablemente siguieran un proceso similar los otros pueblos de Euskal Herria que contaran con banda municipal de música. Nuestra academia fue cobrando forma, siempre unida a la dirección de la banda, hasta que en 1891 se redactó el primer reglamento para la Academia de Música de la Villa de Hernani, basada en la normativa con la que ya contaba el Ayuntamiento de Valmaseda. Rescato aquí algunos pasajes de dicho reglamento, para entender mejor cómo funcionaba aquella escuela:

"Proyecto de un Reglamento para la Academia de Musica de la Villa de Hernani[4] */ (...) Articulo 1º Esta academia tiene por obgeto fomentar el arte musical, para que facilitando sus estudios a todos los jovenes de la villa que lo deseen en particular a los de familias pobres, pueda alguna vez ser para ellos honroso medio de subsistencia y para que en los dias de solemnidad o regocijo publico, constituyan uno de los principales elementos*

que den realce a las fiestas, sirviendo en todo tiempo de honesto a la par que moralizador entretenimiento para todos. / (...) Art. 7º El gobierno interior y la direccion facultativa de la Academia en todas sus ramas se encomendará a una sola persona con el titulo de Director. Este nombramiento deberá recaer por concurso en un profesor de solféo y armonia habil en el manejo de conjuntos é instrumentacion y de moralidad reconocida. / (...) Art. 9º El Director estará obligado bajo su responsabilidad: (...) A esplicar las clases de solfeo, ensayando y dirigiendo los conjuntos en las funciones tanto profanas como religiosas en las que pudiera tomar parte la musica ó coros de la Academia el dia que llegue a tenerlos." / Art. 11º El personal de la Academia se compondrá de: ***El Director, como profesor de solfeo é instrumentacion de banda****, y de los Auxiliares que serán los dos tamborileros de la villa. / (...) Art. 13º La enseñanza que recibirá la juventud se limitará por ahora a dos secciones: 1ª Solfeo y 2ª instrumental de banda. / (...) Art. 15º* ***Las clases serán diarias y su duracion de dos horas****. Se exceptuan para las clases los jueves, las fiestas de precepto, las solemnidades en que vaquen los establecimientos públicos de enseñanza y el dia de Santa Cecilia en que se procurará organizar algun festival o concierto cada año para celebrarlo dignamente. / Las clases daran principio de preferencia al oscurecer alterandose las horas segun las estaciones del año escolar. / (...) Art. 16º* ***La enseñanza es gratuita*** */ (...) Art. 17º* ***El numero de alumnos admisibles en la clase de solfeo será de 50****, necesitarán para ingresar en la academia* ***haber cumplido diez años****, saber leer y escribir, tener las cualidades fisicas indispensables para el estudio á que han de dedicarse, ser naturales de esta villa o de padres avecindados en la misma y solicitar la matricula del Ayuntamiento. Si el número de solicitantes para la clase de solfeo escediese del fijado en éste articulo, se dará la preferencia á los que reuniendo mejor aptitud para la musica acrediten ser mas pobres. / (...) Art. 27º Las masas instrumentales y corales estarán siempre a disposición del Ayuntamiento para toda clase de funciones y solemnidades en que de ellas quisiese hacer úso / (...) Hernani a once de Junio de 1891"*[5]

136

137

138

Como consecuencia de este reglamento, el ayuntamiento convocó la plaza de director de la academia, a la que se presentó un solo aspirante, el arriba mencionado don Manuel Zendoia, que ya era director de la banda y organista de la parroquia. En el expediente de nombramiento se detalla el examen que tuvo que pasar, y por él sabemos que los conocimientos musicales de don Manuel eran considerables. Fue alumno del maestro de capilla de Tolosa, el gran Felipe Gorriti, con el que aprendió piano, órgano, armonía, contrapunto y fuga.

El principal objetivo de aquella academia consistía en dotar de músicos a la banda municipal, y el modelo educativo que seguía para ello se basaba en el de los conservatorios (no podía ser de otra manera): se fundamentaba en las clases de solfeo. Éstas se dividían en tres cursos o niveles, y cuando el profesor-director juzgaba mejor, los alumnos comenzaban a tocar algún instrumento: el clarinete, el requinto, la trompeta, el saxofón, el trombón, la tuba, el tambor, el bombo, o lo que fuera. Todas las clases eran grupales. Pero también había otros ciudadanos que tenían otras necesidades musicales, y la academia estaba abierta a todos. Así se explica que Zendoia tuviera por alumnos a los que, en los años siguientes, iban a ser los más famosos músicos de Hernani: los hermanos Olaizola (Juan, José y Gabriel) y los Ansorena (Joxe y Isidro). José Olaizola Gabarain, el que luego llegaría a ser gran organista y compositor, y

entre otros regentó la organistía de la basílica de Santa María en Donostia, aparece matriculado en las clases de solfeo de Zendoia por primera vez en 1892, a los 9 años de edad. Su hermano Gabriel Olaizola, famoso cantante y director de Eresoinka y otras corales, lo hace en 1900. Joxe Ansorena Eleizegi comenzó a estudiar solfeo en 1896, y su hermano Isidro en 1901; ambos serían grandes txistularis.

En 1905 se dictó un decreto que venía a reformar el sistema educativo del estado, y concedía, por vez primera, la posibilidad de crear conservatorios en otras ciudades además de Madrid y Barcelona. Sin embargo, el proceso iba a ser muy lento, ya que el mundo de los conservatorios parecía estar bastante "en conserva". La academia de la Sociedad Filarmónica de Bilbao no se convertiría en conservatorio hasta 1920, y la Academia Municipal de Música de San Sebastián obtuvo el permiso para convertirse en Conservatorio de Música Elemental en 1936. Obsérvese, además, que tan solo lo hacía para el grado elemental.

Entre tanto, en Hernani, Estanislao Gorrotxategi continuaba la labor de Manuel Zendoia en la dirección de la banda entre 1906 y 1910, y este último año Federico Iglesias se hacía cargo del organo parroquial, la dirección de la banda, y la de la academia. A la muerte del señor Iglesias, como ya hemos dicho, sería don José María González Bastida quien se encargara de la banda y la academia, mientras Jesús Zubimendi tocaba el órgano. Este último impartió muchas clases de solfeo, y fueron alumnos suyos, entre otros, los dos directores de la banda que iban a continuar la labor de Ruiz Bona. El maestro Bastida dejó la batuta en 1941 para cedersela a José Antonio Ruiz Bona, y a este le seguirían don Juan Jose Iruretagoiena y don Manuel Sagarna.

El decreto de 1942 fue algo más revolucionario. Fue éste el que abrió realmente las puertas a la implantación de un sistema educativo completo en el sur de Euskal Herria. En él se diferenciaban claramente tres categorías de conservatorios (elementales, profesionales y superiores), y aunque el título de Conservatorio Superior se lo reservaba exclusivamente a los de Madrid y Barcelona, permitía al menos que los profesionales o de grado medio se desarrollaran en otros lugares. Y fue así como el Conservatorio de Bilbao se convirtió en profesional el mismo año 1942, y el Conservatorio Municipal de San Sebastián (ése que, por fuerza, hemos conocido en la calle Easo, junto a la estación de bomberos) lo hizo en 1944. Este último llegaría a 1990 con 35 centros bajo su tutela (toda la provincia), convirtiéndose, en cuanto a número de alumnos, en uno de los mayores de todo el estado. Pamplona fundó su Conservatorio Municipal en 1951, y a los cinco años, en 1956, sería nombrado Conservatorio Profesional.

Finalmente, en 1966 se dictó un nuevo decreto que concretaba y ampliaba el sistema de conservatorios vigente. Dicho decreto ha estado en vigor hasta 1992, y a su sombra nació la actual escuela de música de Hernani. Con él, en primer lugar se consolidaron los títulos a los que podían aspirar los alumnos, y desgraciadamente seguiría manteniendo a la educación musical fuera del sistema educativo general. Cursado el grado elemental se podía obtener un diploma, con el grado medio se accedía al título de maestro, instrumentista o cantante profesional, y con el grado superior al de profesor superior de música. Para ello se marcaban mejor las diferencias entre centros y, junto a los Conservatorios Oficiales, se legitimaban algunos otros: los Centros No Oficiales y los Centros Autorizados. La carrera de un estudiante de música quedaba dividida en tres grados y se establecían dos categorías de carreras: las carreras de 10 años (piano, violín y viola) y las de 8 años (guitarra, canto e instrumentos de viento). En el grado elemental se impartían 4 ó 3 cursos de instrumento, y se podían realizar, además de los conservatorios oficiales, en los centros no oficiales y los autorizados, siempre y cuando se realizara una matrícula en el conservatorio oficial del que dependían dichos centros y se superara el examen correspondiente. Además, había que superar cuatro cursos de solfeo para acceder al diploma, con uno de coral. El resto de instrumentos lo tenían aún más complicado, pues, además de los citados, sólo se preveía la enseñanza del acordeón y la percusión, y éstos sólo contaban con un curso de instrumento en el grado elemental. Eso iba a provocar que, con el paso de los años y sobre todo en los estudios de acordeón, se estirara el curso llamado "preparatorio" como si fuera goma, y se inventaran fórmulas como la de los cursos de "iniciación", "preparatorio 1º" o "preparatorio 2º"; fue la única forma de colocar al acordeón al mismo nivel que el resto de instrumentos. Y en todo esto, probablemente la historia más curiosa sea la del txistu. Este instrumento entró al Conservatorio de San Sebastián de la mano del hernaniarra Isidro Ansorena, y con su nieto Jose Ignacio Ansorena llegaría a obtener estudios grado superior y completar el plan de estudios dentro del sistema oficial de conservatorios. Éste del conservatorio de Donostia es el único caso en todo el estado, y probablemente en toda Europa.

También los estudios de grado medio constaban de 4 ó 3 cursos, pero éstos se debían realizar necesariamente en algún conservatorio profesional, y junto con la asignatura de instrumento se comprendían también el quinto curso de solfeo, el segundo de coral, dos de conjunto instrumental y cuatro de armonía, además de todas las siguientes: formas musicales, acústica, estética, historia de la música, historia del arte y de la cultura, y repentización y transposición. Por último, los estudios de grado superior constaban de dos cursos de instrumento junto

con otros dos de música de cámara, y se debía estudiar también pedagogía musical y realizar las correspondientes prácticas de profesorado. Para la realización de este último grado, el nuevo decreto al menos concedía la posibilidad de incrementar el número de centros que lo impartían, pero, nuevamente, el proceso iba a ser muy lento. El Conservatorio de San Sebastián obtuvo el nombramiento de Conservatorio Superior en 1976, y exclusivamente para la carrera de piano, y hubo que esperar hasta 1980 para convertirse plenamente en un conservatorio superior. Hay que tener en cuenta, también, que en 1978 en todo el estado sólo había 34 conservatorios, fueran de grado medio o de superior.

Mientras tanto, en Hernani, don Juan Jose Iruretagoiena tomaba la batuta de la banda de música en 1966, y seguiría a su frente hasta 1984, aunque los últimos años se incorporó don Manuel Sagarna. También la Academia Municipal de Música era competencia del oriotarra. Iruretagoiena inició su carrera musical con los organistas de Orio y de Hernani, para continuar con los estudios de piano y composición en el Conservatorio de San Sebastián con el maestro Francisco Escudero, además de realizar diversos cursos de perfeccionamiento en Compostela, Madrid o Siena. También colaboró con Gabriel Olaizola en la dirección de la Schola Cantorum hernaniarra, y realizó una gran labor en el pueblo. Merece una especial mención el esfuerzo que hizo don Juan Jose por que los jóvenes hernaniarras pudieran realizar sus estudios musicales en euskara. Todavía hoy son muy escasos los materiales existentes para la docencia de la música en euskara, y ya en 1968 Iruretagoiena publicó en Casa Erviti el primer método de solfeo en euskara que se conoce, su *Solfaketa irakasbidea* (en 1976 le continuaría el del oiartzuarra Jon Oñatibia, y en 1985 el de Luis Mari Bandres). No hace falta explicar que aquellos no eran precisamente los mejores tiempos para publicar nada en euskara, por lo que abrir este camino supuso un esfuerzo considerable, no sólo porque hubo que hacer frente a diferentes obstáculos para obtener los correspondientes permisos, sino también porque toda la teminología solfeística estaba aún por ser adaptada al euskara.

En 1981 el Gobierno Vasco tomó las riendas del sistema educativo en Gipuzkoa, Bizkaia y Araba, y esto posibilitó, en primer término, que se aceleraran los trámites para que diferentes centros lograran los permisos oficiales para su actividad. Por ello, en la decada de los 80 aparecieron como champiñones aquellos Centros No Oficiales Autorizados por toda nuestra geografía, y alguno de ellos obtuvieron también el título de Conservatorio Elemental. En 1981 fueron Arrasate y Leioa; en 1982 Andoain, Tolosa, Errenteria, el CEM de Bilbao, Barakaldo y Beasain; en 1983 Azkoitia, Legazpi, la SCB de Bilbao, Durango, Zumarraga y Azpeitia; en 1984 Udaberria de Gasteiz, Bergara, Ordizia y el CEM de Donostia; en 1985 Maurice Ravel de Bilbao, Deba, Noroabe de Donostia y Eigoibar; en 1986 Arratia, Durango, Musikabi-San Ignacio de Donostia, Getxo y Galdakao; en 1987 Eskoriatza, Orio, Usurbil, Lezo, Studio de Donostia, Eibar, Santurtzi, Agurain, Artea,... y Hernani.

Pero, como hemos visto, todo esto no era casualidad. Detrás de todo había siglo y medio de trabajo de los diferentes ayuntamientos y, sobre todo, del pueblo. Todas aquellas escuelas ya funcionaban antes de alguna manera, aunque no tuvieran un reconocimiento pleno. En 1983, tres provincias del sur de Euskal Herria (no tenemos datos de Navarra) ostentaban la tasa oficial de alumnos más alta del estado: 168 alumnos de música por cada 10.000 habitantes; y, como ya se ha dicho, el Conservatorio de San Sebastián destacaba por encima de todos (ya que en él se matriculaban los alumnos de todos los centros no oficiales de la provincia).

En 1990 se aprobó la ya famosa ley llamada "LOGSE", y de aquella se desprendió en 1992 el decreto del Gobierno Vasco que establecía el curriculum de las enseñanzas musicales regladas. Un poco más tarde, el 30 de julio del mismo año, también se dictó el de las no regladas: iba a suponer el "nacimiento" de lo que hoy conocemos como Escuelas de Música y Danza. Llegando ya a las puertas de esta última revolución en el sistema educativo musical (probablemente la única), en 1988, en el estado español se contabilizaban 114 conservatorios no oficiales o autorizados, 12 de grado medio o profesional y 102 de grado elemental. Por lo menos 37 de esos 114 centros, el 32%, estaban en estas tres provincias; y en Gipuzkoa había 23 de ellos, cerca del 20% del total. Y aunque la nueva organización del sistema iba a aportar aire fresco a esta realidad, todavía hoy puede decirse que, en muchos aspectos, las cosas siguen estando como en el siglo XIX. Si comparáramos el reglamento de la Academia Municipal de Música de Hernani de 1897 con los de las actuales escuelas de música, o más aún, con las variaciones que se quieren realizar en breve, nos daríamos cuenta de que, tal vez, no hayan cambiado tanto las cosas. La maquinaria del estado es pesada, pero en el caso de la educación musical podemos decir que, además de pesada, es aburrida. Y ese es un incoveniente que no se consigue superar; un ejemplo de ello es que, llegados al año 2010, todavía no se han podido introducir estos estudios musicales en el sistema educativo general, y si la oferta en consevatorios y academias de música en algunas ocasiones deja mucho que desear, qué podemos decir del papel que se concede a la música en educación general (llámese EGB, Educación Primaria, BUP, ESO o como se quiera)...

139

140

141

142

ESTRUCTURACIÓN DE LA ESCUELA DE MÚSICA

Los comienzos...

Puede decirse que la decada de los 80 fue revolucionaria en lo que respecta a la estructuración de las escuelas de música. Al menos en Hernani, la Academia Municipal de Música vivía una crisis importante por diversas razones, pero otras muchas variables, entre las que la principal fue la iniciativa de personas y grupos concretos, iban a cambiar la situación.

En 1982, en aquella academia, mientras Iruretagoiena impartía clases de solfeo, otros componentes de la banda le ayudaban con los instrumentos: Manuel Sagarna con los de viento-madera y José Luis Fernández con los de viento-metal. Txobito se encargaba de las clases de txistu, y Manuel Yaben de las de piano y acordeón, además de ayudar a Iruretagoiena con las de solfeo. Sin embargo, la matriculación de alumnos decaía, y el curso 1983-1984 sólo se contaban 4 alumnos de piano, 5 de clarinete, 7 de acordeón y 3 de percusión; la excepción la constituían los aprendices de txistu, puesto que Txobito y Mila Bergara tuvieron 42 alumnos aquel curso, además de otros 4 de atabal. Pero también esto iba a durar poco: el curso siguiente, el de 1984-1985, Txobito ya no figuraba como profesor de la academia, aunque mantuvo 4 alumnos de txistu por su cuenta. El mismo Iruretagoiena se iba a jubilar aquel mismo curso.

No obstante, desde 1981 había en el pueblo otra iniciativa que, con fuerza, cambiaba el paisaje educativo musical de Hernani. Imanol Urbieta dirigía un proyecto que posteriormente se formalizaría en la escuela "Txirula-Mirula" de Donostia, y que fue presentado aquel año al Ayuntamiento de Hernani. Tras dos cursos de trabajo en preescolar y educación básica, en 1983 se presentó un proyecto más ambicioso: junto con la labor educativa en las ikastolas del pueblo, se organizó un curso especial de pedagogía musical y, por lo que nos respecta, se propusieron clases de guitarra como actividad extraescolar que complementarían aquel proyecto. Dichas clases de guitarra, en un principio, fueron incluidas por el Ayuntamiento en la oferta de la Academia Municipal de Música, y aquel año de 1983 se apuntaron 120 alumnos a ellas. Esto rompía totalmente la tendencia a la baja de la academia.

La labor de Imanol Urbieta y su equipo es sobradamente conocida en todo Euskal Herria, sobre todo en educación infantil y primaria, pero en Hernani probablemente se ha notado aún más. De aquel primer grupo de trabajo que coordinaban Imanol Urbieta, Kontxi Aizarna y Joxe Mari Altuna, en las ikastolas de Hernani dieron clases de música Jaione

143

144

Eskudero, Amaia de la Caba, Euken Amondarain, Joxean Urbieta, Marisol Ruiz y, por supuesto, Fernando Ederra. En adelante, sería Fernando quien tomara las riendas de aquel proyecto que, a los pocos años, se iba a convertir en la que hoy conocemos como Kantuz Musika Eskola. No podemos olvidar a Karmele Azpeitia, que junto con Fernando ha sido el alma de Kantuz durante tantos años.

Aún y todo, la escuela de música Kantuz se constituyó aparte de la academia municipal, y así ha continuado su camino, aunque la relación entre ambas haya sido inevitable durante todos estos años. Por lo tanto, las clases de guitarra no se implantaron realmente dentro de la academia, y tampoco lo iban a hacer al crearse la escuela de música.

Lo que iba a cambiar la situación de la academia vino, fundamentalmente, desde otra dirección: desde arriba. Habiéndose creado el Departamento de Educación del Gobierno Vasco, como venimos diciendo, se abrió la puerta para que los centros educativos de música de diferentes pueblos oficializaran su situación. Por otro lado, la Diputación Foral de Gipuzkoa también quiso, por lo visto, reforzar la actividad musical de la provincia, y en 1983 y 1984 concedió ayudas para la compra de instrumentos, dirigidas principalmente a bandas de música y academias del territorio. Había que aprovechar aquella situación y, sin demasiada planificación pero con efectividad, la corporación municipal que entonces presidía el alcalde Rikardo Mendiola y tenía por concejala de cultura a Koro Etxeberria realizó una nueva apuesta por la escuela municipal de música.

En 1984 el Ayuntamiento de Hernani contrató una nueva profesora de piano: Montserrat Auzmendi del Solar. Era la primera vez que se contrataba específicamente una profesora de este instrumento, pues como ya hemos dicho, los estudios de tecla habían estado hasta entonces en manos de los diferentes organistas y aquellos directores polivalentes de la academia. De hecho, las de piano y solfeo han sido las primeras asignaturas que, indefectiblemente, han aparecido en todos los planes pedagógicos de conservatorios y centros oficiales de música, por lo menos hasta 1992, y probablemente también desde entonces. Sin piano, no se podía ser conservatorio. Y así es como, más que las de guitarra de Kantuz, fueron las clases de piano las que iniciaron el camino de la Escuela de Música de Hernani. Aquel curso de 1984-1985, Juan José Iruretagoiena ya sólo se dedicaba a dar clases de solfeo a 95 alumnos, ayudado por Maribi Arruti y la propia Montse; las clases de instrumento habían desaparecido. Pero, de pronto, resurgía la oferta de piano, que recomenzaba con 19 alumnos.

Al mismo tiempo, en 1984, parece ser que la concejala Koro Etxeberria y su equipo notaron la existencia de otra necesidad: en aquella época era difícil encontrar dónde aprender a tocar instrumentos populares vascos, y si la juventud de Hernani podía aprender a tocar el piano o el clarinte, ¿porqué no lo iban a hacer con la txalaparta o la dulzaina? Por esta razón se pusieron en contacto con Jose Ignacio Ansorena, catedrático de txistu del Conservatorio de San Sebastián, y con Juan Mari Beltran, al que encargaron la compra de instrumental para poder encarar ese déficit el siguiente curso. Y así fue. El Ayuntamiento de Hernani compró txistus, un tamboril, una txalaparta, una alboka, dulzainas y un tambor, y ese fue el comienzo de la que posiblemente sea una de las más destacadas señas de identidad de la Escuela de Música de Hernani.

Curso 1985-1986

El curso de 1985-1986, que podemos considerar el primero de la Escuela de Música de Hernani, además de Montserrat Auzmendi, que ya trabajaba allí, el Ayuntamiento contrató tres profesores más: Arantza Alberdi, para las clases de solfeo y piano; Juan Mari Beltran, para las de txistu, alboka, dulzaina

145

146

y txalaparta; y Joxan Goikoetxea, para las de acordeón. Pero en cuanto comenzó el curso se dieron cuenta de que aquello no era suficiente si se quería dar una base sólida a la escuela, ya que el Ayuntamiento se había planteado dotar a la renovada escuela de música de un estatus legal digno.

Para ello, las diferentes normativas de 1964 y 1966 disponían que se podía optar entre tres tipos de centro educativo: los centros no oficiales autorizados, los centros no oficiales reconocidos y los conservatorios elementales de música. Siguiendo las recomendaciones de los técnicos del Conservatorio de San Sebastián y del Departamento de Educación del Gobierno Vasco, se eligió la segunda opción; pero para ello había que cumplir una serie de requisitos:

- Se debía contar con, al menos, 200 alumnos
- Se precisaban 6 profesores titulados como mínimo. Además, uno de ellos debía ser especialista en instrumentos orquestales de cuerda (violín, viola, chelo o contrabajo) y otro de viento (metales, flauta travesera, clarinete, fagot o saxofón).
- Se requerían infraestructuras mínimas.

La escuela que cumpliera esos requisitos podía solicitar el nombramiento de Centro No Oficial Reconocido. Ello suponía, por una parte, un reconocimiento legal, y por otra, la dependencia directa de un centro oficial (en el caso de Gipuzkoa, del Conservatorio de San Sebastián); pero, sobre todo, era la vía de acceso a las subvenciones del gobierno.

Vista la matriculación de septiembre (se apuntaron más de 200 alumnos), sólo faltaba un punto para cumplir todos los requisitos: el profesorado de violín y saxofón o clarinete. Y con este objetivo, se contrato el mismo mes de octubre a Erramun Oiartzabal como profesor de saxofón y solfeo, y en diciembre a Eduardo Lassalette como profesor de violín.

Los trámites para la homologación de los estudios de la escuela de música habían comenzado ya en 1984, y cumplidas todas las condiciones en 1986, el nombramiento de Centro No Oficial Reconocido llegó en 1987.

La dependencia del Conservatorio de San Sebastián consistía sobre todo en lo siguiente: el alumnado, además de matricularse en Hernani, debía formalizar otro pago en Donostia. Esta segunda matrícula suponía la inscripción oficial en un conservatorio y concedía el derecho a presentarse a los exámenes para pasar de curso (en junio y septiembre). Los exámenes de paso de grado se debían realizar obligatoriamente en el conservatorio donostiarra con un tribunal de aquel centro (aunque podía haber algún representante del profesorado de Hernani en dicho tribunal), esto es, los exámenes de 4º de solfeo (y también 5º)[6], 1º de coral (y 2º) y 4º de piano o violín, o 3º de otros instrumentos. También en cursos anteriores los exámenes eran preceptivos, salvo en el curso preparatorio o de iniciación, pero éstos podían realizarse en el centro de Hernani con un tribunal propio. Por otra parte, también se obtenía la posibilidad de matricular alumnado libre en la escuela de música de Hernani, y esto facilitaba a los hernaniarras el poder realizar en el pueblo los exámenes que no fueran de paso de grado.

Por lo tanto, y según la ley, el alumnado presentaba dos perfiles: alumnado oficial o libre. Pero en Hernani hubo que crear un tercer perfil: el de los alumnos no oficiales. De hecho, dulzaina, alboka, txalaparta y (en el segundo curso) trikitixa no estaban recogidos en ninguna ley como asignaturas oficiales. Eso suponía que dichas enseñanzas no recibían ningún tipo de subvención ni reconocimiento oficial, fuera del que les pudiera otorgar el Ayuntamiento. Y no sólo eso: ya en el segundo curso de la renovada escuela de música de Hernani, se comenzó a trabajar con conjuntos instrumentales: primero fueron los de txistu y acordeón, y luego les seguirían los de saxofón, dulzaina y alboka. Pero en los estudios oficiales de música, la actividad instrumental

colectiva no se contemplaba en el grado elemental, si no contamos como tal al curso de coral (y para impartir éste hacía falta un permiso especial, que en nuestro caso tuvo que esperar algunos años). Por lo tanto, la apuesta por la enseñanza de instrumentos tradicionales vascos y conjuntos instrumentales la tuvo que realizar el Ayuntamiento de Hernani por su propia cuenta. Y así iba a ser hasta 1993. La verdad es que, todavía hoy, no se ha conseguido un reconocimiento oficial pleno para estos instrumentos.

147

148

1985-1992: Musikategia

Lo que vengo llamando Escuela de Música de Hernani, en realidad no ha tenido una denominación oficial hasta 1995. Aunque aparece registrada como "Academia de Música", hasta 1991, el término más empleado problablemente haya sido el de "Musikategi" o "Conservatorio", nombramiento éste último que obtuvo dicho año de 1991, aunque en breve, a partir de 1993, iba a pasar a llamarse "Hernaniko Udal Musika Eskola" (Escuela Municipal de Música de Hernani), hasta que, finalmente, fue oficialmente bautizada con el nombre de "Hernani Musika Eskola Publikoa" (Escuela de Música Pública Hernani). Por esta razón, al hablar de la primera etapa de la escuela de música de Hernani (aquella en la que regía el plan de 1966) me referiré a ella como la del "Musikategi" de Hernani, y a la segunda (1993-2010) como la de la "Musika Eskola". Esta periodización será, además, la que más utilizaré de aquí en adelante.

149

A continuación, trataré de resumir los pasos que, año tras año, se han ido dando en la estructuración del Musikategi. Ante todo fueron años de crecimiento, tanto en la oferta pedagógica como en lo que a matriculación se refiere. Para cuando se instauró la LOGSE en lo que afectaba a las escuelas de música en 1992, nuestro Musikategi ya era un centro bien cimentado, aunque algunas de las deficiencias que tenía desde el principio pudieran seguir presentes. Por ejemplo, en lo que se refiere a infraestructuras, en 1985 las clases comenzaron a impartirse, provisionalmente, en el piso superior de la casa consistorial, y ya desde entonces se planteaba continuamente la necesidad de una sede propia para la escuela; pero pasaron los años y la situación no hizo sino empeorar, y hubo que esperar hasta 1997 para contar con un nuevo edificio.

150

De todas fomas, el curso 1985-1986 no arrojó, ni mucho menos, un mal balance. El éxito entre los ciudadanos de Hernani fue considerable (eso indican los datos de matriculación), y así es como fue posible organizar, el 26 de junio de 1986, en plenas fiestas patronales, el primer concierto de alumnos. A partir de ahí, la actividad musical de alumnos y profesores del Musikategi iba a crecer sin parar, y en pocos años se iba a convertir en uno de los principales pilares de la vida musical del pueblo.

1986-87:

- Se obtiene el nombramiento de "Centro No Oficial Reconocido" para el grado elemental.
- Se amplía la oferta pedagógica con la trikitixa. Profesor, Joseba Tapia.
- Se amplían las plazas de piano y solfeo. Garbiñe Orbegozo comienza a impartir estas últimas.
- Juan Mari Beltran y los txalapartaris de la escuela organizan la I Txalaparta Festa, del 9 al 11 de abril. Desde entonces y durante 24 años, esta cita no ha fallado en el calendario hernaniarra.

1987-88:

- Se amplían las plazas de acordeón. Maribel Insausti se encarga de estas últimas y de algunas clases de solfeo.
- Se organiza "I. Aste Musikala" (I Semana Musical), ciclo de conciertos del 9 al 14 de mayo de 1988, que incluye conciertos de alumnos, profesores, grupo de percusión de Donostia, Banda de Música de Hernani, y la II Txalaparta Festa.
- El grupo de dulzaineros toca por primera vez el entierro de la sardina.
- Los alumnos de la escuela aparecen por primera vez en el programa de fiestas de San Juan (txistularis, dulzaineros, txalapartaris y acordeonistas) ofreciendo dianas y otros pasacalles.

1988-89:

- Se implanta la asignatura de Coral, con Garbiñe Orbegozo por profesora.
- Se amplía la oferta pedagógica con la asignatura de Percusión. Profesor, Javi Lera.
- Zipri Otxandorena sustituye a Erramun Oiartzabal en las clases de saxofón durante los siguientes 4 cursos.
- La escuela se inscribe en la Asociación de Gipuzkoa de Escuelas de Música.
- Dado que ya no hay espacio suficiente en el último piso del ayuntamiento, las clases de percusión y violín se trasladan a la casa de cultura Biteri.
- Primer ciclo mensual de conciertos.
- Se organizan por primera vez las actuaciones dominicales de los alumnos de la escuela, del 2 de abril al 16 de julio (durante 16 domingos el primer curso).
- "Hernaniko Akordeoi Taldea", formado por varios profesores y alumnos de la escuela y dirigido por Joxan Goikoetxea, desarrolla una importante actividad de conciertos por el estado que culmina con el estreno del espectáculo musico-teatral "Libertanto" en homenaje a Astor Piazzolla y que se grabará posteriormente en un CD.

1989-90:

- Se amplía la oferta pedagógica con las asignaturas de Clarinete y Trompeta.
- Nuevo profesorado: Ana Martínez (solfeo), Mikel Mate (clarinete), Joseba Garmendia (trompeta) y Jesus Mari Garmendia (percusión).
- Continúa la peregrinación de aulas: percusión, trompeta y clarinete se trasladan a un local en la calle Aristizabal.
- Se compra el primer ordenador: un Atari-ST con disco duro de 30 megas. Es una de las primeras escuelas de música, a nivel estatal, en introducir programas informáticos con aplicaciones musicales en el aula. Joxan Goikoetxea configura el primer equipo con diverso software y ofrece diversos cursos y conferencias en distintos centros, congresos y cursos.
- Se fijan los conjuntos instrumentales, incluyendo sus horas de ensayo en horario lectivo: grupos de txistu, dulzaina y alboka, orquesta de acordeones, y parejas de txalaparta y trikitixa.
- Alumnas de acordeón participan por primera vez en el Festival de Acordeón de Arrasate.
- El concierto de alumnos de fin de curso se convierte en un ciclo, dado que resulta imposible que todos participen en uno solo.

1990-91:

- La ampliación de la oferta educativa de los dos cursos anteriores recibe la autorización oficial (coral, percusión, clarinete y trompeta).
- En noviembre de 1990 se realiza el primer intento de crear un Consejo Escolar. Se presentan las siguientes delegaciones: Iñaki Eizmendi Goiburu como representante municipal, Manuela Zaldua Muruaga como delegada de madres y padres, Itziar Etxeberria Balerdi como delegada del alumnado, y Garbiñe Orbegozo Senperena del profesorado. No se consigue poner en marcha dicho consejo.
- Creemos que en este curso se celebró el primer concierto de alumnos por el día de Santa Cecilia.

1991-92:

Visto que se cumplían todos los requisitos, en 1991 se tramitó la instancia para convertirse en conservatorio o centro oficial de grado elemental, nombramiento que se obtuvo en julio. Podemos resumir las condiciones a cumplir de la siguiente manera: el centro requería de, como mínimo, 500 alumnos y profesores titulados, servicio administrativo, orquesta o un grupo instrumental, y coro. El solo hecho de cumplir dichas condiciones indica ya claramente cuánto había crecido nuestra escuela durante aquellos primeros siete cursos. Por otro lado, al obtener el nombramiento se evitaba que los alumnos tuvieran que ir a Donostia a realizar los exámenes de paso de grado, y daba mayor autonomía pedagógica a la escuela.

Sin embargo, aquel mismo curso, el Departamento de Educación del Gobierno Vasco iba a poner en circulación el anteproyecto del decreto que vendría a regular el funcionamiento de las escuelas de música, y publicado el decreto mismo en octubre de 1992, iba a entrar en vigor desde el curso siguiente. Eso sí que cambiaría bastante el panorama en educación musical.

1992-2010: Musika Eskola

Las escuelas de música nacieron el año noventa y dos, al menos por lo que a la ley se refiere y con esa denominación. La LOGSE las transformó casi por completo, y

aunque ya se ha escrito largo y tendido sobre aquella reestructuración, me veo obligado a resumir aquí en qué consistió.

Fundamentalmente, el sistema educativo musical se dividía en dos: la enseñanza reglada y la no reglada. Los centros que impartirían la reglada serían los "**conservatorios**" y de la no reglada se encargarían las llamadas "**escuelas de música**" (en euskara "musika eskolak"). Los conservatorios (enseñanza reglada) se organizaban en tres niveles o grados: grado elemental (4 cursos), grado medio (3 ciclos de 2 cursos cada uno) y grado superior (4 ó 5 cursos). El recorrido pedagógico de toda la carrera quedaba muy bien marcado, tal y como venía sucediendo en los anteriores conservatorios, y sólo al finalizar el grado superior podrían los alumnos acceder a una titulación con validez oficial. Sin embargo, y como es evidente, la escuela de Hernani optó por la otra vía, la de las escuelas de música, y no fue ninguna excepción en esto.

A día de hoy, y si tomamos en cuenta las cuatro provincias del sur de Euskal Herria, dicho grado superior se puede cursar exclusivamente en los dos centros creados con ese fin: Musikene en Donostia y el "Conservatorio Superior de Navarra" en Pamplona. En cuanto al grado medio, y considerando sólo los centros públicos, además de los tres conservatorios que administra el Gobierno Vasco ("F. Escudero" en Donostia, "J.C. Arriaga" en Bilbao, y "J. Guridi" en Gasteiz) y el de Pamplona ("P. Sarasate"), sólo existen otros cinco conservatorios municipales: los de Errenteria, Irun, Barakaldo, Leioa y Durango. A éstos se pueden sumar otros 7 centros privados (todos en Bizkaia) que ostentan el permiso para ello. En total, 16 centros de grado medio [ver gráfico].

Y en lo que respecta al grado elemental, además de los cuatro conservatorios de las capitales arriba citados, en la red pública ha sido el Ayuntamiento de Barakaldo el único que ha asumido esa apuesta, aunque existan otros 11 permisos en Bizkaia y uno más en Araba para la red privada. En Gipuzkoa no hay ninguno más [ver gráfico].

Centros educativos de música en Euskal Herria Sur según régimen Curso 2009-2010

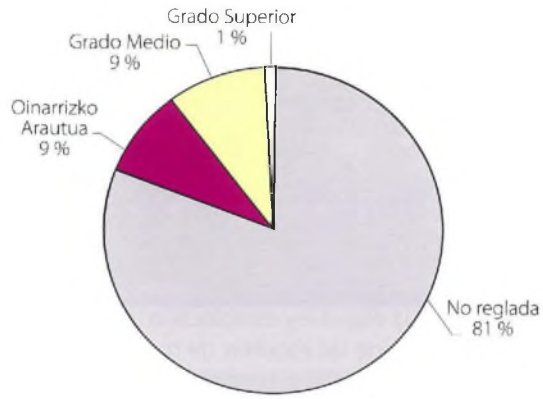

No obstante, esas cifras varían ostensiblemente si atendemos a la distribución de la enseñanza no reglada: las escuelas de música. Éstas se distribuyen así en la red pública (es decir, son todas escuelas municipales): 6 en Araba, 17 en Bizkaia, 19 en Gipuzkoa y 47 en Nafarroa. En cuanto a la red privada, son 5 en Araba, 12 en Bizkaia, 30 en Gipuzkoa y 7 en Nafarroa. En total, 89 escuelas de música públicas y 54 privadas[7]. En el sur de Euskal Herria y durante el curso 2009-2010, de 177 centros educativos musicales existentes, 143 son escuelas de música, es decir, el 81% de los centros (y no conviene olvidar que entre el otro 19% están incluídos los centros que imparten grados medio y superior). Por lo tanto, si atendemos a las cifras, observamos que la apuesta por las escuelas de música ha sido especialmente intensa en Gipuzkoa y Nafarroa, y este último territorio destaca por hacerlo a favor de la red pública.

Enseñanza pública de música reglada y no reglada Curso 2009-2010

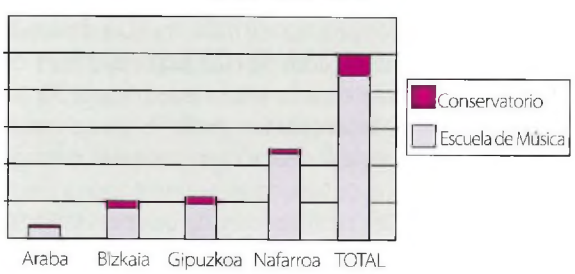

Centros Educativos de Música en Euskal Herria Sur

	Escuelas de música		Enseñanza reglada elemental			De grado medio			Superior	
	EMPU	EMPR	CE	CEM	CAEM	CM	CMM	CAMM	CS	TOTAL
Araba	6	5	1	0	1	1	0	0	0	14
Bizkaia	17	12	1	1	11	1	3	7	0	53
Gipuzkoa	19	30	1	0	0	1	2	0	1	54
Nafarroa	47	7	0	0	0	1	0	0	1	56
TOTAL	89	54	3	1	12	4	5	7	2	**177**

EMPU: Escuela de Música Pública (municipales) / EMPR: Escuela de Música Privada / CE: Conservatorio Elemental (de los Gobiernos) / CEM: Conservatorio Elemental Municipal / CAEM: Centro Autorizado Elemental de Música (privado) / CM: Conservatorio de Grado Medio (de los Gobiernos) / CEM: Conservatorio Municipal de Grado Medio / CAMM: Centro Autorizado de Grado Medio de Música (privado) / CS: Conservatario Superior (de los Gobiernos)

No nos puede extrañar, por tanto, que también la de Hernani optara por convertirse en escuela de música. Claro está, esto supuso un proceso de adaptación bastante largo. Por un lado, había que dar la oportunidad de que concluyeran sus estudios los alumnos del plan del 66, hasta que éste se extinguió en 1995, y por otro, había que elaborar un nuevo plan pedagógico. Todo ello no se iba a realizar plenamente hasta 1997 (y no llegaron los permisos definitivos hasta 2002-2003). Comenzó, nuevamente, un proceso de reestructuración que ha llegado casi hasta nuestros días, sin alterar por ello el día a día de la escuela.

Para empezar, la nueva ley establecía en cuatro niveles la oferta pedagógica de las escuelas de música: el primer nivel, de contacto, se presentaba como un taller de música para niños y niñas de hasta 7 años de edad; el segundo, el de iniciación, establecía una competencia a conseguir por el alumnado pareja a la del nuevo grado elemental; el tercero, de afianzamiento, llegaría como mucho al nivel del segundo ciclo del nuevo grado medio; el cuarto, de actividad preferente, conformaría lo que se ha solido llamar el "techo" de las escuelas de música, que se desarrollaría en los conjuntos musicales de las escuelas, sin establecer límites. Para impartir clases en cada uno de esos niveles, las diferentes escuelas deberían cumplir una serie de condiciones. Por otra parte, la base de todo este sistema educativo se sustentaba, más que nada, en la enseñanza colectiva o grupal, y los aspectos teóricos (solfeos y demás) se preveían como simples instrumentos complementarios. Sólo estos dos ejes, venían a invertir, prácticamente, los planteamientos que hasta entonces habían estado vigentes en educación musical. Y además, no se puede olvidar que el principal objetivo de las escuelas de música consistía en *"ofrecer una formación práctica en música y danza de raíz tradicional dirigida a aficionados de cualquier edad"*[8], es decir, estaba dirigida sobre todo a aficionados, y por lo tanto, quienes quisieran realizar estudios profesionales, aunque se tenía en cuenta que la formación en escuelas de música debía ser *"sin perjuicio de su función de orientación y preparación para los estudios profesionales de quienes demuestren una especial vocación y aptitud"*, debían dirigirse, tarde o temprano, al sistema de educación reglada. En el siguiente cuadro se resume la elección curricular que se planteaba a los alumnos que acudían al nuevo plan de estudios:

1992-93:

- Nueva profesora de trikitixa: Lurdes Alkorta.
- Se amplía la oferta de enseñanza instrumental: viola.
- Entra en vigor el decreto que regula las escuelas de música y, por tanto, se dan varios cambios en la oferta educativa: desaparecen los cursos de iniciación ("preparatorio") de solfeo e instrumentos y se crean nuevas materias: Lenguaje Musical y Coro. La enseñanza grupal se asienta plenamente en la oferta de la escuela.
- Juan Mari Beltran y Joxan Goikoetxea graban el proyecto "Egurraren orpotik dator..." en el que toman parte alumnos de txalaparta. Este proyecto pionero en la fusión y tratamiento de elementos de la música popular con las nuevas tecnologías tendrá una importante repercusión mediática. Se estrena en el Festival Internacional de Nuevas Músicas de Donostia celebrado en el Museo San Telmo.

1993-94:

- Nuevo profesorado: Aitor Larrañaga (trompeta), Josune Aierbe (clarinete) y Miriam Fernandez Atxaerandio (violín).
- Se extingue el nombramiento de Conservatorio de Grado Elemental y se recibe el de Escuela de Música.
- Recibido el permiso provisional para impartir el 1er nivel, se establece la materia llamada "musikaren hastapena" (iniciación a la música) para niñas y niños de 4, 5 y 7 años. Ana Martínez será la encargada principal de estos talleres durante muchos años.

151

152

153

154

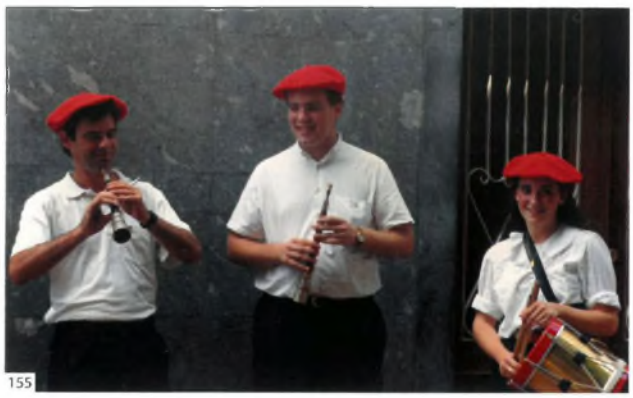
155

156

157

158

- Se desarrolla el primer plan pedagógico de la Escuela de Música. Se rebajan las horas lectivas de enseñanza principal a 30 minutos semanales por alumno y se establecen los de lenguaje musical en 90 minutos semanales por grupo. Al coro, durante los cursos en los que resultará obligatorio, se le adjudicarán 30 minutos semanales. También se dan las primeras clases de refuerzo[9] a algunos alumnos de acordeón, piano, saxo, trikitixa y txistu.
- Juan Mari Beltran y el grupo de alboka de la escuela organiza los primeros encuentros de albokaris (Hernaniko I. Albokari Topaketa), incluídos en el programa de las fiestas patronales de San Juan.

1994-95:

- Nueva oferta pedagógica: iniciación para niños y niñas de 6 años.
- Se organiza por primera vez un cursillo de tambor para dulzaina, fuera del plan educativo escolar, que impartiera el tolosarra Asier González.
- Éste será el último curso en que persisten asignaturas del plan de 1966.
- Se afianzan las audiciones de piano de mayo. Más adelante llegarán las de los alumnos de iniciación, las de acordeón y las que se irán estableciendo en otras fechas del calendario anual, como, por ejemplo, las audiciones navideñas de piano y violín.

1995-96:

- Extinguido el plan de 1966, desaparecen las asignaturas de Solfeo y Coral. Se establece, en cambio, la de Educación Musical como asignatura opcional para aquellos alumnos que desean profundizar en los estudios de lenguaje musical.
- El coro participa, por primera vez, en el festival de villancicos que organiza Kantuz en la parroquia.
- Txistularis y trikitilaris participan en la primera Dantzari Festa, como harán todos los años venideros.

1996-97:

- Desaparece la viola de la oferta pedagógica.
- Se crea un grupo de solfeo para adultos, con Miriam F. Atxaerandio por profesora.
- A partir de mediados de curso se empieza a utilizar el renovado edificio de **Atzieta 4**, que a partir del curso siguiente será nueva sede de la escuela.

1997-98:

- Se instaura la primera junta directiva: directora, Ana Martínez; secretaria, Maribel Insausti.
- Inauguración del nuevo edificio el 26 de noviembre de 1997. Por fin la escuela tiene una sede. No tardará, sin embargo, en quedarse pequeña.
- Se recibe el permiso provisional para impartir clases de

159

160

161

162

la rama llamada "Tendencias Diversas" y se producen las primeras matriculaciones en dicha asignatura. Joxan Goikoetxea se encarga de esta asignatura.

- El 14 de abril, el coro participa en el macro-concierto "Kantata 98" que, bajo la dirección de Juan José Ocón, ofrecen la Orquesta Sinfónica de Euskadi y otras 39 agrupaciones corales infantiles en el velódromo de Donostia.
- Juan Mari Beltran y Joxan Goikoetxea graban su segundo disco conjunto, "Beti ttun-ttun", con la participación de varios alumnos de la escuela. Vendrá acompañado de más actuaciones y participaciones en importantes eventos.

1998-99:

- Se conforma el plan pedagógico.
- Nuevo profesorado: Roberto Pacheco (saxofón) e Iñaki Eguren (dulzaina y txistu).
- Roberto crea la banda de alumnos, que ofrece su primera actuación en el concierto de alumnos del 17 de julio.
- La escuela organiza, junto con las escuelas de música Kantuz y Doinuzale, el primer Preludio Txiki, concierto que agrupa a niños de todos los centros educativos del pueblo.
- El coro participa en la grabación del disco "Hou pitxu, hou!" de Amaia Zubiria.
- Se graba también el disco "Hernanin entzuna" que recopila las músicas populares asociadas a Hernani. Este importante proyecto dirigido y producido por Joxan Goikoetxea aglutinará a todas las agrupaciones musicales de Hernani, incluyendo a txistularis y coro de la escuela.
- El grupo Ekhin, formado por alumnos de tendencias diversas, graba su primera maqueta y realiza varias actuaciones en directo.
- El grupo "La sombra del sol", formado igualmente por alumnos de tendencias diversas, gana el primer premio en el XXVI. On Bosco – Adarra txapelketa celebrado en los salesianos de Urnieta. Posteriormente grabará un CD con 6 temas.
- La alumna Eli Goikoetxea acaba sus estudios superiores de acordeón titulándose por el Conservatorio Superior de Música de Donostia. Se trata de la primera alumna que consigue terminar dichos estudios por libre, cursándolos en nuestra escuela.
- Es el primer curso en el que consta que alumnos de piano se han presentado al concurso Ciudad de San Sebastián, que ha otorgado diversos premios a lo largo de los años.
- Trikitilaris de la escuela tocan en el mercado San Martin de Donostia, a petición de la asociación comercial Behemendi. Esta actividad continuará también durante muchos años.
- En octubre, txistularis, albokaris, dulzaineros, trikitilaris y txalapartaris de la escuela aparecen, por vez primera, en el Ardiki Eguna (día de los productos de oveja) en Zaldibia. No han vuelto a fallar.
- El grupo de dulzaina actúa, también por primera vez, en la salida del olentzero del Antiguo.

1999-00:

- Nuevo profesorado: Joxan Rodríguez comienza a impartir clases de piano en sustitución de Montserrat Auzmendi, y Jesus Mari Garmendia es sustituido por Javi Morcillo en la percusión. Aritz Lonbide se encargará de la trompeta.
- Se reorganiza el Consejo Escolar y, en esta ocasión, se consigue ponerlo en funcionamiento.
- Albokaris, dulzaineros y txistularis en Bayernsbrönn (selva negra alemana) con "segalaris" (cortadores de hierba) del Goierri.

163

164

166

165

167

- Un buen puñado de alumnos de acordeón y piano se presentan a los exámenes de la famosa escuela "Guildhall School of Music to London", de la que obtienen, por primera vez, sus consiguientes diplomas.
- El sexto encuentro de albokaris (Hernaniko VI. Albokari Topaketa) se traslada de junio a otoño.
- Trikitilaris de la escuela organizan, con Kriskitina dantza taldea, el primer campeonato de trikitixa de Hernani en noviembre.
- Sale por primera vez el "olentzero" de la escuela de música.
- El grupo Ekhin graba un CD con 8 temas.
- Homenaje a Nati Merino en su 70 cumpleaños, como reconocimiento por ser la alumna Mayor de la escuela (en edad y en perdurar en la misma). Diez años después, seguirá siéndolo.

2000-01:

- Desaparece el grupo de solfeo para adultos.
- Se recibe el permiso para impartir el 4º nivel.
- El coro ofrece diferentes conciertos en Alegia, Errenteria y Deba, junto con orquesta y coros de Errenteria Musikal, cantando la música de las películas "La misión" y "Sonrisas y lágrimas".
- El grupo de acordeón viaja a Ginebra (Suiza) y Torrelavega (Cantabria) para ofrecer sendos conciertos junto con la orquesta de acordeones Zero Sette de Lasarte.
- Primer intercambio entre el grupo de dulzaina y los dulzaineros de La Rioja.
- Se celebra la XVI y última edicion del festival "Hernanin Jazz" con participación de importantes figuras del jazz como Jorge Pardo o J.M. Ecay, y en cuya organización colabora activamente la escuela de música.

2001-02:

- Nueva dirección: directora, Arantza Alberdi; secretaria, Garbiñe Orbegozo. Durante los siguientes cuatro años la dirección será compartida, a pesar de que oficialmente Arantza figurará como directora, y los dos siguientes lo hará Garbiñe.
- Nuestra escuela de música se inscribe en la asociación de escuelas Euskal Herriko Musika Eskolen Elkartea.
- Nueva oferta pedagógica: guitarra (Susi Elosegi) y violonchelo (Irati Ortubia).
- Se obtienen los permisos definitivos para la mayoría de los niveles y ramas de la escuela. Faltan los de Trikitixa y Tendencias Diversas.
- Se comienza a utilizar la capilla de la Milagrosa para impartir clases de coro, ya que en la sede de Atzieta 4 ya no queda espacio.
- Del 23 al 25 de agosto, txistularis, dulzaineros y albokaris participan, con el grupo de baile Ereintza de Errenteria, en el festival "Uluslarasi Beykoz Kültür Festivali" en Estambul (Turquía).

168

169

170

171

172

2002-03:

- Se obtiene el permiso definitivo para impartir clases de trikitixa.
- Se diseña el logo de la escuela de música.
- Urko Arozena, profesor de percusión.
- Un grupo de alumnos de la escuela participa por primera vez en el II Concurso de Grupos Instrumentales Villa de Elgoibar, siendo premiado. Posteriormente, se participará en dicho concurso siempre que se organice, y deparará muchos premios y alegrías a nuestra escuela.
- Del 29 al 31 de agosto, albokaris, txistularis y dulzaineros participan en el VII Festival Folk Plasencia (Cáceres).
- Roberto Pacheco organiza el I Seminario de Saxofón de Jazz en la propia escuela.
- Joxan Goikoetxea asume por segundo año la dirección artística del popular Concierto de Preludio de San Juan, afianzando su estructura y organicación. Esta edición, con un especial esfuerzo de los participantes e importantes novedades y aportaciones en el repertorio, será retransmitida por ETB.

2003-04:

- Cambio en la directiva: directora, Garbiñe Orbegozo; secretaria, Arantza Alberdi. Continúa la dirección compartida.
- Se crean los grupos de teclado para dar respuesta a los problemas que tienen los alumnos de piano para realizar sus estudios de conjunto musical.
- Del 18 al 20 de julio, el grupo de txistularis participa en el "XXVI Festival Internacional de Música de Cantonigrós" (Barcelona) con el grupo de danza Ereintza, y obtienen el primer premio.

2004-05:

- Iñaki Alberro, profesor de violonchelo.
- I Festival de Txistularis de Hernani, en homenaje a Antonio Insausti "Txobito". El programa incluye, entre otros, el I Campeonato de Jóvenes Txistularis, que es, hoy por hoy, el único de este tipo que se celebra con continuidad en Euskal Herria.
- El 19 y el 20 de diciembre, el coro canta, junto con otras masas corales, en el VI Ciclo Gospel de Navidad que se celebra en el Kursaal donostiarra, bajo la dirección del Reverendo Jerry Smith.
- Dulzaineros y txistularis participan en el I Certamen de Música Tradicional de Villar del Río (Soria).
- La banda de alumnos y el coro graban una maqueta con la música de los caldereros, a petición de las ikastolas del pueblo.
- Se celebra el I Congreso Internacional de Acordeón en Zarautz de la mano de Hauspoz (Euskal Herriko Akordeoi Elkartea) y en cuya organización participan activamente profesores y alumnos de nuestra escuela.

2005-06:

- Nueva dirección: director, Roberto Pacheco; secretario, Iñaki Eguren.
- La asociación "Seiasle", que preside la profesora de nuestra escuela Arantza Alberdi, organiza en Bastero (Andoain) el primer festival de piano "Andoaingo I. Piano Jaialdia". Los pianistas de nuestra escuela no han faltado ha esta cita desde entonces.
- El grupo de dulzaineros participa por primera vez en "Erromeria Eguna" en Errenteria. Posteriormente acudirá allí casi todos los años.
- La alumna de acrodeón Idoia Laburu gana el Primer Premio en el "Primus Ikaalinen Accordion Competition" de Finlandia. Este importante premio es otorgado por Tarja Halonen, presidenta de Finlandia, y el evento es emitido por la cadena nacional finesa y retransmitido vía satelite en directo para todo el mundo. Posteriormente actuará en el Festival Internacional de Acordeón de Lasarte-Oria.

2006-07:

- Amaia Aldalur, profesora de iniciación. Ana Martínez imparte clases de piano desde el curso anterior.
- Los saxofonistas organizan los encuentros "Hernasax" Saxofoi Topaketak del 23 al 26 de noviembre.

173

174

175

176

177

- Alumnos de la escuela participan por primera vez en el Sagardo Eguna (día de la sidra) que se celebra en Chillida-Leku. En adelante acudirán todos los años.
- Alumnos de acordeón graban, con la orquesta de acordeones Lauhaizeta, un disco en noviembre.
- Dicho grupo de acordeonistas ofrece conciertos especiales en Burgos (28 de abril) y Madrid (29 de abril)

2007-08:

- Nueva dirección: directora, Maribel Insausti; secretario, otra vez, Iñaki Eguren.
- Se amplían las plazas de guitarra.
- Los alumnos de percusión ofrecen la primera batucada de sanjuanes, el día 25 de junio.
- Organizado por los txistularis de la escuela, Jagoba Astiazaran ofrece, el 6 de junio, un concierto especial que consiste en su proyecto de fin de estudios de grado superior.

2008-09:

- Del 17 al 20 de noviembre, el grupo de acordeón participa en el festival "Concorso Internazionale per Orchestre di Fisarmoniche" en Castelfidardo (Italia).
- El grupo de saxofonistas "Hernasax" ofrece un concierto especial el 9 de mayo, acompañando a Javier Girotto, profesor de saxofón del conservatorio de Roma.
- A comienzos de mayo, por primera vez, dulzaineros y txistularis de la escuela acuden al "Erromeria Eguna" de Itziar.
- El 24 de mayo, y por primera vez, alumnos de txistu realizan una diana y un concierto de prácticas con la Banda Municipal de Txistu de San Sebastián, de la mano de Jose Ignacio Ansorena.
- Del 29 al 31 de mayo, alumnos de la escuela participan en el musical "Mariren Labirintoa" que organizan conjuntamente las escuelas de música de la comarca (Donostialdea). También lo hacen en la "movilización de la creatividad" que se organiza en torno a dicho acto, que consiste en una serie de conciertos en el Teatro Victoria Eugenia y la plaza Oquendo de Donostia.
- Jóvenes alumnos de alboka y txalaparta participan el 21 de junio en el festival "The Chavales" que, con motivo del día europeo de la música, se organiza en Madrid, con notable éxito.

2009-10:

- Sexto equipo directivo: director, Joxan Goikoetxea; secretaria, Amaia Aldalur.
- Se amplían las plazas de alboka, dulzaina y txalaparta. Haritz Ezeiza se hace cargo de todas las de alboka y la mitad de las de dulzaina.
- Las clases de trompeta se trasladan a la ikastola Elizatxo por falta de espacio.
- Alumnas de acordeón participan en la grabación del disco "For Children" editado por UNAC, nueva asociación para el desarrollo del acordeón que organiza el novedoso Festival Internacional de Andoain en el que alumnos y profesores toman parte activa junto a acordeonistas internacionales invitados como Richard Galliano o Frank Marocco.
- El 20 de febrero, y con motivo del 25 aniversario de la escuela, la banda de alumnos participa como invitado especial en el concierto que ofrece la Banda Municipal de Música de Hernani.
- El ciclo mensual de conciertos se sustituye por un ciclo especial de conciertos de ex-alumnos, que se organiza los días 27 y 28 de marzo y 16 de abril.
- La Comisión de Fiestas de San Juan y el Ayuntamiento de Hernani ofrecen un homenaje a la escuela de música en su 25 aniversario, concediéndole el honor de izar y arriar las banderas de la casa consistorial en el inicio y fin de fiestas (23 y 27 de junio).

178

25 años más tarde...

La escuela de música "Hernani" Musika Eskola Publikoa ha cerrado su vigesimo quinto curso con 467 alumos matriculados y 19 profesores, en la calle Atzieta número 4, mientras el Ayuntamiento ha puesto en marcha un proyecto para construir un nuevo centro cultural que debería albergar la nueva sede de la escuela. Además de utilizar el edificio de la calle Atzieta, la capilla de la Milagrosa y algún aula de la ikastola Elizatxo, durante todos estos años también han sido necesarias para el funcionamiento de la escuela las escasas salas de concierto con las que cuenta el municipio: Sandiusterri y la sala principal de la casa de cultura Biteri. En las mismas y, por supuesto, en el paseo de los Tilos, la Plaza de los Gudaris (los soportales del ayuntamiento son, probablemente, el testigo preeminente de la actividad musical de la villa) y Plaza Berri, así como en la gran mayoría de calles y barrios del pueblo, se han escuchado, y se seguirán escuchando, las piezas y melodías de nuestros alumnos y profesores, así como las de muchos otros músicos y artistas foráneos.

Hoy por hoy, se ofrecen en la escuela talleres de iniciación a la música para niñas y niños de entre 4 y 7 años, y los niveles 2º, 3º y 4º del plan de escuelas de música para alumnos de entre 8 y 100. En el segundo nivel se imparte lenguaje musical durante 4 cursos, enseñanza grupal (conjunto instrumental o coro) y enseñanza principal (instrumento), y se puede profundizar durante dos cursos más en los estudios de Educación Musical. En el tercer nivel, la enseñanza grupal se convierte en enseñanza principal, pero persiste la oportunidad de continuar estudios de instrumento. Y finalmente, en el cuarto nivel, se imparte exclusivamente la enseñanza grupal. Se prevé que los niveles segundo y tercero duren aproximadamente seis cursos cada uno, pero esta duración se acorta o acrecienta en relación a las necesidades de cada alumno.

En enseñanza principal, son 16 las especialidades que ofrece la escuela de música de Hernani:

Alboka
Acordeón
Clarinete
Dulzaina
Guitarra
Percusión
Piano
Saxofón
Trikitixa
Trompeta
Txistu
Txalaparta (enseñanza colectiva)
Violín
Violonchelo
Coro (enseñanza grupal)
Tendencias Diversas (generalmente, enseñanza colectiva).

Y los principales protagonistas de toda esta historia han sido, por supuesto, los alumnos y profesores de la escuela, junto con madres y padres (y abuelos y abuelas), trabajadores no docentes de la misma, y todos los vecinos del pueblo. Por ello, debemos dedicarles a ellos los siguientes apartados.

179

180

181

PROFESORADO Y OTROS

Los profesores con contrato fijo que han trabajado a jornada completa en la escuela de música de Hernani durante estos 25 años han sido, en total, 11: Arantza Alberdi, Lurdes Alkorta, Montserrat Auzmendi, Juan Mari Beltran, Joxan Goikoetxea, Maribel Insausti, Ana Martínez, Garbiñe Orbegozo, Roberto Pacheco, Erramun Oiartzabal y Joseba Tapia. Y Arantza Alberdi es, de entre todos, quien ha cumplido los 25 años.

No obstante, y si no se me olvida alguno, por esta escuela han pasado, en realidad, 95 profesores. Algunos de ellos han cubierto bajas y realizado sustituciones de un par de días o de uno solo, pero otros han trabajado aqui durante diez, quince o hasta dieciocho años consecutivos.

Debo confesar, antes que nada, que quienes hemos sido profesores en la escuela de Hernani no hemos sufrido, ni mucho menos, las peores condiciones laborales. Pero los puestos de trabajo del profesorado de música a menudo suelen vivir situaciones muy extrañas, y eso se ha reflejado también en nuestro centro. Lo más probable es que el problema sea estructural, debido a que este oficio requiere un grado de especialización muy alto, aunque me parece a mí que, en ocasiones, somos los propios profesionales de la música quienes subimos aún más ese listón. Me explico: Para poder impartir clases de un instrumento concreto, por ejemplo, se exige la titulación respectiva a dicho instrumento, y así resulta muy complejo que un único profesor demuestre, al menos legalmente, la capacidad para impartir diferentes materias. Los pianistas constituyen la excepción más notable, ya que la enseñanza del solfeo también suele depender, normalmente, de ellos. Esta situación provoca que, a aquel profesor de un instrumento que atrae pocos alumnos, le resulte muy difícil completar una jornada laboral entera en un único centro docente. Y así surgen esas curiosas "gents de voyage" que migran de un pueblo a otro, de una escuela a otra, y de un tipo de contrato a otro, durante los diferentes días de la semana: los profesores de música.

Esta gran dificultad para crear puestos de trabajo dignos de una jornada laboral completa ha provocado, provoca, y sin duda seguirá provocando, una rotación de empleados aún mayor. Y no sólo eso: si atendemos a la contratación, observaremos que, en un mismo puesto de trabajo, se pueden encontrar cuatro, cinco y hasta seis perfiles diferentes. De todas maneras, como he dicho, la escuela de Hernani, sin ser una excepción, no presenta la peor situación al respecto. Y teniendo esto en cuenta, debo ofrecer un dato que, por sí mismo, demuestra cuán enrevesada es la situación: el 44% de las plazas de profesor de la escuela de Hernani no existe oficialmente, aunque alguna de ellas lo haya hecho, de facto, durante todos estos 25 años.

De los 95 profesores que han pasado por nuestra escuela, 40 lo han hecho en sustituciones breves, y otros 7 en periodos más amplios. Otros 21 profesores han trabajado en la escuela durante un periodo de entre uno y tres cursos. Los 12 que han permanecido entre cuatro y diez cursos han sido Iñaki Alberro, Amaia Aldalur, Urko Arozena, Susana Elosegi, Joseba Garmendia, Aitor Larrañaga, Eduardo Lassalette, Xabier Loitegi, Mikel Mate, Erramun Oiartzabal, Zipri Otxandorena y Joseba Tapia. Y los 15 que lo han hecho durante más de diez años han sido Josune Aierbe, Arantza Alberdi, Lurdes Alkorta, Montserrat Auzmendi, Juan Mari Beltran, Iñaki Eguren, Miriam Fernandez Atxaerandio, Jesus Mari Garmendia, Joxan Goikoetxea, Maribel Insausti, Eli Iragorri, Aritz Lonbide, Ana Martínez, Garbiñe Orbegozo y Roberto Pacheco. La lista completa de todos ellos se puede encontrar en el original de este mismo texto, en euskara.

182

183

184

Personal no docente de la escuela

El personal no docente de la escuela lo han conformado administrativos, bedeles y encargados de la limpieza. Hasta el año 1997 (año en que se adecuó el edificio de la calle Atzieta), los administrativos han sido Hiazinto Fernandorena y Mila Mujika, y continuó esta última, con alguna sustitución que tuvo que realizar Ana Larred de por medio, hasta que el año 2008 Josetxo Etxeberria se convirtió en bedel y administrativo. Hasta dicho año de 1997, los bedeles de la escuela eran, en realidad, los de la casa consistorial, ya que la escuela se situaba en el mismo edificio: Jose Luis Zumeta desempeñó esa labor, pero junto a él también estuvo el cuerpo de la Guardia Municipal, e incluso los trabajadores del registro municipal. Sin embargo, cuando la escuela se trasladó de edificio, hizo falta un bedel propio, y la primera en cumplir con esa labor, además de encargarse de la limpieza del edificio, fue Marisa Mecerreyes, a la que sustituyeron en varias ocasiones Axun Olaran, Arantza Oiarbide, Ixiar Iraola y Oihane Bakedano. El año 2003 Amaya Yarza fue nombrada bedel, y Alicia Aramburu se encarga de la limpieza desde entonces.

Órganos de gobierno

La titularidad de la escuela, siendo ésta municipal, corresponde al alcalde de Hernani, y por lo tanto han presidido el centro educativo aquellos que han sido primeros ediles durante estos 25 años, a saber: Don Ricardo Mendiola, Don Agustin Ezponda, Doña Mertxe Etxeberria, Don José Antonio Rekondo, y Doña Marian Beitialarrangoitia.

En cuanto al Consejo Escolar, ya se ha dicho que aunque en 1990 hubo un intento de crearlo, no pudo ser, debido (entre otras cuestiones) a que no se presentaron suficientes candidatos y a que el proceso de creación de la dirección del centro se estaba alargando mucho. Por tanto, dicho consejo no se constituyó realmente hasta el 26 de noviembre de 1999. Desde entonces, han formado parte de él los siguientes representantes:

Presidentes: los arriba mencionados alcaldes y alcaldesas.

Directores: Ana Martínez, Arantza Alberdi, Garbiñe Orbegozo, Roberto Pacheco, Maribel Insausti y Joxan Goikoetxea.

Secretarios: Maribel Insausti, Garbiñe Orbegozo, Arantza Alberdi, Iñaki Eguren y Amaia Aldalur.

Delegados municipales (concejales): Mila Apezetxea, Iñaki Arratibel, Txema Mercado, Natalia Ugalde, Usoa Barrutiabengoa e Idurre Lukas.

Delegados del profesorado: Montserrat Auzmendi, Garbiñe Orbegozo, Arantza Alberdi, Roberto Pacheco, Miriam Fernandez, Lurdes Alkorta, Elixabete Iragorri, Ana Martínez, Susana Elosegi, Juan Mari Beltran y Haritz Ezeiza.

Delegados del alumnado: Joseba Aldasoro, Miren Andone Marin, Oihana Goikoetxea, Itziar Etxeberria, Rafa Lizeaga, Añarbe Kalonje, Iker Apaolaza, Leire Goñi y Lurdes Mateo.

Delegados de padres y madres: Rafa Lizeaga, Xabier Odriozola, Mari Jose Mendiola y José Ángel Sota.

Además del Consejo Escolar, los órganos de gobierno los conforman el claustro de profesores y el equipo directivo, la Comisión Municipal de Educación y, sobre todos ellos, el Pleno Municipal. Todos ellos han formado nuestra comunidad escolar, si no fuera porque no hemos citado todavía al colectivo más importante de todos: el de los alumnos.

185

ALUMNADO

Si las cuentas no fallan, por la escuela de música de Hernani han debido de pasar 1883 alumnos durante los últimos 25 años. Los nombres de todos ellos se incluyen en un anexo, al final de este libro. Lo que vamos a presentar aquí es un breve análisis estadístico del alumnado. Y para ello debemos hacer, en primer lugar, una clara diferenciación entre alumnos y matrículas. Ello se debe a que, habiendo conocido la escuela, por un lado, diferentes planes pedagógicos a lo largo del tiempo, y por otro, teniendo en cuenta que cada alumno vive unos intereses y unas circunstancias diferentes, los diversos itinerarios curriculares que cada uno de ellos ha realizado o realiza en estos momentos, muchas veces no tienen nada que ver entre sí. De forma que podemos encontrar, por ejemplo, alumnos que se han matriculado durante los primeros cursos sólo en solfeo, u otros que exclusivamente lo han hecho en enseñanza principal o instrumento (es el caso de muchos alumnos de txalaparta, alboka, dulzaina o trikitixa, puesto que en los primeros años de la escuela no se requerían conocimientos solfeísticos para su aprendizaje; o el de muchos otros pianistas, txistularis, acordeonistas, etc. que estudiaron el solfeo en otro centro o con anterioridad al instrumento), o podemos encontrar también el caso de alumnos matriculados en solfeo, instrumento y canto coral al mismo tiempo. Por lo tanto, en un curso concreto, un alumno ha podido realizar una sola matrícula, o tres, o cuatro (aunque no abundan, siempre han existido los alumnos matriculados en dos instrumentos al mismo tiempo). Además, esta flexibilidad en la matriculación aumentó al entrar en vigor el plan de 1992, a causa de la fuerza que han ido cobrando las enseñanzas grupales. Y tampoco conviene olvidar que el itinerario curricular de un alumno no termina en la escuela; muchas veces ni siquiera comienza en ella. Así pues, si queremos conocer la evolución que ha sufrido el alumnado de un instrumento concreto, más que el número de alumnos deberemos observar la evolución del número de matrículas.

Si la escuela de música de Hernani ha contado con 1883 alumnos, éstos han formalizado 18.494 matrículas a lo largo del cuarto de siglo. Esto es, cada alumno habría permanecido en la escuela durante 5,16 cursos como promedio, y en cada uno de esos cursos habría formalizado 1,69 matrículas. Sin embargo, estos datos resultan algo fríos en comparación, por ejemplo, con lo que ha sucedido en realidad con la permanencia del alumnado en el centro. Esa realidad pone de relieve inmediatamente la diversidad curricular de los itinerarios de la que venimos hablando, pues es una realidad muy lejana a ese promedio de 5,16 cursos de permanencia. Aunque no sean muchos (tampoco podía haber sido de otra manera), 14 alumnos han continuado matriculándose en la escuela durante 20 años o más, y algunos de ellos aún continúan entre nosotros. Sea porque han aprendido a tocar más de un instrumento, sea porque siguen trabajando en algún conjunto instrumental o coral, merece la pena recordar aquí los nombres de quienes están en ese extremo de la permanencia. Ellos son: Natividad Merino (piano y acordeón), Xabier Iriarte (dulzaina), Garbiñe Egilegor (acordeón), Oskar Angulo (alboka), Ramon Etxeberria (dulzaina y txalaparta), Iker Apaolaza (txistu y dulzaina), Juan Bautista Cuenca (saxofón), Oihana Ezeiza (acordeón), Joseba Aldasoro (acordeón, percusión y tendencias diversas), Juan Francisco Álvarez (dulzaina y clarinete), Edgar Carbajo (saxofón), Rosa Ormaetxea (piano), Maddi Lizarraga (acordeón) y Maialen Zazpe (acordeón y piano).

Dejando a un lado las materias relacionadas con el solfeo o el lenguaje musical, así como las corales, son el piano y el acordeón los instrumentos que más alumnos han reunido, con 362 y 317 respectivamente. Ello se debe a diferentes razones: más que nada a la oferta de la escuela, pues no cabe olvidar que ambos instrumentos han contado con dos profesores cada uno, prácticamente en jornada completa, desde el cuarto curso de la escuela de música; y también la demanda tiene que ver con este hecho, sobre todo la de los primeros años, puesto que si no hubiera habido alumnos, difícilmente

se hubiera estructurado la escuela tal y como lo hizo. Si analizamos el número de matriculaciones en lugar del de alumnos, o mejor, si relacionamos ambos, veremos, en cambio, que la permanencia media de éstos últimos en cada instrumento varía ostensiblemente, y esto también ha debido de influir en la admisión de mayor o menor número de alumnos en tal o cual especialidad. Y es que, aunque el número de plazas haya ido aumentando con el paso de los años, la escuela casi siempre ha contado con un número de plazas limitado a razón del tiempo lectivo que ha correspondido al total del profesorado contratado. Así pues, y remarcando que hablamos de promedios, los alumnos de mayor permanencia en el centro han sido los de clarinete (5,54 matrículas por alumno) y los de trikitixa (4,82). Si la media de permanencia en instrumentos es de 3,90 matrículas, los que menor desviación presentan de ésta son el piano (4,09), el violín (4,10) y el txistu (3,76), y los de menor permanencia serían la txalaparta (2,37) y la alboka (2,24). Tampoco resulta complicado entender el porqué de la baja permanencia del alumnado en éstos últimos: al principio no existía ningún plan de estudios para estos instrumentos (obsérvese que sucedía lo mismo con la trikitixa, en el otro extremo de la permanencia media), y el profesor Juan Mari Beltran tuvo que crearlos en la misma escuela. Estableció ese plan en una duración de dos cursos, aunque con el plan de 1992 y al haber avanzado mucho en la metodología correspondiente a dichos instrumentos, poco a poco el plan de estudios fue ampliándose, hasta equipararse al de los demás instrumentos; pero esto no deja de ser, relativamente, una novedad, ya que acaece en los últimos seis u ocho cursos.

Echemos ahora un vistazo a la evolución general del alumnado en la escuela, antes de analizar lo ocurrido en cada materia. Habiendo comenzado el curso 1985-1986 con 212 alumnos, a los 25 años se han matriculado 467, es decir, ha crecido más del doble. Pero dicho crecimiento ha sufrido diferentes altibajos, tal y como se puede ver en el gráfico [ver gráfico], aunque la tendencia general haya sido ascendente. Los mayores índices de crecimiento corresponden a los primeros cuatro cursos, precisamente a aquellos en los que la escuela se estaba estructurando: a medida que aumentaba el profesorado, crecía el número de plazas, y viceversa, según crecía la demanda, se contrataban nuevos profesores. Entre 1988 y 1991 la situación se estabilizó de alguna manera, con una pequeña tendencia a la baja, aunque poco significativa. La mayor caída llegó en el curso 1992-1993, en el que la escuela perdió 62 alumnos, o sea, casi una quinta parte del alumnado con el que contaba el curso anterior (17,22%).

La mayor crisis que ha vivido la escuela en cuanto a matriculación se dio, por lo tanto, cuando se instauró la ley de las escuelas de música. No es casual. En los siguientes tres cursos la escuela se sumergió en un rápido y profundo proceso de adaptación para pasar de un plan pedagógico a otro, y eso es lo que muestra el gráfico de crecimiento. Aquel curso de 1992-1993 desaparacieron de golpe tres cursos de solfeo (el de preparatorio y los dos primeros), pero todavía no se implantó el taller de niños de 4 a 7 años, lo que produjo que el número de matrículas en materias solfeísticas bajara de 250 matrículas del curso anterior a 202 el corriente. No obstante, la matriculación en especialidades instrumentales aguantó

Número de alumnos y matrículas 1985-2010

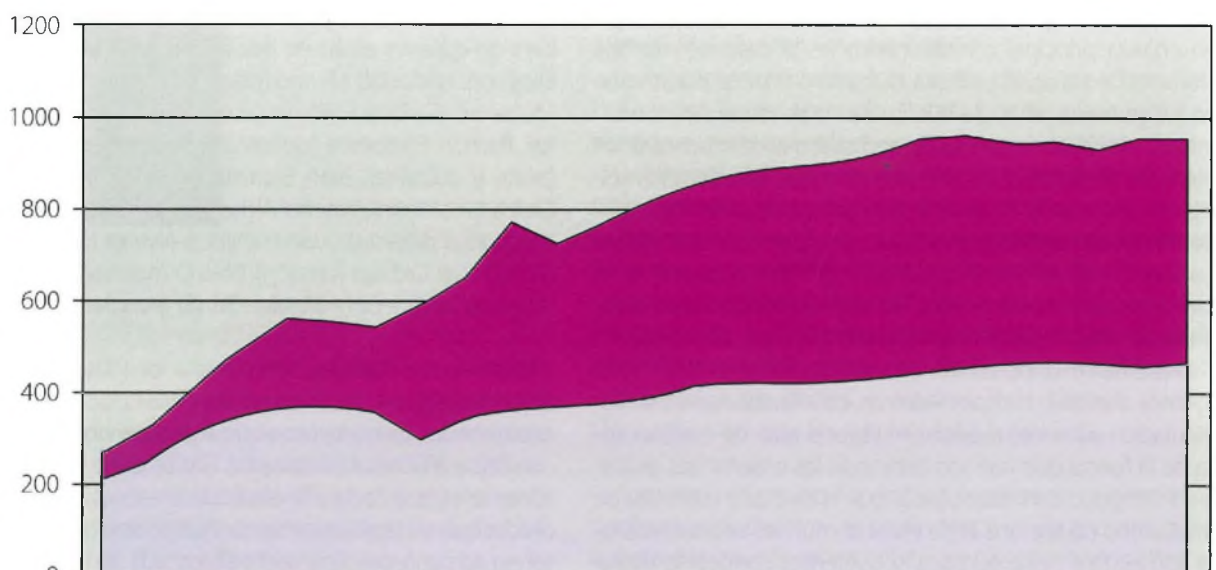

	1985-1986	1986-1987	1987-1988	1988-1989	1989-1990	1990-1991	1991-1992	1992-1993	1993-1994	1994-1995	1995-1996	1996-1997	1997-1998	1998-1999	1999-2000	2000-2001	2001-2002	2002-2003	2003-2004	2004-2005	2005-2006	2006-2007	2007-2008	2008-2009	2009-2010
Nº de matrículas	269	324	406	489	560	557	541	589	650	770	724	765	795	854	876	888	904	911	952	960	939	944	928	949	950
Nº de alumnos	212	249	311	349	368	369	360	298	343	377	356	384	389	415	425	424	428	428	448	459	465	463	465	459	467

bien el tirón de aquel primer año de transición (una anecdótica subida de 240 matrículas a 243 supone más mantenerse que crecer), y el hecho de que todos los alumnos de lenguaje musical tuvieran que matricularse también en coro, además de dar una base sólida a esta nueva agrupación, supuso que lo que en número de alumnos era una fuerte bajada, en número de matrículas se tradujera en un incremento considerable: de 48 matriculaciones en coral del curso anterior, se ascendió a 141 en coral y coro.

En el curso 1993-1994 se crearon los talleres de iniciación, y este hecho frenó considerablemente la caída producida por la desaparición paulatina de niveles y matriculación en solfeo: en materias solfeísticas se bajó de 202 matrículas a 181, una caída del 10,4%, respecto a la del 19,2% del curso anterior. Pero, además, los grupos instrumentales se iban afianzando, pasando de 3 matrículas a 40 (y el curso siguiente ascenderían a 147).

Todo este proceso tuvo, por lo menos, dos consecuencias que se pueden observar en el gráfico: por un lado, se restableció la tendencia al alza en el número de alumnos, y por otro creció el número de matrículas por alumno. Aclaremos este último punto: durante los siete cursos que abarcan de 1985 a 1992, cada alumno habría realizado una matriculación media de 1,40 asignaturas o materias. En cambio, en los tres años de transición (1992-1995), la media habría sido de 1,97 matrículas por alumno, eso sí, con importantes variaciones: primero esa tasa se disparó, de 1,50 a 1,98 en un solo curso; a continuación también comenzó a crecer el número de alumnos y, manteniendo la tasa de matrículas por alumno, se llegó a valores máximos en el curso 1994-1995, con 377 alumnos y una tasa de 2,04 matrículas por alumno. El curso siguiente volverían a bajar ambos índices, pero esa bajada no supondría más que una vuelta a la normalidad, para que posteriormente continuara un crecimiento más lento y equilibrado.

Los siguientes quince cursos, la citada tasa subió levemente a 2,06 matrículas[10]. Esto significa que los alumnos de lo que hoy es escuela de música se matriculan en más asignaturas que los del anterior conservatorio (plan del 66), pero no quiere decir necesariamente que pasen más tiempo real en la escuela, ya que el tiempo lectivo correspondiente a materias solfeísticas y enseñanza principal (instrumento) es más reducido en el nuevo plan, aunque aumente el de conjuntos musicales. Esa ampliación del tiempo de estancia en el centro no viene dada tanto por el incremento de matrículas por alumno, como por el crecimiento de la permanencia en el centro. Sea como fuere, ese crecimiento está presente, y aunque no hemos podido cuantificarlo, sabemos que se debe, más que nada, a las enseñanzas colectivas o grupales.

Para terminar, cabe decir que, entre 1996 y 2010, se aprecian pequeñas incidencias dentro de dicho equilibrio en el crecimiento. Así como la tendencia al crecimiento se aprecia más en el curso 2003-2004, a partir de entonces andarán parejos tanto el número de alumnos como el de matrículas, con muy leves subidas y bajadas, en torno a los 465 de los primeros y 940 de los segundos. Cada uno de esos leves movimientos se puede explicar fácilmente si lo relacionamos con la oferta de plazas: sea porque se han ido creando algunas escasas plazas en instrumento (guitarra, violonchelo, alboka, txalaparta,...), sea porque el tiempo lectivo dedicado a clases de refuerzo han variado, o sea porque los conjuntos instrumentales se han estructurado de diferentes maneras según las necesidades, el número de plazas ofertadas en ese intervalo de cursos ha variado ligeramente. Pero la demanda siempre ha superado esa oferta. Por supuesto, para explicar esta evolución del alumnado, también se deberían tomar en consideración otras variables externas, y yo mismo daría por válida la hipótesis de que el trabajo realizado en el pueblo durante tantos años ha podido provocar algo parecido a "tendencias" o "costumbres culturales". Si no, ¿cómo explicar,

por ejemplo, que en Hernani tengamos jóvenes y niños que se acercan a la escuela de música a aprender txalaparta, cuando no se conoce otro centro en que esto suceda? No creo que esto se pueda explicar exclusivamente en relación a la oferta de la escuela, algo más debe de "sonar" en los oídos de los hernaniarras; pero sigue siendo muy difícil medir variables de este tipo. Como mucho podemos comparar el crecimiento de la escuela con el de la población del municipio.

La evolución de la población de Hernani[11] entre 1981 y 2006 es, sin embargo, casi exactamente la inversa de la que ha vivido el alumnado de la escuela de música. Llama la atención que, mientras la población del municipio descendía (entre 1981-1991 y 2001), la de la escuela de música crecía, y viceversa, cuando se reducía el número de alumnos, la población del pueblo crecía ligeramente (1996). Y esa relación inversa cambia sólo en el año 2006. No obstante, no me parece que pueda establecerse una relación directa entre ambas evoluciones, puesto que es muy probable que el crecimiento que ha vivido la escuela tenga más que ver con la producida en escuelas de música de toda Euskal Herria sur, es decir, que esté más relacionada con circunstancias socioeconómicas y políticas que con la pura evolución de la población. Y si atendemos a lo que sucede con la evolución por grupos de edad, las conclusiones que extraigamos serán parecidas, puesto que la mayoría de alumnos de la escuela se sitúa entre los 4 y los 19 años de edad, y es precisamente ese intervalo el que marca, en la evolución de la población, una parábola descendente, casi exactamente inversa a la del alumnado de la escuela.

Habitantes de Hernani

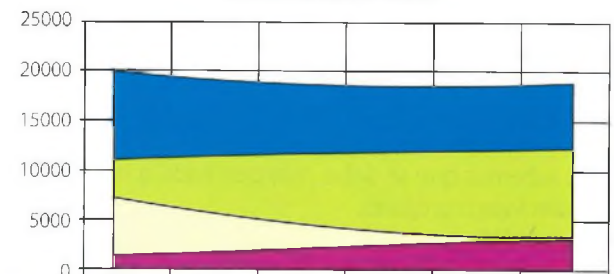

	1981	1986	1991	1996	2001	2006
Total	19823	19096	18489	18627	18287	18866
20-64	11128	11426	11581	12167	11979	12200
0-19	7247	5955	4801	3909	3506	3482
>=65	1448	1715	2107	2551	2802	3184

El alumnado, por sexos y edades

La creencia de que, en nuestro país, los estudios musicales están muy feminizados es muy extensa, y en lo que respecta al alumnado de la escuela de música de Hernani, en una primera mirada, parece que los datos confirman esa hipótesis, ya que el 55% de los alumnos que han pasado por ella son mujeres. Pero debemos relativizar este dato. En primer lugar, porque la diferencia entre ambos sexos o géneros no es tanta, al menos en números absolutos. Y en segundo lugar porque, si nos referimos a cómo ha evolucionado la distribución por sexos a lo largo de estos veinticinco años, siendo las diferencias mínimas, parece que existe una pequeña tendencia al incremento de la proporción de varones, al menos los últimos ocho cursos, puesto que hasta el curso 2003-2004 dicha proporción no superó la barrera del 45%, y desde entonces se sitúa en torno a este valor. Pero insisto en que las diferencias son mínimas, y resulta arriesgado hacer previsiones partiendo de esa levísima tendencia [ver gráfico].

La distribución por sexos arroja otra serie de datos más significativos. Por ejemplo, cuando se trate de abandonar la escuela para continuar los estudios en otros centros o dar el salto al mundo laboral o profesional, creo que esas diferencias se harán más acusadas, y no me parece que sea a favor de las mujeres. Pero la verdad es que no dispongo de esos datos. Donde veremos realmente la influencia de la variable género,

Distribución del alumnado, según sexo

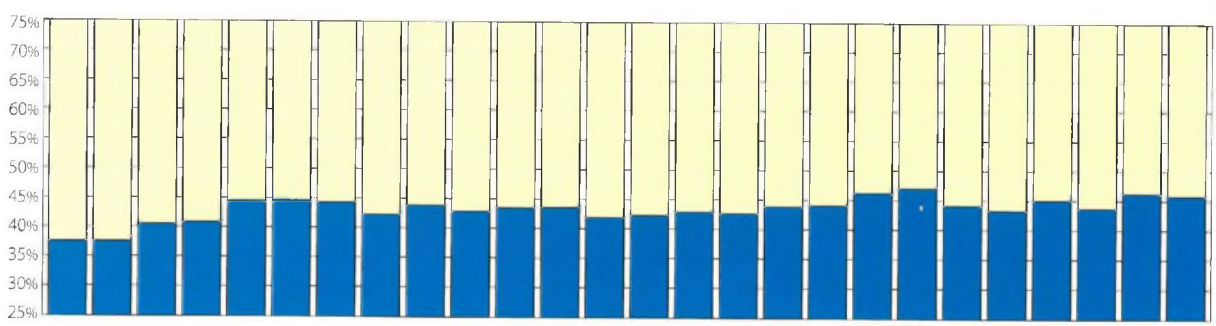

	1985-1986	1986-1987	1987-1988	1988-1989	1989-1990	1990-1991	1991-1992	1992-1993	1993-1994	1994-1995	1995-1996	1996-1997	1997-1998	1998-1999	1999-2000	2000-2001	2001-2002	2002-2003	2003-2004	2004-2005	2005-2006	2006-2007	2007-2008	2008-2009	2009-2010	TOTAL
Mujeres %	62,74	62,74	62,74	54,59 %	54,59 %	54,59 %	54,59 %	54,59 %	650	770	724	765	795	854	876	888	904	911	952	960	939	944	928	949	950	54,59 %
Varones %	37,26	37,26	37,26	45,41 %	45,41 %	45,41 %	45,41 %	45,41 %	343	377	356	384	389	415	425	424	428	428	448	459	465	463	465	459	467	45,41 %

es en la distribución que se da dentro de la escuela, sobre todo cuando la alumna o el alumno afronta el momento de elegir qué instrumento quiere aprender a tocar. Pero antes de analizar esto, veamos qué sucede con la distribución general por edades.

La mayoría del alumnado de la escuela de música (un 66,57% del total) se sitúa en la franja de edad que comprende de los 8 a los 14 años. Y no podía ser de otra forma, puesto que, además de que los diferentes reglamentos y normativas impelen a ello, también resulta ser la mejor edad para iniciarse en la técnica instrumental. Pero si observamos el gráfico, veremos también que el porcentaje que correspondía a dicha franja de edad era mayor entre 1985 y 1991 que a partir de 1993. Por un lado, estando vigente el plan del 66, los menores de 7 años no tenían acceso a los estudios de música, y eso explica que la franja de 4 a 7 años resultara mucho más reducida: de una media de 20,6 alumnos de esa edad por curso hasta 1991, a 115,8 alumnos desde que se implantaron los talleres para niños de 4 a 7 años a partir de 1996. Por otra parte, al cambiar el plan pedagógico, también se alargaron los planes de estudio, y ello provocó que, tomando los mismos periodos (1985-1992 y 1996-2010), creciera igualmente el número de alumnos mayores de 14 años, sobre todo los de las franjas comprendidas entre 15 y 18 y entre 19 y 30 años de edad: en la primera franja se pasó de 38 alumnos por año de media, a 97,3, y en la segunda franja de 28 a 62. También se incrementó el número de adultos en la segunda época de la escuela, pasando de una media de 12,7 a una de 47,4, pero, la verdad sea dicha, la presencia de mayores de 30 años sigue siendo muy escasa en proporción a los demás, y sobre todo la de mayores de 65, que no deja de ser anecdótica. Los estudios elementales de música siguen siendo para los jóvenes y, sobre todo, para los niños; así está establecido, y aunque en su día se abrió una puerta para que entraran los mayores, todavía sigue entornada [ver gráfico].

De todas maneras, los incrementos expuestos se explican en función de la tendencia general al crecimiento que muestra la escuela, y volviendo a la distribución por edades, se observa que, después de la estructuración de la escuela en 1992 trastocara toda esa distribución, sin perjuicio del alumnado de entre 8 y 14 años (por no haberse matriculado menores de 7 años), a partir de 1993 los números cobran nueva forma y la escuela se abre más a convertirse en un servicio para todos los vecinos del puebo, ofreciendo, al menos, la posibilidad de ingreso a esos otros grupos de edad: la proporción de los que no se situaban entre los 8 y los 14 años, pasó de ser el 23,85% en la primera época, a ser el 36,26%, y de este último porcentaje, un tercio serían niños (12,51% del alumnado, de 4 a 7 años), otro tercio serían jóvenes (11,39%, de 15 a 18 años), y el tercero, adultos (12,35%, mayores de 19). Otra cosa es saber cómo se han distribuido esos grupos de edad según las especialidades, y debemos repetir que, como en el caso de la distribución por sexos, es precisamente ahí donde más se notan las diferencias.

Y, para finalizar con este apartado, repetiremos lo mismo sobre el origen del alumnado. No vamos a encontrar grandes sorpresas en lo que respecta a la distribución según esta última variable. El 87,25% de los alumnos que han pasado por la escuela son hernaniarras y, tratándose de una escuela municipal, así debía ser. Los empadronados en Hernani han tenido siempre preferencia y se les ha ofrecido más facilidades, incluso económicas, para entrar en la escuela. Los demás, los provinientes de otros municipios, los he clasificado en cinco grupos según el origen: En el primer entorno se engloban los procedentes de municipios guipuzcoanos limítrofes con Hernani, y son éstos precisamente los que mayores porcentajes de alumnado presentan, entre ellos y ante todos, los donostiarras (un total de 88 alumnos), seguidos por los de Urnieta (33) y los de Lasarte-Oria (23). En cuanto a éstos últimos, cabe recordar que la desanexión de Lasarte y creación de un nuevo municipio data de 1986, y hasta entonces un gran número de

Distribución del alumnado, según edad

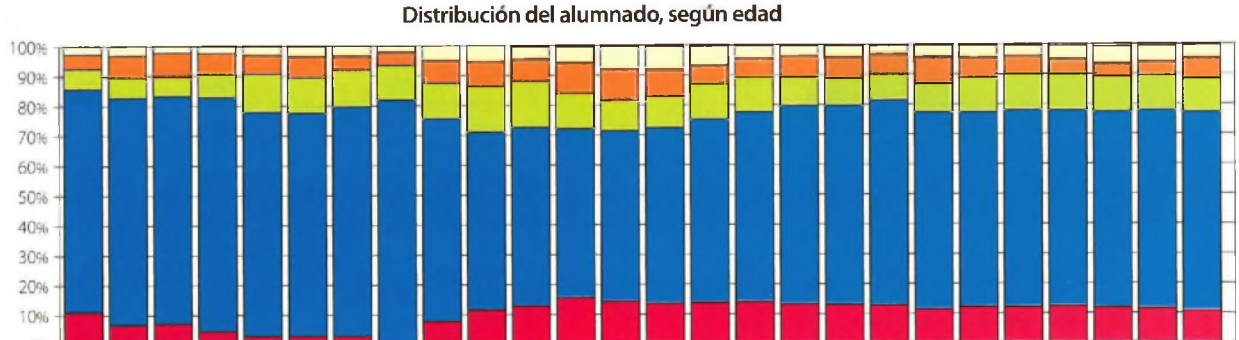

	1985-1986	1986-1987	1987-1988	1988-1989	1989-1990	1990-1991	1991-1992	1992-1993	1993-1994	1994-1995	1995-1996	1996-1997	1997-1998	1998-1999	1999-2000	2000-2001	2001-2002	2002-2003	2003-2004	2004-2005	2005-2006	2006-2007	2007-2008	2008-2009	2009-2010	TOTAL
65-100 %	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,14	0,26	0,25	0,23	0,23	0,23	0,22	0,22	0,21	0,21	0,21	0,21	0,43	0,63	0,42	0,20
31-65 %	2,60	3,29	2,10	2,29	2,86	3,60	3,15	2,21	4,92	5,32	4,28	5,36	7,55	7,73	6,51	4,28	3,54	3,95	3,05	4,17	4,37	3,81	4,74	5,81	5,61	4,53
19-30 %	4,83	6,91	7,61	6,88	6,44	6,85	4,81	4,07	7,38	8,31	7,60	10,20	10,57	8,90	6,16	6,31	7,08	7,14	6,72	8,44	6,50	5,93	4,96	4,33	4,34	6,81
15-18 %	6,69	6,91	6,82	7,92	12,52	11,71	12,59	11,71	12,00	15,06	15,19	12,03	10,31	10,66	11,76	11,49	9,07	9,00	8,82	9,79	11,40	11,97	11,75	11,73	11,66	11,08
8-14 %	74,72	76,32	76,38	78,33	75,31	75,14	76,85	82,00	68,15	59,87	59,94	56,73	57,23	59,13	61,76	63,96	66,70	66,74	68,59	66,04	65,39	65,89	65,73	65,54	66,21	66,57
4-7 %	11,15	6,58	7,09	4,58	2,86	2,70	2,59	0,00	7,54	11,43	12,85	15,42	14,09	13,35	13,58	13,74	13,38	12,95	12,61	11,35	12,14	12,18	12,39	11,96	11,76	10,83

lasartearras pertenecían al municipio de Hernani, por lo que se explica que, hasta la creación de la escuela de música de Lasarte-Oria, muchos de los vecinos de aquel pueblo siguieran acudiendo a Hernani; y la mayoría de los 23 lasartearras que ha pasado por nuestra escuela pertenecen a aquellos primeros años. De Astigarraga han venido 14 alumnos, y de Errenteria otros 8.

El segundo entorno corresponde a la Navarra cercana, puesto que Arano también limita con Hernani, y aunque Goizueta no lo haga, tampoco anda lejos. Además, los vecinos de ambos pueblos mantienen una relación muy intensa con Hernani. Ello no se refleja, sin embargo, en el número de aranoarras y goizuetarras de nuestra escuela (2 alumnos del primero y 4 del segundo); de hecho, muchos de ellos residen en Hernani, y por ello deben ser incluidos entre la mayoría hernaniarra, a pesar de que por nacimiento o sentimiento, se consideren goizuetarras (sobre todo los de Goizueta).

Los otros tres entornos los hemos organizado también en relación a la cercanía geográfica, y veremos que, según nos alejamos de Hernani, la proporción de alumnos va bajando. No hace falta explicar el porqué. De entre los pueblos de la Gipuzkoa cercana, han pasado por nuestra escuela 8 vecinos de Pasaia, 7 de Oiartzun, 5 de Andoain, 2 de Aduna y otros tantos de Usurbil, además de un alumno de Lezo y otro de Orio. De entre el resto de los guipuzcoanos, de Irun han llegado 5, de Tolosa 4, de Zarautz 3, de Hondarribia y Villabona a 2 por barba, y de Abaltzisketa, Altzaga, Arrasate, Hernialde y Ordizia, otro por cada uno. Y finalmente, del resto de territorios de Euskal Herria, hemos tenido a dos alaveses de Otazu, un navarro de Uharte Arakil y dos labortanos, uno de Donibane Lohizune y otro de Miarritze. No tengo noticia de bizkaitarras ni suletinos, a no ser que haya alguno entre los 23 (de 1883) cuya procedencia no se ha podido aclarar (y conviene aclarar que llamo "procedencia" u "origen" al lugar en que se encuentran empadronados cuando formalizan la primera matrícula en la escuela, no al lugar en el que residen ni del que son originarios) [ver gráfico].

El alumnado, según procedencia

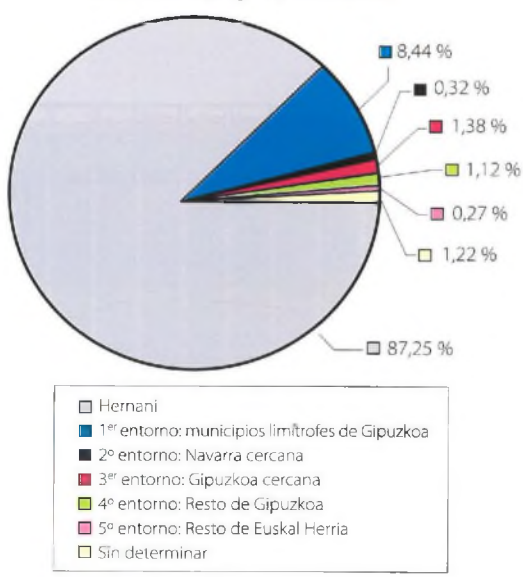

El alumnado, según instrumentos

En el cuadro adjunto aparecen los totales de alumnado y matriculación por asignaturas ofrecidas en la escuela de música de Hernani.

Para analizar la distribución del alumnado según especialidades y asignaturas, hay que tener en cuenta una serie de factores provocados por el desarrollo de la historia de la escuela. Primero, y en lo que a conjuntos instrumentales se

ASIGNATURA	NÚMERO DE ALUMNOS	NÚMERO DE MATRÍCULAS
Solfeo y lenguaje musical		
Solfeo	**574**	1802
Iniciación musical	**794**	1850
Lenguaje musical	**794**	2388
Teoría musical	**128**	197
Coro y coral		
Coral	**165**	299
Coro	**808**	2260
Instrumentos		
Piano	**362**	1479
Acordeón	**317**	1414
Trikitixa	**153**	737
Saxofón	**140**	627
Txalaparta	**119**	282
Violín	**98**	402
Txistu	**79**	297
Dulzaina	**56**	191
Alboka	**54**	121
Percusión	**52**	177
Trompeta	**34**	143
Clarinete	**28**	155
Guitarra	**11**	46
Violonchelo	**8**	36
Viola	**2**	6
Conjunto instrumental		
Piano / teclados	**173**	589
Acordeón	**167**	758
Saxofón	**94**	433
Trikitixa	**91**	455
Pandero	**50**	91
Violín	**49**	176
Dulzaina	**44**	224
Alboka	**41**	176
Txalaparta	**37**	132
Tendencias diversas	**35**	89
Txistu	**31**	150
Percusión	**30**	105
Trompeta	**19**	76
Clarinete	**18**	88
Biolonchelo	**6**	24
Guitarra	**5**	17
Viola	**1**	2
TOTAL	**1883**	**18494**

refiere, hay que recordar que, en general, el alumno que ha formado parte de un grupo con un instrumento concreto, ha sido a su vez el mismo alumno de enseñanza principal en ese mismo instrumento, pero, sobre todo desde que se establecen los grupos de tercer nivel de escuelas de música, aparecen también aquellos que, habiendo estudiado la técnica instrumental en otros centros, acuden al nuestro para integrar tal o cual conjunto instrumental. Por tanto, he incluído entre los alumnos de un instrumento concreto a todos los que lo han tocado, sea en enseñanza principal, sea en conjunto instrumental.

En segundo lugar, resulta muy complicado clasificar por instrumento al alumnado de la materia denominada "tendencias diversas", pues en ella se reúnen, junto con alumnos de la escuela que tocan instrumentos concretos, otros que, siendo también alumnos de la escuela, tocan algún otro instrumento no impartido en la escuela, o cantan, o simplemente se dedican a estudiar informática musical (como el mismo nombre indica, gente con tendencias diversas). Además, aunque esta materia se constituye como enseñanza principal, generalmente se trata de una enseñanza grupal. Por todo ello, he agrupado a todo el alumnado de Tendencias Diversas en uno, y los he situado entre las asignaturas de enseñanza principal, junto a las especialidades de instrumento.

En tercer lugar, nos encontramos con la gran transformación sufrida por las materias solfeísticas, relacionadas con el lenguaje y la teoría musical. A pesar de que en muchos aspectos (objetivos, metodología, secuenciación de contenidos, etc.) se trate de asignaturas marcadamente diferentes, creo que a efectos estadísticos es permisible aunar a los alumnos del antiguo "solfeo" con los de los actuales "lenguaje musical" y "educación musical". Resulta más enojoso hacer lo mismo con los alumnos del antiguo preparatorio de solfeo y los del actual taller de iniciación de los de 4 a 7 años. Por lo tanto, he reunido las tres primeras asignaturas en una, y a los de "hastapena" (iniciación), aun incluyéndolos en el mismo grupo, he intentado tratarlos separadamente.

En cuarto lugar, los alumnos de viola han tenido que ser incluídos entre los de violín, ya que, habiéndose impartido esta especialidad durante muy pocos cursos, resultó un caso algo experimental, y no hubo más de dos alumnos.

En quinto lugar, tenemos el caso de los alumnos de pandero. Este instrumento no se ha incluído en el plan pedagógico de la escuela, pero en más de una ocasión la profesora de trikitixa le ha solido dedicar algún curso a su enseñanza como materia grupal, y posteriormente esos panderistas han ido distribuyendose en otros conjuntos instrumentales (sobre todo en grupos de trikitixa, alboka o acordeón), y por ello los alumnos de pandero han conformado otro grupo especial con el paso del tiempo.

Y finalmente, está el caso del alumnado de canto coral. El plan del 66 recogía la asignatura denominada "coral", pero resultaba muy diferente del "coro" actual. Aquel Canto Coral consistía en una asignatura complementaria de dos cursos exactos, situada a caballo entre las enseñanzas de grado elemental y medio. En cambio, el actual Coro consiste en una enseñanza grupal que cursan, en primera instancia, todos los alumnos recién iniciados en algún instrumento (hasta que demuestran la capacidad mínima necesaria para hacerlo en algún conjunto instrumental), y a partir de ese momento, se les ofrece la oportunidad de continuar en el coro como práctica opcional de conjunto, y muchos alumnos optan por ello; incluso hay algunos que adoptan el canto coral como enseñanza principal. Eso no podía suceder con el plan pedagógico anterior. Por lo tanto, he considerado que Coral era una asignatura más cercana a las asignaturas solfeísticas, y por otro he cribado a los alumnos de Coro para crear un grupo con aquellos que tienen esta asignatura por enseñanza principal. El resultado no refleja, ni de lejos, la realidad que viven los conjuntos corales de la escuela, puesto que la mayoría de los coralistas más adultos comparten esta enseñanza con la de algún instrumento, y por tanto no aparecen reflejados en este grupo.

Distribución del alumnado, según instrumentos

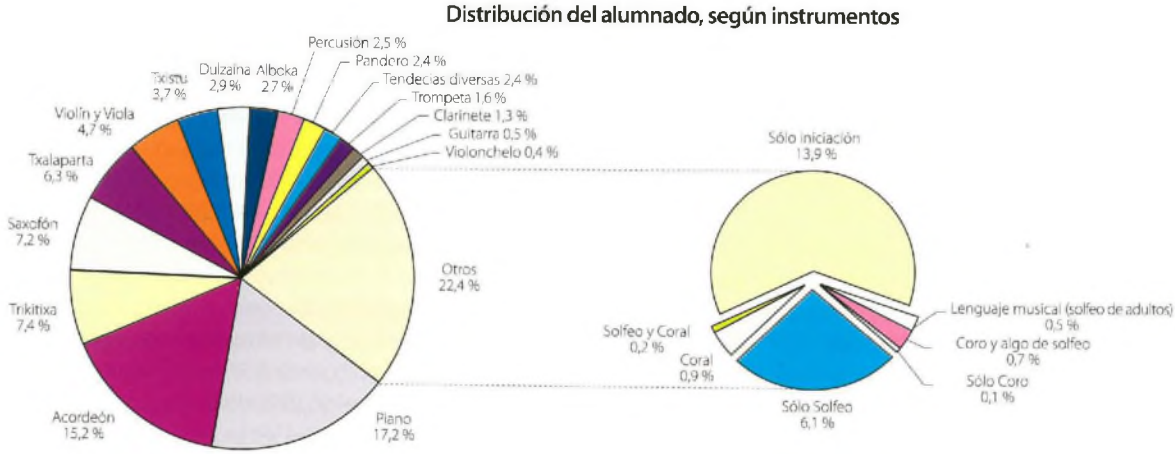

187

188

189

191

192

Tomando en cuenta todos esos factores, la distribución del alumnado según especialidades adquiere otra forma, tal y como se observa en el siguiente gráfico [ver gráfico]. En el mismo, se puede apreciar fácilmente en qué medida influye la oferta de la escuela en esa distribución, y cómo se estructura el alumnado en función de cómo lo ha hecho dicha oferta. Es así como se explica que las especialidades que han contado con dos jornadas lectivas completas acaparen las mayores proporciones de alumnado: me refiero al piano y al acordeón. Les siguen las otras dos especialidades que han tenido una jornada lectiva completa: trikitixa y saxofón. Y a continuación vienen los que se han distribuido por horas. Entre éstas es la txalaparta la que mayor proporción de alumnos reúne, pero ello se debe principalmente a que hacen falta dos personas para tocar la txalaparta, y por lo tanto la matriculación ha sido doble (una especie de materia grupal). Y la proporción menor coincide con aquellas especialidades que se han incluído más tarde en la oferta pedagógica: guitarra y violonchelo. Nada de otro mundo.

Entre los alumnos que no se han dedicado a las especialidades de instrumento, la mayor proporción está entre los menores, los de los talleres para niños de 4 a 7 años, pero eso tampoco nos debe extrañar: entre ese 13,9% del total de alumnos están incluídos tanto los que, habiendo cursado el primer nivel, no han continuado los estudios de segundo

190

nivel, como los que el año 2009 aún no han cumplido 8 años, por lo que todavía no han tenido tiempo de iniciarse en especialidades instrumentales. Tal vez resulte más llamativo desde una perspectiva actual, el hecho de que el alumnado que ha cursado exclusivamente la asignatura de solfeo siga constituyendo el 6,1% del total. Recuérdese que no se trata de todos los alumnos que han estudiado solfeo en el centro, sino de los que estudiaron sóla y exclusivamente solfeo, y recuérdese así mismo que dicha asignatura desapareció en 1995, por lo que nos podemos hacer una idea de cuánta gente podía acercarse a academias y conservatorios de música a estudiar sólo solfeo. Ese es, probablemente, el aspecto que más aleja la realidad actual de los estudios musicales de la de aquellos tiempos.

Piano y acordeón

Ya se ha dicho que piano y acordeón son las dos especialidades que más alumnos han reunido durante todos estos años, pues a estos dos instrumentos han correspondido, en nuestra escuela, otros tantos profesores, en el caso del piano, ambos a jornada completa, y en el del acordeón, uno con la completa y otro al 85% de jornada. Este hecho ya aclara que el piano sea el instrumento con mayor alumnado del centro. Pero tampoco hay que olvidar que la demanda para aprender a tocar el piano también ha sido, casi siempre, la principal (no basta con ofrecer plazas, también hay que ocuparlas). En cambio, el acordeón vivió unos momentos de demanda muy fuertes en los primeros cursos de la escuela, cuando ésta se estaba estructurando, pero ha tenido que sufrir varios vaivenes con el devenir de los años, y durante la década del 2000 hubo algún momento en el que alguna plaza suelta de acordeón llegó a quedar vacante. En total, han pasado por la escuela 362 alumnos de piano y 320 de acordeón.

En cuanto a la distribución de dichos alumnos, por sexos, el 65,19% de las pianistas y el 75% de las acordeonistas han sido mujeres. Teniendo en cuenta que, como media, al sexo femenino le corresponde el 56,27% de la matriculación total de la escuela, podría decirse que estamos ante dos instrumentos

193

194

195

196

197

"feminizados", sobre todo, y con diferencia, en el caso del acordeón. Pero resulta algo arriesgado hablar de feminización, puesto que, tal y como veremos al llegar a las conclusiones, ello no significa que las mujeres tengan más oportunidades que los hombres; simplemente indica que en estos instrumentos se han reunido más de las primeras que de éstos últimos.

Por edades, ambos instrumentos presentan tasas similares. En general, rondan las tendencias medias de la escuela, es decir, presentan un alumnado joven. Tal vez sea, incluso, algo más joven en el caso de estos instrumentos que en el de la media de la escuela, pues, en el caso del piano, el grupo de edad comprendido entre los 8 y los 14 años llega a ser el 75% del alumnado, y en el del acordeón el 71%, frente al 64% del total. Por otra parte, resulta llamativo el caso de los mayores, al menos entre los acordeonistas. En el grupo de edad de 19 a 30 años, presenta los porcentajes más bajos de la escuela tras el violín, lo cual viene a subrayar la 'juventud' del alumnado de acordeón), y en el grupo de 31 a 65, es claramente el acordeón la especialidad que cuenta con menos alumnos en proporción. Pero a la edad de la jubilación, y aunque la presencia de mayores de 65 años es muy pequeña en la escuela, ésta se concentra en su totalidad en dicho instrumento. Por ello, podría decirse que el acordeón es uno de los instrumentos más jóvenes, y a su vez, el más entrado en años.

En cuanto al origen de los alumnos, no hay nada especial que comentar. Tanto el piano como el acordeón son instrumentos que se pueden estudiar en la gran mayoría de escuelas de música de Euskal Herria y, por lo tanto, es normal que lleguen muy pocos alumnos que no sean de Hernani, y que esos pocos provengan de localidades muy cercanas: Donostia, Urnieta, Astigarraga y Lasarte.

Trikitixa y pandero

La trikitixa es, junto con el saxofón, otra de esas especialidades que reúnen un amplio alumnado, ya que ambos instrumentos cuentan con un profesor en dedicación de jornada completa. Por la escuela de música de Hernani han pasado 156 trikitilaris, un 7,4% del total de alumnos. Como profesor de este instrumento comenzó Joseba Tapia entre 1986 y 1992, pero a partir de entonces la responsable principal ha sido Lurdes Alkorta. Y puesto que se trata de un acordeón (diatónico), en cuanto a la distribución de alumnos, muestra unas tendencias similares a las del acordeón cromático. Son mayoría las mujeres (69% del alumnado), situándose así entre los instrumentos que muestran cierta tendencia a la feminización, y nuevamente nos encontramos ante uno de los instrumentos más 'jóvenes', con un total cercano al 90% de alumnos situados entre los ocho y

198

199

200

201

202

los dieciocho años. De todas formas, sí presenta un alumnado algo mayor que el piano o el acordeón, pues muestra unos porcentajes significativos entro los 19 y 30 (un 7,89%) y, sobre todo, entre los 15 y 18 (21,81%).

Ya se ha comentado que la presencia de alumnos provinientes de Arano y Goizueta, aunque reducida, es muy especial, debido a la estrecha relación que esos pueblos mantienen con Hernani. Pues resulta que, de esos 6 alumnos, 3 han sido trikitilaris. Parece que eso podría enlazarse con el origen popular de la música de trikitixa, y a su vez, con cierta tendencia hacia la música popular vasca entre los pocos altonavarros que se han acercado a nuestra escuela de música. Pero no deja de ser una mera suposición, puesto que el 90,4% de los trikitilaris de la escuela han sido o son, en realidad, hernaniarras (una proporción cercana al 86% del total de especialidades).

Pero la característica más diferencial del alumnado de trikitixa es, probablemente, el caso del pandero. De hecho, los panderistas son necesarios para completar un grupo de trikitilaris, y ello ha llevado a la profesora de trikitixa a ofrecer clases de pandero durante algunos cursos concretos. Estas clases se han solido desarrollar como actividad grupal o colectiva, y después, los mismos panderistas han continuado sus estudios integrándose en diferentes grupos de trikitixa o alboka. Y ese proceso ha sido el que ha generado un colectivo de alumnos especial: el de aquelllos que, sin tener al pandero por enseñanza principal, han aprendido a tocarlo. Se han contabilizado 50 personas en este grupo, pero debo reconocer que es posible que sean aún más, pues la matriculación de estos alumnos no siempre ha resultado ser tan clara como debiera.

Y no es ése el único aspecto destacable del alumnado de pandero. Estamos, sin lugar a dudas, ante el instrumento más feminizado de la escuela, con un 90% de alumnas. Por lo demás, en lo que a edades y orígenes se refiere, no hay mucho más que decir, salvo señalar que el grupo de edad de mayores de 30 ha sido un poco mayor entre los panderistas que entre los trikitilaris. Pero sigue siendo uno de los instrumentos más jóvenes de todos.

Saxofón, clarinete y trompeta

En nuestra escuela, el saxofón, con un profesor a jornada completa, ha reunido 151 alumnos a lo largo del tiempo, y se ha convertido por derecho propio en el instrumento rey entre los de viento. Los casos del clarinete y de la trompeta son, sin embargo, muy diferentes. Por una parte, porque son instrumentos que se introdujeron más tardíamente en

203

204

205

206

la escuela, aunque ambos cuenta ya con 21 años de docencia; y por otra porque el profesorado de estos instrumentos se ha contratado por horas, hasta establecerse su jornada laboral en una dedicación del 20% del total semanal en 1995. Por tanto, se trata de instrumentos con un alumnado reducido en cuanto a cantidad: 34 de trompeta y 28 de clarinete. Se observa, además, que la trompeta ha solido vivir una demanda algo superior que el clarinete, y de ahí esa diferencia entre ambos.

Respecto a la distribución del alumnado, por edades, el saxofón no presenta ninguna característica especial. Podría decirse que, en porcentajes, es el instrumento que más se acerca a las medias escolares, el más cercano a una distribución "estándar", y por lo tanto, aun siendo claramente mayoritario el alumnado de entre 8 y 14 años, también incluye una presencia significativa de mayores. También la trompeta se mueve en unos parámetros similares, tendiendo a reforzar algo más a los jóvenes de entre 8 y 18 años. Y tampoco el clarinete muestra comportamientos muy diferentes, salvo por la siguiente excepción: el grupo de edad de 31 a 65 años conforma el 16,5% del total de matriculaciones en clarinete, un porcentaje mucho mayor que el 6,9% medio del mismo grupo, y eso que en el grupo de 18 a 30 muestra unos porcentajes considerablemente más bajos que la media. Esta salvedad se explica porque el escaso alumnado que se animó a estudiar clarinete durante los primeros cursos era, sobre todo, mayor de 30 años (los primeros clarinetistas adultos fueron Gabriel y Juanín).

En cuanto a sexos, al contrario de los que hemos analizado hasta ahora, estos tres son instrumentos masculinizados, pero los tres tienen matices importantes. Los alumnos de clarinete, junto con los de violonchelo, se dividen por igual entre ambos sexos: un 50% de varones. Ello signigica que tiene una presencia femenina menor al de la media escolar, pero de ahí a hablar de "masculinización" queda un gran trecho.

La trompeta en cambio, junto con la percusión, es el que ostenta la mayor tasa de hombres: un 88,24% del alumnado de viento metal. A continuación, y tras la alboka y la dulzaina, viene el saxofón, con una tasa que sigue siendo exageradamente alta: un 76,16% de varones. Esto no indica sólo que estos instrumentos se alejan enormemente de las tendencias generales de la escuela, también demuestra que las mujeres tienen muy poca cabida entre ellos. Y debo subrayar que ese desequilibrio no se debe a la oferta, puesto que las plazas vacantes se suelen ofrecer por igual a los de un sexo que a los de otro, pero es sabido que la demanda tampoco surge de la nada, y convendría analizar con detenimiento las causas de este fenómeno. Muchas de ellas serán, sin duda, causas externas a la escuela, imputables al entorno sociocultural, pero ante un desequilibrio de esta embergadura, también hay que atender a la causalidad interna. Sin embargo, yo no dispongo en estos momentos de datos suficientes para realizar ese análisis.

Finalmente, en lo que toca al origen de los alumnos, el caso del saxofón se distancia bastante del de la trompeta o el clarinete. Podría decirse que estos dos últimos son, junto con la guitarra y el violonchelo, los instrumentos más "hernaniarras", puesto que sólo ha habido un único alumno de trompeta foráneo (natural de Astigarraga), y la totalidad de los clarinetistas han sido de Hernani. Pero el caso del alumnado de saxofón es harina de otro costal. Si dejáramos a un lado

207

208

209

210

211

lo que sucede con la alboka, la dulzaina y la txalaparta (las proporciones en estos instrumentos no tienen nada que ver con las de todos los demás), el saxofón sería la especialidad que más gente habría atraído de fuera del pueblo, un 16% del alumnado de saxofón. Además, analizando el origen de ese 16%, y tras los tres instrumentos citados, es el que mayor diversidad muestra: han llegado a Hernani saxofonistas de Donostia, Lasarte, Errenteria, Urnieta, Goizueta, Aduna, Oiartzun, Pasaia, Tolosa, Villabona, Ordizia y Zarautz. La razon principal de esto reside, probablemente, en el conjunto instrumental. Primero Erramun Oiartzabal, pero sobre todo Roberto Pacheco, crearon un grupo de saxofonistas que ha alcanzado en los últimos quince años una madurez musical destacable, y eso ha sido lo que ha atraido saxofonistas de otros municipios, en algunos casos incluso músicos profesionales, a nuestra escuela.

Alboka, dulzaina, txistu y txalaparta

El decreto de 1992 bautizó a la rama que englobaba estos cuatro instrumentos y la trikitixa con un nombre muy pomposo: "instrumentos de raíz tradicional". Pues bien, no voy a ser yo quien discuta el enraizamiento de estos instrumentos en la cultura popular vasca (ni el que niegue que clarinete o guitarra también lo tengan), pero creo que, con el paso de los años, ha quedado clara otra cosa: que se han seguido "tradiciones" muy diferentes cuando se ha tratado de implantar estos instrumentos en el sistema educativo musical. Y que los cinco (hay que incluir también a la trikitixa) han realizado un itinerario muy diferente entre sí.

Ya he dicho en alguna otra ocasión que la escuela de música de Hernani fue la primera, en toda Euskal Herria, en incluir estos cinco instrumentos en su oferta educativa, y por desgracia, también ha sido casi la última (tan solo me consta que hayan hecho lo propio la Academia Municipal de Folclore de Vitoria y, muy recientemente, Bilbao Musika). Pero ni siquiera en la escuela de Hernani se ha equilibrado esta oferta. Alboka, dulzaina, txistu y txalaparta, los cuatro a la vez, han contado con un único profesor en jornada completa hasta el curso 2009-2010, en el que se les ha incorporado otro 60% más de jornada. Hasta 1990, El profesor tuvo que organizar el tiempo dedicado a cada uno de esos instrumentos según la demanda, y el txistu se ha impuesto, prácticamente siempre, en dicha demanda (también la txalaparta cobró gran fuerza a partir del segundo curso y, sobre todo, desde 1995).

En total, han pasado por la escuela de Hernani 132 txalapartaris, 79 txistularis, 61 dulzaineros y 57 albokaris. Y en cuanto a la distribución de éstos, debemos analizar el caso

del txistu por un lado y el de los otros tres por otro. De hecho, el txistu fue el primer instrumento, de ésos de raíz tradicional, en contar con estudios oficiales y homologados para 1985, y aunque pueda parecer lo contrario, sigue siendo el único. Esto ha provocado, junto con varias otras razones, que la distribución del alumnado de txistu en nuestra escuela se parezca mucho más al del resto de instrumentos y, al contrario, que la txalaparta, y más destacadamente la alboka y la dulzaina, muestren una distribución muy diferente.

212

213

El 67% de los txistularis han pertenecido al sexo femenino, un porcentaje algo superior al de la media, pero no demasiado. También por edades se define como un instrumento estándar, como el saxofón, con una distribución casi igual. Y en cuanto a los orígenes, lo habitual: los hernaniarras rondan el 90%, y los pocos txistularis foráneos no son de muy lejos (2 famosos txistularis de Urnieta, uno de Lasarte, y 4 de Donostia, entre los que se halla quien escribe estas líneas).

En cambio, los alumnados de alboka, dulzaina y txalaparta se distribuyen muy diferentemente. No sólo respecto al de txistu, sino al de todos los demás instrumentos. Por sexos, la txalaparta ya muestra cierta tendencia a la masculinización, ya que, con un 56% de alumnos varones, invierte los porcentajes escolares medios; pero son la alboka (88%) y la dulzaina (82%), como trompetas y clarinetes, quienes llevan hasta el extremo dicha tendencia, convirtiéndose en "instrumentos para chicos" al superar éstos la proporción del 80%. Bueno. La verdad es que los instrumentos no tienen la culpa. Pido perdón.

También por edades se diferencian la txalaparta (36,47%), la alboka (36,70%) y la dulzaina (23,61%), con los porcentajes de adultos más altos de la escuela, y otra vez con diferencia respecto a los otros instrumentos: ¡en ninguno de los tres se alcanza un 40% entre los menores de 18! Conviene recordar que la media escolar entre los 4 y los 18 asciende hasta un 81,30%. Así pues, estos tres instrumentos, y la dulzaina en particular, son los más "viejos" de la escuela. Y no es broma, pues los de entre 31 y 65 años alcanzan a ser el 36,87% de los dulzaineros, cuando la media escolar es de un 6,86%. El perfil del txalapartari es algo más joven, situándose un 41,3% en el grupo de 18 a 30 años, y también la alboka tiene ahí su 38,72%. De todas formas, hay que apuntar que en estos dos casos la proporción de alumnos de entre 8 y 14 años es algo superior a los de 31 a 65. Estos últimos diez cursos han llegado a los mismos bastantes niños y niñas, y si se mantiene esta tendencia, podría alcanzarse cierto equilibrio en pocos años. La dulzaina lo tiene más complicado, de momento.

Y finalmente, en cuanto al origen de los alumnos, la de estos tres instrumentos invierte totalmente las tendencias generales de la escuela. Se ha repetido varias veces que, para entrar a la escuela de música municipal de Hernani, tienen prioridad los hernaniarras. Pues, a pesar de ello, sólo

214

el 44% de los alumnos de alboka han sido de Hernani. En txalaparta (67%) y dulzaina (61%), éstos superan la mitad del alumnado, pero queda aún muy lejos del 86% del total. Esa atracción de gente de otros lugares se puede deber a que la escuela de Hernani se ha convertido en un punto de referencia para quienes se han interesado por estos instrumentos, y en el caso de la txalaparta y la alboka parece innegable (también en el de la dulzaina, al menos en la comarca de Donostialdea), pero la realidad muestra también otra cara: los hernaniarras, y especialmente los menores, no han solido tener a estos instrumentos entre sus preferencias. No, al menos, cuando se trata de aprender a tocarlos, puesto que, como veremos cuando hablemos de actividad musical, existe en el pueblo otro tipo de demanda, el de actuaciones musicales en público, y ahí, aunque parezca contradictorio, son precisamente estos instrumentos de raíz tradicional los que mayor demanda presentan.

Según el origen, encontramos muchos alumnos provinientes de localidades cercanas: Donostia, Astigarraga, Lasarte, Urnieta, Errenteria o Arano. El alumnado de dulzaina se extiende algo más en la geografía, llegando hasta Oiartzun, Usurbil, Hondarribia, Tolosa o Arrasate (siempre dentro de la provincia). Pero son la alboka y la txalaparta quienes atraen alumnado más lejano, ya que, aparte de los de Arano y Goizueta, son los únicos instrumentos que presentan matriculaciones de alumnos de fuera de Gipuzkoa: Otazu (Araba), Miarritze y Donibane Lohizune (Lapurdi) o Uharte Arakil (Nafarroa). Esa extensión sí que demuestra lo que se acaba de decir: que en toda Euskal Herria se ha oído hablar, de alguna manera, de la escuela de alboka y txalaparta de Hernani.

215

216

217

218

219

En resumen, estamos ante instrumentos masculinos, "viejos" y exóticos. Así que, serán instrumentos de raíz tradicional, pero ¿de qué tipo de tradición? Aún queda un largo camino que recorrer si se quiere dignificar estos instrumentos poniéndolos en el nivel de los demás, y no creo que ello sea posible si esa responsabilidad se relega exclusivamente a dos o tres escuelas de enseñanza no reglada. Entre tanto, no nos queda más que felicitarnos a nosotros mismos: no será gran cosa, pero en Hernani por lo menos se ha hecho algo y, entre otras cuestiones, para el vigésimo sexto curso (2010-2011) se han matriculado ya, en dulzaina, muchachas de ocho años de edad. Ojalá sirva para abrir nuevas vías.

Violín, viola y violonchelo

No hay mucho que decir a cerca de la viola. Por la escuela no han pasado más que dos alumnas, y durante muy breve espacio de tiempo. Por ello, hemos incluido a ambas entre el alumnado de violín. Y por otro lado, el violonchelo es uno de los instrumentos de incorporación más reciente a la escuela, en el curso 2001-2002, y además cuenta con un tiempo lectivo muy reducido, con un profesor al 10% de jornada, y no se ha podido atender a más de 4 alumnos por curso. Por ello, los alumnos de violonchelo no han sido más de 8 en total. Difícilmente se pueden extraer, pues, estadísticas sobre la distribución del alumnado. Los 8 chelistas han sido hernaniarras, la mitad de ellas mujeres, y sólo uno tenía más de 30 años, que establece una proporción considerable de adultos, pero es obvio que ello no indica ningún tipo de tendencia. Un gran instrumento, pero en un espacio muy reducido.

El caso del violín es diferente. Este instrumento, del que se han impartido clases por horas desde el primer curso, es el que ha sufrido los mayores altibajos. Los primeros años se contrataba al profesor según la demanda, y eso hizo que el número de alumnos creciera rápidamente, llegando el profesor a completar el 60% de jornada para el cuarto curso. Sin embargo, en 1995 llegó una crisis importante, bajando los alumnos de 14 a 6. Se trata de uno de los poquísimos casos en la historia de la escuela en el que quedaban plazas vacantes. De todas maneras, en otros cuatro cursos se consiguió reconducir la situación y, el año 2000, ya se contaba nuevamente con 19 alumnos de violín. Y el 2003 reaparecieron las listas de espera, también en este instrumento. Con todo, han pasado 97 violinistas por la escuela de música de Hernani.

Por lo tanto, el violín ha contado con un número de alumnos considerable, siendo mujeres un 70% de ellos, y situándose así entre los instrumentos más feminizados

220

221

222

223

junto con el piano, el acordeón y la trikitixa (guitarra y pandero son los instrumentos que presentan porcentajes más altos de mujeres, pero ya hemos dicho que ambos son casos muy especiales). En cuanto a la edad, la distribución es similar a la de los pianistas, con un alto porcentaje de niños de 8 a 14 años y una presencia significativa, aunque no muy numerosa, también de adultos. La única característica que podemos calificar de especial, es el hecho de que haya contado con alumnado de 7 años (llegó a contar con 8 de ellos), algo totalmente inusual en otros instrumentos. Esto se explica de la siguiente manera: estando en vigor el plan del 66, y aunque el límite de edad para iniciarse en otros instrumentos estaba establecido a los 8 años de edad, con el violín se realizaba un curso anterior al "preparatorio", una especie de "preparatorio del preparatorio".

Percusión, guitarra y tendencias diversas

Para terminar, aunque hayamos englobado en un mismo espacio estas tres especialidades, la verdad es que percusión, guitarra y tendencias no tienen demasiado que ver entre sí, si no fuera porque se han encontrado a menudo en esa que llamamos de "tendencias diversas" (en algún conjunto instrumental de los que hoy en día se conocen como "combos").

La guitarra se incorporó en último lugar a la oferta escolar, junto con el chelo, con una dedicación del 10% de jornada por parte de la profesora en aquel inicio del año 2001, ampliándose al 20% el curso 2007-2008. Se trata, pues, de un tiempo demasiado breve para contar con un alumnado amplio. Han pasado por la escuela 11 guitarristas, todas ellas hernaniarras, y casi todas mujeres (81,82%), si no fuera porque el último curso han tomado las cuerdas dos muchachos de 8 años. Este reducido número de alumnos, y la tardía incorporación a la escuela, han hecho de la guitarra el instrumento más joven de la escuela, con un 90% de los alumnos situados entre los 8 y los 14 años, y el resto no son otros que los mismos que comenzaron con 8 años y , con el paso de los años, se han situado entre los 15 y los 18.

El caso de la percusión es muy diferente. También el profesorado correspondiente se ha solido contratar por horas, pero sea porque ha vivido una mayor demanda, sea porque tambores, timbales o marimbas resultan instrumentos casi imprescindibles en muchos conjuntos musicales, llegó a completar el 25% de jornada el curso 2002-2003. Lo cual no es suficiente para saciar la demanda, obviamente. Pero arroja números mayores que los de guitarra, con 52 percusionistas, sin contar entre ellos a los panderistas y a quienes hayan participado en los diferentes cursos intensivos de tambor que se han organizado en algunas ocasiones.

Si la guitarra era la especialidad más feminizada de la escuela, la percusión es la más masculinizada. Más del 90% de los percusionistas han sido varones, y sólo cinco mujeres se han atrevido con las baquetas. Sobre la distribución por edades, poco hay qué decir. Se cumplen las tendencias generales, con una proporción muy alta de niños de 8 a 14 años (70%), pero con cierta presencia de adultos. Y sobre el origen, otro tanto: un 88,5% de hernaniarras, junto con dos donostiarras, uno de Astigarraga, y otro de Pasaia.

La asignatura que llamamos "tendencias diversas" no consiste, en realidad, en el aprendizaje de la técnica de un instrumento concreto, sino que reúne trabajos de muy diversa

índole. Ya lo dice el mismo nombre: cosas diferentes. A éstas se han matriculado 35 alumnos: algunos de ellos a trabajar músicas tipo pop-rock en "combos" o conjuntos musicales, combinando guitarras, baterías, voces, teclados, o acordeones; otros han estudiado informática musical; y otros han formado conjuntos de guitarras y acordeones. Entre tal desbarajuste, la distribución del alumnado también tenía que ser, por fuerza, variada. Por sexos aparecen ambos muy parejos, casi en el estándar (60% de mujeres), pero por edades casi no cuenta con menores de 14 años, no más de 5 alumnos, invirtiendo la realidad de otras especialidades; tampoco los mayores de 30 abundan, no más de dos. Por lo tanto, Tendencias Diversas ha sido, realmente, una especialidad para jóvenes entre 15 y 30 años (92% del alumnado). Y respecto al origen, también hallamos una distribución diferente. Aunque la mayoría vuelve a ser hernaniarra (un 88,6%), los pocos alumnos foráneos no han sido siempre de las cercanías, al contrario de lo que sucedía en otras especialidades, con un alumno de cada una de las siguientes localidades: Donostia, Tolosa y Abaltzisketa.

Unas pocas conclusiones

Ya he mostrado mi opinión acerca de algunos de los datos que se han ido aportando, y creo que otras muchas conclusiones se desprenden por sí sólas, por lo que no quiero extenderme mucho más. Tan solo hacer una breve reflexión sobre la distribución del alumnado por sexos.

Hemos visto que el fenómeno que he llamado "feminización" se produce en torno a los instrumentos mayoritarios (en cuanto a número de alumnos): piano, trikitixa, violín y, ante todo, acordeón. Pero esto se relaciona tanto o más con la "masculinización" de otras especialidades que con la feminización general de la escuela. Los casos de la percusión, la trompeta, la dulzaina y la alboka, por este orden, son tremendos, pues en ellos los índices del sexo masculino sobrepasan con diferencia a los índices del femenino en aquellos instrumentos que hemos considerado más feminizados (pandero), y también deberíamos incluir al saxofón entre los sobremasculinizados, pues sus índices son parejos a los de las mujeres en pandero. Por tanto, aunque la escuela parezca feminizada en números absolutos de alumnos, en lo que ha capacidad de opción se refiere, los hombres ocupan un espectro mucho más amplio, con un acceso garantizado incluso a los instrumentos más feminizados, y acaparando más del 70% de las plazas en muchos otros. No tengo claro que esto se deba tanto a que los varones ocupan esa diversidad de plazas, como a que son las mujeres las que no las ocupan, pero aún sin conocer las causas del fenómeno, lo que está claro es lo siguiente: que los hombres eligen con mayor libertad (o tienen más opciones) el instrumento que quieren aprender a tocar. Una "feminización" un tanto lánguida, ¿no?

Y sin abandonar la misma cuestión, resulta llamativo el caso del pandero. Siendo como es un instrumento que no se incluye en la oferta pedagógica de la escuela, resulta que es aquí donde hallamos los índices más altos de feminización (junto con la guitarra). Siguiendo a Juan Mari Beltran y otros entendidos en el tema (Leturia eta Urkizu:2010), parece ser que antiguamente en Euskal Herria el pandero era también un instrumento tocado mayoritariamente por mujeres, pero también es cierto que desde que los hombres empezaron a tocarlo en torno a la trikitixa, la mayoría de los panderistas que han actuado en plazas públicas a lo largo del siglo XX han sido hombres: a parte de la afamada Maurizia Aldeiturriaga, pocas mujeres panderistas han bajado a las plazas de nuestros pueblos hasta la decada de los 80. Sin embargo, parece que la situación vuelve a dar un giro de 180 grados, y que el pandero, al menos en Hernani, vuelve a las manos de las mujeres. Una historia, cuando menos, curiosa.

Pero volvamos a la distribución por sexos del alumnado de la escuela. Deberíamos tratar de explicar las causas del fenómeno que acabamos de describir. Y, no cabe duda, las principales deben de situarse en el entorno sociocultural. Pero también en la estructura misma de la escuela podría encontrarse algún factor que influya. Uno de ellos puede ser la distribución por sexos del profesorado. De hecho, entre los instrumentos con mayores tasas de alumnado femenino, acordeón, trikitixa y violín han contado con profesores varones, pero la mayoría han sido mujeres. Y al contrario: el profesorado de trompeta, percusión, alboka, dulzaina y saxofón lo han conformado exclusivamente hombres, igual que el alumnado. Esa relación entre alumnado y profesorado se rompe sólo en los casos del clarinete y el txistu: el profesorado del primero ha sido eminentemente femenino, pero el 50% del alumnado pertenecía al otro sexo, y en el caso del txistu sucede lo contrario, con profesorado exclusivamente masculino pero un alumnado ligeramente feminizado. No obstante, ambos se pueden considerar excepciones, y por lo tanto el género al que pertenezca el profesorado parece convertirse en un factor importante, aunque no decisivo, a la hora de que los alumnos opten por una especialidad u otra.

Pero tampoco conviene olvidar que esta 'causalidad' interna a la escuela, no es ninguna 'casualidad'. Si el profesorado de acordeón o piano, formado en otros centros, es eminentemente femenino, o el de trompeta y percusión lo es masculino, ello se deberá a que la tendencia a este tipo de distribución no atañe sólo a la escuela de música de Hernani, y tampoco es nada nuevo.

224

225

ACTIVIDADES MUSICALES

La actividad cotidiana de la escuela supone trabajos de tipos muy diversos, y el principal de ellos es, claro está, el formativo, que se desarrolla tanto en horario escolar como fuera de él (en casa, en clases y ensayos en horarios extraescolares,...): es el fundamento de cualquier proceso educativo. Pero los estudios musicales presentan otro espacio importante a desarrollar: el de la interpretación musical en público. Tocar o cantar ante un público, en audiciones o conciertos, en la calle o en la plaza, no es sólo uno de los objetivos principales del proceso educativo, también supone una base pedagógica necesaria en los estudios de esos alumnos, uno de los pilares de cualquier método de música. ¿Cómo aprender a hacer música sin hacerla? Esa convicción ha empujado al profesorado de la escuela de Hernani, desde el primer momento, a organizar multitud de eventos musicales.

Pero, por supuesto, desde que se ha organizado un concierto o un pasacalles, por muy humilde que éste haya podido ser, se ha ido formando un público, y ello ha activado otro nivel social dentro de la actividad escolar. Es evidente que los oyentes más leales de los alumnos de la escuela de música suelen ser, precisamente, sus familiares. Todo el mundo sabe, a estas alturas, que la mejor manera de asegurar que una sala se llene de oyentes es sacando niños a escena: no tardará en llenarse de padres, madres y demás parientes y amigos (y no voy a explicar aquí hasta qué punto de evullición ha llegado ese caldero, con la invención de cámaras de fotografía y vídeo digitales). No obstante, la experiencia de Hernani nos demuestra que eso, aun siendo muy necesario y más de agradecer, no es sino un primer paso.

Aunque desde la escuela de música se dirige muy a menudo a los alumnos a ofrecer su música en público, muchas otras veces (y cada vez son más) son diferentes gentes e instituciones del pueblo y de los alrededores los que se acercan hasta nuestro centro para solicitar los ritmos y melodías de nuestros alumnos. Esto demuestra, por una parte, que ese sector social al que llamamos "público" no es una masa pasiva que se reduce a ser un mero espectador; y demuestra, por otra, que existe la necesidad de la música en el pueblo, en la sociedad. Esta necesidad acaba siendo evidente en Hernani. Basta con ver cuánto ha crecido dicha demanda año tras año, llevando a la escuela de música a convertirse en referencia ineludible para la vida cultural del pueblo, no tanto como centro educativo que como cantera de músicos que actúan en directo.

Toda luz tiene sus sombras, pero de momento nos quedamos con los logros: no contamos con índices fiables, pero apostaría que Hernani es, hoy por hoy, uno de los pueblos con un programa cultural más extenso de, por lo menos, todo Donostialdea, y probablemente también a nivel provincial, refiriéndonos sobre todo a actividades culturales públicas y en la calle. Ahí siempre está la música, sea como protagonista, sea como ayuda.

Basándonos en memorias anuales, programas y todo tipo de documentos que constan en el archivo de la escuela, podemos afirmar sin temor a exagerar que los alumnos de la escuela han actuado en público en miles de ocasiones. Pero resulta complicado, incluso, el mero hecho de contabilizar esas actuaciones, por diversas razones. Por una parte, somos conscientes de que hay muchas que no han sido recogidas en dichas memorias, sobre todo durante los primeros diez o doce cursos. Y sabemos eso porque yo mismo fui alumno de la escuela en aquella época y recuerdo muchas salidas de txistularis y dulzaineros que no figuran por ningún lado: en las semanas culturales de Ereñotzu de aquellos tiempos, en fiestas de los barrios Portu o Etxeberri, Mugarri festa, y muchas más. También he observado que apenas se recogen actuaciones de trikitilaris, y no puedo olvidar que,

226

227

228

229

fuera donde fuera que actuaramos los txistularis, el acordeón diatónico estaba también presente casi siempre; igual que hoy en día, los trikitilaris no paraban quietos. Y si eso sucedía con ellos, no me cabe duda de que otro tanto ha podido pasar con muchas actuaciones de otros grupos e instrumentos. Y, a pesar de ello, hemos llegado a contabilizar más de 3.100 actuaciones en público de los alumnos de la escuela, y sospecho que podían haber quedado sin atestiguar cerca de otras mil. Pero teniendo en cuenta esas más de tres mil actuaciones que sí que nos constan, si las dispusieramos en el calendario de estos 25 años a razón de una por día, resultaría que nuestros alumnos habrían actuado en público uno de cada tres días. Y añádase a ese hecho que, del primer curso, tenemos constancia de una sola actuación (el concierto de alumnos de fin de curso), y del segundo no hay más que dos (el mismo concierto y la txalaparta festa). Así que, son cifras que asustan a cualquiera, sobre todo a partir de 1999. Y de ahí provendrían las sombras a las que hacía referencia: parece que, en ocasiones, se ha llegado a abusar de este tipo de actuaciones...

Otro problema que surge a la hora de conocer toda esa actividad musical reside en su clasificación. Hay muchos tipos de actuaciones musicales entre todo ese marasmo: conciertos, audiciones, pasacalles, concursos, dianas,... Desde un alarde o un encuentro de músicos hasta la interpretación de una breve pieza en un homenaje o en una boda, la música cumple numerosas funciones sociales, y como si fuera un espejo de esa misma sociedad, nuestros alumnos han solido actuar como solistas, en dúos, tríos, cuartetos,... o agrupaciones de cientos de personas; han desarrollado actividades en las que participaban sólo alumnos de la escuela, o han colaborado con otras escuelas, o con todo tipo de gente (dantzaris, grupos de teatro, cuentacuentos, sidreros, ayuntamientos, comerciantes,... el pueblo, vamos). Si los tomáramos instrumento por instrumento, nos resultaría casi imposible realizar una clasificación adecuada, ya que la actividad musical exige el trabajo en grupo, y por ello, clasificaciones de este tipo resultan engañosas. Bastará un ejemplo para entender esto: cuando hablamos de una actuación de dulzaineros, no hay que olvidar que algún tamborrero habrá acompañado a éstos, y si consideráramos todas las actuaciones de este tipo como actuaciones sólo de dulzaineros, estaríamos cometiendo un grave error a la hora de contabilizar las actuaciones de los percusionistas. Qué decir de formaciones como bandas de música, fanfarres o combos: ¿Cómo saber a ciencia cierta cuantas actuaciones han hecho los clarinetistas?, ¿O cuántas veces ha acompañado algún pianista al coro en tantos y tantos conciertos?, ¿O cuántas habrán participado violinistas, saxofonistas, txistularis,... en las diferentes audiciones de piano?

230

231

Aclarado este tema, hemos hecho una especie de clasificación: trikitilaris, dulzaineros, albokaris, txalapartaris y acordeonistas tienen cierta autonomía, sea porque actúan a menudo como solistas o en dúo, sea porque sus respectivas agrupaciones instrumentales están bastante definidas: casi siempre habrá percusionistas entre ellos (tamborreros y pandereteras, más que nada), y en ocasiones les acompañará algún otro instrumento (en el caso del coro, es muy habitual el acompañamiento de piano). También los pianistas disfrutan de esa autonomía, aunque, hasta que se crearon los grupos de teclado, resultaba casi impensable desarrollar actividades grupales sólo entre pianistas (si no se trataba, como mucho, de tocar el piano a cuatro manos). Los saxofonistas han formado agrupaciones de saxofón y sólo saxofón durante muchos años, puesto que la disposición de la familia de este instrumento, desde saxos sopranos hasta baritonos, lo permite. Pero no se puede hacer lo mismo con clarinetes o trompetas: resulta mucho más apropiado juntar estos instrumentos en formaciones del tipo de una banda de música. También con el violín sucede algo parecido, pero debido a que la incorporación del violonchelo a la escuela ha sido muy reciente, no ha habido demasiadas oportunidades de trabajar en grupo con este instrumento, y por ello, su desarrollo principal se ha solido dar, hasta hace poco, en la música de cámara: como solistas o acompañados de un piano. Así pues, englobando en un solo tipo las actuaciones de los saxofonistas con los de las bandas de alumnos, y dejando a un lado las pocas ocasiones en que percusionistas, clarinetistas y trompetistas han actuado por su propia cuenta, podemos atrevernos a dar algunos datos. Txistularis y grupos de txistu han participado en más de 930 actuaciones; los trikitilaris en más de 825; dulzaineros y grupos de dulzaina en más de 760; las actuaciones de acordeonistas y grupos de acordeón pasan de 330; las de albokaris rondan las 295; pianistas y teclados, más de 210; saxofonistas, grupos de saxos y bandas de alumnos, en más de 180; txalapartaris, por lo menos en 135; también el coro ha realizado más de 130 actuaciones; los niños de los talleres de 4 a 7 años, más de 80 audiciones; y violinistas y grupos de cuerda, por lo menos 40. Y son sólo las que nos constan.

Muchas de estas actuaciones se han desarrollado entre diferentes formaciones de la escuela. En un concierto del día de Santa Cecilia, por ejemplo, tras una actuación de algún pianista, habrá ofrecido la suya el grupo de cuerda, y a éste le habrá podido seguir el coro. Si consideraramos que este tipo de actuaciones conjuntas fueran actuaciones separadas, los porcentajes del total de actuaciones se dividirían de la siguiente forma: grupo de txistus, 24% del total de actuaciones; trikitixa, 21%; dulzaineros, 13%; grupo de acordeón, 8%; albokaris, 7%; pianos y teclados, 5%; grupo de saxofón y banda de alumnos, 4%; coro, 3%; txalaparta, 3%; taller de iniciación, 2%; combos (grupos de tendencias diversas y otros), 1%; grupo de cuerda, 1%; y otros, 2%. Esta clasificación no es definitiva, ni mucho menos, y creo que sólo demuestra una cosa: que las formaciones de instrumentos que menor consideración legal reciben (txistularis, trikitilaris y dulzaineros) son las que, en realidad, más actúan en público; más aún, si observamos quiénes organizan esas actuaciones, nos percataremos de que son estos instrumentos, precisamente, los que suman mayor proporción de actuaciones no organizadas directamente por la escuela. Es decir, la principal demanda a nivel del pueblo, en lo que a música se refiere, es, destacadamente, la de txistularis y trikitilaris.

Y, a partir de ahí, no me atrevo a profundizar más en clasificaciones y estadísticas, debido a que, como se ha visto, los datos con los que cuento presentan demasiados problemas. Pero, como testimonio del inmenso trabajo desarrollado durante todos estos años, sí que se pueden mencionar algunas de estas actuaciones. Las mismas que, probablemente, constituyen el sello o la principal marca diferenciadora de la escuela de música de Hernani.

232

Actuaciones de alumnos organizadas por la propia escuela de música

Si la escuela ha cumplido veinticinco años, ésos son los que lleva organizando conciertos de alumnos. Desde que el 26 de junio de 1986, en la sala de Sandiusterri, se organizó el primer **concierto de alumnos de fin de curso**, no se ha fallado a esta cita. Los dos o tres primeros cursos se desarrolló en plenas fiestas patronales de San Juan, pero tratándose de una actividad escolar, pronto se adelantaría en el calendario (manteniéndose en el final del curso), y para 1990 era, no ya un concierto, sino un ciclo completo, ya que, por el crecimiento de la escuela, resultaba imposible que todo el alumnado participara en un solo día. También en 1990 se organizó el **concierto de alumnos del día de Santa Cecilia** que posteriormente se ha continuado ofreciendo, convirtiéndose, junto con el ciclo de fin de curso, en el principal acto escolar destinado a mostrar en público la actividad escolar general.

Pero también se han solido organizar otra multitud de conciertos y audiciones de alumnos. Los más señalados de entre ellos son, sin duda, aquellos que han tenido una continuación a lo largo de los años. Los **intercambios entre escuelas de música** son unos de ellos. En mayo de 1996 se realizó el primero de ellos con la escuela de música de Orio, ofreciendo sendos conciertos los oriotarras en Hernani y los de nuestra escuela en la villa costera. Desde entonces, y en este orden, se han hecho intercambios con las escuelas de las siguientes localidades: Eibar, Barañain, Burlada, Azkoitia, Bera, Durango, Deba, Mutriku, Legazpi, Salvatierra-Agurain, Olite y Andoain.

En 1989 la escuela comenzó a organizar los **pasacalles dominicales**. Se quería ofrecer una plaza en la que actuar a los instrumentos de música popular vasca, y se comenzó a sacar dos grupos a animar las calles del pueblo todos los domingos por la tarde, para pasar al curso siguiente a hacerlo los mediodías. Año tras año, domingo tras domingo, trikitilaris, txistularis, dulzaineros, albokaris y acordeonistas,

233

234

más la banda de alumnos los últimos cursos, han ofrecido pasacalles por todo el casco viejo con pequeñas actuaciones en Plaza Berri (o, si el tiempo no acompaña, en los soportales del ayuntamiento). En navidades de 2004, el grupo de txistularis de la escuela ofreció un concierto especial de navidad, enmarcado en el programa de estos pasacalles dominicales. Desde entonces, el ciclo denominado **Txistulariak Arkupetan** (txistularis en los soportales) viene desarrollándose junto con el programa de actuaciones musicales dominicales, habiendo ofrecido 15 conciertos de txistu (dos o tres anuales); dos de ellos, además, se han ofrecido en colaboración con el grupo de saxofón de tercer nivel, "Hernasax", y también este grupo y la banda de alumnos han ofrecido algún que otro concierto dentro del programa dominical.

Pero, además de ese ciclo permanente, la escuela ha organizado muchas otras actuaciones, y algunas de ellas, a propósito o por inercia, también ostentan una larga permanencia en la programación anual. Es lo que sucede con un amplio número de **audiciones**. Los pianistas organizaron una de éstas en junio de 1995, y posteriormente se ha desarrollado ininterrumpidamente todos los fines de curso, entre mayo y junio, y generalmente en la capilla de la Milagrosa, siendo muchas veces más de una audición: una de piano y otra de grupos de teclado. A mediados de curso,

235

236

237

generalmente en febrero, pero también ha podido ser en enero o marzo, también ha habido audiciones de piano y teclados, por lo menos desde 1996 (y tal vez desde antes). Y en lo que respecta a las audiciones de pianistas, las que realizan en época navideña con villancicos y música de esa época comenzaron en 1999 y se han asentado con fuerza en el calendario escolar. También los alumnos de 4 a 7 años, los de "hastapena" o iniciación, realizan sus audiciones desde 1996 por lo menos, en febrero o mediados de curso, y otra vez a finales del mismo, para mostrar el trabajo que realizan. Y aunque, por su discontinuidad, no estén tan arraigados en el calendario anual, las audiciones de acordeón, percusión o instrumentos de viento (alumnos de saxofón, clarinete o trompeta, o de los grupos de saxofón o bandas de alumnos), así como las de instrumentos de cuerda (estas últimas a menudo se realizan junto con las de piano), también son muy numerosas. Ha habido audiciones de acordeón prácticamente todos los años entre abril y mayo desde 1996, y muchas veces también en noviembre, con motivo de la cercanía del concurso de acordeón de Arrasate. Los de viento no han buscado un contexto concreto o un momento especial del año, pero por hache o por be, todos los años han ofrecido una audición por lo menos, como el "saxooke" organizado en mayo de 2002, en noviembre de 2008 o en marzo de 2010, por ejemplo.

La navideña suele ser una época apropiada para desarrollar actividades musicales. Por ello, en las navidades de 1998, salió toda la escuela de música en general a cantar villancicos portando un olentzero, y desde entonces se sigue saliendo todos los años con ese que llamamos el **olentzero de la escuela de música**. Entre 1999 y 2002, el grupo de saxofón Hernasax rondó los barrios de la villa ofreciendo melodías navideñas el 25 de diciembre, y posteriormente lo ha vuelto a hacer, el mismo grupo u otro de los ligados al saxo, por las calles del casco antiguo. Los txistularis comenzaron a ofrecer sus alboradas del día de navidad mucho más recientemente, el año 2008.

Además de los intercambios entre escuelas, también se han hecho **muchos otros intercambios** a lo largo de estos años, mereciendo una especial mención los desarrollados por el coro, ya que de ellos han surgido más de un concierto en el pueblo, y el coro de la escuela ha podido ofrecer otros tantos en localidades diversas. En 1997 lo hacía con el coro Illumbe Gaztea de Pasaia, en 1998 con Zurriola de Donostia, en 2006 con Txintxarri de Alegia, en 2008 con el coro de Lezo,... También los dulzaineros han solido realizar intercambios de este tipo, aunque se han traducido más en pasacalles que en conciertos. Así, los dulzaineros y gaiteros de La Rioja han pasado por Hernani los años 2000, 2008 y 2010, "L'Aula de Música Tradicional i Popular de la Generalitat de Catalunya" nos visitó en el 2003, y la escuela asturiana de música popular "La Quintana", de Xixon (Gijón), en 2008. Por otra parte, el grupo de dulzainas de la escuela ha tomado por costumbre, desde el año 2005, el convertir el último ensayo del curso en un pasacalles por el pueblo.

Y, hablando de las actividades que organiza la escuela, no podemos olvidarnos de los diferentes festivales, que son probablemente los que más han dado a conocer la labor que desarrolla nuestro centro. Ya se ha dicho que Arantza Alberdi participa directa y activamente en la organización del festival de piano **Andoaingo piano jaialdia**, y por supuesto, nuestro alumnado ha participado en este festival desde que comenzó a celebrarse en el año 2006. En Hernani se organizan otros tres festivales monográficos: Juan Mari Beltran y los txalapartaris de la escuela organizaron la primera **Txalaparta Festa** en abril de 1987 y en mayo de 2010, esta fiesta que se ha convertido en el principal punto de encuentro de todos los txalapartaris de Euskal Herria,

238

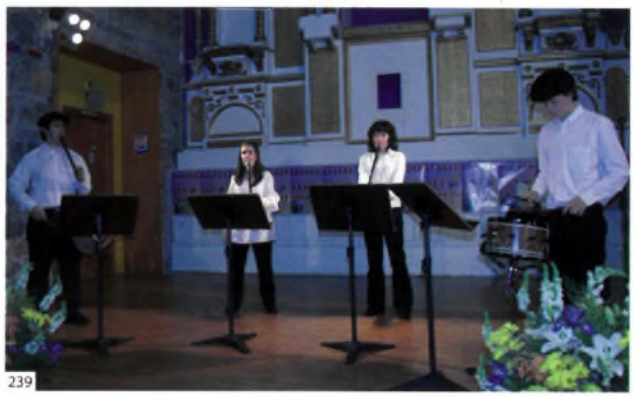
239

240

ha llegado a su 24ª edición. El encuentro de albokaris, **Albokarien Topaketa**, data de junio de 1994, y se desarrolló en el programa festivo de San Juan hasta que fue trasladado en el calendario a otoño, y ha cumplido así su 17ª edición en 2009; también este festival es punto de encuentro de todos los albokaris de Euskal Herria. Y el de los txistularis es Hernaniko Txistulari Jaialdia, que se celebra desde 2005, incluyendo desde entonces en su programa el concurso de jóvenes txistularis **Txistulari Gazteen Txapelketa**, único de este tipo que se desarrolla en Euskal Herria con regularidad. En todos estos festivales han participado alumnos de la escuela, evidentemente. Además, se podría hablar ampliamente sobre lo que estos festivales han supuesto para la escuela, para el pueblo y, en última instancia, para estos instrumentos a nivel de Euskal Herria, pero debo dejarlo en este punto si no quiero extenderme demasiado, con la esperanza de que se podrá dar información más extensa sobre éstos en el lugar adecuado.

Tampoco hay que olvidar la participación de nuestros alumnos en el Ciclo Mensual de Conciertos organizado por la escuela, del que hablaremos más adelante. En mayo de 1998 ofreció un concierto especial la orquesta de acordeones Hernaniko Akordeoi Orkestra; en octubre de 2004 lo hizo Hernasax; en 2005 volvió el fuelle con la orquesta de acordeones Lauhaizeta; y en mayo de 2009, nuevamente Hernasax, acompañando magistralmente al profesor de saxofón del conservatorio de Roma, el señor Javier Girotto.

Y también han sido numerosísimos los diferentes **conciertos** que se han ido organizando a lo largo de todos estos años, aun sin situarse en ciclos o épocas concretas. Los más numerosos son los ofrecidos por los grupos de saxofón (especialmente Hernasax), la orquesta de acordeones o el coro, además de los ya citados. Hernasax actuó en Aduna (1999 y 2001), Astigarraga (2001, 2003 y 2008), Lezo (2007), Pasai Antxo (2002) o Usurbil (2009), y también se han ofrecido muchos conciertos especiales de saxofón, como los conciertos pedagógicos en la ikastola Erain Txiki de Irun (2004 y 2008), o los conciertos conjuntos con alumnos del Conservatorio de Vitoria (2005 y 2006). Lo más característico de los muchos conciertos ofrecidos por grupos y orquestas de acordeones de la escuela es, seguramente, la colaboración contínua con grupos de otras escuelas y localidades. De esta forma surgieron los conciertos en Lasarte y Donostia del año 2000 junto con la orquesta de acordeones Zero Sette de Lasarte, y la participación continuada en la orquesta Lauhaizeta, que forman acordeonistas de nuestra escuela con miembros de otras tres; con ellos se han ofrecido conciertos en Lezo (2005), Usurbil (2007) o el mismo Hernani (2006), o el que se desarrolló en Donostia en 2010 junto con el orfeón. La orquesta de acordeones Lauhaizeta grabó también un disco en otoño del 2006. Y finalmente, debemos recordar los conciertos ofrecidos por el coro, además de los intercambios ya mencionados: conciertos en Tolosa y Astigarraga (2007), Zarautz (2009) o Donostia (2010); el de la presentación del disco "Hou pitxu, hou!" de Amaia Zubiria en Lesaka (1999); los conciertos en colaboración con Errenteria Musikal (orquesta y coros) con programación de la música de las películas "La Misión" y "Sonrisas y lágrimas" en Alegia, Errenteria y Donostia en el año 2000; o el macroconcierto "Kantata 98" que aquel año dirigió Juan José Ocón y ofreció la Orquesta Sinfónica de Euskadi con 40 coros infantiles (entre ellos el de Hernani) en el velódromo de Anoeta; o la grabación del disco "Hernaniko Kaldereroak" junto con la banda de alumnos de la escuela en el 2005.

Y son muchos más los conciertos organizados por la escuela o aquellos en los que ha tomado parte. Por mencionar unos pocos más, recordemos el ofrecido por Eider Balerdi y Maddi Mitxelena como campeonas del concurso de piano Ciudad de San Sebastián en el año 2000, o el concierto de alumnos especial desarrollado en mayo de 2002 en la parroquia San Jose Obrero del barrio de la Florida, o aquel otro ofrecido en 2007 por Hernasax y el grupo de txistu en la plaza de Gipuzkoa de la capital, dentro del ciclo "Primavera en Sol Mayor" que organizaba la escuela municipal de música y danza de Donostia,... ¡y cuántos más!

241

Organizados con la asociación de escuelas de música (EHMEE) u otras asociaciones

Desde que nuestra escuela accedió a la Asociación de Escuelas de Música del País Vasco ("EHMEE" por sus siglas en euskara), ha participado en varias actividades y festivales organizadas por dicho ente. Uno de estos últimos es el encuentro de escuelas de música llamado **Musikaldia**, celebrado en Getxo (2003), Elgoibar (2005), Erandio (2007) y Mungia (2009). También se participó en el intento de creación de una orquesta y una banda propias de la asociación, llegando a participar también el coro de la escuela en alguno de los pocos conciertos que dicha orquesta llegó a ofrecer. En 2008 se comenzó con la actividad llamada "MusiKalean", que consiste en que a la misma hora del día de Santa Cecilia salgan a tocar a la calle los alumnos de diferentes localidades de Araba, Bizkaia y Gipuzkoa, cada uno en su pueblo.

242

Las escuelas de música de Donostialdea que están integradas en dicha asociación EHMEE también han desarrollado sus propias iniciativas. Los hernaniarras participaron, entre otros, en el coro gigante organizado por la escuela de música de Donostia para el concierto navideño especial de Gospel del año 2004, dirigido por el reverendo Jerry Smith, en dos pases en el Kursaal donostiarra. En mayo de 2009 las escuelas de música de Donostialdea organizaron y ofrecieron el musical "Mariren labirintoa" de Iñaki Peña en el teatro Victoria Eugenia, participando albokaris, txalapartaris, acordeonistas y coros de nuestra escuela, además de los diferentes conciertos denominados de "movilización de la creatividad" que se organizaron alrededor de dicho evento, y en los que participaron también pianistas y grupos de teclados, así como los grupos de la escuela "Leoka" y "Koxkorri". Y también ha participado la escuela de Hernani en el alarde de trikitilaris y coros infantiles organizado en Lezo el año 2010.

243

También se ha colaborado con otro tipo de asociaciones y agrupaciones musicales, y de esas colaboraciones han nacido diferentes actuaciones. Por ejemplo, los conciertos del ciclo de acordeón "La Milagrosa", organizados por la asociación de acordeonistas "Hauspoz". La Banda Municipal de Txistularis de San Sebastián organiza también dianas y conciertos de prácticas para estudiantes de este instrumento en la Plaza de la Constitución de Donostia, bajo la dirección de Jose Ignacio Ansorena, además de que los txistularis participan en diversos actos de la asociación de txistularis Euskal Herriko Txistulari Elkartea, como los pasacalles y conciertos que celebra con motivo de sus asambleas ordinarias.

Por otra parte, los festivales, encuentros y concursos en los que han participado nuestros alumnos son muchísimos; tantos que las listas empiezan a alargarse considerablemente, y no veo necesario extenderme demasiado.

244

245

246

Una amplia lista de ellos se puede encontrar en el original en euskara de este mismo texto.

También son muchos los premios y reconocimientos obtenidos por nuestros alumnos en diferentes concursos y campeonatos, pero tampoco vamos a mencionar éstos, por temor a que se nos olvide alguno. Sí recordaremos especialmente los concursos Ciudad de San Sebastián de piano y Villa de Elgoibar de grupos instrumentales, por las muchas alegrias que nos ha aportado el trabajo realizado en ellos durante varios años. Y, por supuesto, el campeonato de trikitilaris de Hernani, que se celebra en septiembre, y que, además de hacerlo en el pueblo, nuestros trikitilaris colaboran en su organización con el grupo de baile Kriskitina desde que se celebró por primera vez en 1999.

Y aunque se tratara más de exámenes que de actuaciones en directo, tampoco podemos dejar de recordar los realizados en la "**Guildhall School of Music** to London" entre 1998 y 2001 por alumnos de acordeón y piano, debido a los buenos resultados que ofrecieron. Serán muchos los que olvidamos aquí, y podríamos dar muchísimos detalles sobre los que hemos recordado, pero aún quedan largas listas de actuaciones por nombrar, así que debemos continuar.

Calendario hernaniarra

Si la Txalaparta Festa ha cumplido 24 primaveras, no cabe duda de que está plenamente integrado en el calendario cultural del pueblo. Pero no por ser la más antigua es la única cita que tienen nuestros alumnos en dicho calendario. Podría decirse que participan en la mayoría de fiestas y celebraciones que se organizan en el pueblo a lo largo del año. Y el más claro ejemplo de ello son las fiestas patronales de San Juan. Ningún hernaniarra dudaría de que ésas constituyen la celebración más importante de nuestro pueblo. Desde 1988, es decir, desde el tercer curso de la escuela, los alumnos de ésta se han encargado de amenizar dianas, cabezudos y otros muchos actos del programa festivo, como el Akelarre al que, organizado aquel mismo año por primera vez, han puesto música los dulzaineros de la escuela. Los sanjuanes duran cinco días, pero previamente se suelen desarrollar otra serie de actos que completan el programa, además de la actividad incesante que se da entre los días 23 y 27 de junio.

El concierto "**Preludio** de San Juan" es un evento de grandes dimensiones en el que han participado profesores y alumnos de la escuela desde que se celebró por primera vez. Otra serie de agrupaciones musicales y artísticas de la población comenzaron a sumarse rápidamente a aquel concierto

organizado por la banda municipal de música, los txistularis y los coros de la villa, y también participa la escuela en su organización desde hace muchos años. Pero tal vez sea más decisivo su papel en la organización del **Preludio Txiki**, que se organiza junto al preludio desde 1999. Este segundo concierto reúne niños de todos los centros de enseñanza de Hernani en un acto masivo, tal y como lo hacen los mayores, y se organiza con la colaboración de las ikastolas Urumea, Langile, Elizatxo e Inmaculada, y las academias de música Kantuz y Doinuzale, llevando nuestra escuela de música el mayor peso de esta organización.

Además de los preludios, antes de comenzar plenamente los sanjuanes, nuestros alumnos de txistu y txalaparta tocan en otras celebraciones, como el acto inaugural de la carrera o cros popular "**Azeri-bila**", o la entrega del premio "**Hernaniar Bikaina**" que organiza la sociedad Xalaparta cada dos años.

Pero los sanjuanes comienzan de lleno el 23 de junio, víspera de San Juan. Y tras lanzar el chupinazo desde el balcón consistorial, los alumnos de la escuela salen a las calles del pueblo en numerosas actuaciones. Txistularis, dulzaineros, trikitilaris, albokaris y acordeonistas (y, más recientemente, la banda de alumnos) han actuado durante largos años en las siguientes: pasacalles de inicio de fiestas tras el chupinazo, akelarre y ronda de San Juan la víspera del mismo; diana, concierto de txistularis, encuentro de dulzaineros y Baile de la Era el día de San Juan; diana el día 25; diana, cabezudos y actuación del grupo de dantzaris Ttarla el día 26; diana, axeri-dantza y actuación de la Comparsa de San Juan el día 27.

Además, en ocasiones se ha actuado en otros eventos como los siguientes: batucadas organizadas por los percusionistas de la escuela, cabezudos el día de San Juan y el día de cuadrillas, comida popular de la juventud del pueblo el día de cuadrillas, encuentro de txistularis el último día de fiestas en el año 1989 con un programa que abarcaba todo el día, día del baserritarra organizado por la sociedad Elur Txori con encuentro de albokaris incluído, arriada de la bandera con txalapartaris,...

El calendario festivo hernaniarra no se agota con los sanjuanes, y volvemos a encontrar a nuestros alumnos prácticamente en todas las fiestas de los diferentes barrios de la villa. En algunos de ellos vienen interviniendo durante muchos años consecutivos, como es el caso de las fiestas del barrio Puerto o Portu y Ereñotzu. En otras, como las de Latxunbe-Marieluts, se ha actuado menos simplemente porque son más recientes. Y en otras, como las de Lizeaga o las de Orkolaga, porque se han celebrado en contadas ocasiones. Las diferentes festividades que hemos contabilizado por barrios, son las siguientes: San Juan Txiki en el barrio

247

248

249

Puerto, San Antonio en Ereñotzu, Pentecostes en Etxeberri, día del Carmen en la calle Kardaberaz o Urumea, Magdalenas en Lizeaga, fiestas de Zikuñaga (virgen de septiembre), fiestas de Orkolaga, y fiestas de Latxunbe-Marieluts.

Otros dos momentos importantes en el calendario hernaniarra son las festividades navideñas y los carnavales. Por **navidad**, además de las actuaciones que pueda organizar la escuela misma, se participa en otras muchas que se realizan en el pueblo. Txistularis y trikitilaris participan en la **cabalgata** de reyes desde 1988. La tarde de nochebuena se sale en diferentes **olentzero**s, destacando los organizados por Dobera

250

251

y la Comparsa de San Juan (desde 1997). También los trikitilaris salen de ronda la tarde de nochevieja, y participan en visitas al jardín de infancia o a los mayores en Sandiusterri. Cita especial por esta fechas, la del concierto especial de villancicos que organiza el coro Kantuz en la iglesia parroquial, **Gabon Kantuen Jaialdia**, en el que siempre ha participado el coro de la escuela, incluso aquel primer año en el que el concierto se planteó como concurso.

Los **carnavales** de Hernani se recuperaron en la decada de los 80, y nuestros alumnos han jugado un papel importante en estas fiestas (sobre todo el lunes y el martes de carnaval) que, poco a poco han ido cobrando forma. El **entierro de la sardina** que se realiza desde 1988 ha sido interpretado con música de dulzainas desde el primer año. Más recientemente se recreó el programa del lunes de carnaval, pero ya desde 1996, los txistularis de la escuela se han encargado de la **diana** y la **axeri-dantza** que ese día suele llevar una cordada de jóvenes de la ikastola Langile. Por la tarde salen los **cabezudos** con los dulzaineros, que ese día especialmente hacen su ronda con dulzaina y gaita de bota. Antes, el **domingo de carnaval**, trikitilaris y dulzaineros realizan un pasacalles por la tarde, y el día de **viernes flaco** éstos últimos tocan los cabezudos por lo menos desde el año 2004. Además, están las carnavaladas que ha solido organizar la propia escuela, como algunos pasacalles de la **banda de alumnos** por jueves gordo, o las **batucadas** que los percusionistas han solido ofrecer ese mismo día. Y puntualmente se ha acudido también a otras citas, como la comida popular de la Gazte Asanblada, que han amenizado los dulzaineros en más de una ocasion.

Y para completar las fechas más señaladas del calendario "tradicional" de Hernani, debemos recordas otros dos santos. La víspera de **Santa Águeda** salen de ronda los trikitilaris, y el día de **San Ignacio** se celebra una romería en el monte Santa Barbara, a la que han acudido por lo menos entre 1988 y 1995 txistularis, trikitilaris, txalapartaris y dulzaineros.

Sin embargo, éstas no son las únicas fiestas de Hernani. Desde aquella década de 1980, en Hernani, como en el resto de Euskal Herria, nuevos "santos" se han sumado al calendario tradicional. Estos "santos" resultan bastante laicos, y a menudo se relacionan con todo lo que tenga que ver con comer y beber. El mayor de todos, en nuestro pueblo, es la temporada del Txotx. Aprovechando la temporada en la que abren las sidrerías, se ha organizado multitud de fiestas y celebraciones durante estos veinticinco años, y cómo no, nuestros músicos han estado allí. En abril de 1999 el Ayuntamiento organizó una fiesta de clausura de la temporada del txotx en la sidrería Zelaia: acudieron los dulzaineros de la escuela. Al año siguiente comenzó a organizarse el **acto inaugural de la temporada del Txotx**, al que han tenido que acudir todos los años trikitilaris, txistularis o txalapartaris. La **cofradía de la sidra** de Hernani ya había sido creada en 1996, y en la mayoría de los "capítulos" que ha celebrado desde entonces han estado los txistularis de nuestra escuela. Algo más reciente es el día de la sidra que se celebra en **Chillida-Leku**, desde 2006. Han solido acudir a él acordeonistas, txistularis, txalapartaris y trikitilaris. Y a todos éstos hay que sumar las muchas actuaciones que en diversas sidrerías han desarrollado los **trikitilaris**, probablemente el grupo de actuaciones más difícil de concretar y contabilizar.

Hay otros eventos que, sin llegar a cuajar de la misma forma, han formado parte de la temporada del txotx. Es el caso, por ejemplo, del festival "**Sagarrondotik**" que se organizó entre sidreros y aficionados de Hernani, Urnieta y Usurbil entre los años 2003 y 2007. También allí tuvieron que tocar los txistularis, dulzaineros y trikitilaris de la escuela. Y lo mismo ocurrió en la concentración de gigantes y cabezudos celebrada el año 2003, o en el campeonato interpueblos de deporte rural del 2008.

Además de la temporada del Txotx ha habido también otra serie de actos y celebraciones importantes en Hernani. La **semana cultural de Ereñotzu**, celebrada durante largos años, es uno de esos actos que ha atraido a trikitilaris, txistularis y txalapartaris de la escuela. La **Dantzari Festa** organizada por iniciativa de la Comparsa de San Juan nació en 1996, y no ha habido año en el que no participaran sobre todo los txistularis, pero también trikitilaris, txalapartaris y dulzaineros, tanto en el día principal de la fiesta en pasacalles y actuaciones de danzantes, como el día de los dantzaris txikis, o en actuaciones de los grupos de baile local Ttarla o Elizatxo ikastola, celebrados en el programa de la misma Dantzari Festa. La **feria de artesanía "Pablo Lasa"** es una cita muy enraizada en los noviembres de Hernani, y los trikitilaris de la escuela se han encargado de amenizarla desde 1999, igual que otras muchas ferias y mercados (como unos cuantos mercados de los sábados de la asociación Behemendi, etc.)

252

Y las fechas sueltas que pueden ir integrándose en este calendario y en las que han podido actuar nuestros alumnos son, por supuesto, muchas más. Unos pocos ejemplos: Euskal Jaiak en septiembre de 2009, XXII campeonato de marmitako de Euskal Herria en 1999, cros popular en el barrio Carabel en navidades de 2004, homenaje al tranvía en 2008, hogera de San Juan en el barrio Santa Barbara,...

...y en Hernani, con los hernaniarras.

Como venimos diciendo, Hernani ha sido un pueblo con una enorme vida cultural durante estos 25 años. La característica principal de esa vida no ha sido, sin embargo, la organización de grandes festivales y espectáculos, sino la multitud de iniciativas de grupos y gentes del pueblo. Ésto es lo que ha llenado la localidad de actividades culturales durante prácticamente todos los fines de semana del año, entre septiembre y junio. Y, claro está, tratándose de pequeñas iniciativas, a la escuela de música le ha correspondido sumergirse en un gran número de ellas.

El Ayuntamiento mismo, siendo la escuela parte de esta entidad, ha patrocinado la mayoría de las actividades de esta última, pero también ha tenido que servirse de la música de la misma como representación del consistorio: sea porque se celebra alguna reunión especial, sea porque la corporación ha de presentarse ante los ciudadanos, sea por la inauguración de alguna obra o trabajo en concreto. Ese quehacer corresponde más a los txistularis y a la banda municipal de música, pero también nuestros alumnos han tenido que cumplirlo en más de una ocasión, sobre todo los txistularis, pero también la banda de alumnos, el grupo de acordeón, el coro, los dulzaineros o alguna pareja de txalapartaris. Éstas han sido algunas de esas ocasiones: acto de inauguración de la urbanización del barrio Sorgintxulo (2001), inauguración de la 1ª fase de las obras de renovación del casco antiguo (Calle Mayor, 2001), recibimiento y homenaje en la casa consistorial a don Manuel Yaben (2002), inauguración de la 2ª fase de las obras de renovación del casco antiguo (Calle Kardaberaz, 2002), inauguración de la 3º fase de las mismas obras (Zinko Enea, 2003), recepción a las Juntas Generales itinerantes de la Diputación Foral de Gipuzkoa (2003), recepción y homenaje a la red Comète en la casa consistorial y en Loidi (2005), recepción y homenaje a la Bertso Eskola y a Maialen Lujanbio en la casa consistorial (2009).

Ya se ha hablado de la colaboración de la escuela con otras entidades musicales del pueblo en actividades como el Preludio de San Juan, Preludio Txiki, festival de villancincos, concierto de Santa Cecilia, festival de txistularis,... Pero además de esos actos que ya se han podido instaurar en el calendario cultural de Hernani, existen muchas otras ocasiones para trabajar conjuntamente. Por ejemplo, con el **coro Kantuz** han colaborado pianistas y coro de la escuela en celebraciones como el Kantuz Eguna de 2004, o los txistularis, cuando los encuentros Buruntzaldeko Musika Topaketak se han solido celebrar en Hernani. Con la **Banda Municipal de Música** han ofrecido varios conciertos saxofonistas y dulzaineros de la escuela, y con la coral de jubilados **Goiz-Eguzki abesbatza**, aunque de reciente constitución, también ha habido oportunidad de colaborar en conciertos, tanto por parte del coro de la escuela, como por parte de los txistularis. Y puesto que los txistularis de la escuela de música no son los únicos del pueblo, también los pianistas han colaborado con la **banda municipal de txistularis** en más de una ocasión, sobre todo en los conciertos navideños de esta formación.

253

En torno al baile o la danza, probablemente haya sido **Ttarla dantza taldea** el principal referente de Hernani durante muchos años. Pues resulta dificil localizar alguna actuación de este grupo en el que no hayan participado los txistularis de la escuela (en sanjuanes, en Ereñotzu, en el barrio Puerto,...), sea en actuaciones como la realizada en la carcel de Martutene en 2008, sea en días del dantzari txiki en Errenteria, o sea donde sea. La **Comparsa de San Juan** es también otra de las habituales colaboraciones de los txistularis de la escuela, y con ella han solido tocar también fuera del programa de sanjuanes, en diferentes "kantu jiras" y actuaciones de danzas como las celebradas por Santo Tomás los últimos años en la feria que organizan en Plaza Berri. Y aunque el **Akelarre** tenga, probablemente, más de teatro que de baile, también para esto último ha contado siempre con los dulzaineros de la escuela, incluso cuando ha salido del pueblo en diversas ocasiones: Irurtzun (2000), Arrosadia en Pamplona (2001), Esparza (2004), o Igeldo (2009).

Errapia es otro tipo de agrupación cultural, que reune artistas del pueblo (escultores, dibujantes, diseñadores,...). En la inauguración del local que esta asociación tiene en Zikuñaga participaron txistularis y trikitilaris de nuestra escuela. Y como ente cultural, es también totalmente diferente la labor que desarrolla el museo **Chillida-Leku**, pero incluso con éste ha colaborado estrechamente la escuela de música, desde que éste se creó en nuestro pueblo. Además del día de la sidra que en él se celebra, también se han ofrecido audiciones en noviembre y comienzos de julio casi todos los años desde el 2004, por parte de grupos de saxofón, banda de alumnos, grupo de cuerda, de acordeón, pianistas, trikitilaris,... Más antigua es la colaboración con **AEK** de Hernani, sobre todo cada vez que la **Korrika** ha pasado por el pueblo, pero también en otras fiestas como el AEKtxotx.

Y si agrupamos a los hernaniarras por edades, veremos que han existido numerosas colaboraciones, comenzando con los más pequeños, en las **ikastolas y escuelas del pueblo:** txistularis en la fiesta de fin de curso de la ikastola Elizatxo, actuaciones del grupo Ekhin o del grupo de acordeón en la de la ikastola Langile, actuación de txistularis en alguna axeri dantza organizada por esta última, trikitilaris en la ronda de Santa Águeda de la ikastola Urumea,... En las **colonias abiertas** para los niños del pueblo que se han organizado durante muchos veranos desde el Ayuntamiento, los dulzaineros han tenido que intervenir en los chupinazos de San Fermin que éstos organizaban. También con la **Gazte Asanblada** o asamblea juvenil han colaborado dulzaineros y trikitilaris, por ejemplo en barrikotes organizados en el bar Garin. Y qué decir de la **residencia de ancianos**: no faltaron audiciones, dianas y actuaciones de danza por parte de acordeonisas, trikitilaris, txistularis y dulzaineros en las Semanas de la Tercera Edad que organizó allí el Departamento de Salud y Bienestar del Ayuntamiento entre los años 1996 y 2001; por lo menos desde el 2000, pero probablemente desde mucho antes, los trikitilaris han amenizado las visitas y entregas de regalos ñavideños a los mayores por Santo Tomás, día de nochebuena o víspera de reyes; y tratándose de la patrona de Sandiusterri, el día de la Magdalena, txistularis y trikitilaris han visitado el centro entre 1998 y 2002.

Y muchísimos más han sido las actuaciones y homenajes desarrollados en colaboración con los hernaniarras, pero que lamentablemente aquí no puedo citar.

254

255

También fuera de Hernani

Los alumnos de la escuela de música de Hernani han actuado muchas veces fuera del pueblo, sobre todo en Euskal Herria y, claro está, en pueblos y localidades cercanos. Una clara muestra de ello son las numerosas fiestas y celebraciones de Donostia, pero también las de Urnieta, Astigarraga, Aduna, Goizueta y muchos otros lugares. Sin embargo, la mera mención de los que de ellos tenemos constancia sería demasiado extensa, por lo que ofrecemos un listado de ellas en la versión en euskara de este texto, y aquí haremos un brevísimo resumen de dicha lista. Muchas de las actuaciones que se han incluido en el grupo que hemos denominado "el florero" se han desarrollado también en Hernani. De hecho, la decorativa es una de las muchas funciones que la música cumple en nuestra sociedad, y aunque no resulte ser lo más apetecible, a menudo toca a los músicos "figurar" en actos sociales, a modo de floreros: bodas, homenajes, congresos, inauguraciones varias,... Los txistularis son los más codiciados para este tipo de actos, para tocar siempre y hasta el aburrimiento la misma pieza: Agurra (la reverencia). Pero también a otros músicos les toca decorar algunos actos: trikitilaris, coro, acordeonistas, banda,... aparecen de vez en cuando.

Resumiendo, pues, esa amplísima lista de actuaciones, podría quedar así:

- Fiestas principales de Donostia: Euskal Jaiak, romerías de Santo Tomás, tamborradas de San Sebastián, gigantes y cabezudos de Semana Grande, pasacalles el segundo domingo de Regatas de la Concha, carnaval vasco en Jueves Gordo,...
- Fiestas en barrios de Donostia: Antiguo (San Sebastián y San Juan), Bidebieta, Aiete, Loiola, Martutene, Muelle, Egia,...
- Otras celebraciones en Donostia: Olentzero del Antiguo, víspera de Santa Águeda en Aiete y Parte Vieja, carnavales del Antiguo, Kantu-Jira en la Parte Vieja,...
- Fiestas y celebraciones en otros pueblos: Zaldibia (Ardiki Eguna), Goizueta (carnavales), Arano (fiestas patronales), Igeldo (San Isidro, día de la música, fiestas patronales,...), Urnieta (fiestas patronales, de Xoxoka, romería en Azkorte, fiestas de la juventud,...), Andoain (sanjuanes), Aduna (fiestas patronales), Oiartzun (fiestas de Elizalde e Iturriotz y carnavales), Astigarraga (fiestas patronales y carnavales), Lasarte (fiestas de Buenos Aires), Lezo (Santa Cruz), Hendaia (Euskal Bestak), Ibañarrieta (Santa Cruz), Bedaio (fiestas patronales), Tolosa (carnavales), Zarautz (Kantu Jira y fiestas vascas).
- Fiestas a favor de las ikastolas: Kilometroak 2006 y 2009; Nafarroa Oinez 1990, 1991, 2001, 2006 y 2009.
- Mercados con la asociación Behemendi en la calle Loiola, Gros y Antiguo en Donostia. Otros mercados y ferias.
- Colaboraciones con las ikastolas Amara Berri, Intxaurrondo (Donostia), Egape (Urnieta) y Pasaia-Lezo.
- Colaboraciones con grupos de danza: Euskal Dantzarien Biltzarra, Haurtzaka (Beasain), Udaberri (Tolosa), Arkupe (Amezketa), Usurbil,...
- Colaboraciones con otras entidades: Aquarium, Real Sociedad de Fútbol, Hospital de Gipuzkoa, EHGAM, AEK, asociación por los juegos populares vascos "Xiba", etc.
- "Florero" y actos sociales: campañas diversas ("Bizirik bizi", "Bai Euskarari", ayudas para Wukro en Etiopía,...); inauguraciones (jardín de infancia Meabe, restaurante Uztartza de Aduna, Herri Musikaren Txokoa, minas Arditurri,...); actos de apoyo a los enjuiciados en el caso Egunkaria; inauguraciones de congresos y otros (campeonato de Europa de Gimnasia Rítmica en el 2006, congreso Arkeolan,...); bodas; bodas de plata y de oro; despedidas de soltero; despedidas de las de verdad, de las de despedirse; etc.
- Y muchos más: conciertos en bares; romerías en sidrerías; fiestas de todo tipo (como la organizada en Donostia

256

con motivo del partido de rugby entre Biarritz Olimpique y Munster en 2005, por ejemplo), ferias de la cerveza y otras delicias gastronómicas, cursos y concursos de baile, exámenes de música,...

Música para escuchar. Ciclo mensual de conciertos

Conciertos y actuaciones de alumnos no constituyen la única actividad musical organizada por la escuela de música. El claustro de profesores ha tenido claro, desde que este centro comenzó su andadura, que escuchar música en directo es un pilar fundamental en la formación de futuros músicos. Por ello se comenzó a programar e insertar en el plan escolar diferentes conciertos desde fecha muy temprana. La primera Txalaparta Festa abrió el camino en el segundo curso, y este festival que se ha organizado posteriormente todos los años, así como los otros festivales que le han seguido (encuentro de albokaris y festival de txistularis), además de ofrecer a los alumnos la posibilidad de tocar en público, han recogido en sus programas conciertos de músicos profesionales. De todas maneras, esos conciertos se han concebido como algo más que mera actividad pedagógica, ya que han sido actos abiertos y dirigidos a todo el pueblo.

Otros muchos conciertos han surgido de los diferentes intercambios realizados, tal vez más dirigidos al alumnado que los que acabamos de citar, trátese de los conciertos derivados de los intercambios que se han realizados con otras escuelas desde 1996, o de los realizados entre coros, o algunos otros. El objetivo de éstos ha sido generalmente doble: ofrecer nuevas plazas en las que actuar a los alumnos de Hernani, y traer al pueblo otros grupos para poder conocer de primera mano en qué y cómo trabajan en ellos. Pero siendo, también estos, actos abiertos a todo el pueblo, muchas veces han adquirido un carácter más amplio.

Pero, posiblemente, el mayor exponente de este fenómeno sea el ciclo que se ha dado en llamar **"Ciclo Mensual de Conciertos"**. Cuando el tercer curso ya tocaba a su fin, entre el 9 y el 14 de mayo de 1987, la escuela organizó lo que llamó I Semana Musical: un ciclo de conciertos que abarcaba conciertos de alumnos, la II Txalaparta Festa, y otros tres conciertos especiales. Uno de ellos lo ofrecieron los profesores de piano, saxofón y acordeón de la escuela; el segundo corrió a cargo del grupo de percusión del Conservatorio de San Sebastián; y el tercero lo dió la Banda Municipal de Música de Hernani. Los tres se plantearon como conciertos pedagógicos dirigidos al alumnado de la escuela, y de ellos surgió el proyecto que se pondría en marcha al curso siguiente.

El Ciclo Mensual de Conciertos comenzó el 19 de noviembre de 1988, aprovechando la cercanía del día de Santa Cecilia, con un concierto a cargo del Quinteto de Metal del Conservatorio de San Sebastián que se celebró en la sala de actos de la casa consistorial. Desde entonces, mes a mes durante el curso escolar, se ha celebrado algún concierto gracias a que, por una parte, el Ayuntamiento destina una partida económica a los presupuestos de la escuela con esta intención y, por otra parte, a que el claustro de profesores ha asumido el compromiso y la labor de organizarlos.

El primer objetivo de este ciclo de conciertos ha sido el de facilitar al alumnado el acceso a música en vivo y en directo, y a menudo se han planteado como conciertos pedagógicos, pero desde el primer momento se observó que, además de dichos alumnos, otros muchos vecinos del pueblo mostraban su interés por estos actos, y en muchísimas ocasiones ha sucedido lo contrario, que han tenido una mejor acogida entre los vecinos en general que entre el propio alumnado. Por lo tanto, aunque no fuera su primera intención, pronto este ciclo se convirtió en el principal referente en la programación musical anual de Hernani. Los datos lo demuestran:

Desde noviembre de 1988 y hasta diciembre de 2009 la escuela ha organizado 183 conciertos dentro de este ciclo, y contando con el ciclo especial que con motivo del 25 aniversario se ha organizado en el año 2010 en sustitución de aquel, más el de intercambio de ese mismo año[12], suman en total 187 conciertos. El último ciclo al que hacemos referencia fue un ciclo especial de "Conciertos de Ex Alumnos", que quería ser una pequeña muestra de los frutos de esos 25 años de trabajo. No vamos a nombrar aquí todos los 187 conciertos citados y, por ir terminando, relegaremos dicha lista a un anexo al final del libro. Pero podemos afirmar que esta ingente cantidad de conciertos nos ha dado la oportunidad de traer a Hernani todo tipo de músicas y músicos, aunque, todo hay que decirlo, muchas veces se haya tenido que proceder con recursos muy escasos.

Desde música medieval y renacentista hasta vanguardias contemporáneas, se han podido escuchar sones de todas las épocas históricas. Han prevalecido las agrupaciones reducidas, desde solistas hasta diferentes formaciones de música de cámara (dúos, trios, cuartetos,...), pero también hemos contado con orquestas enteras y todo tipo de grupos de música. En cuanto a estilos, con una gran presencia de música "clásica" o académica, han convivido el jazz, la música popular y folk de diferentes lugares como Galicia, Extremadura u Occitania, y otros muchos: músicas más poperas, experimentales, músicas narrativas acompañadas de teatro o danza, latinas,... Habiéndose dirigido estos conciertos, en primera instancia, a los alumnos de la escuela, han tenido un gran peso específico los instrumentos ofertados en la misma: conciertos de piano, de guitarra, de txistu o gaita navarra, de saxofón o instrumentos de viento metal, coros,... pero también han tenido cabida otros tipos de instrumentos: canto solista y música vocal, orquestas, bandas, gaitas de bota, flautas, harpas, zanfonas, big-bands,... En muchos de los 187 conciertos hemos contado con la presencia de músicos de renombre, pero no vamos a citarlos aquí, pues nos damos cuenta de que a la altura de tal o cual músico que haya podido alcanzar gran fama en medios radiotelevisivos puede haber otros muchos buenos profesionales que trabajan en mundos más especializados, y muchos de los conciertos aquí organizados son de este último tipo. Además, esa categorización no es labor que nos corresponda. A nosotros nos han ayudado mucho todos, y no podemos hacer otra cosa que agradecérselo a todos ellos, por todo su trabajo y saber hacer que con gran generosidad nos han mostrado y, sobre todo, por enriquecer los oídos y los corazones de los hernaniarras.

FINAL

He comenzado hace un rato diciendo que el musical ha sido considerado como un fenómeno efímero. Y por medio de esta humilde historia de medio siglo de la escuela de música de Hernani he querido argumentar que tal vez lo sea, pero de ningún modo se puede considerar un fenómeno sin importancia. El arte se ha solido presentar como algo formado por significados y sentimientos profundos, constituido por obras únicas e incomparables elaboradas por inspiraciones privilegiadas, y la música, puesto que es un arte, puede contener algo de todo ello. Pero en la base de la música (y por ello, creo que también en la de todo arte) existe algo mucho más firme que todo eso: trabajo. El trabajo diario de mucha gente.

Si has seguido esta lectura, te habrás dado cuenta de que prácticamente no se ha hablado del trabajo que han podido realizar los alumnos de la escuela de música de Hernani una vez finalizados sus estudios en la misma. Ése es un camino que han realizado los propios ex-alumnos, pero también la escuela ha podido ayudar en abrir puertas a quienes finalizaban los estudios elementales de música. Muchas veces no se habrá acertado, pero ¿cuántas horas de trabajo se han dedicado a preparar exámenes, actuaciones o concursos?, ¿cuántas horas extraescolares?, y sobre todo, ¿cuántas horas habrán dedicado en sus casas o en el centro al trabajo diario alumnos y profesores? Pues bien, no veo la forma de medir todo esto. Siempre supone una gran alegría para todos los que formamos la comunidad escolar el recibir la noticia de que tal o cual alumno ha decidido (y ha accedido a) continuar estudios musicales en grados medios o superiores, y qué decir de aquellos que, concluidos los estudios, han llegado a ser grandes profesionales de la música. Pero no nos alegra menos el haber podido ofrecer a otros muchos la oportunidad de disfrutar haciendo música de vez en cuando, en el pueblo o en casa, en la calle o entre amigos, por afición o por oficio. Tampoco eso se puede medir.

Por lo tanto, el trabajo de estos veinticinco años no es, ni mucho menos, efímero. Y no cabe duda de que el de los siguientes veinticinco tampoco lo va a ser. Y habrá que trabajar duro, porque todavía hay mucho por hacer: mucho por enseñar y mucho por aprender; mucho por tocar, y mucho por escuchar; mucho por mejorar o cambiar, y mucho por mantener. Comenzemos.

NOTAS

1 Se llama alumnado "libre" al que, sin haber realizado los estudios en el coservatorio mismo, formaliza una matrícula para presentarse a los exámenes de un nivel concreto.

2 Archivo Municipal de Hernani. Sección B, negociado 2, 1er libro, 2º expediente. El subrayado es nuestro.

3 Archivo Municipal de Hernani. Sección B, negociado 2, 1er libro, 2º expediente. El subrayado es nuestro.

4 El título dice "proyecto", pero al final del documento se indica que fue aprobado en pleno municiapl el día 11 de junio de 1891 y que el 2 de julio Manuel Zendoia fue nombrado director.

5 Archivo Municipal de Hernani. Sección B, negociado 2, 1er libro, 2º expediente. El subrayado es nuestro.

6 Aunque la ley de 1966 establecía 4º de solfeo para el grado elemental, en la práctica también se solía cursar 5º en ese mismo grado, y en los exámenes de paso de grado se examinaba de este último.

7 Estos datos han sido tomado de las páginas web del Gobierno Vasco (*www.hezkuntza.ejgv.euskadi.net*) y del Gobierno de Navarra (*www.educacion.navarra.es*).

8 2º artículo del Decreto 289/1992 del Departamento de Educación del Gobierno Vasco.

9 El plan de 1992 rebajó el tiempo lectivo de la enseñanza principal (instrumento, sobre todo) de los 40-60 minutos semanales por alumno que ostentaban en el plan anterior, a 30 minutos semanales. A cambio de esa reducción se plantearon las clases de "refuerzo": hacían posible dedicar más tiempo lectivo a unos pocos alumnos de la escuela, si éstos demostraban tener capacidades o necesidades especiales, y si seguían un plan de estudios concreto. Estas "clases de refuerzo" se plantearon, más que nada, para aquellos alumnos que se iban a presentar a las enseñanzas regladas de grado medio.

10 Se puede observar en el gráfico cómo va ensanchándose paulatinamente la diferencia entre número de alumnos y número de matrículas. Cuando la diferencia se hace más notable es en la cumbre del curso 1994-1995, a pesar de que la mayor tasa de matrículas por alumno (2,13) se alcanza en los cursos 2002-2003 y 2003-2004. Luego volvió a bajar un poco, resultando la tasa promedio de 2,06 matrículas por alumno.

11 Los datos sobre población han sido tomados de la página web del Instituto Vasco de Estadística, *www.eustat.es*

12 Primero fue el concierto de la Escuela de Música de Orio en 1996, y luego, desde el que ofreció la de Azkoitia en 2002, estos conciertos de intercambio se han insertado en el ciclo mensual. No sucedió lo mismo con los que se organizaron en dicho intervalo.

HERNANI MUSIKA ESKOLA, EUSKAL HERRI MUSIKAREN HARROBIA

JUAN MARI BELTRAN ARGIÑENA

HERRI MUSIKA HERNANIKO HISTORIAN ZEHAR

Oso iragan aberatsa izan du Hernanik musika arloan, eta konkretuki herri-musikaren aldetik ere honen presentzia garrantzitsua izan da. Horrekin batera herri soinu-tresnek presentzia nabaria izan dute herrian ospatzen ziren edozein ospakizun motatan.

XVI. mendekoak dira honako dokumentuak, non, batean flauta, danbolina eta arrabita eta bestean horiek gehi atabalariak osatutako taldeak agertzen baitira: *<<En 1566 hubo en Hernani (Guipúzcoa) en las fiestas de San Juan, en seis días, "tanborin e Rebete y atabalero... En el mismo Hernani, en 1569, el día de la Ascensión "sirbieron Pedro de Hecheverria y Miquele el ciego, tanborín y rabete>>*[1].

Ez dakigu noiz arte entzungo ziren arrabitak Hernanin, baina jakin badakigu aspaldian isildu zirela.

Tronpa edo mosugitarra izan da orain dela berrehun urte baino gutxiagoan, Hernanin oraindik entzuten zen beste soinu-tresna. XIX. mende hasieran, Hernaniko plazan "tronpa dantza" izeneko dantza egiten omen zen. Dantza honek, izena, bere musika-emailearen soinu-tresnetatik hartzen zuen, tronpekin (guimbardes) jotzen zen eta. *Hablando de Hernani y de las danzas que allí vió, dice: <<Au fandango succéda una troisième danse sur un mouvement encore plus vif, appelée "trompa-danza", en basque, parece qu'autrefois on la dansait au son des guimbardes....>>.*[2]

Beste idazlan honetan ere agertzen da soinu-tresna honen aipamena Hernanirekin erlazionaturik: *La danza española -leo en Levinson- hace irrupción en Europa desde 1830. A la llamada de la trompa de Hernani responde, desde el otro lado de los Pirineos, un gran ruido de castañuelas que no se callarán en mucho tiempo.*[3]"

TXISTUA

Hasieran ikusi dugun bezala, XVI. mendekoa da txistulariei buruz Hernanin aurkitu dugun aipamen edo erreferentzia zaharrena. Txistua Hernanin zer izan den jakiteko ezinbestekoa da Patxi Apezetxearen "Hernani eta Txistua" liburua irakurtzea[4]. Bertan aurkituko dugu Hernaniko historian txistuak izan duen presentzia nolakoa izan den. XVI, XVII, XVIII, XIX eta XX. mendeetan "tamborin" edo bestelako izendapenekin txistulariak Hernaniko mota ezberdinetako ekintza, ekitaldi eta ospakizunetan agertzen dira: San Joanetako festa nagusietan, Errege familiari eta bestelako pertsonaia handiei agurra emateko hauen bisitetan eta herritik pasatzen zirenean, Jasokunde egunean, Pazko egunean, Corpus Christi, Eguberritan, San Migel eta horrelako egun eta ospakizun berezietan, Gipuzkoako Bilera Nagusi, inauterietan, jaiegunetan, zezenketetan, dantza taldeekin...

257

XVIII. mendean agertzen da udal danbolinteroren figura, gaur egun arte mantendu dena.

Hernanitik kanpo ere ibili izan dira bertako txistulariak, horren lekuko, Iruñeko udal artxiboan kontserbatu den XVIII. mendean Iruñeko San Ferminetara jotzen aritutako musikarien zerrenda. Bertan agertzen diren izenen artean, Hernanitik joandako 12 danbolintero agertzen dira: *Sebastián de Aldaz, Martín Joseph Alza, Josef Antonio Ansa, Martín Joseph Ansa, Francisco Barrenechea, Miguel de Bereterra, Miguel de Echeverria, Juanes Elosegui, Miguel Antonio Iribarren, Bautista Larrea, Miguel Antonio Ondarrola, Nicolás de Zamusio.* Hauetako batzuk urte bat edo bitan eta besteak hiru, lau, bost urtetan eta bada bat zazpi urtetan joan zena. Bestalde, zerrenda horretan, musikarien jatorriaz gain batzuetan bestelako oharrak ere agertzen dira, horien artean hauen kalitatea adierazten dutenak. Horien artean hiru hauek ikus ditzakegu: *Josef Antonio Ansa: algo bueno, Martín Joseph Ansa: bueno,* eta *Juanes Elosegui: bueno* [5].

Iragan gertuagoan, Hernani dugu inguruko txistu "plaza" nagusienetakoa. Baita goi mailako txistularien herria ere, eta Hernaniko Ansorenatarrena dugu horren adibide adierazgarrienetakoa: 1876an Jose Inazio Ansorenak udal taldeko bigarren danbolinteroaren plaza hartu zuen. Sei urte geroago, honek Castro Urdialeseko lehen danbolinaren plaza lortu zuen eta bere anaia Fernandok ordezkatu zuen Hernanikoan. 1885ean bi hauen anaia zen Manuel Ansorenak Errenteriako udal danbolintero lehenaren plaza lortu zuen. 1886an Fernando Ansorenak Hernaniko udal taldea utzi zuen, Balmasedako plazaren oposaketak irabazi zituelako. 1904an Joxe Ansorenak irabazi zuen udal danbolintero bigarrenaren plazarako lehiaketa. 1910ean Isidro Ansorenak irabazi zuen udal danbolintero lehenaren plazarako lehiaketa. 1922an Isidrok Donostiako udal danbolintero lehenaren plazarako lehiaketa irabazi zuenean utzi egin zuen Hernanikoa[6].

DULTZAINA

Dultzainaren zaletasuna Hernanin noizkoa den ez badakigu ere, XIX. mendearen bukaeratik aurrera dultzainerek presentzia nabarmena izan dute herrian. Honi buruzko informazioa "Dultzaina Gipuzkoan. 1950. hamarkada

arte" liburuan aurki dezakegu[7]. Bertako eta kanpotik etorritako dultzaineroak aritu dira Hernaniko kale eta plazetan soinu-tresna honen hots ozen eta aberatsen bitartez hernaniar belaunaldi askoren belarriak goxatzen eta hankak dantzan jartzen.

258

Bertakoen artean Ramon Garagarza Sarasua izan zen bat. 1915tik aurrera Hernaniko Udalaren kontura, berrogei urte egin zituen, garai hartan Hernaniko auzo zen Lasarteko dultzainero postuan. Hernaniko Udalak 1939 arte urteko 360 pezeta ordaintzen zizkion eta 1940tik aurrera 500 pezeta. Igandeetan herriko plazan jotzen zuen.

259

XX. mende hasierako beste dultzainero hernaniar bat Pablo Iguaran Beobide dugu, Hernaniko Osinaga Auzoko Iparragirre Baserrikoa (sagardotegia). Alkizan 1914. urtean jaio zen eta Hernanin 2003ko martxoaren 29an hil zen. Txikitatik Hernanin, Iparragirre baserrian bizi izan zen.

260

Gaztetatik musikarako eta bereziki dultzainarako afizio handia zuen eta bere kasa ikasi zuen. Bakarrik jotzen zuen, ia beti etxean eta familia giroan eta esaten dutenez etxetik kanpo gutxi jo izan zuen. 1960 arte askotan jotzen zuen eta geroztik gutxiago bazen ere 80 urterekin oraindik jotzen zuen. Errezilgo Agirretxetar dultzaineroekin erlazio eta adiskidetasun handia zuen. Hauek behin baino gehiagotan Iparragirre sagardotegian jo zuten. Bost dultzaina zituen: hiru Jose Mari Agirretxek egindakoak (bat ebanozkoa eta bi ezpelezkoak), bat Iruñeko Gaiteroek egina (ezpelezkoa) eta beste bat letoizkoa. Aho-soinua ere jotzen zuen[8].

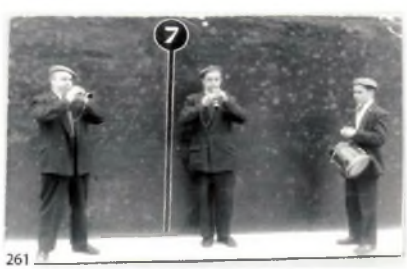
261

Dena dela, Hernani dultzaina zale izan da eta bertakoak faltatzen zirenean kanpotik ekartzen zituzten. Horrela, Hernanitik pasa izan dira Euskal Herriko XX. mendeko dultzainero talde ospetsuenak. Horien artean, Agirretxetarrak, Errezilgo dultzaineroak. Hau izan zen garai hartako dultzaineroen arteko puntako talde bat. 1920ko hamarkadan arbelezko disko haietakoak grabatu zituzten. Agirretxe anaia zaharrek Hernanin asko jotzen omen zuten eta, geroago, hauen seme-ilobek jarraitu zuten eta Hernanin jo dute XXI. mende hasiera arte.

Azken ehun urteetan Nafarroako eta zehazki Lizarrako Dultzaineroak edo Gaiteroak izan dira, ordea, soinu-tresna honen ordezkari nagusiak. Talde edo familia horien arteko bat Lizarrako "Perez de Lazarraga anaiak" taldea izan da. Lizarrako musikari-zapatarien senitarte honek Hernanin behin baino gehiagotan jo izan zuen San Joanetako festetan, kontzertu, kale-buelta eta dantza saioetan. Lizarrako "Hermanos Montero" taldea zen garai hartako puntako beste talde bat. Ez dakigu Hernaniko udalak onartua izango ote zuen hauek 1955ean aurkeztu zuten aurrekontua.

Hermanos Montero
ESTELLA
Sr.Dn. Juan OLANO
HERNANI.-
Muy Sr. nuestro:
Referente a su escrito dirigido a nuestro buen amigo Dn. Serapio Peral de esta Plaza, a la que nos solicitaban para amenizar el día 19 del cte. mes de Junio, en la cual nos dicen que los Vmos. Elizaga les cobraban 750 ptas. que dieron en ese, corriendo los viajes por los citados Gaiteros.
Bien me parece lo que dicen de estos Sres., pero tienen que tener en cuenta, que para un día tenemos que perder dos días mas o sea tres días y para tres que componemos el grupo resulta muy poco, pues a todos lo sitios para un día cobramos mil ptas. libres y tratandose de Vds. los cobramos menos o sea por la cantidad de 750,- Ptas. libres de todo gasto o sea corriendo a cargo de Vds. viajes manutención etc.
En espera sea del agrado de dicha Junta y esperando contestación lo mas rápido posible se despide suyo affmo. s. s. q. s. m.
262

SOINUA, AKORDEOIA, TRIKITIXA

1828an Europan asmatutako "akordeoi" izeneko soinu-tresna berri hura berehala zabaldu zen kontinente osoan eta segidan mundu osoan ere bai. Euskal Herrian XIX. mendearen bukaeran agertu zen. Hernanin ere XX. mende hasieran erabiltzen zen bertako herri inguru eta giroetan. Geroztik, soinuaren espa-

263

rruan Hernanik izen handi asko eman ditu, "Muntto"tik hasita, Manuel Yaben eta Joxan Goikoetxearenganaino.

RONDALLAK ETA MUSIKA BANDA

Euskal Herriko beste toki askotan bezala, XIX. mende bukaeran Hernanin ezagutzen omen zen halako talde mota, eta horren lekuko bat 1894ko argazkian agertzen dena. Bertan ikus dezakegu, "Ezkiaga" pasealekuan oso modu naturalean halako talde bat. XX. mendearen hasieran, Musika-Bandak indartu ziren ordea, baita Hernanin ere, eta musikan funtzio asko betetzen zituzten talde handi berri hauek nagusitu ziren heinean, rondalla edo estudiantina tankerako musika taldeak desagertzen joan ziren.

264

265

ARXALUAK, TABLATXOAK, HARRIZKO KASKAINETAK

Herri soinu-tresnek lotura handia izan dute beti herri-dantzarekin noski, eta zenbait dantzarik dantzan ari zirela jotzen zituzten kaskainetak eta antzekoak, eta horrelakoak ezagutzen ziren Hernanin ere. XX. mendearen hasieran fama handikoak ziren Hernaniko dantzariak, bereziki dantzan onak zirelako, baina horretaz gain ba omen zuten beste trebezia bat ere; dantzan ari zirela, eskuetan harrizko kaskainetak harturik, dantza doinua erritmikoki laguntzen zutela. Horrela agertu omen zen aspaldiko Donostiako egunkari batean: *<<los danzaris de Hernani deslumbraron al público del teatro Bellas Artes con su buen bailar, acompañándose de castañuelas de piedra>>*.

266

Dantzan eta harrizko edo zurezko halako tresnak erabiltzen oso trebeak omen ziren Hernaniko "Kiskillu" goitizeneko Sagarnatarrak. Hernanin azkenetako "tablatxo" jotzailea Kamilo Redondo "Katxo" izan da.

TXALAPARTA, TOBERAK

Hernani eta ingurua izan da txalaparta eta "toberak" izenarekin ezagutzen den ohitura zaharraren inguruan aurki daitezkeen azken arrastoen topaguneetako bat. Hernanin, honi buruzko informazio zabala "Txalaparta" tituludun liburuan aurki dezakegu[9].

Jauregi aldeko Sausta baserriko Migel eta Pello Zuaznabar txalapartari ospetsuek Santa Barbara-Jauregi aldeko Barriola baserriko Iraditar aitona-osabekin ikasi zuten. Pellok hala esaten zuen: "Saustatik entzuten genuen Hernanin jota, gauez. San Joanetan urtero Saustakoak Barriolara joaten ginen bazkaltzera eta San Pedrotran Barriolakoak Saustara etortzen ziren. Elkartzen ginen bi egun hauetan beti txalaparta jotzen genuen."

Barriola (Barkaiztegi) baserria dugu txalapartaren aro zaharreko habiatako bat eta aro berriko iturrietako bat. Barriolan dolarea zeukaten eta, han jotako txalaparta inguruetan entzuten zenean, "Hara, Barriolan bukatu dituzte jada sagardo egite lanak" esaten omen zen.

267

Auzo bereko Zelaiarte baserrikoak ere txalapartariak ziren. Pello Zuaznabarrek esaten zuen Hernanin gerra aurretik txalaparta jotzen zen baserrietako bat hau zela. Baserrian dolarea zeukaten.

268

Portuko Egaña-txikiko Jose Joakin Zubeldia palanka jotzen izan da beste erreferentzia. Bera izan zen Hernaniko Portu auzoan txalaparta edo tobera izenarekin palanka jotzeko ohitura mantentzen saiatu zena. Berak irakatsi zien palanka jotzen etxeko semeei eta auzoko besteei eta bere bizitzaren azkena arte jo zuen. Auzotik kanpo ere jotzen zuten, eta horrela agertzen dira 1952 inguruan Donostian antolatutako Euskal Jaialdi batean.

269

Argazkian ikus daitezke garai hartako Jose Joakinen taldekideak, ezkerretik eskubira: Urrutia (Hernanikoa) palanka heltzen. Julian Barrenetxea (Portuko Lonjakoa) palanka jotzen. Fernando Iturralde (Portuko "Munttonia"koa) bertsolaria. Jose Joakin Zubeldia (Portuko Egañakoa) Palanka jotzen. Asentsio Barrenetxea (Portuko Lonjakoa) palanka heltzen.

1970eko hamarkadatik aurrera Hernaniko Portu auzoko Egaña-txiki baserriko Zubeldiatarrak izan ziren inguru horretan palanka jotzeko ohiturari jarraipena eman ziotenak. Jose Joakin Zubeldiak bere semeekin jotzen zuen eta bera hil zenean hauek auzoko beste gazteekin jarraitu zuten jardun horretan.

270

Herri-musikaren historiari buruzko aipamen hauekin bukatzeko esan behar dugu Hernani gure herri kantutegi biltzaileen soroetako bat ere izan dela. Horrela, Resurreccion Maria de Azkueren kantutegian (Cancionero Popular Vasco) Hernanin bildutako 8 kantu agertzen dira eta Aita Donostiak egindako "Cancionero Popular Vasco" izenburuko kantutegian 22 kantu ikus ditzakegu.

271

HERNANIKO MUSIKA KONTSERBATORIOA, 1980 HAMARKADAN

1960-70 hamarkadetan herri musikan ematen ari zen atzerakada kontuan harturik eta aurreko zaletasunari jarraipena eman nahian, 1980ko hamarkadan, Hernaniko udaletxeko kultur arduradunek, euskal herri musika talde ezberdinekin, Hernaniko erdialdeko kale eta plazetan, jaiero herri-musika saioak antolatu zituen. Horrela aritu ziren urte batzuetan trikitilariak, dultzaineroak eta Txanbela taldea.

Jarrera eta joera horrekin jarraituz, 1985ean Musika Kontserbatorioa martxan jartzea erabaki zuenean, Hernaniko Udalak hasiera-hasieratik agertu zuen herri musikarekiko bere filosofia eta eskola berrian euskal herri soinu-tresnak irakatsi behar zirela erabaki zuen. Noski, garai hartan Euskal Herriko Musika Kontserbatorioetan ez ziren irakasten halako soinu-tresnak, eta berauen irakaskuntza ez zelarik ofiziala, ezin inongo kontserbatoriotan modu normalizatuan irakatsi. Hala eta guztiz ere Hernaniko Musika Ikastetxe berrian lehen ikasturtetik, homologatuak zeuden solfeoa, pianoa, akordeoia eta txistuarekin batera, alboka, dultzaina eta txalaparta irakatsi ziren. Handik gutxira aukera zabaldu zen eta beste soinu-tresna berrien artean trikitixa irakasten hasi zen.

Hasiera hartan alboka, dultzaina, txalaparta eta trikitixa ikasleen matrikula, txosten eta ebaluaketek ez zuten eskolatik kanpo inongo balorerik. Dena dela, guk besteekin batera bidaltzen genituen, baina ez zituzten kontuan hartzen eta baloratu gabe itzultzen ziren "homologatuak" ez zeudelako. Horregatik, Udalak ez zuen jasotzen alboka, dultzaina, txalaparta eta trikitixa matrikulengatik beste ikasketen matrikulengatik jasotzen zuen diru-laguntzarik. Hau da, garestiago ateratzen zitzaion hauetako ikasle bat bestelako ikaslea baino. Nolanahi ere, ez zuen atzera egin eta jarraitu genuen soinu-tresna horiek irakasten.

Zalantzarik gabe esan dezakegu Hernani izan dela Alboka, Dultzaina, Trikitixa eta Txalaparta ikasteko aukera eman duen Euskal Herriko lehen musika ikastetxea.

Urte batzuk geroago "LOGSE"-ren ezarpenarekin soinu-tresna hauen irakaskuntza, maila batean (irakasleagoaren habilitazioekin), legeztatua izan zen, eta ordutik, alboka, dultzaina, trikitixa eta txalaparta ikasketek beste soinu-tresnek zeukaten onarpena eta babesa izan dute. Hori iritsi zen bitartean, ordea, Hernaniko Musika Kontserbatorioak inongo subentzio, laguntza eta onarpen ofizialik gabe mantendu zuen herri musika eskola hori, eta esan beharra dago hamar urte haietan emaitza ugariko bidea egin zela.

EUSKO JAURLARITZA GOBIERNO VASCO

Gue, M. ANTONIA OZCÁRIZ RUBIO, Pedagogi Berrikuntzarako Zuzendaria naizen honak eta MARAVILLAS DIAZ GOMEZ, DEPARTAMENTO DE DIDACTICA DE LA EXPRESION MUSICAL, PLASTICA Y CORPORAL izeneko erakundearen ordezkari diren:

Mª ANTONIA OZCÁRIZ RUBIO, Director de Renovación Pedagógica, y MARAVILLAS DIAZ GOMEZ, en representación de la Entidad DEPARTAMENTO DE DIDACTICA DE LA EXPRESION MUSICAL, PLASTICA Y CORPORAL

ZERA EGIAZTATZEN DUGU: CERTIFICAN QUE

D./Dña. JUAN MARI BELTRAN ARGIÑENA jn/andrak,

15152934 zenbakiko NAHIturra, agertu-tzeko eskubide osoa duen honi dagokion titulua ematea eta dokuko Saila eskuko ta eta geroko ebaluaketa eskuratzeko eman zuen ikasketapeko hobekuntzako ondoko prestakuntza eskatzen

con DNI nº 15152934, participó con aprovechamiento positivo en la siguiente actividad formativa de perfeccionamiento del profesorado organizada por el Departamento de Educación, Universidades e Investigación a impartida por la entidad arriba indicada.

Kodea/Código: 0013
Izenburua/Título:
TRADIZIOAN OINARRITUTAKO MUSIKATRESNEN PEDAGOGIA ETA DIDAKTIKAN HABILITATZEKO IKASTAROA. TXALAPARTA
CURSO DE HABILITACIÓN EN PEDAGOGÍA Y DIDÁCTICA DE INSTRUMENTOS DE RAIZ TRADICIONAL. TXALAPARTA
Amaiera data/Fecha de finalización: 6/06/94
Iraupena/Duración: 67 horas
Herria/Localidad: EIBAR

Eta hau eskatua gera dadin eta dagokion ondorioak izan ditzan, honako hau izenpetzen dugu Vitoria-Gasteiznen, 1994ko Azaroaren 18an.

Y para que así conste y surta los efectos oportunos, suscribimos la presente en Vitoria-Gasteiz, a 18 de Noviembre de 1994.

Pedagogi Berrikuntzarako Zuzendaria
La Directora de Renovación Pedagógica

Erakundearen ordezkaria
El representación de la Entidad

Mª ANTONIA OZCÁRIZ RUBIO

MARAVILLAS DIAZ GOMEZ
272

Arlo guztietan oso garrantzitsua izan zen Hernaniko musika ikastetxeak soinu-tresna hauek irakasteko eman zuen aukera. Ordura arte, salbuespen gutxiz, soinu-tresna hauek ikasteko aukera bakarrak, noizbehinka eta iraupen ezberdinekin (gehienetan oso motzak) jole-irakasle eta ikasleen artean, laguntza txiki edo gabe antolatutako ikastaroak izaten ziren. Ondo dakigu zein baldintza eskasetan (iraunkortasuna, lokalen egoerak, ordutegiak, materiala, diru laguntzak, metodologia,...) jarduten ginen. Hernaniko Musika Kontserbatorioak, neurri handi batean, hori guztia normalizatu egin zuen:

- Ikastaroen iraupena: Ikasturte osoa.
- Iraunkortasuna: Urtero eta hutsik gabeko eskaintza.
- Gutxieneko baldintzak betetzen zituzten lokalak.
- Ordutegi finkoa.
- Ikasteko behar zen materiala.
- Irakaslegoaren baldintza laboralak.

Metodologia: Aurreko baldintzak betetzeak soinu-tresna hauen irakaskuntzan metodologia egoki bat osatzeko aukera eman zuen. Honek guztiak sortu zuen ikasbidearen sortzea, ordenazioa, progresioa eta lanerako bide sistematizatua.

HERNANI MUSIKA ESKOLAREN EKARRIA HERRI MUSIKAREN ESPARRURA

273

Emaitza zabala eragin duen 25 urteko ibilbide emankorra egin du Hernani Musika Eskolak, eta bestalde, garbi da honek herri musikaren gai honetan beste eskolengan izan duen eragina. Baina gure eskolaren emaitzak kanpoan, eta bereziki Hernani inguruan, ikusten badira ere, bereziki Hernanin eman ditu gure eskolak bere fruituak. Hernaniko bizitzan, eta herriaren giza funtzionamenduaren hamaika momentu eta ekitalditan agertuko dira gure musika eskolaren arrasto musikalak.

274

Oso garrantzitsua izan zen hasieratik, irakaskuntza indibidualaz gain, soinu-tresna ezberdinetan taldeak osatzeko izan genuen jarrera.

275

276

Eskolaren bigarren ikasturtean hasi ziren gure ikasle taldeak herriko ospakizun ezberdinetan parte hartuz beraien musika zuzenean eskaintzen. Tarteka kanpora ere joaten ginen gure musika eskaintzera. Ordukoak dira,

277

278

besteak beste, ekainaren 23an sanjoanetan egiten den festen hasiera horretan gure ikasleen parte hartzea eta udaran ezik urte osoan igande eguerdietan herriko kale eta plazetan egiten diren saioak. Jarrera eta joera horrekin jarraituz, hurrengo urteetan, pixkanaka gero eta handiagoa izan da gure eskolako txistulari, dultzainero, trikitilari, albokari eta txalapartarien parte-hartzea herriko edozein ospakizun dela eta.

279

Gure musika talde hauek San Joanetan, auzoetako festetan, erromerietan, inauterietan, olentzerotan, igandeetan, omenaldietan, eta herriko beste hamaika ospakizunetako ezinbesteko osagai bihurtu dira.

280

IGANDEROKO KALE MUSIKA SAIOAK

Gure eskolak herrian egin duen ekarpen oso garrantzitsua, ikasleen musika taldeek eskaintzen dituzten iganderoko emanaldien zikloa izan da. Gaur egun erabat normalizatua eta onartua dagoen kaleko musika ziklo honen bitartez, Hernaniko igandeetako giroari beste hots bat eman nahi genion, musikatu egin nahi genuen.

Egitasmo berri hura martxan jartzeko, 1988-89 ikasturtean Hernaniko Udaletxean honako idatzia aurkeztu genuen Eskolako Irakasleagoaren izenean:

Hernaniko Musika Kontserbatorioko Euskal soinu tresnak, trikitixa eta akordeoia ikasleen artean, taldeak sortuak dira.

Hori dela eta, osatzen ari den musika plangintza berri hortarako zera proposatzen diogu Udalari. Musikarako plangintza horren barneko Folk Sailean, Hernanin, igande arratsaldeetan plaza eta kaleetan zehar musika jotzea, musika bizia, zuzenean emana, dantzaldi "herrikoia".

Hortan parte hartzeko bederatzi talde prest ditugu:
Txistua: hiru talde
Dultzaina: hiru talde
Txikitixa: bi talde.
Akordeoia: talde bat.
(Perkusioko ikasleen laguntzarekin).

Gure proposamen konkretoa hau da:

Urtean zehar, igandero, Garizuma eta Udan bi hilabete kenduz (Uztaila erdia, Abuztua, Iraila erdia), 40 igandeak harturik, arratsaldeko 6:30 – 8:30 orduak bitarte, bi talde , txandakatuz eta konbinaketa desberdinak eginez:
Txistu-Dulzaina
Dultzaina-Trikitixa edo Akordeoia.
Trikitixa-Akordeoia. Txistu.
Musika saioak eskaintzea.

Non jo?,
Plaza nagusian, Plaza Berrian, kaleetan zehar edo denetan, ikusi beharko da probatu eta gero.

PRESUPOSTUA:
Ez dugu uste orain asko ordaindu behar denik, zeren ikasle direnez, komeni zaie jende aurreen jotzea bere ikasketen osagarri gisa. Baina, beste aldetik ardura eta konpromezua. hartu, eta zerbitzu bat betetzen dutenez, gutxi bada ere, zerbait eman behar zaiela garbi ikusten dugu.

Igandero bi talde: 6.000 pezeta talde bakoitzari.
12.000 x 40 igande= 480.000,- pta. urte osorako.

Diru kopuru honek gutxi gora-behera kontzertu on baten kostoa suposatzen du, eta aurkeratu beharko bagenu, emanaldi publiko horien aukera egingo genuke.

Iganderoko funtzio hori betetzea, Hernanirako interesgarriago, beharrezkoago dela iruditzen zaigulako, honekin ez dugu esan nahi ez direla kontzertuak antolatu behar noski, baina prioritateak markatu behar dira.

Eta musika emanaldi honekin Hernaniko igandeek beste giroa eta berezitasuna edukiko lukete.

Hernani 1989 Otsaila 20
Kontserbatorioko Musika Irakaslegoa

Udalak gure proposamena onartu zuen eta 1989ko apirilaren 2an hasi ginen jarduera berri hartan. Egitasmoan azaltzen zen bezala, hasieran musika saio hauek igande arratsaldeetan egiten genituen, baina handik gutxira, kontsulta batzuk eta azterketa txiki bat egin ondoren, egokiago izango zela iruditzen zitzaigulako, saio hauek igandeetako arratsaldetik eguerdietara aldatu genituen. Eta txandakatzeko hasierako talde multzo horretan, 1989-1990 ikasturtean beste talde berri bat sartu zen, albokarien taldea. Geroztik horrela jarraitu dugu, eta garbi dago Hernaniko igandeek musika honekin beste grazia eta giroa dutela.

ernani-lasarte-usurl

Txistu, dultzaina, triki-tixa y acordeón animarán las tardes de los domingos

281

Bestalde, alboka, trikitixa, txistu eta dultzainero taldeek, besteak beste, urtero jotzen dute eskolako txalapartari taldeak antolatutako Txalaparta Festan.

282

IKASLEEN KONTZERTUAK

Ikasleen beste jarduera garrantzitsua publiko aurrean antolatutako kontzertuetan parte hartzea izan da. Hauek Hernanin eta Hernanitik kanpo izaten dira. Hona hemen horietako batzuk: Ikasturte bukaerako Ikasleen kontzertu zikloetan, Santa Zezilia ospatzekoetan eta Musika Eskolak antolatutakoen artean beti entzuten da gure herri soinu-tresnen musika. Eta gure eskolak Euskal Herriko beste eskolekin egiten dituen elkartrukeetan ere jotzen dute gure euskal soinu-tresnetako ikasleek.

283

284

285

Andoainen urtero ekain aldera antolatzen den Haurren Euskal Jaian urte askotan parte hartu izan dute gure txalapartari, txistulari, albokari eta dultzaineroek, Euskal Herrian zehar antolatzen diren Txalaparta Egunetan, Ikastolen Egunetan, Urnietako San Migeletan txistularien kontzertuan,...

286

HERNANIKO BESTE TALDEEKIN ELKARLANEAN

Gure Musika Eskolako ikasleen taldeek sortu zirenetik kolaboratzen dute Hernanin diren elkarte, erakunde eta giza talde ezberdinekin. Oso ezagunak dira gure alboka, dultzaina, trikitixa, txalaparta eta txistu taldeak elkarte hauek antolatzen dituzten ekitaldietan: Zaharren Egoitza, Elur txori elkartea, Xalaparta Elkartea, Santa Barbara elkartea, Ikastolak,... eta beste asko dira gure musika taldeak ezagutzen dituzten Hernaniko giza taldeak. Hona hemen, horren erakusgarri, gure herri musikarekin Hernaniko taldeekin egiten diren halako kolaborazioen aurkezpentxo bat:

287

Bertso eskolarekin behin baino gehiagotan ibili gara elkarlanean, Hernanin eta Hernanitik kanpo ere bai. Aipagarria da, gainera, Hernaniko Bertso Eskolak guk antolatutako ekintza eta ekitaldietan hasieratik izan duen kolaboratzeko jarrera. Horren adierazgarri Txalaparta Festan, aurreneko ediziotik hutsik egin gabe, izan duten parte-hartze zuzena.

288

Musika bandaren kontzertuetan, bandarekin batera, 1989an gure eskolako Beltran eta Urruzola dultzainero bikoteak jo zuen banda eta dultzainarako errepertorioa interpretatuz, eta 2008an Eguren eta Ezeiza dultzainero

289

bikote gaztea izan da antzeko kontzertua Hernaniko Musika Bandarekin jo duena. Eta noski, gure eskolako txistulariek urtero parte hartzen dute Hernaniko Musika eta Txistulari bandekin San Joan eguneko diana ospetsuan.

290

Hernaniko ikastetxe ezberdinen artean San Joanen aurreko astean urtero antolatzen den Preludio Txiki kontzertuan ere izaten dira, beste soinutresna eta abesbatzekin batera, gure albokari, dultzainero, trikitilari, txalapartari eta txistulariak.

291

San Joanetako Iragarpen Kontzertuan ere, gure eskolako beste musikariek bezala, gure txistulariek eta txalapartariek hasieratik eta urtero-urtero hartu dute parte, beharbada herriko kontzertu nagusi bilakatu den honetan.

292

Hernaniko Udal Txistulari Bandarekin gure ibilbidearen hastapenetik izan dugu harreman zuzena eta ona. Eva Igarriz izan zen gure eskolatik talde horretako partaide izatera pasa zen lehen ikaslea, eta Joseba Aldasoro perkusio ikaslea izan da talde honetan sartu den gure eskolako beste bat. Azken hogei urtean talde honekin parte hartzen dugu, besteak beste, San Joan eguneko txistularien kontzertuan. Baita Santa Zezilia inguruan Kantuz abesbatzarekin batean egiten den kontzertuan ere. Eta idatzi honen beste atal batean ikusiko dugunez, talde honekin batera antolatzen da urteroko Hernaniko Txistularien Jaialdia ere.

293

Hernaniko Ttarla Dantza taldeak ere beti izan ditu bere emanaldietan gure eskolako musikariak. Baita Hernaniko Akelarreak ere, San Joanetako "Akelarrea" sortu zenetik, lehen ediziotik, hasi ginen eskolako txalapartari eta dultzainero taldeekin parte hartzen gaur egun erabat erroturik dagoen Sanjoanetako ekitaldi horretan.

294

Izan dira jarraipenik izan ez duten saiakera batzuk ere. Akelarrea antolatzen duen talde honekin 1990 inguruan San Joanetako 26an, Osinagan, Urumea ondoko txoko eder batean "Erromeria Eguna" antolatu genuen. Jende talde bakoitzak bere janaria eraman behar zuen, antolatzaileak edariaz

arduratu ziren eta Musika Eskolak txistulari, dultzainero, txalapartari eta albokari taldeak jarri zituen. Bazkaldu ondoren musika joz eta dantzan herriraino etorri ginen eta bertan herrian zebilen jende askorekin batera bukatu genuen. Egun ederra pasa genuen baina ez genuen jende kopuruaren aldetik arrakasta handirik izan eta ekimen berri hori bertan bera geratu zen.

Jarraipen luzea izan dutenen artean, San Joanetako konpartsarekin hamaika ediziotan parte hartu dute gure eskolako musika talde ezberdinek.

295

Azken 25 urte hauetako Hernaniko Inauterietako ekitaldietan nabarmena izan da gure eskolako taldeen parte hartze zuzena. Horren adibide, sardinaren ehorzketan ez dute huts egin dultzaineroek hogei urte baino gehiagoan.

296

297

Kriskitina Dantza Taldeak hartu zuen orain dela urte batzuk Erraldoi eta Buruhandien konpartsaren ardura, eta beraiekin parte hartzen dugu irteera askotan, besteak beste, inauterietako asteleheneko irteeran.

Eta Hernaniko Dantzari Festaz zer esan. Herri musikan bezala, Hernani aspalditik izan da herri dantzaren habia. Hemengoak ziren XX. mendeko "Kiskilutarrak" eta Sarriegitarrak bezalako dantzari familia ospetsuak. Euskal dantzarako zaletasuna eta talde faltarik ez da izan Hernanin eta, besteak beste, 1970-80etako hamarkadetan izan zen "Ekintza dantza taldea", ondoren Ttarla taldea, Kriskitina taldea, Ereñotzuko dantza taldea,... eta bide horri jarraituz, 1995ean San Juan Konpartsak antolaturik martxan jarri zen urtero, apiril aldean, arrakasta handiz ospatu den Hernaniko Dantzari Festa. Jardunaldi hauen ezinbesteko euskarri musikala izan dira, eta dira, gure txalapartari, txistulari, dultzainero, albokari eta trikitilariak.

Chillida-Leku. Azken bost urteetan maiatz aldean Chillida –Lekun antolatzen den Sagardo Eguna izeneko ekitaldian, urtero parte hartzen dute gure trikitilari eta txalaparteriek.

HERNANI MUSIKA ESKOLAK ANTOLATUTAKO HERRI MUSIKA KONTZERTUAK

Hernaniko Musika Eskolak bere gain hartu zuen klaseak emateaz gain, ikasleen prestakuntza musikala osatzeko eta era berean herrian, musika zaleei orokorrean eskainita, zuzeneko musika emanaldiak antolatzea. Horrela, urtez urte, ikasturtean zehar, hilean behin musika kontzertuak antolatu ditugu. Horien artean, ikasturtero, Eskolako euskal herri soinu-tresnen mintegiak herri-musika kontzertu bat antolatu du.

Herri musikarekiko gure jarrera eta helburua beti bikoitza izan da: alde batetik gurea ezagutu behar dugu eta, bestetik, oso aberasgarria da kanpoko ereduak ezagutzea. Horregatik ziklo hau antolatzen hasi zenetik, urtez urte txandakatuz, euskal eta kanpoko ereduak aurkeztu ditugu Hernaniko eskenatokian. Eskolak antolatutako kontzertu ziklo horren bitartez Hernanin herri musika eskaini dugu, gurea ezagutu eta sustatzeko, eta kanpoko eredu asko ere ezagutzeko. Musiken arteko berdintasunak eta berezkotasunak, unibertsaltasuna eta partikulartasunak, gure txistularien eta kanpoko antzeko tanborileroen artekoak, gure dultzainero eta kanpokoen artekoak, trikitixa,...

Beti maila ona duten taldeak izan dira, eta askotan parte hartu dutenen artean izen oso ezagunak eta esanguratsuak ere bai. Hona hemen, besteak beste, Hernani Musika Eskolak antolatutako herri musika kontzertuetan izan diren taldeak.

298

Euskal talde eta musikarien artean: Jose Inazio Ansorenaren zuzendaritzapean Donostiako Udal Txistu taldea izan zen gurekin 1991ko urriaren 23an; Garikoitz Mendizabal, Lizturi musika taldearekin; Aitor Amilibia; Iruñeko Gaiteroak; Lizarrako Gaiteroak; Eltziegoko Gaiteroak; Los Ministriles del Rey Teobaldo; Joseba Tapia; Zaldibobo; Etzakit taldea; Iker Goenaga; Zuberoako Lurralde Zilarra (Mixel Arotze, Maddi Oihenart eta Mixel Etxekopar); Erramun Martikorena - Jean Mixel Bedaxagar;...

299

Kanpoko musikari eta taldeen artean: Aragoiko Orquestina del Fabirol, Touluseko Lo Jaç taldea, Occitaniako Verd e blu taldea, Galiziako Os miñotos eta Dúo Fernandez & Quintá, Zamorako Habas Verdes (Alberto Jambrina), Salamancako Mayalde taldea, Gaztelako Germán Díaz (zanfona), Extremadurako Oscar Duarte "Las hurdes"eko tanborileroa,...

300

Gure ziklo honetan egin diren herri musika eta soinu-tresnen kontzertu hauek, Hernanitik kanpoko musika zale eta soinu-tresnen adituak erakarri dituzte. Eta kontzertu horien ondoren, parte hartu duten musikariekin afari bat eginez elkartu izan gara, ekitaldiari, gehienetan, musika, kantu eta dantzaz beteriko festa batekin bukaera emateko. Harreman horiek oso aberasgarriak izan dira gure eskolako musika joleentzat. Bai gure musikaren ezagupen orokorrerako, interpretazio prestakuntzarako, gurea eta haien musika antzekotasunak, berezkotasunak, estilo eta joera ezberdinak jorratzeko...

BESTE ESKOLA ETA ERAKUNDEEKIN ELKARLANEAN

Musika Eskolako euskal herri soinu-tresnen mintegi honek baditu beste eskola, elkarte eta erakundeekin harreman eta elkarlanak. Aspaldikoak dira Errioxako "Escuela de Gaita y tambor"ekin ia urtero, Hernanin eta Errioxako herri batean, egiten ditugun elkartrukeko topaketak. Hernanin hartu genituen Kataluniako "L'Aula de Música Tradicional i Popular" eskolako musikari eta dantzariak. Baita Asturiasko Xixongo "La Quintana" herri musika eskolako musikariak, eta handik gutxira Hernaniko Eskolakoek bisita bueltatu genien eta Xixonen entzun zuten gure musika.

Oso urrats garrantzitsua izan da, bestalde, Oiartzungo Herri Musikaren Txokoarekin sortu dugun "Herri Musika Zaleak" elkartea. Herri musika sustatzeko elkarte honen bitartez egiten ditugu, besteak beste, Hernaniko Txalaparta Festa, Albokarien Topaketa eta Txistularien jaialdietako CD eta DVDen argitalpenak.

302

IRAKASKUNTZAN EGINDAKO EKARPENA

Oso garrantzitsua izan da euskal herri soinu-tresnen irakaskuntzan Hernaniko Musika Eskolak egin duen ekarpena. Musika Eskola eta Kontserbatorioetan aspalditik irakasten direnez, soinu-tresna arautu guztiek bazituzten era bateko edo besteko irakaskuntza programazioak eginak. Gure herri soinu-tresnen artean txistua zen, Donostiako Kontserbatorioko Txistu Gelaren urtetako lanaren ondorioz, bi metodo zeuzkana, 1960ko hamarkadarako Isidro Ansorenak bi mailatan osatutako "metodoa" eta 1980ko hamarkadan Jose Inazio Ansorenak lau mailatan banaturik prestatutako txisturako metodo berria. Gure Eskolan metodo hauetan oinarritu da gure txistu irakaskuntza, baina aparte eta horietako material asko erabiliz, bertan sortu da bertako metodo partikularra.

Dultzainan ere bagenuen nolabaiteko metodoa, Iruñeko Gaiteroek hiru

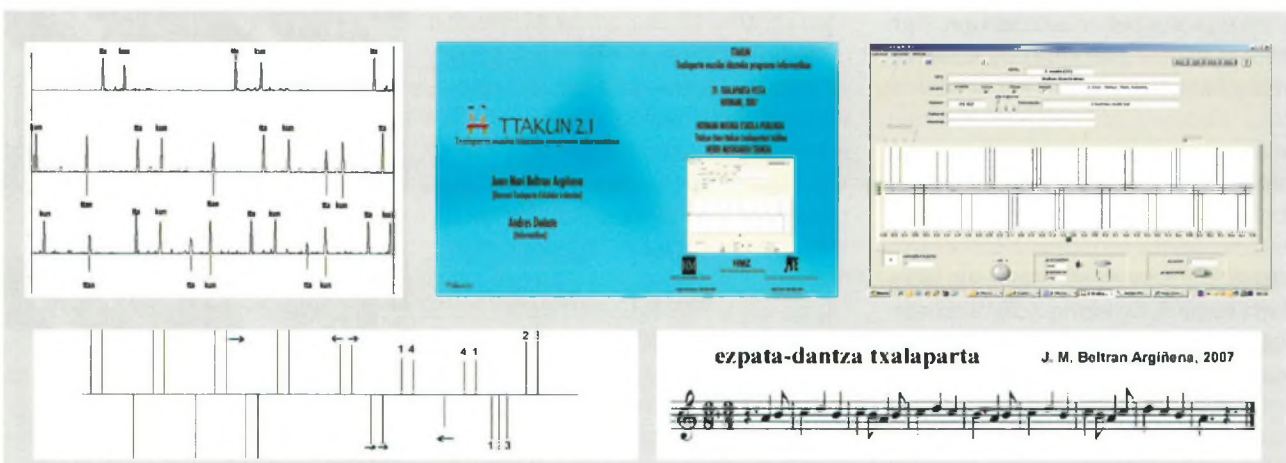

301

liburutan prestatutako "Gaita oinarrizko ikasbidea". Baina kasu honetan ere, gure eskolan osatu dugu gure metodo propioa. Trikitixan, mailaz maila errepertorio egokia osatuz, ekarpen handia egin da soinu-tresna honen ikasketetan. Albokaren ikasketetan, berriz, bi arlotan egin dugu gure ekarpena: albokaren berezko arnasketa ikasteko metodologian eta erabilitako errepertorioan. Azken honetan, modu egokian, mailaz maila antolatutako ariketaz, doinu errazez, alboka errepertorio tradizional eta berriez eta bestelako errepertorioak egokituaz osatutako metodoa sortu dugu. Metodo hau epe motzean argitaratuko dela espero dugu gainera.

303

Txalapartaren inguruan egin dugu, bereziki, ekarpen garrantzitsua. 25 urtetako jarduerak, jotzeko modu tradizionaletatik abiatuz, erritmo eta joera ezberdinez osatutako errepertorio aberatsa eragin du, hasteko. Musika Eskolan klaseak ematen hasi gineneanean, berehala ikusi nuen solfeoak ez zuela balio txalapartari zaharrek jotzen zuten "ttakun ttan ttakun" erritmo aldakorra idazteko, eta berezko idazteko sistema sortu behar izan genuen. Printzipioz, idazteko sistema edo kode hori bi jolerentzat prestatu behar zen.

Bi gauzatan oinarriturik osatu nuen sistema berria: kolpeak noiz eta nolako bolumenarekin adierazteko, hots grabazioetako espektrograma batek ematen ditu distantzia eta altura, eta bi joleen kolpeak bereiztea, solfeoko notetako plika gisara, marra batean gora eta behera idatziz lor genezakeen.

Horrekin konponduta neukan kolpea noiz eman adieraztea, eta horrekin batera tenpoa eta bolumena. Geroago kolpea non eman idazteko sistema sinplea erabiltzen hasi ginen. Geziekin kolpea oholaren eskuin aldera edo ezker aldera aldatu behar den adierazten dugu eta, zein oholetan, zenbakien bitartez.

Hogei urteko bidea egin ondoren idazteko sistema hau informatizatu egin genuen. Andres Doñate informatikariak eta biok prestaketa lanak bukatu ondoren, 2007ko 21. Txalaparta Festan aurkeztu zen "Ttakun 2.1", txalaparta joaldiak idazteko programa informatikoa. Eskuz idazterakoan, zenbakien bitartez adierazten genuen zein ohol, palanka edo harritan jo behar zen, hemen marren bitartez adierazten da. Programa honek, idatzitakoa grafikoki erakusteaz gain, hots sampler bitartez idatzitakoa entzuteko aukera ematen du. Hau izan da txalaparta ikasten laguntzeko sortu dugun tresna oso erabilgarria eta lagungarria. Gaur egun txalaparta eskola askotan erabiltzen da programa hau.

Erritmo finkoko joaldi melodikoak idazteko berriz, solfeoko pentagrama arrunta erabiltzen dugu, jole bakoitzaren kolpeak plikak gora ala behera ezarrita bereizturik. Hori bai, kasu hauetan ere, partitura ez da zehatz mehatz jo behar dena, baizik eta txalapartariek, librean jotzeko, behar duten gida bat[10].

HERNANI, EUSKAL HERRI SOINU-TRESNEN URTEROKO PLAZA

Herri musikaren erreferentzia izateaz gain, urtearen data seinalatuetan Hernani herri musikako soinu-tresna joleen eta zaleen topagune eta eskenatokia da. Ikus ditzagun urtean barrena ospatzen diren jaialdi eta topaketak banan-bana.

APIRILEAN, TXISTULARI JAIALDIA

Aurreko garaietan bezala, gaur egun Hernanik txistua eta txistularien erreferentzia eta topagunea izaten jarraitzen du. Beste euskal soinu-tresnekin bezala, Musika Eskolan hasieratik saiatu ginen txistuaren inguruan honelako topaketak antolatzen, eta helburu horrekin 1988 eta 1989an, gure eskolak antolaturik, Sanjoanetako festetan ospatu ziren Hernani inguruko txistu ikasleen lehen topaketak.

304

Hala ere, txistularien topaketa hauek ez zuten hurrengo urteetan jarraipenik izan, eta urte batzuk pasa eta gero, 2005ean, Musika Eskolako Txistulari taldeak proposaturik, berriro, oraingoan helburu gehiagorekin eta maila altuagoan, Hernani txistularien topagune bihurtu nahi izan zen. Horrela, Hernaniko Udal Txistulari Bandarekin eta Euskal Herriko Txistulari Elkartearekin batera, azken sei urteetan apirilaren amaiera aldean Hernaniko Txistulari Gazteen Txapelketa eta Txistularien Jaialdia antolatu dira.

305

Bi egunez osatutako txistuaren eta txistu zaleen aldeko ospakizun honetan helburu anitza lortu da: Alde batetik, txistu eskoletako txistularien txapelketaren bitartez, txistu eskoletako

306

irakasle eta ikasleen arteko harremanak areagotu nahi izan dira eta, horretaz gain, eskoletako txistulari gazteen lehiakortasun sanoa eraginaz, hauen interpretazio maila igotzeko edo hobetzeko jarrera sustatzea. Honela, Euskal Herri osoko txistu eskoletako gaztetxoak inguratu dira txapelketa honetara: Hernani bera, Irun, Hondarribia, Pasaia, Oiartzun, Donostia, Astigarraga,

307

Urnieta, Tolosa, Azpeitia, Antzuola, Arrasate, Bera, Iruña, Tafalla, Lizarra, Gasteiz, Bilbo,... Sarituak izan edo ez, biharko txistulari onentsuenak izango diren askok Hernanin elkar ezagutu dute, eta batean edo bestean ari duten lana elkarbanatu. Saritutakoak, berriz, hauek izan dira sei urte hauetan: [ikus taula]

Bestetik, Txistularien Jaialdian talde on eta ospetsuek parte hartu dute, beren musika eta trebezia erakutsiz eta gure inguruko txistulariek elkarturik, herriko kale eta plazak goxatu dituzte.

308

Hala, aurreneko bi edizioetan, hiru txistulari talde biltzen zituen topaketa eta kontzertua gauzatu zen. Bertan izan genituen, Hernanikoez gain, Berziztu (Durango), Ardatza txistulari taldea (Iruñerria), Urretxuko txistulariak, Txalkor txistulari taldea (Azkoitia), Itsas-mendi txistulari taldea (Pasaia) eta Durangaldeko txistulariak. Topaketa hau ordea, hurrengo lau urtetan, zabaldu egin zen, nahi beste txistularik parte har zezan, eta kontzertuaren ordez dantzaldia egiten da Plaza Berrin edo udaletxeko arkupetan.

Eta, honekin batera, kontzertu bereziak ere antolatu dira; honako hauek: Garikoitz Mendizabal eta Aitor Furundarena (2007-05-04); Izeia (2008-04-11); Arozenatarrak (2009-04-24).

309

Ehunka txistulari eta txistu zale, haur, gazte, heldu eta zahar pasa dira jadanik Hernaniko jardunaldi hauetatik, eta orain duen arrakastarekin jarraitzen badute, bide luze eta oparoa egingo duela zalantzarik ez dugu.

310

MAIATZEAN, TXALAPARTA FESTA[11]

1985-1986 ikasturtean Hernaniko Udalak martxan jarri zuen gaur egun "HERNANI Musika Eskola Publikoa" dena, txalaparta eskolak ematea honen atal bat zelarik. Txalaparta eskola sortu berri hark hasiera-hasieratik izan zuen garbi bere helburua: txalaparta bultzatzea. Eta berehala ekin zien musika eta tresna honek behar zuen ezagupen, irakaskuntza eta zabalkundearen aldeko lan eta ekintzei, eskola barruan nahiz kanpoan. Horrela, klaseetako ikasketa egitaraua osatze lanez gain, besteak beste, honako jardueretan murgildu zen: batetik, eta epe motzera, eskolako aurreneko ikasle bikoteak hasi ziren inguruko herri eta auzoetan euren txalaparta saioak eskaintzen; bestetik Euskal Herriko beste eskoletan, kultur

	A Kategoria (12 urte arteko bakarlariak)	**B kategoria** (13-16 urte bitarteko bakarlariak)	**D kategoria** (taldeak)
2005			
1. saria	Jon Ansorena Mujika (Hernani)	Iñaki Palacios Moran (Gasteiz)	Donostia
2. saria	Julen Baleztena Rudi (Bera)	Peio Irigoien Boda (Bera)	San Martzial (Irun)
2006			
1. saria	Goiatz irazabal Rodriguez (Añorga)	Peio Irigoien Boda (Bera)	Txingudi (Irun)
2. saria	Martin Erro Piquero (Iruña)	Diego de Vera Diez (Irun)	Tafallako Musika Eskola
3. saria	Idoia Ansorena Mujika (Hernani)	Hasier Ollo Mendoza (Lizarra)	Uzturre (Tolosa)
2007			
1. saria	Martin Erro Piquero (Iruña)	Hasier Ollo Mendoza (Lizarra)	Izenbaiku (Bilbo)
2. saria	Alain Sorazu Agirre (Azpeitia)	Iñaki Sagardoi Leuza (Iruña)	Uzturre (Tolosa)
3. saria	Oier Sarasti Bengoetxea (Oiartzun)	Peio Irigoien Boda (Bera)	Txingudi (Irun)
2008			
1. saria	Beñat Vicario Furundarena (Antiguo)	Iñaki Sagardoi Leuza (Iruña)	Txingudi (Irun)
2. saria	Alain Sorazu Agirre (Azpeitia)	Diego de Vera Díez (Irun)	Iruñea
3. saria	Iñaki Azpeitia Olaizola (Azpeitia)	Jon Ansorena Mujika (Hernani)	Donostia
2009			
1. saria	Alain Sorazu Agirre (Azpeitia)	Jon Ansorena Mujika (Hernani)	Txingudi (Irun)
2. saria	Beñat Vicario Furundarena (Antiguo)	Diego de Vera Diez (Irun)	Maia (Iruña)
3. saria	Ainara Martínez Ramírez (Iruña)	Martin Erro Piquero (Iruña)	Leokadisti (Hernani)
2010			
1. saria	Alain Sorazu Agirre (Azpeitia)	Martin Erro Piquero (Iruña)	Iruña
2. saria	Iker Larrauri Delika (Gasteiz)	Ainara Martínez Ramírez (Iruña)	Antxieta (Azpeitia)
3. saria	Unai Montori Murillo (Azpeitia)	Iñaki Azpeitia Olaizola (Azpeitia)	Donostia Gazte

elkarteetan eta bestelako toki askotan mota eta neurri ezberdinetako ikastaroen bitartez zabaltzen zen eskolan sortu eta lantzen zena.

1986-1987ko bigarren ikasturtearen hasieran, txalaparta klaseetako irakasle eta ikasleen artean sortu zen, ordea, eskolaz kanpoko ekintza berri hau egiteko erronka. Gure helburua zabala zen: gauza, gai edo arlo bat baino gehiago jorratu eta egin nahi genituen. Txalaparta eta txalapartarien historia, inguru, funtzioa eta aurreko joerak nahiz azken garaietako bilakaera soziala eta musikala landu nahi ziren oinarriz. Bestalde, txalapartari zahar eta berrien topaketa ere sortu nahi genuen: elkar ezagutzea eta elkarrekin jotzea, bakoitzak egiten zuena besteei aurkeztea eta orokorrean txalapartarien arteko harremanak sortzea, txalapartaren onerako eta aurrera egiteko beharrezkoa izango zirelakoan geunden. Filosofia horrek markatu du edizioz edizio Txalaparta Festen egitarauen osaketa. Gero, urtez urte berrikuntzak aurkeztu badira ere, edizio gehienek ildo beretik jarraitzen dute, hau da, aurretik aipatutako txalapartaren arlo ezberdin horiek jorratzen, aztertzen eta aurkezten.

311

Zergatik bataiatu genituen jardunaldi hauek "Txalaparta Festa" izenez? Besteak beste, tradizioz txalapartak izandako festa izaera eta tresnaren kutsua berreskuratu nahi genituen. Txalaparta, kirikoketa eta toberak beti izan dira era bateko edo besteko festa inguru eta giroko ohiturak edo tresnak. Horrelakoak izan dira sagardoa egiteko lanen bukaerako festak, karea egitearen inguruko festak edo ezkontza ospakizunen inguruko festak.

Hona hemen 1987ko apirilean ospatu genuen lehen Txalaparta Festaren egitarauaren aurkezpenean egin genuen adierazpena:

TXALAPARTAREN INGURUAN:

Hernani aldea (Astigarraga, Urnieta, Lasarte, Amara, Usurbil...) "sagardoa" eta txalapartaren izpiritua, biak batera, nahiko nabari erakutsi izan duen eskualdea da. Izan ere halaxe zen, sagarra jotzeko lan gogorra burutu ondoren eta sagardo berria dastatzearekin batera, jan eta edan, jende guztiak festa giroan bizi izan ohi zuen. Hona txalapartak izan duen eta ezagutu dugun azken aldiko funtzio soziala zein izan den.

Txalaparta, garai batean, auzolanarekin (arta-zuriketa, sagar-jotze,...) eta gisa honetako beste zenbait ekintza edo lanaren inguruan egiten ziren festa-bileretan azaltzen zen. Txalaparta, nahiz eta gauza bitxi eta askorentzat exotiko bat bilakatu den gaur egun, izatez, gure herrian bete izan duen funtzio soziala berreskuratzera deiturik dago gainerako beste euskal soinu-tresna ororen pare.

Guretzat interesgarriak eta garrantzitsuak ziren txalapartak zituen funtzio, giro eta inguru berriak, baina aurretik edukitakoa galdu gabe noski, eta hori zen berreskuratu nahi zena. Festa guztiak herri topaketak izaten dira, lagunarteko elkartzea, musika,... guzti horretan oinarriturik, egokia iruditu zitzaigun txalapartarien topaketa berri hau "Txalaparta Festa" izendatzea.

Jardunaldi edo topaketa hauetan hiru atal nagusi bereiz ditzakegu: Bata, atal **teorikoa,** nolabait esatearren: mahai-inguru, hitzaldi eta antzeko jardueraz osatua. Bestea, "**Emanaldi berezia**" izenez ezagutzen duguna. Urtean zehar Euskal Herriko nahiz kanpoko txalapartari taldeek txalapartarako bereziki prestaturiko lanen aurkezpena. Azkenik, hirugarrena, festa giroan ospatzen den **Txalaparta Festa**. Euskal Herriko herrialde ezberdinetako eta kanpoko txalapartari onenen bilkura, non gazteak, helduak eta zaharrak (bizi izan diren bitartean), denak plaza eta eskenatokia elkarbanatu dituzten. Hau da txalapartaren inguruan antolatutako jardunaldi edo topaketa hauen egun nagusia. Larunbatean ospatzen da eta erabat festa giroan egiten da. Sagardoa, bertsolariak, herri erromeria gisako musika albokari, dultzainero, txistulari eta trikitilariekin, eta nola ez bada, topaketa hauetan beti protagonismoa duten txalapartariekin.

24 urte hauetan hainbat eta hainbat taldek hartu du parte festa honetan. Kalitate handiko lanak ezagutzeko eta gozatzeko aukera izan dugu bertan. Txalaparta bakarrik edota beste soinu-tresna batzuek lagunduta, baita artelan ezberdinen laguntzarekin ere, esan nahi baita dantza, antzerkia, poesia, irudiak eta abar. Urteen joanean txalaparta jole nahiz zale askoren hutsegin ezineko topaleku bihurtu dira Hernanin ospatzen ditugun jardunaldi hauek. Txalaparta Festak txalapartari eman dion oihartzuna eta bultzada handia izan da.

Urte hauetako Txalaparta festetan egindakoa, esandakoa, aurkeztutakoa eta gertatutako gehiena paper, hots eta irudi eskuarretan gorderik geratu da. Horrela sortu dira emanaldietako grabazioen kasete, KD eta irudi bilduma, azken hauek VHS eta DVD formatuetan. Material hau, txalapartarien artean, oso estimatua eta erabilia izaten da, txalaparta festetan aurkeztutakoa ezagutzeko, aztertzeko nahiz lantzeko eta txalaparta eskoletan material didaktiko gisa erabiltzeko[12].

Urte hauetan neurri handi batean bete dira gure nahiak, bai txalaparta eskola, baita Txalaparta Festa bezala ere. Ikus dezagun atalez atal egindako edizio hauetan gertatutakoa:

Alde teorikoak: mahai inguruak, hitzaldiak, azalpenak,...

Txalapartaren inguruko gai ezberdin asko jorratu eta aurkeztu dira: txalapartari zaharren agerpenak, zahar eta berrien arteko mahai inguruak, txalapartaren aldaera den "Lesakako toberak" izeneko joeraren aurkezpena, txalapartaren azterketa akustikoa, azterketa erritmikoa, txalapartaren erabilpen terapeutikoa, txalaparta eskolen aurkezpenak, txalaparta lan berrien aurkezpen teorikoak, txalaparta ikus-entzunezko euskarrietan, joera ezberdinen erakusketa, txalapartaren azterketa historiko eta etnografikoa, musikala, poetiko eta filosofikoa, eta abar.

- 1. Txalaparta Festa (1987): Udaletxeko Areto Nagusian, bi txalapartari belaunaldi elkartu genituen mahai inguru batean. Alde batetik Pello Zuaznabar txalapartari zaharra eta bestetik Jesus Arze eta Juan Mari Beltran txalapartari berriak.
- 2. Txalaparta Festa (1988): Bigarren edizio honetan ez genuen mahainguru edo hitzaldirik antolatu, bere ordez perkusio emanaldi berezia antolatu genuen.
- 3. Txalaparta Festa (1989): Hitzaldia antolatu genuen, hizlaria Ramon Goikoetxea Astigarragako txalapartari zaharra zelarik.

312

- 4. Txalaparta Festa (1990): "Toberak" joera edo ohiturari buruzko hitzaldia izan genuen. Gai hori aurkezten Dionisio Mujika izan genuen hizlari, eta zuzenean toberak jotzen Lesakako Dionisio Mujika aita-semeak.
- 5. Txalaparta Festa (1991): Mahainguru: "Txalapartarien bide berriak". Partaideak: Jesus Arze, Fernando Auzmendi, Koldo Sorzabalbere (Irungo Txalapartariak), Juan Mari Beltran (Hernaniko Txalaparta Eskola).
- 6. Txalaparta Festa (1992): Hitzaldia: "Txalaparta: Euskal erritmoa eta soinu era" Josu Goirik eskainia (Arrigorriagako KONTRAPLAS Taldekoa).
- 7. Txalaparta Festa (1993): Bideo emanaldia eta argazki erakusketa: "TXALAPARTA FESTA SEI URTETAN". Aurreko sei txalaparta Festetako "kronika".
- 8. Txalaparta Festa (1994): Bideo emanaldia: "Inside / barnealdea" (Josu Goiri eta Jose Antonio Astobiza), "Beste misterioak" (Belen, Izaskun eta Josu Goiri), "Txalaparta Zalapartaka" (BETI ALAI taldea) eta "7. txalaparta festa".
- 9. Txalaparta Festa (1995): Hitzaldi teoriko-praktikoa "El ritmo, motivo y consonancia[13]". Hizlaria: Francisco Javier Sánchez González.

313

- 10. Txalaparta Festa (1996): Hitzaldia: "Hernaniko Txalaparta Eskolak 11 urte[14]". Juan Mari Beltran Argiñena.
- 11. Txalaparta Festa (1997): "Txalaparta y musicoterapia" Aitor Loroño sendagile bizkaitarraren eskutik.
- 12. Txalaparta Festa (1998): Hitzaldia: "Una teoría numérica del ritmo aplicada a la Txalaparta[15]", Francisco Javier Sánchez Gonzálezek (CSICeko aditua) eta Juan Mari Beltranek egindako ikerketa lanaren aurkezpena.
- 13. Txalaparta Festa (1999): "Kirikoketa eta Ote-jotzea, txalapartaren bi aldaera zaharrak" Hitzaldi-joaldia. Juan Mari Beltran eta Arizkungo txalapartariak.
- 14. Txalaparta Festa (2000): Zugarramurdi txalaparta taldeak eskainitako hitzaldia: Sestaoko txalaparta eskolaren esperientzia.
- 15. Txalaparta Festa (2001): Hitzaldia: "Txalapartaren joera berriak". Oreka TX txalaparta taldeak.
- 16. Txalaparta Festa (2002): Hitzaldia: "Txalapartaren barne sentipena". Josu Goiri.
- 17. Txalaparta Festa (2003): Hitzaldia: "Ibarrean zeharka-meharka, mendian gora eta behera". Joxanton Artze.

314

- 18. Txalaparta Festa (2004): 17. Txalaparta Festa DVD formatuan. Txalaparta festa kasetetan gordetzen hasi ginen, gero VHS eta CD formatuetan, ondoren DVDra pasa eta emanaldi hau izan zen horren froga.
- 19. Txalaparta Festa (2005): "Euskal Herriko Bihozkada" Txalaparta erakusketa multimediaren aurkezpena.
- 20. Txalaparta Festa (2006): "20 Txalaparta Festen ekarpena" hitzaldi-irudi emanaldia. Hitz eta irudien bitartez txalaparta festen "inbentario" orokorraren aurkezpena Juan Mari Beltran eta Kepa Ugarteren eskutik.
- 21. Txalaparta Festa (2007): Juan Mari Beltran txalapartaria eta Andres Doñate informatikoak prestatutako Ttakun Txalaparta joaldiak idazteko programa informatikoaren *Ttakun 2.1* bertsio berriaren aurkezpena eta 20. Txalaparta Festaren DVD Emanaldia.
- 22. Txalaparta Festa (2008): Oreka TX taldeko Harkaitz Martinez de San Vicente eta Igor Otxoaren eskutik "Nomadak TX" filmaren aurkezpena.
- 23. Txalaparta Festa (2009): Txalaparta gaitzat hartzen duen "Hotsez Hots" margo eta eskultura erakusketaren

aurkezpena Jose Luis Elexpe "Pelex" egilearen eskutik.

- 24. Txalaparta Festa (2010): Juan Mari Beltranen "Txalaparta" izenburu duen liburu-CD-DVD proiektuaren aurkezpena. Ekitaldi honetan argitalpen honentzat prestatutako "ttakun ttan ttakun" zuzeneko emanaldiaren zati batzuk eskainiz.

Txalaparta Emanaldi Bereziak

Txalaparta Festaren bigarren edizioan hasi ginen Emanaldi Berezia deituriko atala antolatzen. Honekin gure helburua bikoitza zen: alde batetik lanean ari ziren alde guztietako txalapartari taldeak animatu edo bultzatu nahi genituen lan berriak prestatu eta bide berriak jorratzera, eta bestetik txalapartarekin egindako eta egiten ari ziren saiakera eta lan berri horiek jendearen aurrean gauzatu ahal izateko plaza eskaintzea. Horrela, ospatu diren 24 edizio hauetako egitarauan ikus daitekeen bezala, hamaika motatako lan berri eta saio berritzaileak aurkeztu izan dira, gehienak Txalaparta Festaren eraginez sortu direlarik. Zoritxarrez, ordea, proiektu eta lan interesgarri horiek askotan ez dute beste plazarik eduki eta Txalaparta Festaren Hernaniko plazan izan zuten euren hasiera eta bukaera. Dena dela, ezin da ukatu bertako oholtza eta eskenatokietan ikusi eta entzun dugunaren garrantzia eta aberastasuna.

Urtez urteko egitarauetan ikus daitekeenez, edizioz edizio, txalaparta taldeak osaketa, forma, estilo eta joera ezberdinetan agertu dira, eta horren arabera lan eta proiektu oso ezberdinak aurkeztu izan dira: txalaparta banaka, binaka, hirunaka, launaka eta talde handiagoetan jo da; txalaparta osatzeko, hasierako eta oinarrizko zura eta altzairuzko palankaz gain, hots berrien erabilpenaren bilakaeran material mota ezberdinez egindako txalapartak ikusi eta entzun ditugu; joera zaharrekin batera bestelako hamaika erritmo berri entzun dira txalaparta festaren oholtzetan; txalaparta hotsa hutsik eta honekin batera ahotsa eta beste soinu-tresna mota askorena entzun da (haizezkoak, sokazkoak, perkusiozkoak, elektronikoak, digitalak eta abar); musika joera askotan entzun dugu txalaparta (txalapartaren musika tradizionala, folk, pop, "salsa", rocka, musika berriak, rap, musika elektronikoa eta diskoa); beste arte motekin batera prestatutako zenbait lan ere izan dira (dantzarekin, antzerkiarekin, mimoarekin, poesiarekin, ipuin kontalariekin);...

- 2. Txalaparta Festa (1988): Bigarren edizio honetan, bi zatitan banaturik, txalaparta eta perkusio talde baten saio berezi bat antolatu genuen. Lehen zatian Hernaniko Txalaparta Eskolako Javi Morcillo eta Karlos Torres bikoteak eskolan landutako eta prestatutako joera zahar eta berriez osatutako saio on bat eskaini zuten. Bigarren zatian, Donostiako Musika Kontserbatorioko Perkusio Taldeak erritmo ezberdin askotako saioa aurkeztu zuen.
- 3. Txalaparta Festa (1989): Koldo eta Xabier Irungo Txalapartariek argia eta iluntasunarekin jokatuz txalaparta saio berezi eta aberatsa eskaini zuten. Hernaniko Eskolako taldeak, Josanton Arzeren "Basurdea" poesian oinarriturik, Juan Mari Beltran txalapartariak eta Txaro Unzilla dantzariak prestatutako "Basurdea saguzarrez inguraturik" emanaldia aurkeztu zuen, Arzeren poesiak aurkezten duen historia hunkigarri eta bortitza musika, dantza eta mimoarekin jantziz (eta noski, txalapartaz).
- 4. Txalaparta Festa (1990): Irungo Txalapartarien "Inprobisazioa" (Txalaparta eta dantza). "Gerla Beti" txalaparta taldea eta "Bekereke" antzerki taldearen "El vendedor de espejismos" (Txalaparta eta antzerkia)
- 5. Txalaparta Festa (1991): "Pelotari" izeneko txalaparta eta antzerki emanaldia. Agerre Teatroa eta Oreretako Jimi eta Ibon txalapartariak.
- 6. Txalaparta Festa (1992): Txalapartak dantzarekin eta beste erritmo eta soinu desberdinekin bat egiten zituen hiru saio: "ELKARLANEAN I", Ni eta Gu taldea (Sergio Lamuedra eta Xabier Amilibia txalapataz, Isaac Oiartzabal perkusioaz, eta Iñigo Monreal gitarraz); "SAIAKERA" (Joxan Goikoetxea sintetizadoreez, eta Juan Mari Beltran eta Juanma Vicente txalapartaz); "ZALANTZAKETAN" Txaro Unzilla eta Juan Mari Beltranen muntaia (Txaro Unzilla eta Jaione Zapiain dantzan, Sergio Lamuedra eta Xabier Amilibia txalapartaz, eta Joxan Goikoetxea akordeoiaz, Ikaroren jantzi eta eszenografiaz).

315

- 7. Txalaparta Festa (1993): Kontraplas taldearen "Txalaparta, sua eta ura" emanaldia. Lau txalaparta, alboka, sua, argiak, itzalak, irudiak eta bestelako osagaiez egindako saioa.
- 8. Txalaparta Festa (1994): Sestaoko Zugarramurdi taldearen "Jaiotzea". Txalaparta, poesia, dantza, antzerkia, eszenografia, eta beste soinu-tresnak.
- 9. Txalaparta Festa (1995): "Zurzuribai" ipuia Antoni Ripollen eskutik. (Antoni Ripoll kontalari; Xabier Amilibia, Iñigo Monreal, Sergio Lamuedra eta Juanma Vicente txalapartari; Juan Mari Beltran alboka, txanbela eta gaitaz; Mendi Gorostiaga kantuan).
- 10. Txalaparta Festa (1996): "Munduaren beste aldea" Etzak Etsi!! taldearen eskutik. Hala zioen aurkezpenak: *"Munduaren Beste Aldea: Gizarteak esku-luzez gure buruaren ideologo bihurtu ondoren, jatekoak eta edatekoak ematen digu, eta guk hartu eta hartu, behartu. Azkenean behartuta sentitzeak, gure barnealdea pizten du, sentikera desberdin bateko aldea... Munduaren Beste Aldea, pertsona baten barne mugimenduen adierazpena azaldu nahi du, horretarako lau txalapartaren hotsa eta teklatu baten soinua sartzea erabaki dugu."*

- 11. Txalaparta Festa (1997): "Txakun" taldea. Honen aurkezpenak, berriz, honela: *"Taldearen asmoa ikuskizun mugagabeko eta mugikor bat egitea da. Txalaparta Festarako, mugagabeak erran nahiko du txalaparta bertze musika tresnen mailan izango dela eta edozein musika jotzen ahalko dugula. Mugikorrak esan nahiko du gauza ezberdin bat egiten saiatzen garela kontzeptu batzuen laguntzarekin. Txalapartaren erritmoarekin (Txakun-Errena) bertze tresna batzuk jotzen ahal dira (perkusioak, marimbak, tumbak, djembe ta bertze... Txalapartak MIDI edozein soinu eman dezake... Ordenagailuak ezin dute txalaparta eta espresioa mugatu..."*
- 12. Txalaparta Festa (1998): "Amuteko Txalaparta Eskola" Irungo txalaparta taldeak prestatutako emanaldi berezia, estresa, arnasa, natura, jolasa, ahotsa eta musika zituelarik gai sei esketx labur elkartuz istorio bat osatzeko. Bestalde, larunbateko jaialdian Hernaniko eskolako Ttakun Ttan Ttakun taldeak alboka, adarrak eta dantzarekin osatutako saio berezia eskaini zuen.
- 13. Txalaparta Festa (1999): Batetik, "txalaparta eta piano emanaldia" Jesus Arze eta Iñaki Salvadorren eskutik. Bestetik, Kirikoketa txalaparta taldearen "Sakanatik Arbaila Ttipira" diskoaren aurkezpena.

316

- 14. Txalaparta Festa (2000): Madrilgo Txalaparta Eskolako "ZUR-E GURA" txalaparta-jazz taldea.
- 15. Txalaparta Festa (2001): Txalaparta, bestelako perkusioak eta dantzek osatutako emanaldi berezia, Gasteizko "Txalamako" taldeak eskainia. Larunbateko jaialdian Hernaniko Ttakun Ttan Ttakun taldeko J.M. Beltran, I. Monreal eta F. Ugarte hirukoteak, hiruko ote-jotzea eta horretan oinarritutako hirunakako txalaparta saioak aurkeztu zituzten.
- 16. Txalaparta Festa (2002): Bi emanaldi. Lehenik, Zurartean txalaparta taldea (Sergio Lamuedra, Odei Lizaso eta Mikel Ugarte txalapartaz, Javier Area bateriaz, Ainhoa Izagirre alboka eta txistuaz, eta Iban Nikolai didgeridu, teklatu eta biolinaz). Ondoren, Ttakun Ttan Ttakun eta Kukai dantza taldearen "Arditurrin dantzan", Jon Maiaren koreografia eta Juan Mari Beltranen musikaz (Kukai taldea: Jon Maia, Alain Maia, Eneko Gil, Ibon Huarte, Urko Mitxelena, Vanesa Castaño, eta Nerea Vesga; Ttakun ttan takun: Juan Mari Beltran, Iñigo Monreal, Felipe Ugarte, Iñigo Lurgain eta Aitor Gabilondo).
- 17. Txalaparta Festa (2003): Aztarnak Kolektiboaren "Denbora". Txalaparta, biolina eta ahotsa erabiliaz, lau zatitan bereizitako emanaldia: jaiotza, haurtzaroa eta gaztaroa, heldutasuna, eta zahartzaroa eta heriotza. Txalaparta, biolina eta ahotsa.
- 18. Txalaparta Festa (2004): Bringanthya. 2000. urtean sortutako folk-rock taldea zen hau, zeltiar doinuak jotzen zituzten hamar musikariz osatua, eta txalaparta zuena perkusio nagusitzat abesti gehienetan.
- 19. Txalaparta Festa (2005): Zuhaitzaren Soinua Kolektiboa (Urretxu). Txalaparta mota askotako musikaz: doinu herrikoiak, dantzak, rap, rock, brasildar capoeira,... Urretxuko Lurra dantza taldea, Garikoitz Lizarraga trikitilaria, Gorka Hermosa akordeoi jolea eta dantzari garaikideak zituzten lagun. Bestalde, larunbateko jaialdian Hernaniko Ttakun Ttan Ttakun taldeko J.M. Beltran, I. Monreal, A. Barrenetxea eta A. Beltran laukoteak lauko ote-jotzea eta horretan oinarritutako launakako txalaparta saioak aurkeztu zituen. Kaskanteko "Txalapartarik" taldeak ere txalaparta eta txotxongilo saio berezia eskaini zuen.
- 20. Txalaparta Festa (2006):Ttakunpa taldearen emanaldia. Txalaparta abiapuntutzat harturik, kultura ezberdinetako (Afrika, Kuba, Andaluzia,...) doinu berezi eta ezberdinak, dantza afrikarretan oinarritutako koreografiez.

317

- 21. Txalaparta Festa (2007): Tarragonako "Txala" taldearen Txalaria diskoaren aurkezpena.
- 22. Txalaparta Festa (2008): "Sestaoko Tx Eskola" taldea, Ezpala eta Amazur. "Hiru ipuin, liburu bakarra"
- 23. Txalaparta Festa (2009): "Munduko Beat", musika etno-elektronikoa (elektronika zuzenean eta fusioa). "Madrilen txalaparta" Madrilgo txalaparta taldearen emanaldia.
- 24. Txalaparta Festa (2010): "Harresian Zulo" Gasteizko txalaparta taldearen emanaldia, Euskal Herriko eta Afrikako herri erritmoak, dantzak eta musikak nahasten zituena.

Txalaparta Festa

Antolatu izan diren Txalaparta Festaren edizio ezberdinetan barrena, guztira ehun txalapartari berri baino gehiago aritu dira larunbateko emanaldietan. Batzuk behin bakarrik agertu dira eta beste askok urtetan parte hartu dute talde batean edo bestean. Adin guztietako txalapartariak, emakumezko nahiz gizonezkoak, Euskal Herriko eskualde gehienetakoak, atzerrikoak, herri txikietakoak nahiz hiri handikoak, musika eskoladunak bezalaxe eskola gabekoak ere,...

Jaialdi hauetan, hasieran, saio gehienak sinpleak izaten ziren, baina gero eta saio osatuagoak eta landuagoak aurkeztu izan dira. Parte hartu duten txalapartariek listoi edo maila oso altua jarri dute eta askotan gertatu da, mailari gagozkiola, alde nabarmenik ez

izatea bezperako emanaldi berezien eta larunbateko jaialdian aurkeztutako saio batzuen artean. Aipa ditzagun jaialdi horietan parte hartu izan duten txalapartari eta txalaparta taldeak:

- 1. Txalaparta Festa (1987): Pello Zuaznabar eta Ramon Goikoetxea, adar jolea Joseba Zuaznabar. Joseba Zuaznabar eta Amaia Zuaznabar. Basurtoko Beti Jai Alai. Koldo eta Xabier Sorzabalbere Irungo Txalapartariak. Jesus Arze eta Juan Mari Beltran, Javi Morcillo eta Karlos Torres (Hernaniko Txalaparta Eskola). Txomin eta Ramuntxo Hazparneko txalapartariak.

318

319

- 2. Txalaparta Festa (1988): Pello Zuaznabar eta Pello Uranga, adar-jolea Joseba Zuaznabar. Pello Zuaznabar, Amaia Zuaznabar eta Isabel Zuaznabar. Iruñeko Ortzadar taldea. Arabako Gerla Beti taldea. Bizkaiko Beti Jai-Alai taldea. Hazparne-Azkaineko Ramuntxo eta Txomin. Hernaniko Txalaparta Eskola Eskolako Javi eta Karlos. J. Arze eta J. M. Beltran. Koldo eta Xabier Irungo Txalapartariak.

320

- 3. Txalaparta Festa (1989): Pello Zuaznabar eta Ramon Goikoetxea. Pello Uranga Zuaznabar eta Amaia Zuaznabar. Iruñeko Ortzadar Taldeko txalapartariak. Hernaniko Txalaparta Eskola (Migel eta Patxi Monreal). Hernaniko Portu auzoko "toberak" (joleak Endika Zubeldia eta Jose Angel Redondo). Hazparneko txalapartariak (Ramontxo eta Txomin). Arabako Gerla Beti taldea.

321

- 4. Txalaparta Festa (1990): Pello Zuaznabar eta Ramon Goikoetxea. Basurtoko "Beti Jai Alai" taldeko txalapartariak. Iruñeko "Ortzadar" taldeko txalapartariak. Hernaniko eskolako txalapartariak (Juanma Vicente eta Javi Morcillo). Koldo eta Xabier Irungo txalapartariak. Arabako Gerla Beti txalaparta taldea.
- 5. Txalaparta Festa (1991): Pello Zuaznabar eta Ramon Goikoetxea. Pello Zuaznabar, Pello Uranga eta Amaia Zuaznabar. Arrigorriagako "Kontraplas" Taldea. Iruñeko "Ortzadar" taldea. Hernaniko Txalaparta Eskola (Juanma Vicente eta Juanjo Elordi). Koldo eta Xabier Irungo Txalapartariak. Araiako "Gerla Beti" Taldea.
- 6. Txalaparta Festa (1992): Pello Zuaznabar eta Ramon Goikoetxea. Arrigorriagako "Kontraplas" taldea. Araiako "Gerla Beti" taldea eta Magdalena dantzaria. Irungo Txalapartariak (Xabier eta Koldo). Mikel eta Xabier Iruñeko txalapartariak. Hernaniko Txalaparta Eskola (Pello Ruiz de Arregi eta Pilartxo Auzmendi).
- 7. Txalaparta Festa (1993): Pello Zuaznabar eta Ramon Goikoetxea. Lekeitioko "Aittitta Txiki" taldea. Xabier eta Koldo Irungo Txalapartariak (trikitixa eta xirularen laguntzaz). Araiako Gerla Beti taldea. Faltzeseko Txalapartariak (Rafa eta Koldo). Hernaniko Txalaparta Eskola (Xabier Amilibia, Xabier Alberdi, Ibon Zabala, Iñigo Monreal eta Juan Mari Beltran)
- 8. Txalaparta Festa (1994): Pello Zuaznabar, Ramon Goikoetxea eta Pello Uranga. Sestaoko "Kolpez Kolpe" bikotea. Faltzeseko txalapartariak. Koldo eta Xabier Irungo Txalapartariak eta Irungo txalapartari gazteak. Hernaniko txalaparta eskolako Ttakun Ttan Ttakun taldea (Iñigo Monreal, Xabier Amilibia, Arkaitz Martinez eta Juan Mari Beltran) Donostiako Udal Dantza Eskolako dantzariekin (Nazioarteko Dantza Egunerako Donostiako Easo Plazan prestatutako emanaldia). Arabako Gerla Beti taldea eta Gerla Beti taldeko haur txalapartariak. Iparraldeko Txomin eta Pascal.
- 9. Txalaparta Festa (1995): Pello Zuaznabar, Ramon Goikoetxea, Pilar Goikoetxea eta Juan Mari Beltran. Xabier eta Koldo Irungo txalapartariak. Hernaniko Eskolako Ttakun Ttan Ttakun taldea (Iñigo Monreal, Sergio Lamuedra, Juanma Vicente eta Arantxa Ansa). Sestaoko "Kolpez Kolpe" txalaparta taldea. Arabako "Huts Hots" txalaparta taldea. Faltzeseko txalapartariak (Koldo eta Rafa). Donibane Garaziko Filipe eta Mikel.

322

- 10. Txalaparta Festa (1996): Pello Zuaznabar, Ramon Goikoetxea eta Pilar Goikoetxea. Artze anaiak. Beltran anaiak. Hernaniko Udal Musika Eskolako Ttakun Ttan Ttakun taldea (txalaparta, gitarra, alboka, dultzaina, dantza, abeslariak, teklatua, antzerkia...: Odei Lizaso, Beñat Aldaregia, Arkaitz Martinez, Xabier Amilibia, Iñigo Monreal,....), Lekeitioko txalapartariak. Arabako "Huts hots" txalaparta

taldea. Faltzeseko txalapartariak (Rafa eta Koldo eta Faltzeseko txalapartari gazteak). Usurbilgo "Kirikoketa" txalaparta taldea. Donibane Garaziko txalapartariak.

- 11. Txalaparta Festa (1997): Pello Zuazabar eta Ramon Goikoetxea (hau izan zen gure txalapartari zahar hauek Txalaparta Festan egindako azken parte hartzea). Araiako Txalaparta Eskola trikitixa eta panderoarekin. Bizkaiko "Etzak Etsi" txalaparta taldea. Koldo eta Xabier Irungo Txalapartariak. Hernaniko Txalaparta Eskola (Sergio Lamuedra, Felipe Ugarte, Odei Lizaso, Amaia Intxaurburu, Arantxa Ansa eta Arantxa Lasalde). Txalaparta eta bertsolarien saio berezia (txalapartariak: J. M. Beltran eta J.M. Vicente). Faltzeseko txalapartariak.
- 12. Txalaparta Festa (1998): Koldo eta Xabier Irungo txalapartariak. Hernaniko txalaparta eskolako Ttakun Ttan Ttakun taldea (Iñigo Monreal, Felipe Ugarte, Juan Mari Beltran, Arantxa Ansa, Maddi Zumalabe, Mikel Olabide, Mikel Salaberria, Ioritz Aldabe eta Ekhi Oñate). Tuterako txalapartariak. Iparraldeko "Txakun" txalaparta taldea (Txomin eta Paxkal). Bizkaiako "Kontraplas" txalaparta taldea.
- 13. Txalaparta Festa (1999): Arabako Maria, Osses eta Sua: "Sorgin Festa". Bizkaiko "Amabostmilla gogo" Santutxuko txalaparta taldearen "Enborra" ikuskizuna (antzerkia eta txalaparta). Iparraldeko BTT (Baigorriko txalaparta taldea). Baztango txalapartariak (Kirikoketa joaldiak). Gipuzkoa eta Arabatik Jimi eta Perdi (Txalaparta eta DJ batera). Hernaniko txalaparta eskolako Ttakun Ttan Ttakun taldea (Odei Lizaso, Beñat Iturrioz, Sergio Lamuedra, Juanma Vicente, Arantxa Ansa eta txalapartari txikiak: Maddi Zumalabe, Iñigo Gorrotxategi, Ekhi Oñate eta Ioritz Aldabe).
- 14. Txalaparta Festa (2000): Goikoetxeatarrak: Simon eta Aritz Goikoetxea, Gasteizko "Ttukunak" taldea. Iparraldeko BTT (Baigorriko Txalaparta Taldea). Leitzako Txalapartariak. Barakaldoko "Hala dzipo" taldea. Hernaniko Ttakun Ttan Ttakun taldea (Goiatz Legarreta, Ainhoa Arraras, Felipe Ugarte eta Imanol Ugarte).
- 15. Txalaparta Festa (2001): Goikoetxeatarrak (Simon eta Aritz). Arabako Txalamako Taldea. Iparraldeko txalapartariak (Paskal eta bikote berria). Nafarroako UTT (Uharteko Txalaparta Tailerra). Sestaoko Zugarramurdi txalaparta taldea. Urretxuko Zuhaitzaren Soinua Kolektiboa. Hernaniko eskolako Ttakun Ttan Ttakun (hiruko ote jotzea eta txalaparta hirunaka: Juan Mari Beltran, Iñigo Monreal eta Felipe Ugarte. Haurrak: Maddi Zumalabe, Ekhi Oñate eta Ioritz Aldabe). Hernaniko Zurartean taldea.
- 16. Txalaparta Festa (2002): Zuaznabartarrak (Mari Karmen Zuaznabar, Pello Uranga Zuaznabar, Amaia, Isabel Zuaznabar, Joseba Zuaznabar eta Bixente Beltran). Arabako Zigoitiako Txukkun txalaparta taldea. Urruñako txalapartariak. Errotxapeako Jotakun taldea. Durangoko txalapartariak. Txalapartari berriak. Hernani Musika Eskolako Ttakun Ttan Ttakun (Iñigo Monreal eta Felipe Ugarte).
- 17. Txalaparta Festa (2003): Amaia eta Isabel Zuaznabar, Mari Karmen Zuaznabar eta Pello Uranga. Simon eta Aritz Goikoetxea, Simon Goikoetxea eta Josanton Artze. Juan Mari eta Bixente Beltran. Gasteizko "Kolpez kolpe" Txalaparta taldea eta "Burrunba" perkusio taldea. Ziburuko Txalaparta Eskola. Uharteko "Zurgune" txalaparta taldea. Sestaoko Zugarramurdi txalaparta taldea. Jexux Artzeren talde izandako Usurbilgo "Kirikoketa" taldea. Hernani Musika Eskolako Ttakun Ttan Ttakun (Iñigo Monreal eta Ander Barrenetxea. Haurrak: Ekhi Oñate eta Ioritz Aldabe).
- 18. Txalaparta Festa (2004): Simon Goikoetxea eta Olatz Aramendi. Amaia eta Isabel Zuaznabar. Iparraldeko txalapartariak (Baiona). Txantreako "Txantxata" taldea. Urretxuko Zuhaitzaren Soinua Kolektiboa. Hernaniko Ttakun Ttan Ttakun (Ane eta Lara bikotea). Gasteizko "Txalaberri" taldea. Bizkaiko "Kontraplas" talde berria.
- 19. Txalaparta Festa (2005): Hernaniko eskolako Aitor Iraola eta Ander Zabala bikotea. Simon eta Aritz Goikoetxea. Mari Karmen eta Amaia Zuaznabar. Isabel eta Amaia Zuaznabar. Kaskanteko "Txalapartarik" txalaparta eta txotxongilo taldea. Bizkaiko "Zur'ta Harri" txalaparta taldea. Hernani Eskolako Ttakun Ttan Ttakun txalaparta taldea (launaka). Hondarribiko "Tukutun" txalaparta taldea. Gasteizko "Txalapunk" txalapartariak.
- 20. Txalaparta Festa (2006): Zuaznabartarrak eta Goikoetxeatarrak. Donapaleu eta Baigorriko txalapartariak. Sestaoko Zugarramurdi txalaparta eskola. Nafarroako UTT (Uharteko Txalaparta Tailerra). Arabako txalapartariak. Koldo eta Xabier Irungo txalapartariak. Usurbilgo "Kirikoketa" taldea. Hernani Eskolako Ttakun Ttan Ttakun.

323

- 21. Txalaparta Festa (2007): Hernaniko eskolako haurrak (Irati, Nagore, Aitor eta Ander: Tikitaka, Ttakun ttan ttakun eta kirikoketa joaldiak). Mari Karmen Zuaznabar eta Pello Uranga. Ixabel eta Amaia Zuaznabar. Erbetegi-Etxeberriko Simon Goikoetxea eta Ramon Izeta. Bernat Etxepare lizeoa, Baiona eta Ziburuko txalaparta taldea (Itxaro Bordaren "Neanderthal ametsak" poesiarekin prestatutako saioa). Gipuzkoako "Zorabiok" taldea. Arabako "Harresian zulo" taldea. Hernaniko Ttakun Ttan Ttakun (Iñigo Monreal eta Felipe Ugarte). Antsoaingo Txalapartariak. Bizkaiko "Anandalan 3.1" taldea.
- 22. Txalaparta Festa (2008): Simon Goikoetxea, Ramon Izeta, Aritz Goikoetxea, Isabel Zuaznabar, Amaia Zuaznabar eta Mari Karmen Zuaznabar. Simon Goikoetxea eta Juan Mari Beltran. Juan Mari eta Bixente Beltran. Ander Barrenetxea, Aitor eta

Juan Mari Beltran. Arabako Txalamako taldea. Amikuzeko Kirikittun taldea. Bianako Txakozu txalaparta taldea. Hernaniko Ttakun Ttan Ttakun taldea. Sestaoko Txalaparta Eskola.

324

- 23. Txalaparta Festa (2009): Joseba Zuaznabar, Amaia Zuaznabar, Pello Uranga Zuaznabar eta Isabel Zuaznabar. Simon eta Aritz Goikoetxea. Iparraldeko txalapartariak. Leioako txalapartariak. Gallartako txalapartariak. Baztango "Jo ala Jo" txalaparta taldea. Asier eta Daniel Gasteizko txalapartariak. Andoaingo Txalaparta eskola. Hernaniko Ttakun Ttan Ttakun taldea. Madrilgo "Madrilen Txalaparta" taldea.
- 24. Txalaparta Festa (2010): Zuaznabar eta Goikoetxea txalapartari familietako txalapartariak. Hernani Musika Eskolako Ttakun Ttan Ttakun" taldea eta saxo boskotea (Juan Mari Beltranen Ttakun ttan ttakun ikuskizuneko zati bat eta bi doinu: Sorgin Etxean eta Txoria Txori). Gipuzkoa eta Bizkaiko "Bizpalau" taldea (Sergio Lamuedra, Sendoa Gómez, Jaione eta Eneko Abad). Gasteizko "Txalamako" taldeko txalapartariak. Nafarroako Flakutt txalaparta taldea.

Txalaparta Party Aparta

1997. urtean ospatutako 11. Txalaparta Festaren esku-programan agertzen ez bazen ere, gure eskolako zenbait txalapartari gaztek proposatu eta antolaturik Txalaparta Party Aparta izena hartuko zuen atal berri bat jarri zen martxan. Disko-saioaren giroan jarri nahi izan zen txalaparta, eta gazteen artean arrakasta handia izan du geroztik. Hargatik, tokiz aldatuz, baina urtetik urtera hutsik egin gabe, Txalaparta Festaren egitarauaren parte izan da.

Txalapartaldi libreak

Txalaparta Festara inguratzen diren txalapartarien arteko harremanak areagotu nahian eta jatorri eta eskola ezberdinetako txalapartarien arteko joaldiak eragin nahian, eta helburu horrekin, 1996an ospatutako 10. Txalaparta Festak beste urrats bat eman zuen egitarauan laugarren eguna jarriz. "Txalapartaldi libreak" deitu zitzaion atal berri honen lehen edizioa Harriatsu ikastolan ospatu genuen, igande arratsaldez. Lehenengo lau urteetan, larunbateko jaialdia berandu samar bukatuta, iganderako txalapartari gutxi geratzen zela ikusirik, 2000ko 14. Txalaparta Festatik aurrera "txalapartaldi librea" larunbatez ospatu da. Horrela, egitarauaren atal hau larunbat arratsaldeko 18:30etik afaria hasi arte eta txalaparta jaialdi handia

325

egiten den toki berean ospatzen da. Honela, txalapartarien parte hartzea askoz handiago izan da eta "txalapartaldi libreak" oso arrakastatsuak izan dira. Urtero, jatorri eta eskola ezberdinetako txalapartariak, txandaka, eten gabe aritzen dira jotzen. Taldekideen saioak eta talde ezberdinetako bikoteen saioak, denak interesgarri eta atseginak izaten dira, eta beste talderen bateko txalapartariekin batera jotzea, bereziki, oso esperientzia aberasgarria.

Txalaparta Tailerrak

2004ko 18. Txalaparta Festan, Hernani Musika Eskolan, lehen Txalaparta Tailerra antolatu genuen. Txalaparta festa jada oso errotutako topagunea zen, bikoteka edo taldeka, urtean zehar txalapartaz lantzen duguna ezagutzeko leku, eta horren haritik zetorren proposamen hau. Hernaniko musika eskolan txalaparta ariketa ezberdinak lantzeko aukera izan genuen, eta bertan proposatu ziren ariketak aldez aurretik prestatuta bagenituen ere, denon artean osatutako tailerra izatea lortu genuen.

2006ko 20. Txalaparta Festan beste tailer mota bat antolatu genuen: txalaparta eskoletarako prestatutako programa informatikoaren aurkezpena, Juan Mari Beltran Hernaniko txalaparta irakaslea eta Andres Doñate informatikoaren eskutik.

Omenaldiak

Besteak beste Txalaparta Festa omenaldietarako plaza ere izan da. 10. Txalaparta Festan (1996) Pello Zuaznabar eta Ramon Goikoetxea txalapartari zaharrei egin zitzaien omen. 14. Txalaparta Festan (2000) Erbetegi-Etxeberriko Asentsio eta hil berria zen Ramon Goikoetxea txalapartari izandakoei. 16. Txalaparta Festan (2002) Pello Zuaznabar 2001ko urriaren 30ean zendu zela eta, Sausta Baserriko txalapartari zahar honek erakusteko eta laguntzeko gurekiko beti izan zuen jarrera kontuan hartu eta eskertu nahirik, Migel eta Pello Zuaznabar anaiak omendu zituen. 17. Txalaparta Festa (2003) Jexus Artzeren oroimenez eta omenez ospatu zen, 2002ko maiatzaren 3an zendua, txalapartaren bilakaeraren aro berriaren protagonista nagusienetakoa izan baitzen berau[16].

EKAINEAN, DULTZAINEROEN SAN JOANETAKO TOPAKETA

Ekainean dultzaineroak elkartzeko parada izaten da. 1988an hasi ziren eskolako dultzaineroak San Joan festetan

parte-hartzen. Dultzaina taldearen jardueren artean, ekainaren 24 gauean afaltzera elkartu eta afaldu ondoren kalez kale jotzera ateratzea ezarri zen. Eta hasieratik, arrakasta handia eduki zuen dultzaineroen eskaintza honek: aurreneko urteetako errepertorio txiki hura hamaika aldiz errepikatuta ere, jende multzo handia izaten genuen gure atzetik saltoka eta dantzan. Geroago, urte gutxira, taldean egun horren egitarauan beste ekitaldi bat antolatu zuen: gaueko hamabiak aldera, Plaza Berrin, herri dantzak eta Larrain-dantza. Geroztik, urtero urtero, hutsik egin gabe elkartu gara ekitaldi horretan, eta Hernaniko eskolako dultzaineroen topagune zena, denboraren poderioz, Donostialde guztikoena bilakatu zen (Pasaia, Errenteria, Donostia, Oiartzun, Astigarraga, Andoain,...).

IV/oarso-bidasoa egin

HERNANIKO SAN JOAN JAIAK

Siete hernaniarras tocarán la dulzaina en Sanjuanes

Concierto de alumnos del conservatorio de música de Hernani.

226

Hernanin ereindako hazi horrek, gainera, herritik kanpora ere eman zuen fruiturik, inguruko herrietako dultzainero eta zaleengan tankerako topaketak antolatzeko gogoa piztuz. Errenteriako Madalenetakoak izan ziren Hernanikoei jarraitu zioten aurrenekoak, eta gaur egun, Hernani eta Errenteriakoez gain, Pasai Antxoko Sanferminetan, Donostiako Euskal Jaietan eta Oiartzungo Xanistebanetan ere ospatzen dira parekoak.

327

IRAILEAN, ALBOKARIEN HERNANIKO TOPAKETAK

1993an Eibarren Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza, Unibertsitate eta Ikerketa Sailak (Iraprest) Euskal Soinu-tresnetarako Irakasleagoaren Gaipenerako antolatutako ikastaroetan elkartu ginen albokarien artean aurkeztu genuen albokarien topaketak antolatzeko komenentzia. Elkar ezagutzea eta albokaren inguruan lantzen zena konpartitzea ziren antolatzaileon helburuak. Horrela, 1994an Hernani Musika Eskola Publikoko alboka taldeak antolaturik, martxan jarri zen geroztik urtero-urtero ospatu izan den Albokarien Hernaniko Topaketa.

328

Lehenengo bost edizioetan Hernaniko San Joan festen egitarauko azken egunean ospatzen den "baserritarren egunean" kokatu genuen albokarien topaketa. Sanjoanetako euskal herri kultura, kirol, dantza eta musikei eskainitako egun horretako antolatzaileek berehala onartu zuten albokarien eskaintza.

329

Eta, egia esateko, Hernanira inguratutako albokariok oso ondo pasa genuen bost edizio haietan, soinu-tresna hau erabat integratu zelarik herriko festen izaeran, eta hernaniarrek bere egin zuten albokaren hots eta musika. Baina, bestalde, ikusten genuen ekitaldi hau sanjoanetako osagai huts izatean geratzen zela, eta albokarien topaketa gisa, galdu samarra. Horregatik, albokari eta albokariei protagonismo handiagoa eman nahian, 1999an lehenengo aldiz, Albokarien Hernaniko 6. Topaketa sanjoanetako festen egitarautik kanpo antolatu genuen.

EUSKAL HERRIKO
ALBOKARIEN 6. TOPAKETA

HERNANI, 1999 URRIAK 24

330

Oso berezia izan zen edizio hura. Alde batetik, sanjoanetatik kanpo antolatu genuenez, festaz gain, alboka kontzertua ere antolatu ahal izan genuen, eta gure albokari zaharrei omenaldia egin genien. Egun bakarrekoa izan zen 6. edizio hartan garbi azaldu ziren ospakizun honen helburuak: Lehenik, Euskal Herriko albokari zahar eta gazte eta alboka ikasleei elkar ezagutzeko aukera ematea, egun pasa atsegina eginez. Bigarrenik, albokaren munduan ematen ari ziren berrikuntzak eta lantzen ari ziren musikak ezagutarazteko aukera ematea. Eta hirugarrenik, jende arruntari, eta bereziki gure eskualdekoei, soinu-tresna hau eta bere musika ezagutaraztea eta gerturatzea.

Helburu hauek jarraituz, urriaren 24an ospatutako Albokarien Hernaniko 6. Topaketan gurekin izan genituen Silbestre Elezkano "Txilibrin" eta Eugenio Etxebarria albokari ospetsuak. Etortzekoa zen Juan Otxandio ere, baina gaiso zegoela eta, ezin izan zuen guregana gerturatu. Goizeko 10:30ean udaletxeko arkupetan elkartzera egin ondoren, 11:00tan albokariak kale bueltak egiten hasi ziren herrian barrena, eta eguerdiko 12:30ean Ezkiaga Pasealekuan "Albokaldia" izeneko jaialdiari eman zitzaion hasera.

"Albokaldi" hori hasteko, Estitxu Izagirre Hernaniko bertsolariak ospakizun honetarako berak prestatutako bertsoak kantatu zituen, Juan Mari Beltranek egindako musikarekin eta honen albokaren laguntzarekin. Hona ekarri ditugu bertso haiek:

1) Seigarren topaketa
Ospatzen da pozik
Denborak albokari
Ez dio egin gaitzik
Sortu zen ezkeroztik
Ta mendeetan kasik
Ez da iraun duena
Bizi dena baizik.

2) Txilibrin, Juan, Eugenio
Bizkaitarrak denak,
Aspaldi xamar gazte
Izandu zirenak
Bizirik iraun zezan
Albokaren tresnak
Etenik gabe arnasa
Eman ziotenak.

3) Lehen taldeak badu
Grazia ta letxea
Alboka Alan Griffinen
Esku erortzea
besterik ez zen falta,
hauxe da trantzea!
Inglesak euskaldunei
Adarra jotzea!

4) Ibon Koteronek du
Kuadrila osatua
Trikitixa nahiz ta zen
Infernuko auspua
Ta txalaparta berriz
Jentilen jokua
Egiten dute gaurko
Musika kultua.

5) Xabaltx taldeak duen
Jotzeko irrika!
Nahiz polifonia zen
Beraien musika
Bihurtu da poligamia
Benetan polita
Musika talde bati
Adarra jarrita.

6) Eguerdian bazkari
Ederra dugunez
Albokariak bete
Jan eta edanez
Ta muxu-gorritzean
Joko dute errez
Alboka edo trabeska
Zuzen inork ere ez.

Bertso hauek kantatu ondoren, Eugenio Etxebarriak eman zion jaialdiari jarraipena martxa eta porrusalda joaz, Asier Elorriaga panderojole gaztearen laguntzarekin. Eta Eugenioren saioaren ondoren etorri zen aurretik aipatutako albokari zaharrei eskainitako omenaldia. Hirurak omendu nahi genituen baina bertara etorritako Txilibrini eta Eugeniori bakarrik eman genien Albokarien Hernaniko topaketaren oroigarri bana. Juan Otxandiori etxera bidali genion berea Manu Gojenolaren bitartez. Oroigarria jasotzerakoan Txilibrinek zerbait eskaini nahi zuela eta, panderoa jo eta kantatu zuen Juan Mari Beltran eta Eugenioren laguntzarekin.

331

Omenaldi xume honen ondoren etorri zen albokari berrien emanaldi nagusi aparta: Lehena irlandar jatorriko Alan Griffin izan zen, "Alboka" bere taldeko kideen laguntzaz. Bigarrena, Ibon Koteron bizkaitar albokari ospetsua Iñaki Plaza eta Ruben Isasiren laguntzaz. Hirugarrena eta jaialdia isten, Gasteizko Karlos Subijana, Xabaltx eta taldearen laguntzaz. Hiru albokari berri, hiru albokari on eta hiru estilo ezberdin. Jendeak gozatu zuen benetan Albokaldi hura.

332

14:30ean Santa Barbara Elkartean 6. Topaketan parte hartutako guztion bazkaria izan genuen, eta ondoren ez ziren falta izan albokaren musika, kantuak eta dantzak. 18:30 aldera albokari eta pandero joleak herriko kale eta plazatan aritu ginen gure musikaz inguru horiek girotzen.

Ezin dugu ahaztu edizio hartatik aurrera urtero antolatu izan dugun albokagileen azoka-erakusketa ere. Bertan, albokak egiteko duten trebezia eta egindako azken berrikuntzak ikusteko aukera izan dugu.

333

334

7. topaketatik aurrera, egitaraua zabaltzen joan zen, kalez-kalekoei eta Albokaldiari beste zenbait ekintza erantsi zitzaizkiolarik: esandako azoka-erakusketa, bezperan eskainitako kontzertuak, tailerrak eta aurkezpenak. Aipa ditzagun hauek.

Kontzertuak

- 1999 (6. topaketa): lehen aipatutako Alan Griffin, Ibon Koteron eta Karlos Subijana albokarien parte-hartze garrantzitsua izan genuen.
- 2000 (7. topaketa): "Albokaz egindako bidea" kontzertua Juan Mari Beltran Argiñena albokariaren eskutik. Hernaniko Musika Eskola Publikoko alboka irakaslea den albokari honek "Sustraiak", "Azala", "Txanbela" eta bestelako taldeetan albokarako egindako eta moldatutako musika bilduma eskaini zuen, Txanbela taldean garai hartan berarekin jotzen zuen musikari laukotearen laguntzaz.
- 2001 (8. topaketa): Arabako Xabier Aretxandieta albokariaren "Malapartatuen batza". Albokak, txistuak eta bestelako soinu-tresnek osatutako taldearen eskutik.
- 2002 (9. topaketa): Ibon Koteron Bilboko albokari ospetsuaren "Lurraren negarra" proiektu berriaren aurkezpena. Ibonekin batera, trikitixa, perku-

sioa, txalaparta eta ahotsean, Ruben Isasi, Iñaki Plaza eta Asier Elorriaga.

- 2003 (10. topaketa): Barakaldoko "Hala Dzipo" herri musika eskolako alboka taldearen kontzertua.
- 2004 (11. topaketa): Bizkaiko "Kukuma" taldeak aurkeztu zuen argitaratu berri zuen diskoa. Xabier Valle: alboka, gaitak, whistle-ak, ahotsa. Pottoki: alboka eta ahots nagusia. Ruben Isasi: trikitixa, flautak eta ahotsa. David Nanclares: gitarrak eta ahotsa. Jose Llorach: bateria eta perkusioak. Txeroki: perkusioak. Victor Gomez: baxua.
- 2005 (12. topaketa): Ibon Koteronek "Airea" disko berria aurkeztu zuen.
- 2006 (13. topaketa): Hernani Musika Eskolako Alboka Taldearen eskutik "Mariano Barrenetxearen ekarpenetik abiatuta" izenburuko kontzertua.
- 2007 (14. topaketa): joera, jotzeko modu eta eredu ezberdinak aurkeztuz, "Launeddas" eta alboka joleen jaialdiak. Larunbatean, Mixel Ducau (Bidaia bikotea), Sardiniako Andrea Pisu ("launeddas" soinu-tresnaren musika emanaldia) eta Juan Mari Beltran (seikotea) Oiartzungo udaletxean. Igandean, Usurbilgo Albokari Taldea (bertsolariekin batera), Bizkaiko "Albokale" taldea eta Hernani Musika Eskolako albokari taldea Hernanin.
- 2008 (15. topaketa): "Aintzina" taldea, Alan Griffin albokari zutela.
- 2009 (16. topaketa): "Nafarroako Albokariak Elkartea" taldearen kontzertua. Nafarroa Garaiko eta Behereko usadiozko doinuak eta kantu zaharrak ikuspegi berri batetik, txistu, xirula eta ttun-ttun, biolin eta albokaz.

Tailerrak eta aurkezpenak

- 2004ko 11. topaketan Manu Gojenolak, berak idatzitako "Albokaren alde batzuk" liburua aurkeztu zuen eta historia horretako protagonistetako bat zen Eugenio Etxebarriaren laguntza izan zuen.
- 2007ko 14. topaketan "launeddas" eta alboka tailerra antolatu genuen. Bertan Andrea Pisu izan genuen launeddas direlakoen teknikak irakatsiz, hala nola Fede de Dios arnasketa zirkularraren irakaskuntzari buruzko tailer batekin.
- 2008ko 15. topaketan Ibon Koteron albokari bilbotarraren eskutik "Alboka: eredu berriak eta digitazioa" izenburuko tailerra, gerturatutako albokari guztientzat.
- 2009ko 16. topaketan "Eugenio Etxebarria albokaria" liburu eta DVDaren aurkezpena egin zen.

335

Omenaldiak

1999ko Albokarien Hernaniko 6. Topaketan lehen aipatutako Juan Otxandio, Eugenio Etxebarria eta Txilibrin albokari zaharrak omendu genituen. Handik abiatuta, zenbait albokariren oroipena gorde nahi izan dugu haiei omenaldi xumeak eskainiz.

- 2000.eko topaketa, hil berria zen Juan Otxandio albokariaren oroimenez egin genuen.
- 2001eko topaketaren bitartez Andoni Sagarna Zeanuriko albokari zaharra omendu genuen.
- 2002koan Zegamako Patxi Gorrotxategi (1913-1998) albokaria izan zena omendu genuen.
- 2003koa berriz, hil berri zitzaigun Silbestre Elezkano "Txilibrin" albokari maisuaren omenez eta oroimenez antolatu genuen.
- 2006koan Mariano Barrenetxea izan genuen omendua (1937-2006).
- 2009koa Eugenio Etxebarria (Dima, 1920 – Arrigorriaga, 2008) albokariaren oroimenez ospatu genuen. Arrazoi horregatik, igande goizean, Hernani Musika Eskola Publikoko egoitzan, Eugenioren familiaren ordezkaritza zabal bat gurekin zela Manu Gojenolak eta Juan Mari Beltranek prestatutako "Eugenio Etxebarria albokaria" liburu eta DVDaren aurkezpena egin genuen, esan bezala.

336

HERNANI MUSIKA ESKOLA, HERRI MUSIKA IRAKASLE, MUSIKARI ETA TALDEEN HARROBIA.

Hernani Musika Eskolak egin duen 25 urteko ibilaldian, herri musikaren arloan, beste eskoletarako erreferentzia bihurtu da. Eskola askotan erabiltzen dira hemen sortutako eta hemen erabiltzen ditugun prestakuntzarako materialak. Hernaniko eskolako ikasleak Euskal Herri osoan, eta kanpoan ere bai, beste eskoletan irakasle ere izan dira. Kasu batzuetan areago, eskola berri horien sortzaile. Horren adibide, hona hemen gure eskolako irakasle eta ikasleek Euskal Herrian barrena eman izan dituzten ikastaroetako batzuk (horietako mordoska bat gero eskola eta talde ezberdinak izango zirenen hazia ere baziren):

- 1987an eta hurrengo urteetan, Euskal Dantzarien Biltzarrak Bilbon antolatutako txalaparta ikastaroak. Bertan sortu zen, besteak beste, geroztik oso emankorra izan den Sestaoko Txalaparta Eskola.
- 1987an eta hurrengo urteetan Udako Euskal Unibertsitateko Musika Sailak antolatutako herri musika eta soinu-tresnen inguruko ikastaroak.
- 1988an eta hurrengo urteetan Ortzadar taldeak Iruñean antolatutako Txalaparta ikastaroa.

- 1989an Euskal Herriko Unibertsitateko Maisu Eskolak Gasteizen antolatutako herri musika Ikastaroa.
- 1990ean eta hurrengo urteetan Ortzadar taldeak Iruñean antolatutako Alboka ikastaroa.
- 1992an eta hurrengo urteetan Euskal Herriko Unibertsitateko Magisteritza Fakultateak musika habilitaziorako Bilbon eta Donostian antolatutako Herri Musika eta Soinu-tresnak ikastaroa.
- 1994an Eusko Jaurlaritzak herri soinu-tresnetan Musika Eskoletako irakaslegoaren habilitaziorako Eibarren antolatutako Alboka, Dultzaina eta Txalaparta ikastaroak.
- 2004an eta hurrengo urteetan Arizkungo Dolare Etxean, Baztango txalaparta eskolako "Jo ala jo" taldeak antolatutako Txalaparta ikastaroak.
- 2006an Musikene Euskal Herriko Goi Mailako Musika Ikastegiak antolatutako. "Percusiones del mundo" ikastaroa.
- 2006tik aurrera Gernikan eta Oiartzunen Lehen Hezkuntzako Musika Irakaslegoaren prestakuntzarako ikastaroak.

Euskal Herritik kanpo ere ibili dira Hernani Musika Eskolako irakasle eta ikasleak ikastaroak ematen. Hona hemen horietako batzuk:

- 2002an Ourenseko "Escuela Provincial de Gaita"ren egoitzan Euskal herri soinu-tresnak hitzaldia.
- 2003-08-12an eta 13an: IV Encuentro latinoamericano de educación musical. Escuela nacional de música - UNAM. México, D. F. Conferencia magistral. Sala Xochipilli: Iniciacion a la musica en la cultura popular. "Los instrumentos de uso infantil en la educación musical".
- 2004-08-03an Valentziako Camporrobles herrian antolatutako "III Campus de Verano *Villa de Camporrobles* para jóvenes percusionistas". Música Tradicional del País Vasco. Txalaparta ikastaroa.
- 2007-09-09. Boiseko Unibertsitatean (Idaho, EEBB). Historia Fakultatean. Euskal herri soinu-tresnak eta musika.

Hernani Musika Eskola, herri musika irakasle, musikari eta taldeen harrobia izan da. 25 urteotan gure eskolan herri soinu-tresnen inguruan maila handiko irakaslegoa prestatu da, eta esan dugunez, gaur egun musika eskola askotan dauzkate edo izan dituzte gure eskolan ikasitako irakasleak. Hona horietako batzuk: Astigarragako Musika Eskolan alboka eta dultzaina irakaslea, Usurbilgo Zumarte Musika Eskolan alboka irakaslea, Trintxerpeko Pasaia Musikal Musika Eskolan alboka irakaslea, Urnietako Musika Eskolan txalaparta irakaslea, Andoaingo Musika Eskolan txalaparta irakaslea, Lezoko Tomas Garbizu Musika Eskolan txalaparta irakaslea, Pasaia Lizeoan txalaparta irakaslea, Ziburuko Txalaparta Eskolan, Oiartzungo Herri Musika Eskolan alboka, dultzaina, txalaparta eta txistu irakasleak, Igeldoko Musika Eskolan txistu irakaslea, Donostiako Axular Musika Eskolan txistu irakaslea, Donostiako Easo Musika Eskolan dultzaina irakaslea,...

Izan ditugun goi mailako ikasleen artean badira musikari interprete izatearen bidea aukeratu dutenak. Halako batzuk Hernani eta Donostia inguruko Dantza taldeetan jotzen aritu dira: Donostiako Goizaldi, Trebeska, Arkaitz eta Kresala taldeak, Errenteriako Ereintza eta Iraultza, Hernaniko Ttarla, Andoaingo Urki, Irungo Kemen, Tolosako Udaberri, Goizuetako Umore Ona, Aukeran dantza konpainia, Euskal Dantzarien Biltzarra, Beasaingo Haurtzaka, Amezketako Arkupe,... Besteak antzerki taldeetan: Txontxongillo taldea, Komediaka, Agerre teatroa... Badira musika taldeetan eman dutenak beren jarduera musikala: Txanbela taldea, Goikoetxea-Beltran taldea, Sidhe folk taldea, Kepa Junkera taldea, Alboka taldea, Briganthya, Xarnege,... Eta beren taldea sortu dutenak ere bai: Hernaniko dultzaineroak, Hernani Musika Eskolako Txistu taldea, Ugarte anaiak, Zurartean taldea edo Oreka Tx bezalako taldeak. Talde batzuetan eta besteetan, gure eskolako euskal soinu-tresna joleak, munduko herri askotan ibili dira hain aberatsa eta berezia den gure kulturaren alderdi musikal hau erakusten.

Ikusten denez, bide zoragarria, aberatsa eta emankorra benetan gure eskolak egin duena. Eta aurkezpen hau bukatzeko, herri musika mailan lortu ditugun emaitza onen oso adierazgarria izan daiteke, 25. urteurrena dela eta antolatu den *Ikasle ohien kontzertu ziklo berezian*, herri musika arloan Hernani Musika Eskolan ikasita eta gaur egun musikari eta irakasle diren ikasle ohiek eskaini duten kontzertua. 2010eko aprilaren 16an, Biteri Kultur Etxeko areto nagusian, gure ikasle ohiek txalaparta, txistu, alboka eta dultzainan oinarritutako kontzertu aparta eskaini zuten. Kontzertuan honako ikasle ohiek parte hartu zuten: Oreka Tx (Harkaitz Martinez de San Vicente eta Mikel Ugarte), Iñaki Eguren, Haritz Ezeiza, Ander Barrenetxea, Ane Errege Belda eta Joseba Aldasoro, Miriam F. Atxaerandio eskolako biolin irakaslea lagun zutela.

Azaldutako honek guztiak garbi erakusten du gure Musika Eskolak Hernanin izan duen garrantzia. Zalantzarik gabe, Hernaniko herri bizitza soziala, eta bereziki musika arlokoa, ez zen izango gaur egun den bezalakoa, gure Musika Eskolako herri musika taldeen presentziarik gabe.

OHARRAK

1. Archivo Municipal de Hernani: Cuentas. (1952): Aita Donostia. *Historia de las Danzas de Guipúzcoa-Instrumentos Musicales del Pueblo Vasco.* Ed. Icharopena, Zarauz. (1983): *Instrumentos musicales populares vascos.* Obras Completas del P. Donostia'n, II. alea, 257-309 or. Ed. La Gran Enciclopedia Vasca. Bilbao. (1983): *Instrumentos musicales populares vascos.* Obras Completas del P. Donostia'n, II. alea, 257-309 or. Ed. La Gran Enciclopedia Vasca. Bilbao.

2. E. Boucher, *Souvenirs du Pays Basque et des Pyrénés en 1819 et 1820.* Paris, 1823. pag. 109.

3. Mariemma. *En torno al Ballet Español.* Revista de Folklore. Nº 8. T. 01b. Valladolid, 1981. pag. 15.

4. APEZETXEA AGIRRE, Patxi (1992): *Hernani eta txistua. Bere txistulariak / sus txistularis.* Sociedad Guipuzcoana de Ediciones y Publicaciones. Donostia-San Sebastián.

5. RAMOS, Jesus (1990): *Materiales para la elaboración de un censo de músicos populares de Euskal Herria, a partir de los instrumentistas llegados a Iruñea en el Siglo XVIII.* Institución Principe de Viana. Cuadernos de Etnología y Etnografía de Navarra, 55 zbk. 91-138 or. Pamplona.

6. *Ikus* 4. oharra.

7. Juan Mari Beltran Argiñena (2004): *Dultzaina Gipuzkoan. 1950. hamarkada arte. La dulzaina en Gipuzkoa. Hasta la década de 1950. The dulzaina of Gipuzkoa. Until the decade of 1950s.* Herri Musika Bilduma, 1. HM Txokoa. Oiartzun.

8. *Ikus* 7. oharra.

9. Juan Mari Beltran (2009) *Txalaparta.* (liburua+CD+DVD). Editorial Nerea – NO-CD Rekords. Donostia-San Sebastián.

10. *Ikus* 9. oharra.

11. Juan Mari Beltran: *"20 años Txalaparta Festa 20 urtetan"* CDRom, Kepa Ugarte informatikoaren laguntzarekin. HMZ-CDR-SS-690- 2007

12. *Ikus* 11. oharra.

13. SANCHEZ GONZALEZ, F.J. (1995): *Txalaparta. Breve estudio Acústico-Musical.* Txistulari aldizkaria. 162 zenb.

14. Juan Mari Beltran (2007) *Hernaniko txalaparta eskolaren 11 ikasturte.* Jentilbaratz 9. Cuadernos de Folklore, 9. Eusko Ikaskuntza.

15. SANCHEZ GONZALEZ, F.J. / BELTRAN ARGIÑENA, J.M. (1998): *Una teoría numérica del ritmo aplicada a la txalaparta.* Txistulari aldizkaria, 173 zbk.

16. *Ikus* 11. oharra.

ERANSKINAK
-
BESTE AURKIBIDEAK

IRUDIEN AURKIBIDEA

001	Atzieta 4ko eraikina mende haseran, eskola publikoa zen garaian.
002	1996. Atzieta 4ko eraikina eraberritzeko lanak.
003	1935 ingurua. Hernaniko Udal Musika Banda, Jose Maria Gonzalez Bastida maisuaren zuzendaritzapean.
004	1962-06-24. Joxe Ansorena Atarrabiyo agurtzen, erdian Jose Antonio Ruiz Bona dutela.
005	1970eko hamarkada. Txistulari gazteak prozesio buruan. Arg.: Joxan Goikoetxea.
006	1890 ingurua. Teodoro Erauskin, Juanito Olaizola eta Patxiku, Hernaniko udal danbolinteroak. Arg.: Patxi Apezetxea.
007	Jose Olaizola Gabarain.
008	1970eko hamarkada. Txobito txistu ikasleekin. Arg. Patxi Apezetxea.
009	1980 ingurua. Juan Joxe Iruretagoienaren solfeo eskola.
010	1970eko hamarkada. Txobitoren ikasleen kontzertua udaletxean.
011	1985. Montserrat Auzmendi ikasleekin.
012	1980 ingurua. Juan Joxe Iruretagoiena haur abesbatza zuzentzen Tilosetan.
013	1989. Solfeo eskola.
014	1991. Akordeoi ikasleak, iganderoko saioetako batean.
015	1989-05-20. 3. Txalaparta Festa.
016	1990-12. Arrasateko akordeoi lehiaketan sarituak Maribel Insausti irakaslearekin.
017	1988-05-14. 2. Txalaparta Festa.
018	1988-06. Dultzaineroak diana jotzen, San Juanetan.
019	1992 ingurua. Erramun Oiartzabalen saxofoi eskola.
020	1994-06-17. Ikasturte amaierako ikasle kontzertua Biterin.
021	1993-05-15. Trikitilariak 7. Txalaparta Festan.
022	1995 ingurua. Piano eskola.
023	1994-06-27. Albokarien Hernaniko 1. Topaketa.
024	1995-12-22. Gabon Kantuz Jaialdia. Musika eskolako abesbatza, txapelketan garaile.
025	1998-06-15. Ikasturte amaierako ikasle kontzertua Sandiusterrin. Hastapenekoak eta akordeoi joleak.
026	1997-11-26. Atzieta 4ko eraikin berriaren inaugurazio ekitaldia.
027	1999. "Hernanin Entzuna" diskoaren grabaketan parte hartu zutenak, tartean musika eskolako ikasle eta irakasleak.
028	1997 ingurua. Ana Martinezen hastapenekoen eskola.
029	1999. Donostia Hiria piano lehiaketa. Maddi Mitxelena pianoan, Donostiako udaletxeko areto nagusian.
030	2000 ingurua. Hernasax saxofoi taldea, auzoz auzo, eguberri eguneko errondan (argazkian, Marieluts auzoan).
031	2000-06-23. Trikitilariak San Juanetako festen hasierako buruhandiekin.
032	2001-11. Santa Zezilia eguneko ikasle kontzertua. Abesbatza.
033	2001-06-18. Ikasturte amaierako ikasle kontzertua. Dultzaineroak Plaza Berrin.
034	2004-06. Ikasturte amaierako ikasle kontzertua. Perkusioko ikasleak.
035	2001-11. Santa Zezilia eguneko ikasle kontzertua. Ander Uzkudun (pianoa) eta Asier Razkin (saxofoia).
036	2003-04-05. Elgoibar Herria instrumentu taldeen II lehiaketa.
037	2003-11. Trikitixa eskola.
038	2006-06-17. Preludio Txikia. Garbiñe Orbegozo zuzendari.
039	2005-05-01. Hernaniko I. Txistulari Jaialdia. Jon Ansorena, Txistulari Gazteen I. Txapelketako A kategorian txapeldun.
040	2003-03-03. Dultzaineroak erraldoien kontzentrazio batean, txotx denboraldia zela eta.
041	2005-02. Elgoibar Herria instrumentu taldeen lehiaketa. Saxoka taldea
042	2006-02-11. Andoaingo Piano Jaialdiaren 1. edizioan parte hartu zuten musika eskolako ikasleak.

043	2006-11. Santa Zezilia eguneko ikasle kontzertua. Pianistak.
044	2007. Akordeoi taldea Chillida-Lekun.
045	2007-05-19. 21. Txalaparta Festa. Txistu taldea kale bueltan.
046	2007-07. Hernasax Chillida-Lekun.
047	2009-06-17. Ikasturte amaierako ikasle kontzertua. Hastapeneko haurrak.
048	2009-06. Abesbatza.
049	2009-05-29. Sormenaren mobilizazioa, Donostiako Okendo plazan. Saxofoi taldea.
050	2009-05-02. Dultzaineroak Itziarreko erromerian.
051	2001-06. Lourdes Alkorta soinu txikia joz.
052	1992 ingurua. Hernasax. Goitik behera: Pedro Mari Lizarza, Luis Mari Moreno «Pirata», Erramun Oiartzabal eta Zipri Otxandorena.
053	2001-06. Joxan Goikoetxea San Joanetako Iragarpen Kontzertua (Preludioa) zuzentzen.
054	2002. Eli Iragorri eta Maribel Insaustiren akordeoi eskola.
055	2009-12-22. Susi Elosegi gitarra ikasleekin gabonetako entzunaldirako entsaioan.
056	2010-06-23. Musika eskolako langileak.
057	1998 ingurua. Ikasturte amaierako ikasle kontzertua. Abesbatza, Garbiñe Orbegozo zuzendari duela.
058	2005-06-14. Ikasturte amaierako ikasle kontzertua. Abesbatza, Garbiñe Orbegozo zuzendari duela.
059	2009-06-12. Ikasturte amaierako ikasle kontzertua. Abesbatza, Garbiñe Orbegozo zuzendari duela.
060	2008. Amaia Aldalurren hastapeneko 7 urtekoen talde bat.
061	2010-06-14. Ikasturte amaierako ikasle kontzertua. Hastapenekoak.
062	2010-06-17. Ikasturte amaierako ikasle kontzertua. Pianoa.
063	2009-06. Teklatu ikasleak Arantza Alberdi irakaslearekin, Preludio Txikiaren aurretik.
064	2005-06-20. Ikasturte amaierako ikasle kontzertua. Teklatu taldea.
065	2002-11-22. Santa Zezilia eguneko ikasle kontzertua. Akordeoi ikasleak.
066	2001-06. Piano entzunaldia. Miren Zubillaga pianoan.
067	1999-11-19. Santa Zezilia eguneko ikasle kontzertua. Janire Garin akordeoia joz.
068	2004-05-28. Musika eskolako Akordeoi Orkestrako kideak, Donostian Lauhaizeta akordeoi orkestrarekin kontzertua eskaini aurretik.
069	2007-06. Trikitixa eskola.
070	1999-11-19. Santa Zeziliako ikasle kontzertua. Aurrean Ixiar Jauregi pandero jotzen.
071	2009-03-28. Trikitilariak Erriberriko (Olite) kaleetan barrena, bertako musika eskolarekin elkartrukea egindako egunean.
072	2002-06. Ikasturte amaierako ikasle kontzertua. Trikitilariak.
073	2003-06. Ikasturte amaierako ikasle kontzertua. Pandero joleak aurrean.
074	2002-06. Ikasturte amaierako ikasle kontzertua. Saxofoi laukotea.
075	2005-06-15. Ikasturte amaierako ikasle kontzertua. Saxofoi laukotea.
076	2003 ingurua. Lierni Mateos saxofoi eskolan.
077	2008. Klarinetistak Anoetan.
078	1992 ingurua. Aldasoro Alberro anaiak, tronpeta eta akordeoia jotzen.
079	2009-05-09. Hernasax saxofoi taldea, Javier Girottorekin batera eskaini zuen kontzertuan.
080	2001. Dultzaineroak iganderoko saioetako batean.
081	2007-10-28. Alboka taldea Zaldibiko Ardiki Egunean.
082	1988-05-14. Albokariak 2. Txalaparta Festan. Javi Morcillo eta Joxemari Karrere.
083	2005-06-13. Ikasturte amaierako ikasle kontzertua. Dultzaineroak.
084	2009-06-26. Dultzaineroak erraldoi eta buruhandientzat jotzen, San Juanetako laugarren egunean.
085	2005-10-02. Musika eskolako alboka ikasleak Albokarien Hernaniko 12. Topaketan.
086	2006-05-20. Ttakun-ttan-ttakun txalaparta taldekoak 20. Txalaparta Festan. Ander Barrenetxea eta Aitor Beltran txalapartari.
087	1997-05-17. Ttakun-ttan-ttakun txalaparta taldekoak 11. Txalaparta Festan. Arantxa Ansa eta Arantxa Lasalde txalapartari eta, atzean, Marian Beitialarrangoitia aurkezle.
088	2010-04-24. «Txinboak» txistu taldea, Hernaniko VI. Txistulari Gazteen Lehiaketan.
089	2009-05-23. Ttakun-ttan-ttakun txalaparta taldekoak 23. Txalaparta Festan.

090	1990-05-19. Txistulariak 4. Txalaparta Festan.
091	2001-06. Ikasturte amaierako ikasle kontzertua. Biolin taldea.
092	2005-06-14. Ikasturte amaierako ikasle kontzertua. Biolontxelo ikasleak.
093	2003-06. Ikasturte amaierako ikasle kontzertua. Jon Muniategi biolina joz.
094	2009-06. Biolinistak Miriam Atxaerandiorekin Preludio Txikia jo aurretik.
095	2002-06. Ikasturte amaierako ikasle kontzertua. Biolontxeloa.
096	2003-11-22. Santa Zezilia eguneko ikasle kontzertua. Gitarristak.
097	2001-06. Ikasturte amaierako ikasle kontzertua. Perkusio ikasleak.
098	2005-06-14. Ikasturte amaierako ikasle kontzertua. Gitarra.
099	1995 ingurua. Ekhin taldea, udaletxeko teilatuan.
100	2007-06-03. Perkusionistak iganderoko saioetako batean.
101	2002-06. Ikasturte amaierako ikasle kontzertua. Joseba Aldasoro baterian.
102	2004-06. Ikasturte amaierako ikasle kontzertua. Joera ezberdinetako taldea.
103	2002-06. Ikasturte amaierako ikasle kontzertua. Abesbatza, ikasleen banda, akordeoi orkestra eta txistulariak, Garbiñe Orbegozoren zuzendaritzapean.
104	2002-06. Ikasturte amaierako ikasle kontzertua. Pianoa.
105	1999-11-19. Santa Zeziliako ikasle kontzertua. Pianoa eta saxofoia.
106	2008-06. Ikasturte amaierako ikasle kontzertua. Hastapenekoak.
107	2005-06-15. Ikasturte amaierako ikasle kontzertua. Saxofoi taldea.
108	2007-11. Santa Zeziliako ikasle kontzertua. Soka taldea.
109	2009-03-28. Elkartrukea. Hernaniko ikasle eta irakasleak Erriberrin (Olite).
110	2008. Ikasleen banda iganderoko saio batean. Josetxo zuzendari.
111	2009-05-23. 23. Txalaparta Festa. Arantxa Mendiluze eta Kasia Palczewska txalaparta jotzen.
112	2008-12-13. Dultzaina taldea Xixonen (Asturies).
113	2010-04-25. Hernaniko VI. Txistulari Jaialdia. Txistulariak diana jotzen Lizeaga auzoan.
114	2005. 19. Txalaparta Festako kartela.
115	2004. Albokarien Hernaniko 4. Topaketako kartela.
116	1997-05-16. 11. Txalaparta Festa: Txalaparta Party Aparta. Iñigo Monreal eta Harkaitz Martinez de San Vicente txalaparta jotzen «Yausika» dantza lekuan.
117	2008-04-19. Elgoibar Herria Instrumentu Taldeen VII. Lehiaketa. Hernasax taldea.
118	2007-03-10. Elgoibar Herria Instrumentu Taldeen VI. Lehiaketa. Leoka, Saxoka eta Hernasax taldeak.
119	2008-04-19. Elgoibar Herria Instrumentu Taldeen VII. Lehiaketa. Leoka taldea.
120	2004-06-19. Preludio Txikia.
121	2005-06-18. Txistu taldea Preludio Txikian.
122	2008-06-14. Garbiñe Orbegozo Preludio Txikia zuzentzen.
123	2008-06-14. Txistulari, albokari, saxofonista eta soinu joleak Preludio Txikian.
124	2000 ingurua. Trikitilariak San Juan erronda eginaz koplariekin, San Juan bezperaz.
125	2009-06-24. San Juan eguneko diana. Aurreneko lerroan musika eskolako txistulariak.
126	2009-06-23. Ikasleen banda eta zaletuak, San Juan festen hasierako kale bueltan.
127	2009-06-27. Txistulariak (eta laguntzaileak) axeri dantzan, astinduta ere isildu gabe.
128	1999-11-21. Hernaniko Trikitilari Gazteen lehiaketa elurretan ospatu zen.
129	1997-12-22. Gabon Kantuz Jaialdia. Musika eskolako abesbatza.
130	2007-07. Lauhaizeta akordeoi orkestra Chillida-Lekun.
131	2003-09-09. Euskal Dantzarien Biltzarrak antolatutako Dantzari Eguna Iruñan. Musika eskolako txistulariak.
132	2007. Ikasleen banda Anoeta futbol zelaian.
133	2010-06-23. San Juan festen hasiera. "Hernani" Musika Eskola Publikoari omenaldia, bere 25. urteurrenean.
134	1955 ingurua. Hernaniko Udal Musika Banda, Jose Antonio Ruiz Bona jaunaren zuzendaritzapean.
135	1930 ingurua. Ugalde anaiak. Arg.: Patxi Apezetxea.
136	1960 ingurua. Hernaniko udal txistulariak. Joxe Ansorena, Patxi Ansorena eta Juanito Ugalde.

137 1970eko hamarkada. Santa eskean. Aurrean, akordeoi ikasle gazteak. Arg.: Joxan Goikoetxea.

138 Manuel Yaben, etxeko, lagun eta udal ordezkariz inguratua, omendutako egunean.

139 1970eko hamarkada. Txobito txistu ikasleekin. Arg.: Patxi Apezetxea.

140 1980 ingurua. Juan Joxe Iruretagoienaren solfeo eskola.

141 1980 ingurua. Juan Joxe Iruretagoienaren solfeo eskola.

142 19780 ingurua. Juan Joxe Iruretagoiena haur abesbatza zuzentzen Tilosetan.

143 1985. Montserrat Auzmendi ikasleekin.

144 1989. Solfeo eskola.

145 1994-05-14. 8. Txalaparta Festa.

146 1989-05-20. 3. Txalaparta Festa.

147 1989 ingurua. Txistu taldea iganderoko saioan.

148 1988-06. Dultzaina taldea.

149 1990-02-25. Akordeoi ikasleak iganderoko saioan, inauteritan.

150 1992-12. Gabonetako erronda.

151 1994 ingurua. Trikitilariak Ezkiaga pasealekuan.

152 1995 ingurua. Joxan Goikoetxearen akordeoi eskola.

153 1992 ingurua. Akordeoi kontzertua Plaza Berrin.

154 1995-06-27. Albokariak erraldoi eta buruhandiekin, San Juanetan. Albokarien Hernaniko 2. Topaketa.

155 1993-08-15. Hernaniko dultzaineroak, Debako San Roke festetako koadrilen egunean.

156 1996-06. San Joanetako Iragarpen Kontzertua (Preludioa). Aurreko lerroetan, musika eskolako abesbatzako kideak.

157 1998 ingurua. Garbiñe Orbegozoren Lengoaia Musikaleko talde bat.

158 1998 ingurua. Ikasturte amaierako ikasle kontzertua. Arantza Alberdi pianoan bi biolin ikaslerekin.

159 1999-03. Donostia Hiria piano lehiaketa. Lide Agirrezabala eta Eider Balerdi, sarituak.

160 1999 ingurua. Roberto Pacheco, saxofoi irakaslea.

161 1999 ingurua. Ikasleen banda olentzerorekin irteteko prest.

162 2000-06-23. Txalapartariak San Juan festei hasiera emanaz, txupinazoaren aurreko omenaldian.

163 2001-06-18. Ikasturte amaierako ikasle kontzertua. Txistulariak Plaza Berrin.

164 2001-11. Santa Zezilia eguneko ikasle kontzertua. Ikasleen banda.

165 2004-06. Ikasturte amaierako ikasle kontzertua. Pianoa.

166 2004-06. Ikasturte amaierako ikasle kontzertua. Gitarra eta akordeoi ikasleak.

167 2001-11. Santa Zezilia eguneko ikasle kontzertua. Erik Mora pianoan.

168 2005-06-18. Ikasleen banda Preludio Txikian.

169 2006. Musika eskolako ikasle, irakasle eta guraso taldea Kantabrian.

170 2008-05-08. Kontzertu pedagogikoa Irungo Erain-Txiki ikastolan. Saxofoi, perkusio eta piano ikasleak.

171 2006-04-29. Hernaniko II. Txistulari Gazteen Txapelketa. "Leokadisti" txistu taldea.

172 2007-06-23. Alboka taldea San Juan festen hasierako kalejiran. Zinko-enea.

173 2010-06-17. Ikasturte amaierako ikasle kontzertua. Pianoa.

174 2009-11-20. Santa Zezilia eguneko ikasle kontzertua. Txalapartariak eta abesbatza.

175 2007-06-22. Ikasturte amaierako ikasleen kontzertua. Akordeoi orkestra. Maribel Insausti zuzendari.

176 2009-06-23. San Juan festen hasierako kale buelta. Dultzaineroak.

177 2009-05-16. Musikaldia Mungian. Akordeoi taldea.

178 2010-06-27. San Juanetako banderen jeitsiera.

179 2001-06. Eli Iragorri akordeoi irakaslea.

180 2005-06-14. Juan Mari Beltran alboka eta txalaparta irakaslea.

181 1998-11-19. Ana Martinez zuzendaria eta 1997-98 ikasturteko diploma jasotako ikasleak.

182 2010-06-23. Musika eskolako irakasleak, lehendakaria (alkatea) eta udal ordezkariekin.

183 2009-05-22. Arantza Alberdi teklatu taldearekin entsaiatzen.

184 2001 ingurua. Roberto Pachecoren saxofoi eskola.

185 2008-06. Ikasturte amaierako ikasle kontzertua. Abesbatza.

186 2010-06-14. Ikasturte amaierako ikasle kontzertua. Hastapenekoak.

187 2007-06-22. Ikasturte amaierako ikasle kontzertua. Akordeoia.

188 2009-06-23. San Juan festen hasierako kale buelta. Akordeoi taldea.

189	2002-11-22. Santa Zezilia eguneko ikasle kontzertua. Akordeoi ikasleak.
190	2008-02. Andoaingo Piano Jaialdian parte hartutako ikasleak.
191	2009-06-12. Ikasturte amaierako ikasle kontzertua. Pianoa.
192	2010-06-17. Ikasturte amaierako ikasle kontzertua. Pianoa.
193	2007-06-16. Trikitilariak Preludio Txikian jotzeko pronto.
194	2003-11-22. Santa Zezilia eguneko ikasle kontzertua. Pandero joleak aurrean.
195	2002-06. Ikasturte amaierako ikasle kontzertua. Nahikari Acuña pandero jotzen.
196	2009-06-23. Trikitilariak San Juan festen hasierako kale bueltan.
197	2001-06. Ikasturte amaierako ikasle kontzertua. Trikitilariak Plaza Berrin.
198	2008-06. Ikasturte amaierako ikasle kontzertua. Klarinete joleak.
199	1999-11-19. Hernasax saxofoi taldea, Santa Zeziliako ikasle kontzertuan.
200	2008. Saxofoi laukotea, Anoetara joan aurretik Hernanin kale bueltan.
201	2002-06. Ikasturte amaierako ikasle kontzertua. Aurrean, Jon Erdozia saxoa jotzen.
202	2005-06-15. Ikasturte amaierako ikasle kontzertua. Saxofoi laukotea.
203	2001-06. Ikasturte amaierako ikasle kontzertua. Klarinetistak Plaza Berrin, trikitilariek lagunduta.
204	2002-06. Ikasturte amaierako ikasle kontzertua. Tronpeta ikasleak Aritz Lonbide irakaslearekin.
205	2009. Tronpeta eta klarinete joleak San Juan festen hasierako kale bueltan.
206	2001 ingurua. Tronpeta eskola.
207	2005-10-02. Alboka taldea Albokarien Hernaniko 12. Topaketan.
208	2009-06-23. Musika eskolako alboka ikasleak San Juan festen hasierako kale bueltarako prest.
209	2005-06-26. Dultzaineroak erraldoi eta buruhandientzat jotzen, San Juanetako laugarren egunean.
210	2001-05-19. Dultzaineroak 15. Txalaparta Festan.
211	2009-06-23. Txistu ikasleak San Juan festen hasierako kale bueltan.
212	2005-06-13. Ikasturte amaierako ikasle kontzertua. Txalaparta.
213	2009-05-23. Ttankun-ttan-ttakun txalaparta taldekoak 23. Txalaparta Festan. Olatz Arca eta Asier Ansa txalapartari.
214	1995-05-06. Ttakun-ttan-ttakun txalaparta taldekoak 9. Txalaparta Festan. Sergio Lamuedra eta Iñigo Monreal txalapartari.
215	2004-11-22. Santa Zezilia eguneko ikasle kontzertua. Iñaki Alberro eta biolontxelo ikasleak.
216	2005-06-14. Ikasturte amaierako ikasle kontzertua. Alain Garzia biolontxeloaz.
217	2009-06. Biolinistak Preludio Txikian.
218	2007-06-16. Biolinistak Preludio Txikia jotzeko prest.
219	2005-06-14. Ikasturte amaierako ikasle kontzertua. Soka taldea.
220	2004-06. Ikasturte amaierako ikasle kontzertua. Gitarristak.
221	2005-06-14. Ikasturte amaierako ikasle kontzertua. Gitarra.
222	2008. Perkusionistak iganderoko saioetako batean, Kale Nagusian gora.
223	2001-11-22. Santa Zezilia eguneko ikasle kontzertua. Joera ezberdinetako taldea.
224	2002-06. Ikasturte amaierako ikasle kontzertua. Pianoa eta saxofoia.
225	2004-06. Ikasturte amaierako ikasle kontzertua. Saxofonistak.
226	2005 ingurua. Hernasax saxofoi taldearen kontzertua Milagrosan.
227	2002-11-22. Santa Zezilia eguneko ikasle kontzertua. Pianoa.
228	2009-06-12. Ikasturte amaierako ikasle kontzertua. Abesbatza.
229	2005-06-13. Ikasturte amaierako ikasle kontzertua.
230	2006-06-21. Ikasturte amaierako ikasle kontzertua. Perkusionistak.
231	2010-06-17. Ikasturte amaierako ikasle kontzertua. Pianoa.
232	2009-12-27. Txistulariak Arkupetan. Eguberritako kontzertua.
233	2009-05-19. Elkartrukea. Erriberri-Oliteko musika eskolako banda Hernaniko Kale Nagusian gora.
234	2008. Ikasleen banda iganderoko saio batean Onyi taberna aurrean. Josetxo zuzendari.

235 1998-05-16. 12. Txalaparta Festa. Txalapartariak Plaza Berrin.

236 2009. 23. Txalaparta Festan Jose Luis Elexpe "Pelex" eskultoreak egindako erakusketan azaldu zuen lanetako bat.

237 2007. 21. Txalaparta Festako kartela.

238 2001-10-28. Albokarien Hernaniko 8. Topaketa. Albokariak kale bueltan.

239 2009-04-25. Hernaniko VI. Txistulari Gazteen Txapelketa. "Leokadisti" txistulari taldea.

240 2007-05-20. Hernasax eta txistu taldeak udaletxeko arkupetan eskainitako kontzertu berezia. Roberto Pacheco zuzendari.

241 2008-04-19. Elgoibar Herria Instrumentu Taldeen VII. Lehiaketa. Saxoka taldea.

242 2008-04-19. Elgoibar Herria Instrumentu Taldeen VII. Lehiaketa. Koxkorri taldea.

243 2009-03. Elgoibarreko instrumentu talden lehiaketarako prestatzeko entzunaldia Milagrosa kaperan.

244 2008-06-14. Trikitilariak Preludio Txikian.

245 2010-06-18. Txalaparta eta saxofoia Preludio Txikian.

246 2009-06-13. Akordeoi joleak Preludio Txikian.

247 2008-06-14. Preludio Txikia.

248 1992-06-23. San Juan festen hasierako kalejira.

249 2009-06-23. Ikasleen banda San Juan festen hasierako kale bueltakoan, Kardaberaz kalean.

250 2009-06-27. Txistulariak axeri dantzan.

251 2005-06-12. Txistulariak diana jotzen Epelen, San Antoniotan.

252 1999-12-21. Gabon Kantuz Jaialdia. Musika eskolako abesbatza eta txistulariak.

253 2009-06-24. San Juan eguneko diana. Zipri Otxandorena zuzendari eta, aurreneko lerroan, musika eskolako txistulariak.

254 2005-05-24. Praktiketako txistu kontzertua Donostiako Udal Txistulariekin hiriburuko Konstituzio Enparantzan. Nahia Etxeberria (eserita) eta Irati Rekondo (zutik) Jose Ignazio Ansorenaren begiradapean. Atabalaria, Javi Lera.

255 2006-10-01. Kilometroak 06 Oiartzunen. Dultzaina taldea Altzibarren.

256 2007-07. Hernasax saxofoi taldea Chillida-Lekun.

257 1908. Jose Ansorena, Isidro Ansorena eta Joakin Uzkudun. Arg.: J. L. Antsorena Miranda. Txistua eta Txistulariak. Kutxa. 1996. Izurun bilduma.

258 1950-03-19. Ramon Garagarza Sarasua eta bere seme Ramon Garagarza Artola. Arg.: Herri Musikaren Txokoa.

259 Pablo Iguaran Beobide. Arg.: Herri Musikaren Txokoa.

260 1930. Errezilgo Agirretxetarrak Hernaniko San Joanetan. Arg.: Herri Musikaren Txokoa.

261 1954. Perez de Lazarraga anaiak Hernanin. Ezkerretik eskubira: Eugenio, Jose eta Pablo. Arg.: Perez de Lazarraga sendia.

262 1955. Lizarrako Montero Anaiek Hernaniko Udalari aurkeztutako aurrekontua.

263 1917. "Muntto" soinujolea. Arg.: Egaña – Herri Musikaren Txokoa.

264 1894. Musikariak Ezkiaga plazan. Arg.: Pilar Simon.

265 1920 ingurua. Hernaniko Musika Banda. Arg.: Hernani, herri bat iruditan. Hernaniko Udala; Noticias de Gipuzkoa; Urgull 2004.

266 Kamilo Rekondo "Katxo". Arg.: Herri Musikaren Txokoa.

267 Santa Barbara-Jauregi auzoko Barriola baserria. Arg.: Hiazinto Fernandorena Setien, Maria Jesus Iartza Martiarena (2003): Gure baserriak. Hernani. Hernaniko Udala.

268 Santa Barbara-Jauregi auzoko Zelaiarte baserria. Arg.: Hiazinto Fernandorena Setien, Maria Jesus Iartza Martiarena (2003): Gure baserriak. Hernani. Hernaniko Udala.

269 1952 ingurua. Portu auzoko "txalaparta" taldea palanka jotzen Donostian. Arg.: Zubeldia familia – Herri Musikaren Txokoa.

270 1977. Jose Joakin Zubeldia eta bere seme Endika palanka jotzen Hernaniko Portuko festetan. Bertsolaria, Portuko Munttoniako Fernando Iturralde. Arg.: Zubeldia familia – Herri Musikaren Txokoa.

271 1980. Portuko taldea, San Joanetan antzeztutako "Euskal Ezkontzan". Palanka jotzaileak Jose Joakin Zubeldia eta honen semea, Daniel. Arg.: Zubeldia familia – Herri Musikaren Txokoa.

272 1994. Txalapartaren irakaskuntzarako titulua: "Tradizioan oinarritutako musika tresnen Pedagogia eta Didaktikan Habilitatzeko Ikastaroa: Txalaparta"

273 1987. Txistu taldea, akordeoiarekin batera, 1986-87ko ikasturtean.

274 2009-06-23. San Joan festen hasieran, txupinazo ondorengo kale buelta. Txistulariak.

275	1987-07-31. Txistulariak Santa Barbarako erromerian.
276	1987-07-31. Txalapartariak Santa Barbarako erromerian.
277	1987. Txistulariak eta soinu-joleak kale-bueltan. 2. Txalaparta Festa. Arg.: Hernani Musika Eskola Publikoa.
278	1994. Txalapartariak Portu auzoko festetan.
279	2007-06-23. San Joan festen hasieran, txupinazo ondorengo kale buelta. Dultzaineroak.
280	2006-06-23. San Joan festen hasieran, txupinazo ondorengo kale buelta. Albokariak.
281	1989-03. "Egin" egunkaria. Iganderoko saioen berri.
282	1991. Albokari taldea inauterietan.
283	1989. Txistulariak 1988-89 ikasturte bukaerako kontzertuan.
284	1989. Dultzaineroak 1988-89 ikasturte bukaerako kontzertuan.
285	1989. Albokariak 1988-89 ikasturte bukaerako kontzertuan.
286	2002-06 Ikasturte amaierako ikasle kontzertua. Txalapartariak.
287	1988. Hernanin Sanmartinetan. Hernaniko Bertso Eskolakoak, Musika Eskolako dultzaineroak eta Portuko Tobera taldea.
288	1990. Txerri Jaia Donostian. Hernaniko Bertso Eskolakoak, Musika Eskolako dultzaineroak eta Portuko Tobera taldea.
289	1995. Portu auzoko festetan, Hernaniko Bertso eskolako bertsolariak, Portuko tobera-joleak eta gure eskolako txalapartari eta dultzaineroak.
290	2005-06-24. Txistulariak San Joanetako diana joz, Hernaniko Musika eta Txistulari bandekin.
291	1997. Ardiki Eguna Zaldibian. Hernaniko Bertso eta Musika Eskolak.
292	1995. Txalapartariak San Joanetako Iragarpen Kontzertuan.
293	1988. San Joanetako txistularien kontzertua.
294	2000-06-24. Eskolako dultzaineroak San Joanetako Akelarrea hasteko zai.
295	1995-06-27. Albokariak San Joan Konpartsarekin.
296	1994. Hernaniko inauterietako Sardinaren Ehorzketa.
297	2008. Hernaniko inauterietako Sardinaren Ehorzketa.
298	1991-10-23. Hileroko kontzertu zikloa: Donostiako Udal Kontserbatorio Nagusiko Txistu Taldea. Eskuprograma.
299	1989-02-23. Hileroko kontzertu zikloa: Iruñeko Gaiteroak Sandiusterri aretoan.
300	1998-03-26. Hileroko kontzertu zikloa: Salamancako Mayalde taldea Sandiusterri aretoan.
301	Txalaparta joaldi baten hasierako espektrogramaren xehetasuna.
302	2001-02-17. Errioxako Briones herrian. Hernani eta Errioxako dultzaineroen elkartrukea.
303	2006-2007 ikasturtea. Txalaparta eskolan, hirunakako "kirikoketa" lantzen.
304	1988. Hernani, Lasarte, Urnieta, Andoain eta Usurbilgo txistu ikasleen topaketa San Joanetan.
305	2005. Antonio Insausti "Txobito" herriko txistulariaren omenez ospatutako Hernaniko I. Txistulari Jaialdiaren kartela.
306	2007-05-06. Hernaniko III. Txistulari Jaialdia. Topaketa Plaza Berrin.
307	2005-04-30. Hernaniko I. Txistulari Gazteen Txapelketa. Saritutakoak.
308	2008-04-13. Hernaniko IV. Txistulari Jaialdia. Dantza saioa Plaza Berrin.
309	2009-04-24. Henaniko V. Txistulari Jaialdia. Arozenatarrak kontzertuan (Biterin).
310	2010-04-25. Hernaniko VI. Txistulari Jaialdia. Topaketa.
311	1987. 1. Txalaparta Festa. Kartela.
312	1989. 3. Txalaparta Festa. Kartela.
313	1995-05-04. 9. Txalaparta Festa. "El ritmo, motivo y consonancia" hitzaldia. Francisco Javier Sánchez González.
314	2003-05-22. 17. Txalaparta Festa. "Ibarrean zeharka-meharka, mendian gora eta behera" hitzaldia. Joxanton Artze.
315	1992-05-15. 6. Txalaparta Festa. "Zalantzaketan" ikuskizuna.
316	1999-05-14. 13. Txalaparta Festa. Pello de la Cruz eta Jesus Artze "Sakanatik Arbaila Ttipira" diskoaren aurkezpenean.
317	2006-05-19. 20. Txalaparta Festa. Ttakunpa taldea.
318	1987-04-11. 1. Txalaparta Festa. Ramon Goikoetxea eta Pello Zuaznabar txalaparta jotzen. Atzean, Joseba Zuaznabar adarrarekin.
319	1987-04-11. 1. Txalaparta Festa. Ramon Goikoetxea eta Pello Zuaznabar.

320	1988-05-14. 2. Txalaparta Festa. Juan Mari Beltran eta Jesus Artze.
321	1989-05-20. 3. Txalaparta Festa. Arabako Gerla Beti taldea.
322	1995-05-06. 9. Txalaparta Festa. Publikoa Ezkiaga pasealekuko larunbateko jaialdian.
323	2006-05-20. 20. Txalaparta Festa. Sestaoko Zugarramurdi txalaparta eskola.
324	2008. 22. Txalaparta Festa. Kartela.
325	1998-05-16. 12. Txalaparta Festa. Txalapartaldi libreak.
326	1988-06-24. "Egin" egunkarian, dultzaina taldearen San Juanetako lehen saioaren berri.
327	2001-06-24. Dultzaineroak Plaza Berrin, San Juanetan.
328	1994-06-27. Albokarien Hernaniko 1. Topaketa San Juanetan. Jaialdia Txantxillan.
329	1994-06-27. Albokarien Hernaniko 1. Topaketa San Juanetan. Kalez-kalekoa.
330	1996. Albokarien Hernaniko 6. Topaketa. Kartela.
331	1996-10-24. Albokarien Hernaniko 6. Topaketa. Estitxu Izagirre eta Juan Mari Beltran aurkezpeneko bertsoak eskaintzen.
332	1996-10-24. Albokarien Hernaniko 6. Topaketa. Asier Elorriaga eta Eugenio Etxebarria.
333	1996. Albokarien Hernaniko 6. Topaketa. Eugenio Etxebarria, Juan Otxandio eta Txilibrini eskainitako oroigarria.
334	2001-10-28. Albokarien Hernaniko 8. Topaketa. Joseba Gastiain albokak egiten.
335	2004-09-26. Albokarien Hernaniko 11. Topaketa. Eugenio Etxebarria, Manu Gojenola, Ibon Koteron eta Juan Mari Beltran, Manuk idatzitako "Albokaren alde batzuk" liburuaren aurkezpenean.
336	2009. Albokarien Hernaniko 16. Topaketa. Kartela.
337	2002-08-24. Musika eskolako txistulari-albokari-dultzaineroak, Ereintza dantza taldearekin Turkiako Iztanbulen (Uluslarasi Beykoz Kültür Festivali).

I. ERANSKINA

HILEROKO KONTZERTU ZIKLOA
1988-2010

Donostiako "Eragintza Taldea" Metal Boskotea. 1988-10-19, Udaletxeko Areto Nagusian.

Conjunto Barroco. 1988-11-22, Udaletxeko Areto Nagusian.

Mariaren Bihotzeko Abesbatza. 1988-12-20, Sandiusterrin.

Carmen Ayastui (pianoa). 1989-01-26, Udaletxeko Areto Nagusian.

Iruñeko Gaiteroak. 1989-02-23, Sandiusterrin.

Amaia Liceaga eta Donostiako Akordeoi Septetoa. 1989-03-18, Sandiusterrin.

"Usandizaga" Soka Laukotea. 1989-04-22, Udaletxeko Areto Nagusian.

"Bidasoa" haizezko boskotea. 1989-05-24, Udaletxeko Areto Nagusian.

Miguel Angel Aguirre (pianoa). 1989-10-26, Udaletxeko Areto Nagusian.

"Illumbe" orkestra eta abesbatza. 1989-11-23, Sandiusterrin.

Maria Jose Eguilaz Aranguren (gitarra). 1989-12-12, Udaletxeko Areto Nagusian.

Jose Luis eta Elena Fraile: Gaita eta Organo kontzertua. 1990-01-25, San Juan Bataiatzailearen Parrokian.

Angel Huidobro (akordeoia). 1990-02-17, Sandiusterrin.

Lo Jaç Orkestra (Okzitaniako herri musika). 1990-03-24, Sandiusterrin.

Kepa, Zabaleta eta Imanol (trikitixa). 1990-04-11, Sandiusterrin.

Jesus Mari Esnaola (pianoa). 1990-05-10, Biteri Kultur Etxean.

Orpheus saxofoi laukotea. 1990-06-16, Sandiusterrin.

Zarautz-Txiki abesbatza. 1990-10-31, Sandiusterrin.

Mª Montserrat Auzmendi (pianoa) 1990-11-24, Udaletxeko Areto Nagusian.

Garbiñe Balerdi (akordeoia). 1990-12-13, Biteri Kultur Etxean.

"Illumbe" orkestra. 1991-01-25, Biteri Kultur Etxean.

La orquestina del fabirol (Aragoiko herri musika). 1991-02-22, Sandiusterrin.

Iñaki Salvador (pianoa) eta Jabier Colina (kontrabaxua). Jazz kontzertua. 1991-03-26, Biteri Kultur Etxean.

Joseba Tapia eta Oscar Martinez de Guereñu: "Trikitixaren lehena eta oraina" hitzaldi-erakusketa. 1991-04-26, Udaletxeko Areto Nagusian.

Donostiako Udal Kontserbatorio Nagusiko Banda Sinfonikoa. 1991-06-08, Sandiusterrin.

Donostiako Udaleko Txistu Taldea. 1991-10-23, Udaletxeko Areto Nagusian.

Kili-kolo taldea eta Juan Unzueta: "Hegal arintsu" txontx-ongiloa. 1991-11-09, Biteri Kultur Etxean.

Jean-Marc Fabiano eta Gerard Occello (akordeoia eta tronpeta). 1991-12-19.

Isabel Alvarez (sopranoa) eta Gonzalo Trevijano (pianoa). 1992-01-30, Udaletxeko Areto Nagusian.

Zaldibobo. 1992-02-21, Sandiusterrin.

Eduardo Baranzano (gitarra). 1992-03-24, Udaletxeko Areto Nagusian.

Oñatiko abesbatza. 1992-04-11.

Vilacello laukotea (soka). 1992-05-07, Biteri Kultur Etxean.

Maider Ripero eta Maria Mugika (pianoa 4 eskutara). 1992-05-23, Sandiusterrin.

"Haizezkur" saxofoi laukotea. 1992-06-13, Sandiusterrin.

Aritzak (Robles Arangiz sendia). 1992-11-31, Sandiusterrin.

Carmen Ayastui (pianoa). 1992-11-19.

"Txanpa" Akordeoi Orkestra. 1992-12-18.

Los Ministriles del Rey Teobaldo (Erdi Aro eta Berpizkundeko musika). 1993-01-28.

Nuash (Jazz). 1993-02-26.

Kepa Junkera (trikitixa). 1993-03-23.

Mª Mar Castañón eta Marie Françoise Danjou (flauta eta pianoa). 1993-04-30.

Olatz Zugasti eta Pello Ramirez (arpa eta txeloa). 1993-05-20.

Amaia Zubiria eta Pascal Gaigne (kantua eta gitarra). 1993-06-15.

Javier Arrillaga (gitarra). 1993-10-21, Biteri Kultur Etxean.

Txanbela (euskal folk musika). 1993-12-10, Biteri Kultur Etxean.

Dixiekleta Jazz Band. 1993-12-21, Plaza Berrin.

Gure Ametsa abesbatza. 1994-01-22, Biteri Kultur Etxean.

Friedrich Lips (akordeoia). 1994-02-23, Biteri Kultur Etxean.

Jose Ignacio eta Patxi Aizpiri Mugica (biolina eta pianoa). 1994-03-11.

"Mozart" laukotea (flauta, biolina, biola eta kontrabaxua). 1994-04-21, Biteri Kultur Etxean.

Erramun Martikorena eta J.M. Bedaxagar (kantua). 1994-05-23, Biteri Kultur Etxean.

Gasteizko "Jesus Guridi" Musika Eskolako Ikasle Orkestra. 1994-06-18, Biteri Kultur Etxean.

Albert Nieto (pianoa). 1994-10-20, Biteri Kultur Etxean.

Donostiako Udal Txistulari Taldea. 1994-11-21, Biteri Kultur Etxean.

Donostiako Orkestra Txiki. 1994-12-17, Biteri Kultur Etxean.

Udaberria Eskolania (abesbatza). 1995-01-28, Biteri Kultur Etxean.

Cantoblanco (Errioxako herri musika). 1995-02-11, Biteri Kultur Etxean.

"Mozart" laukotea (flauta, biolin, biola eta kontrabaxua). 1995-03-20, Biteri Kultur Etxean.

Bogdan Precz (akordeoia). 1995-04-06, Biteri Kultur Etxean.

Mercedes Medina, Pascal Arnaud eta Jose Miguel Mtz. Esparza (pianoa, biola eta klarinetea). 1995-05-24, Biteri Kultur Etxean.

Musika Eskolako ikasle ohiak: Urumeako Txistulariak eta Xabier Aizpurua (pianoa). 1995-06-15, Biteri Kultur Etxean.

Joxan Goikoetxea: "Metropolis". 1995-10-19.

Itxaso Aristizabal eta Esther Barandiaran (pianoa 4 eskutara). 1995-11-21, Biteri Kultur Etxean.

Landarbaso eta Zunbeltz abesbatzak. 1995-12-18, Biteri Kultur Etxean.

Jesus Mari Garmendia eta Javier Area (perkusioa); 1996-01-18, Biteri Kultur Etxean.

Gozategi (trikitixa). 1996-02-28, Biteri Kultur Etxean.

Iñaki Alberdi (akordeoia). 1996-03-28, Biteri Kultur Etxean.

Euskal Kamerata Taldea (musika barrokoa eta klasikoa). 1996-04-26.

Kontakarion Barroko Taldea. 1996-05-29.

Orioko Musika Eskolako ikasleak. 1996-05-25. Elkartrukeko kontzertua.

Ikasle ohien kontzertua: Javi Morcillo, Carlos Torres (perkusioa), J.I. Estrada, Marta Zuñiga (pianoa), Maite Larburu (biolina) eta Miren Belda (akordeoia). 1996-06-14.

Ritmania (perkusioa). 1996-10-30.

Javier Pérez de Azpeitia eta Andoni Mercero (pianoa eta biolina). 1996-11-21.

Txinparta eta Txinparta Txiki abesbatzak. 1997-12-16.

Padepanik (jazz). 1997-01-28, Biteri Kultur Etxean.

Aretxabaletako Akordeoi Orkestra. 1997-02-26, Biteri Kultur Etxean.

Habas Verdes (Gaztela-Leongo herri musika). 1997-03-14, Biteri Kultur Etxean.

"Gu geu" piano eta klarinete kontzertua (Amaia Aldalur, Marixi Sesma, Joxean Rodriguez, Mikel Emezabal eta Jesus Castillejo). 1997-04-28, Biteri Kultur Etxean.

Balen Lopez de Munain (gitarra). 1997-05-28, Biteri Kultur Etxean.

Ikasle ohien kontzertua: Ane Errege Belda (akordeoia), Ainhoa Izagirre, Josetxo Txapartegi (alboka), Sergio Lamuedra eta Felipe Ugarte (txalaparta). 1997-06-16, Sandiusterrin.

Itziar Iriarte Ormazabal (pianoa). 1997-11-25, Biteri Kultur Etxean.

Janne Rättyä (akordeoia). 1997-12-04, Biteri Kultur Etxean.

Etzakit. 1998-01-14, Biteri Kultur Etxean.

"Gipuzkoa" Kamara Abesbatza. 1998-02-14, Sandiusterrin.

Eusebio y Pilar "Mayalde". Salamankako kantu eta dantza tradizionalak. 1998-03-26, Biteri Kultur Etxean.

Irungo Musika Eskolako Soka Orkestra. 1998-04-30, Biteri Kultur Etxean.

Hernaniko Musika Eskolako Akordeoi Taldea. 1998-05-29, Biteri Kultur Etxean.

Donostiako Kontserbatorioko Orkestra Txikia. 1998-05-06, Biteri Kultur Etxean.

Javier Arrillaga (gitarra): "Contrastes". 1998-10-27, Biteri Kultur Etxean.

Eresargi Txiki abesbatza. 1998-11-18, Biteri Kultur Etxean.

Iñigo Aizpiolea (akordeoia). 1998-12-03, Biteri Kultur Etxean.

Iker Goenaga (trikitixa). 1999-01-26, Biteri Kultur Etxean.

Elisabeth Podalak eta Janet Paulus (flauta eta arpa). 1999-02-24, Biteri Kultur Etxean.

Mixel Etxekopar, Maddi Oihenart eta Mixel Arotze: "Lurralde Zilarra". 1999-03-01, Biteri Kultur Etxean.

Ikasle ohien kontzertua: Judith Montero (saxofoia) Imanol Elizasurekin (pianoa) eta Ainhoa Merzero (sopranoa) Borja Rubiñosekin (pianoa). 1999-04-27, Biteri Kultur Etxean.

"Errenteria Musikal" Ganbara Orkestra. 1999-05-28, Biteri Kultur Etxean.

Mertxe Aizpurua eta Silvia Hernández (pianoa 4 eskutara). 1999-06-16, Sandiusterrin.

Ur-Klang harizko laukotea. 1999-10-28, Biteri Kultur Etxean.

Carmen Ayastuy eta Françoise d'Anjou (pianoa eta kantua). 1999-12-02, Sandiusterrin.

Dragan Vasiljevic (akordeoia). 1999-12-02, Biteri Kultur Etxean.

Imuntzo eta Beloki (trikitixa). 2000-01-26, Biteri Kultur Etxean.

Xelo Giner Antich (saxofoiak), Kazurisa Ogawa (txeloa) eta Veronique Goudin (pianoa): "Saxofoirako musikak: klasizismotik XXI. Mendera". 2000-02-25, Biteri Kultur Etxean.

Os Miñotos (Galizako herri musika). 2000-03-24, Biteri Kultur Etxean.

Donostiako Kontserbatorioko Tuba Taldea eta Donostiako Kontserbatorioko Brass-Band. 2000-05-23, Biteri Kultur Etxean.

San Ignazio Eskolania (abesbatza). 2000-06-02, Sandiusterrin.

Haizebeltz saxofoi laukotea (jazz). 2000-10-20, Milagrosan.

Marta Zuñiga eta Anna Alemany (pianoa 4 eskutara). 2000-11-23, Sandiusterrin.

Sergei Voitenko (akordeoia). 2000-12-04, Biteri Kultur Etxean.

Eztanda (trikitixa). 2001-02-15, Ezkiagan.

Kanta Cantemus (abesbatza). 2001-03-02, Biteri Kultur Etxean.

Eltziegoko Gaiteroak - Gaiteros de Elciego. 2001-03-27, Biteri Kultur Etxean.

Lituus (metal boskotea). 2001-04-26, Sandiusterrin.

Artizar kamara orkestra. 2001-05-30, Biteri Kultur Etxean.

Iizturi musika taldea (euskal folk musika). 2001-10-29, Sandiusterrin.

David Alonso eta José María Duque (saxofoia eta pianoa). 2001-11-23, Sandiusterrin.

Aidar A. Gainullin (akordeoia). 2001-12-04, Biteri Kultur Etxean.

Armonia.Co Guitar Ensemble. 2002-01-25, Sandiusterrin.

Verd e Blu (Okzitaniako herri musika). 2002-02-26, Biteri Kultur Etxean.

Azkoitiako "Bizkargi" Musika Eskolako ikasleak. 2002-03-08, Sandiusterrin. Elkartrukeko kontzertua

Ordiziako "Umore Ona" abesbatza. 2002-04-19, Goiz-Eguzki jubilatuen etxean.

Irungo musika eskolako orkestra. 2002-05-08, Sandiusterrin.

Javier Arrillaga (gitarra). 2002-10-23, Goiz-Eguzki jubilatuen etxean.

Iñaki Salvador (pianoa). 2002-11-21, Sandiusterrin.

Mikhail Burlakov (akordeoia). 2002-12-09, Biteri Kultur Etxean.

Trieb (jazz). 2003-01-27, Biteri Kultur Etxean.

Donato Goyeneche eta Edurne Iturbe (perkusioa eta trikitixa). 2003-02-20, Biteri Kultur Etxean.

Albada (Erdi Aro eta Berpizkundeko musika). 2003-04-03, Biteri Kultur Etxean.

Berako "Isidoro Fagoaga" musika eskolako ikasleak. 2003-04-11, Sandiusterrin. Elkartrukeko kontzertua.

Tenoclock (jazz). 2003-05-21, Biteri Kultur Etxean.

Irungo kontserbatorioko akordeoi orkestra eta Larreaundi abesbatza. 2003-10-23, Goiz-Eguzki jubilatuen etxean.

María Eugenia Silguero eta Sergio Martínez (biolontxeloa eta pianoa). 2003-11-20, Sandiusterrin.

Sergei Osokin (akordeoia). 2003-12-02, Biteri Kultur Etxean.

BDX saxofoi laukotea. 2004-01-29, Milagrosan.

Aitor Amilibia (txistua). 2004-02-27, Milagrosan.

Durangoko "Bartolome Ertzilla" musika eskolako ikasleak. 2004-03-26, Sandiusterrin. Elkartrukeko kontzertua.

Donostiako Udalaren Musika eta Dantza Eskolako Gitarra Orkestra. 2004-04-30, Milagrosan.

Euskal Herriko Musika Eskolen Elkarteko orkestra txikia eta abesbatza. 2004-05-15, Sandiusterrin.

Hernasax (saxofoia). 2004-10-26, Goiz-Eguzki jubilatuen etxean.

Karlos Jimenez (pianoa). 2004-11-23, Sandiusterrin.

Gorka Hermosa (akordeoia). 2004-12-15, Biteri Kultur Etxean.

Plazatik Salarat (euskal folk musika). 2005-01-28, Biteri Kultur Etxean.

Dulzaineros del Bajo Aragón (Aragoiko herri musika). 2005-02-22, Biteri Kultur Etxean.

Jeshmar: "zapore latinoa". 2005-03-17, Biteri Kultur Etxean.

Txintxarri abesbatza. 2005-04-23, Milagrosan.

Deba Musikal musika eskolako ikasleak. 2005-05-27, Biteri Kultur Etxean. Elkartrukeko kontzertua.

Lauhaizeta Akordeoi Orkestra. 2005-10-22, Goiz-Eguzki jubilatuen etxean.

Daniel Amat y Esquina Caliente. 2005-11-21, Biteri Kultur Etxean.

Ansa ahizpak (euskal kantak). 2005-12-17, Sandiusterrin.

Lizarrako Gaiteroak – Gaiteros de Estella: "Ekarriak gaiteroen errepertoriora". 2006-01-30, Sandiusterrin.

San Ignacio de Moxos-eko Orkestra. 2006-02-23, San Juan Bataiatzailearen Parrokian.

Bere Combo & Monique Thomas (jazz). 2006-03-16, Sandiusterrin.

Trio Mozart. 2006-04-28, Milagrosan.

Pasaia Musikal Big Banda. 2006-05-24, Biteri Kultur Etxean.

Mutrikuko Udal Musika Eskolako ikasleak. 2006-06-02, Biteri Kultur Etxean. Elkartrukeko kontzertua.

Landarbaso abesbatza. 2006-10-07, Milagrosan.

Pirineos Jazz Orchestra. 2006-10-23, Sandiusterrin.

Errenteria Musikaleko perkusio taldea. 2006-12-15, Biteri Kultur Etxean.

Elena Orcoyen (sopranoa) eta Ana Iparragirre (pianoa). 2007-01-25, Biteri Kultur Etxean.

Al Legno duo. 2007-03-09, Biteri Kultur Etxean.

Legazpiko Musika Eskolako ikasleak. 2007-03-30, Biteri Kultur Etxean. Elkartrukeko kontzertua.

Oscar Duarte: "El tamboril y el canto tradicional en Las Hurdes" (Extremadurako herri musika). 2007-04-16, Biteri Kultur Etxean.

Jean-Louis Noton (akordeoia). 2007-05-25, Biteri Kultur Etxean.

Angel Unzu (gitarra). 2007-10-24, Biteri Kultur Etxean.

Dua Assai. 2007-11-23, Sandiusterrin.

Hernaniko musikoak, goi mailan: Jorge Pacheco (perkusioa). 2007-12-14, Biteri Kultur Etxean.

Hernaniko musikoak, goi mailan: Spring Onions (jazz). Satxa Soriazu eta taldea. 2008-01-24, Biteri Kultur Etxean.

Hernaniko musikoak, goi mailan: Ainara Ortega eta Iñaki Salvador (jazz). 2008-02-20, Biteri Kultur Etxean.

Izeia (euskal folk musika eta dantza). 2008-04-11, Sandiusterrin.

Iñaki Dieguez trio. 2008-04-25, Sandiusterrin.

Aguraingo musika eskolako ikasleak. 2008-05-16, Sandiusterrin. Elkartrukeko kontzertua.

Xabier Aizpurua eta Jordi Tarrús (pianoa eta zeharkako flauta). 2008-11-04, Biteri Kultur Etxean.

Amaia Aldalur eta Mikel Emezabal: "Eleketan" (pianoa eta klarinetea). 2008-11-20, Biteri Kultur Etxean.

Eduardo Baranzano (gitarra). 2008-12-17, Biteri Kultur Etxean.

Ganbara Gazte abesbatza. 2009-01-24, Milagrosan.

Dúo Fernández & Quintà (Galizako herri musika). 2009-02-09, Biteri Kultur Etxean.

Arozenatarrak (txistua, gitarra eta perkusioa). 2009-04-24, Biteri Kultur Etxean.

Javier Girotto & Hernasax (saxofoia). 2009-05-09, Milagrosan.

Erriberri-Oliteko Jesús García Leoz Musika Eskolako ikasleak. 2009-05-30, Udaletxeko arkupetan. Elkartrukeko kontzertua.

Mikel Andueza quartet: "Homenaje a los grandes maestros del jazz". 2009-10-30, Biteri Kultur Etxean.

Aristizabal-Barandiaran duoa (pianoa 4 eskutara). 2009-11-19, Biteri Kultur Etxean.

Lena Sinais (poesia musikatua). 2009-12-16, Biteri Kultur Etxean.

Andoaingo Udal Musika Eskolako ikasleak. 2010-03-12, Biteri Kultur Etxean. Elkartrukeko kontzertua.

Ikasle ohien kontzertu ziklo berezia: Marta Zuñiga (pianoa), Maite Ulazia (flauta) eta Xabier Aizpurua (pianoa). 2010-03-27, Milagrosan.

Ikasle ohien kontzertu ziklo berezia: Mayi Lizarraga (akordeoia), Satxa Soriazu (pianoa), Javier Morcillo (perkusioa), Judith Montero (saxofoia), Jorge Pacheco (perkusioa) eta Roberto Pacheco (saxofoia). Musika moderno eta garaikidea. 2010-03-28, Milagrosan.

Ikasle ohien kontzertu ziklo berezia: Hernaniko Dultzaineroak, Oreka Tx (txalaparta), Joseba Aldasoro (perkusioa), Ander Barrenetxea (perkusioa), Ane Errege Belda (akordeoia), Iñaki Eguren (txistua), Haritz Ezeiza (alboka) eta Miriam F. Atxaerandio (biolina). Euskal herri musika tresnak. 2010-04-16, Biteri Kultur Etxean.

II. ERANSKINA

HERNANIKO MUSIKA ESKOLAKO IKASLE ETA IKASLE OHIEN ZERRENDA

Abad González, Aitor
Abascal González, Julio
Acuña Martínez, Maria
Acuña Martínez, Nahikari
Adan Orive, Gina
Adarraga Arriet, Maddalen
Adrian Giraldo, Aritz
Aduriz Rodríguez, Joana
Aduriz Tellaetxe, Agustin
Aginagalde Ugartemendia, Beñat
Aginagalde Ugartemendia, Mikel
Agirre Agirre, Estibalitz
Agirre Aldabe, Irati
Agirre Aldalur, Igor
Agirre Eraña, Mikel
Agirre Uranga, Marilu
Agirresarobe Lizaso, Mirari
Agirresarobe Lizaso, Oier
Agirresarobe Pagola, Maider
Agirretxe Gereño, Edurne
Agirretxe Kerejeta, Joseba
Agirretxe Mujika, Jose
Agirreurreta Brea, Garazi
Agirreurreta Brea, Nahikari
Agirrezabala Goñi, Lide
Agirrezabala Iradi, Xabier
Agirrezabala Redondo, Ana
Agirrezabala Redondo, Irene
Aguilar Irazusta, Xabier
Aiape Eguzkitza, Leire
Aierbe Díaz, Joxe Mikel
Aierbe Etxeberria, Beñat
Aierbe González, Josune
Aierbe Mendiola, Ane
Aierbe Mendiola, Miren
Aierbe Zugasti, Joseba
Aiestaran Expósito, Alberto
Aiestaran Trevijano, Aitor
Aiestaran Trevijano, Paulo
Aira Gómez, Arantxa
Aizega Zubillaga, Idoia
Aizpiolea Beraza, Joxe Ramon
Aizpiolea Iradi, Axel
Aizpiolea Iradi, Xabat
Aizpitarte Murua, Beñat
Aizpitarte Murua, Eneko
Aizpun Gil de San Vicente, Aitor
Aizpun Gil de San Vicente, Amaia
Aizpuru Azpiroz, Jon
Aizpurua Ezeiza, Ane
Aizpurua Ezeiza, Mañel
Aizpurua Pérez, Ibane
Aizpurua Sacristán, Erika
Aizpurua Salaberria, Xabier
Alba Abad, Hodei
Alba Abad, Iker
Albéniz Benito, Onintza
Alberdi Amado, Nerea
Alberdi Erize, Xabier
Alberdi Olaziregi, Unai
Alberdi Perea, Estitxu
Alberdi Quevedo, Beñat
Alberdi Quevedo, Maddi
Alberdi Salaberria, Arantza
Alberro Ibarra, Tomás
Alberro Lasuen, Iker
Alberro Lasuen, Maialen
Albisu Barandiaran, Josune
Albisu Zubeldia, Jokin
Aldabe Rodríguez, Eider
Aldabe Rodríguez, Julen
Aldabe Sarasua, Ioritz
Aldaiturriaga Arrieta, Alazne
Aldanondo Lasa, Iñigo
Aldaregia Aizpuru, Jone
Aldaregia Aizpuru, Leire
Aldaregia Gómez, Beñat
Aldasoro Alberro, Iñigo
Aldasoro Alberro, Joseba
Alfaro San Ildefonso, Ane
Alfonso Etxabe, Idurre
Aliste Morete, Lara
Alkiza Berroeta, Maite
Alkiza Madina, Maria
Alkorta Irazusta, Pili
Alkorta Miranda, Egoitz
Alkorta Miranda, Garikoitz
Allende Zaldunbide, Kaitin
Almandoz Iraola, Maddi
Almandoz Núñez, Olatz
Almaraz Hernández, Silvia
Alonso González, Unai
Alonso Navarro, Miren
Alonso Olariaga, Izaskun
Alonso Pérez, Cecilia
Alonso Sánchez, Nerea
Altuna Bereziartua, Aratz
Altuna Etxabe, Miren
Altuna Etxeberria, Aitor
Altuna Etxeberria, Iñaki
Altuna Pariente, Eneko
Altzaga Aizpurua, Nerea
Álvarez Biurrarena, Eider
Álvarez Eguren, Alain
Álvarez Iraola, Leire
Álvarez Iraola, Nagore
Álvarez Peláez, Juan Francisco
Álvarez Recio, Beñat
Álvarez Recio, Mikel
Álvarez Sanz, Zuriñe
Álvarez Sestelo, Adats
Álvarez Usarraga, Eider
Alzelai Aldasoro, Nekane
Alzelai Duran, Iñigo
Alzelai Duran, Xabier
Alzua Sorzabal, Aurkene
Amatriain Arrospide, Maddi
Amatriain Arrozpide, Jon
Amenabar Elu, Ane
Amilibia Gómez, Ainhoa
Amilibia Illarramendi, Xabier
Amilibia Toribio Maria, Teresa
Amundarain Lizarbe, Mikel
Amundarain Pastor, Mattin
Andres Martin, Imanol
Angulo Saralegi, Oskar
Ansa García, Asier
Ansa García, Iñaki
Ansa Iradi, Isabel
Ansa Irizar, Mertxe
Ansa Otermin, Elixabete
Ansa Otermin, Maialen
Ansa Zugarramurdi, Arantxa
Ansorena Karrera, Vishal
Ansorena Lujanbio, Elixabete
Ansorena Mujika, Idoia
Ansorena Mujika, Jon
Anza Arregi, Ainara
Apaolaza Aranburu, Miren
Apaolaza Ávila, Iker
Apaolaza Ávila, Nagore

Apaolaza Ávila, Urko
Apaolaza Clemente, Iratxe
Apaolaza Clemente, Maialen
Apaolaza García, Naiara
Apaolaza Larrea, Eider
Apaolaza Larrea, Uxue
Apaolaza Olazabal, Oier
Apaolaza Pérez, Agurtzane
Apaolaza Pérez, Haritz
Apezetxea Alkiza, Jon
Apezetxea Alkiza, Karmele
Apezetxea Arratibel, Iker
Apezetxea Arratibel, Iñaki
Apezetxea Goñi, Mikel
Apezetxea Gorrotxategi, Aitor
Apezetxea Gorrotxategi, Ane
Apezetxea Loiarte, Marian
Apezetxea Loiarte, Mila
Apezetxea Lujanbio, Maitane
Apezetxea Mariezkurrena, Ainhoa
Apeztegia Arrondo, Iraitz
Arabiotorre Alvaro, Naroa
Arabiotorre Salvador, Saioa
Aramaio Arrieta, Larraitz
Aramendi Baro, Alvaro
Aramendi Baro, Iñigo
Aramendi Landaburu, Ane
Arana Goikoetxea, Ainger
Arana Goikoetxea, Imanol
Arana Goikoetxea, Naiara
Aranaz Ansalas, Joseba Carlos
Aranburu Agirre, María Jesus
Aranburu Gonzalo, Libe
Aranburu Gonzalo, Maddi
Aranburu Labaka, Ibon
Aranburu Muñoa, Alba
Aranburu Rekondo, Ekhi
Aranburu Ugarriza, Maria Jose
Arandia Mitxelena, Ander
Arano Idigoras, Itsaso
Arantzegi Molina, Malen
Araolaza Lasa, Manu
Arbaizar Fariña, Orkatz
Arbe Mendizabal, Aitzol
Arbiol Albéniz, Egoitz
Arbiol Albéniz, Izaro
Arca Jiménez, Jesus Manuel
Arenas Andoaga, Xabier
Areta Goñi, Joxe Angel
Aristegi Zabala, Bersaitz
Aristegi Zabala, Oihana
Aristeta Gurrutxaga, Iñaki
Aristorena Arrieta, Aitzol
Aristorena Arrieta, Urko
Aristorena Becerril, Aitor
Aristorena Becerril, Igor
Arizaga Galdeano, Leire
Arizaga Galdeano, Oinatz
Arizaga Larunbe, Elena
Arizkorreta Berazierto, Leire
Arizkorreta García, Iñigo
Arizmendi Egurrola, Irune
Ariztimuño Zubia, Aitzol
Arjona Vaquero, Alvaro
Arjona Vaquero, Paula
Arka Martín, Xabier
Arka Mendiluze, Inhar
Arka Mendiluze, Olatz
Armendariz Ezeiza, Julene
Arozamena Goitia, Ibon
Arozamena Goitia, Imanol
Arozamena Goitia, Julen
Arozamena Martos, Eider
Arozamena Martos, Xabier
Arozamena Mena, Elixabete
Arozamena Pérez, Nagore
Arozena Gorostidi, Patricia
Arozena Mujika, Olatz
Arozena Yarza, Egoitz
Arraras Iradi, Ainhoa
Arraras Polaina, Aitor
Arraras Polaina, Nagore
Arratibel Iradi, Manu
Arratibel Zotes, Iker
Arraztio Oiz, Ane
Arraztio Oiz, Xabier
Arregi Alberdi, Jon
Arregi Ameztoi, Ane
Arregi Ameztoi, Idoia
Arregi Arrozpide, Maialen
Arregi Arrozpide, Maider
Arregi Artola, Iñigo
Arregi Artola, Miren
Arregi Azkoitia, Maitane
Arregi Izagirre, Inaxi
Arregi Martí, Haizea
Arregi Zubimendi, Aitzol
Arregi Zubimendi, Andutz
Arribas Hernández, Aitor
Arriet Burugain, Nekane
Arrieta Egilegor, Juan Ignacio
Arrieta Erauskin, Aitzol
Arrieta Erauskin, Haritz
Arrieta Intxaurrondo, Ioritz
Arrieta Iraola, Mikel
Arrilaga Gainza, Nerea
Arrizabalaga Ansa, Iratxe
Arrizabalaga Ostolaza, Imanol
Arrizubieta Garro, Leire
Arrondo Iruin, Begoña
Arrospide Trenas, Nahia
Arrozpide Baro, Maria
Arrozpide Bermejo, Gorka
Arrozpide García, Amaia
Arrozpide Negredo, Mikel
Arrozpide Olariaga, Iratxe
Arruabarrena Cordero, Eneida
Arruarte Barandiaran, Ekaitz
Arrue Gerra, Etxahun
Arrue Gerra, Maddi
Arruti Salaberria, Iraitz
Arruti Salaberria, Xabat
Artano Berrotaran, Beñat
Artetxe García, Javier
Artola Aizalde, Maite
Artola Aldanondo, Itziar
Artola Arrieta, Maider
Artola Belamendia, Amalur
Artola Belamendia, Izarne
Artola Martija, Lander
Artola Martija, Lide
Artola Salaberria, Auritz
Artola Vázquez, Ur Joanex
Artuzamonoa Basurto, Jon
Asensio Manterola, Garikoitz
Astarbe Santiago, Zigor
Astigarraga Muruamendiaraz, Arantzazu
Atorrasagasti Irulegi, Estebe
Atxaga Eskisabel, Oihane
Atxega Zubikarai, Aitor
Ávila Agirrezabala, Bittor
Azaldegi Makazaga, Xabier
Azkue Tijero, Amaia
Azkue Tijero, Josu
Azorin Alberro, Blanca Valvanera
Azpeitia Díez, Leire
Azpeitia García, Julen
Azpiroz Saenz, Jon
Azpiroz Saenz, Uxue
Azurmendi Etxegarai, Pilar
Azurmendi Iturrarte, Maria Angeles
Azurmendi Otxotorena, Garazi
Balenciaga Cia, Alazne
Balerdi Iztueta, Eider
Balerdi Loiarte, Leire
Balerdi Murias, Aitor
Barba Balda, Eider
Baro Lois, Elena
Baro Sagarna, Asier
Baro Yubero, Itziar
Baro Yubero, Izaskun

Barrado Rol, Aroa
Barrado Rol, Mikel
Barrado Rol, Naiara
Barrantes Blanco, Ainhoa
Barrantes Blanco, Jon
Barredo Martín, Yolanda
Barreiro Zabaleta, Nerea
Barrena Blanco, Ander
Barrena Lahoz, Rebeca
Barrenetxea Lasarte, Ander
Barrenetxea Urretabizkaia, Bidatz
Barrenetxea Urretabizkaia, Endika
Barrenetxea Urretabizkaia, Maitane
Barriola Sarriegi Idoia,
Barriola Zumalde, Maddalen
Barroso González, Shandra
Basurto Arraztio, Ainhoa
Basurto Arraztio, Maider
Basurto Arraztio, Nerea
Beitialarrangoitia Lizarralde, Marian
Belategi Martínez, Maialen
Belda Arregi, Ane Errege
Belda Arregi, Miren
Beldarrain Alkiza, Ierai
Beldarrain Arregi, Izaskun
Beldarrain Arregi, Joxe Mari
Beldarrain Eizmendi, Mirari
Beltran Argiñena, Bixente
Beltran Argiñena, Juan Mari
Beltran Mendoza, Aitor
Beltran Telleria, Oihana
Beñaran Elola, Haritz
Benavidez Salazar, Karen
Bengoa Altuna, Elena
Bengoa Altuna, Leire
Bengoetxea Aldanondo, Endika
Bengoetxea Aldanondo, Lander
Bengoetxea Jiménez, Alazne
Bengoetxea Jiménez, Pablo
Benito González, Garbiñe
Benito Logroño, Maitane
Benito Martín, Mariano
Berasaluze Leturia, Xabier
Berasategi Retana, Olatz
Berastegi Calico, Iñigo
Berastegi Jauregi, Iñaki
Beraza Oronoz, Alazne
Beraza Peña, Aloña
Beraza Rezabal, Ibai
Berazierto Urruzola, Iker
Bereziartua Cornago, Ixone
Bereziartua Goikoetxea, Aitor
Bereziartua Goikoetxea, Ibon
Bereziartua Lonbide, Miren
Bereziartua Lonbide, Uxue
Bereziartua Parras, Sandra
Bergara Bikendi, Jose Ramon
Bergaretxe Egilegor, Elixabet
Beristain Rodríguez, Pablo
Beristain Rodríguez, Xabier
Bermejo Arrieta, Gorka
Bermejo Arrieta, Lander
Beroitz Insausti, Imanol
Beroz Arrilaga, Irati
Berridi Larrarte, Ainhoa
Berridi Larrarte, Maider
Berrondo Aierza, Jose Ramon
Berrondo Urruzola, Ander
Berrondo Urruzola, Julen Joseba
Berrondo Urruzola, Mikel
Berrueta Fernández, Lander
Bezanilla Albisua, Elena
Bilbao García, Nerea
Bilbao Gómez, Xabier
Bilbao Navas, Ikerne
Bilbao Navas, Nagore
Biurrarena Zubiarrain, Ane
Blanco Baro, Aitor
Blanco Carreira, Marta
Blas Etxebeste, Edurne
Blas Sánchez, Vanesa
Blázquez Gandarias, Cristina
Boneta Lekuona, Josu
Bores Rey, Miguel
Borja Trullen, Eukene
Braceras Izagirre, Aloña
Braceras Izagirre, Leire
Breton Taratiel, Arantxa
Breton Taratiel ,Pascual
Brillo Montenegro, Sergio
Burutaran Ubillos, Aitziber
Bustillo González, Eneko
Bustillo González, Mikele
Cabaleiro Fernández, Tamara
Caballero Romero, Mikel
Cabañas Goikoetxea, Ainhoa
Cabañas Goikoetxea, Ana Belén
Cabezón Jauregi, Ainhoa
Cabezón Jauregi, Aitor
Cabrera Mujika, Andrea
Cabrera Quintana, Unai
Calvo Logroño, Ane
Calvo Logroño, Mikel
Calvo Sobrino, Cristian
Calvo Sobrino, Hugo
Camargo Baz, Ander
Campos Arrizabalaga, Edurne
Campos Arrizabalaga, Emilio
Cano Castro, Miguel Ángel
Caño Garazo, Senen
Caño Garazo, Susana
Cantero Lizarraga, José Antonio
Capdequi García, Idoia
Capdequi García, Nerea
Carbajo García, Edgar
Carbajo García, Iker
Carbajo García, Sergio
Casas Izagirre, Artur
Casas Izagirre, Jon
Castanedo Marqués, Aitor
Castanedo Marqués, Alberto
Castelar Gainza, Garazi
Catediano Cores, Jon
Catediano Cores, Raquel
Cia Olaskoaga, Idoia
Cia Olaskoaga, Iñaki
Cid Intxausti, Nagore
Cid Marcos, Nimai
Clemente Soroa, Beñat
Clemente Soroa, June
Cobo Hernández, Sonia
Corbella Arabiotorre, Ekaitz
Corcuera Montero, Asier
Cordero Rodríguez, Maitane
Cordero Rodríguez, Naroa
Corera Álvarez, Javier
Cormenzana Aierbe, Eider
Cornac Rodrigues, Bruno
Cornac Rodrigues, Patrick
Corral Billate, Amaia
Criado Moza, Alex
Cristobal Irigarai, Erlantz
Cristobal Irigarai, Harriet
Cuartero Fort, Adrian
Cuartero Fort, Ana Vedra
Cuenca Báez, Diego
Cuenca Báez, Jesus
Cuenca Cuesta, Igor
Cuenca Cuesta, Milagros
Cuenca Fernández, Juan Bautista
Cuenca Marcos, David
Cuenca Torres, Bautista
de Diego García, Mikel
de la Fuente San Sebastian, Gorka
de la Fuente San Sebastián, Koro
de Santiago González, Iñaki
de Torres Rivera, Cristina
del Río Gallardo, Virginia
del Río Laguna, Daniel
del Río Laguna, Igor
del Río Mendiable, Koldo
del Valle de Lersundi Garmendia, Elene

del Valle de Lersundi Olarra, Joseba
del Valle de Lersundi Olarra, Xabier
Dhers Lopeteguy, Txomin
Díaz Agredano, Javier
Díaz Iribar, Ane
Díaz Iribar, Ivan
Díaz Loinaz, Maider
Díaz Loinaz, Olatz
Díaz de Cerio Agirre, Maialen
Díaz de Cerio Alberdi, Beatriz
Díaz de Cerio Alberdi, Marta
Díez Closa, Marta
Díez Closa, Patxi
Dionisio Andrade, Cristina
Dionisio Andrade, Juan Carlos
Diosdado Bua, Heider
Domínguez Olabide, Peru
Donavera Olaizola, Ana
Donavera Olaizola, Paul
Dorronsoro Etxeberria, Iñaki
Dorronsoro Isasa, Elixabet
Dual Agirre, Alba
Duroudier Martínez, Jon
Duroudier Martínez, Nerea
Edilla Egiba,r Izaskun
Edroso Galarza, Iñaki
Egaña Etxeberria, Izaro
Egaña Jodar, Ander
Egaña Jodar, Asier
Egaña Larramendi, Iker
Egaña Larramendi, Manex
Egaña Larrañaga, Justo
Egaña Navas, Ivan
Egaña Sarobe, Jone
Egiguren, Itziar
Egilegor Urbistondo, Amaia
Egilegor Urbistondo, Garbiñe
Eguren Etxabeguren, Iñaki
Eizagaetxeberria, Mediavilla Migel
Eizagirre García, María
Eizagirre García, Paula
Eizagirre Herrero, Ibon
Eizagirre Irastorza, Ane
Eizagirre Kerejeta, Estitxu
Eizagirre Kerejeta, Itziar
Eizmendi Oskila, Irati
Eizmendi Tejedor, Josune
Eizmendi Zabala, Agurtzane
Eizmendi Zigaran, Unai
Eletxigerra Erentxun, Bingen
Elezgarai Alonso, Gorka
Elizalde Adarraga, Edurne
Elizalde Adarraga, Mikel
Elizalde Garmendia, Aitor
Elizalde Garmendia, Unai
Elizalde Miner, Araitz
Elizegi Aierza, Julen
Elizegi Aierza, Xabier
Elizegi Apezetxea, Antton
Elizetxea Arostegi, Ane
Elizondo Ameztoi, Edurne
Elola Ezeiza, Mikel
Elordi Azpiroz, Aitor
Elordi Azpiroz, Amaia
Elosegi Ansa, Paul
Elosegi Olazabal, Mikel
Encinas Zamora, Uxue
Erauskin Elosegi, Maddi
Erdozia Caballero, Markel
Erdozia Gorostegi, Bingen
Erdozia Igoa, Alex
Erdozia Igoa, Jon
Erdozia Zubizarreta, Olatz
Erize Etxabarri, Ana
Erize Iparragirre, Idoia
Erize Iraola, Ander
Erize Iraola, Oihane
Erize Mota, Larraitz
Erize Sieso, Ane
Errasti Lekuona, Unai
Errazkin Ezeiza, Amaia
Errazkin Telleria, Ekhi
Errazkin Telleria, Urtzi
Errazkin Valdés, Josune
Errazkin Villar, Ainhoa
Errazkin Villar, Aitziber
Errazti Sagues, Oihane
Erroizenea Alzelai, Nora
Erroizenea Alzelai, Peru
Escobar Florindo, Janire
Esnal Gastesi, Jokin
Esnaola Elizaran, Iker
Estarloa Goia, Ane
Estarloa Goia, Maialen
Estebaranz Panadero, Carmen
Estevez Goñi, Alda
Estevez Goñi, Breogan
Estevez Ibargoien, Nora
Estonba Pérez, Gorka
Estonba Pérez, Jon
Estrada Torio, José Ignacio
Etxabe Arozena, Nerea
Etxabe Sanz, Garoa
Etxaniz Usarralde, Nekane
Etxarri Azpiroz, Joseba
Etxarri Balerdi, Gurutze
Etxarri Balerdi, Koldobike
Etxarri Balerdi, Xabier
Etxarri Barrenetxea, Aitziber
Etxarri Barrenetxea, Enaitz
Etxarri Estarloa, Amaia
Etxarri Estarloa, Harkaitz
Etxarri Rama, Yaiza
Etxarte Urruzola, Luis Ignacio
Etxeandia Azpiazu, Aitor
Etxeandia Azpiazu, Gaizka
Etxeandia Azpiazu, Nerea
Etxeberria Abad, Agurtzane
Etxeberria Abad, Harkaitz
Etxeberria Abad, Itsaso
Etxeberria Albo, Iratxe
Etxeberria Aldabe, Nahia
Etxeberria Antimazberez, Pilar
Etxeberria Aranburu, Garbiñe
Etxeberria Aranburu, Jon
Etxeberria Arraras, Idoia
Etxeberria Arraras, Lide
Etxeberria Balerdi, Amaia
Etxeberria Balerdi, Felix
Etxeberria Balerdi, Itziar
Etxeberria Cantero, Nere
Etxeberria Dávila, Jon
Etxeberria Dávila, Susana
Etxeberria Errazkin, Urko
Etxeberria Fuente, Maider
Etxeberria Goikoetxea, Maria
Etxeberria Ihartza, Ramon
Etxeberria Iradi, Jugatx
Etxeberria Iradi, Lur
Etxeberria Irizar, Amagoia
Etxeberria Lazaro, Igor
Etxeberria Lujanbio, Lore
Etxeberria Otamendi, Oskarbi
Etxeberria Urretabizkaia, Juanmi
Etxebeste Torres, Nerea
Etxegoien Jauregi, Jon
Etxenagusia Oiarzabal, Miren Junkal
Etxezarreta del Río, Nerea
Etxezarreta Pajuelo, Julen
Ezeiza Jauregi, Jon
Ezeiza Trigueros, Jon Ander
Ezeiza Zabala, Haritz
Ezeiza Zabala, Lorea
Ezeiza Zabala, Oihana
Ezkerro Muñoa, Haizea
Ezkerro Muñoa, Xabier
Ezponda Pérez, Oihana
Ezponda Sakara, Xabier
Fandiño Galán, Juan Manuel
Fandiño Galán, Miguel
Fernandes Amaral, Ines do Carmo

Fernández Alfaro, Erik
Fernández Álvarez, Idoia
Fernández Arratibel, Asier
Fernández Arratibel, Oihana
Fernández Cabello, Alberto
Fernández Elizegi, Ander
Fernández Martínez, Oihana
Fernández Megias, Jagoba
Fernández Molina, Iban
Fernández Molina, Lander
Fernández Nieto, José Antonio
Fernández Pérez, Ainara
Fernández Sánchez, Begoña
Fernández Sánchez, Jon Imanol
Fernández Urrestarazu, Ainara
Fernández Urrestarazu, Edurne
Fernández Vilchez, Aroa
Fernández Zubeldia, Amaia
Fernández de Lezea Yarza, Leire
Ferreiro Mateo, Irati
Flamarique Miner, Aloña
Fraile Quijera, Harkaitz
Fraile Quijera, Iñaki
Frutos Gómez, Nerea
Fuentes Andia, Iker
Fuentes Andia, Nora
Fuentes Merino, Elena
Gabellanes Pérez, Ibon
Gainza Gorospe, Maitane
Gainza San Sebastián, José Luis
Gainzerain Sancho, Oihana
Galán Sancho, Mertxe
Galardi Valero, Ane
Galarraga Errazkin, Imanol
Galarza Legarreta, Maddi
Galarza Menéndez, Ane
Galarza Menéndez, Imanol
Galarza Zurbano, Unai
Galdeano Elizegi, Irati
Galdeano Elizegi, Miren
Galdeano Fraile, Maialen
Galdos Elosegi, Ainitze
Galdos Elosegi, Eneritz
Galparsoro Aierbe, Maider
Garaioa Larburu, Alberto
Garaioa Los Santos, Izaskun
García Álvarez, Izaro
García Arostegi, Irati
García Arostegi, Peru
García Arruabarrena, Andoni
García Arruabarrena, Eneritz
García Berasategi, Elena
García Dalmau, Lorea
García Eizagirre, Amaia
García García, Maite
García García, Sandra
García Guerra, Edurne
García Guerra, Imanol
García Izagirre, Ainara
García Izagirre, Iñigo
García León, Elena
García López, Sonsoles
García Medina, Elixabete
García Mendiluze, Eneko
García Olkoz, Izaskun
García Olkoz, Josune
García Urdangarin, Amaia
García Urdangarin, Beñat
García Urkia, Nerea
García de Vicuña, Martxueta Olatz
Garcia-Inés Pujol, Nora
Gargallo Oiarbide, Amaia
Garin Arrizabalaga, Garikoitz
Garin Esnaola, Nabila
Garin Olasagarre, Ainhoa
Garin Olasagarre, Olatz
Garin Pagola, Maitane
Garin Pagola, Nerea
Garin Ugalde, Ainara
Garin Ugalde, Oskar
Garin Yuste, Aitziber
Garin Yuste, Janire
Garmendia Apezetxea, Arantzazu
Garmendia Apezetxea, Josetxo
Garmendia Barrenetxea, Garazi
Garmendia Barrenetxea, Jon
Garmendia Donavera, Maria
Garmendia Duarte, June
Garmendia Ezponda, Oier
Garmendia Imaz, Xabier
Garmendia Moneo, Miren
Garmendia Olarra, Eunate
Garmendia Santos, Eneko
Garmendia Vidal, Stella
Garmendia Zabala, Ibon
Garmendia Zulaika, Jon Ander
Garmendia Zulaika, Oier
Garro Iraola, Eider
Garro Iraola, Olaia
Gartzia Ezeiza, Alain
Gartzia Ezeiza, Gabirel
Gartzia Ezeiza, Vinaixa
Garzia Aranburu, Ane
Garzia Aranburu, Ardaitz
Garzia Aranburu, Asier
Garzia Aranburu, Julen
Garzia Montero, Ainhoa
Gasamanes Uranga, Itsaso
Gaspar Hernández, Ainhoa
Gaspar Hernández, Lander
Gastesi Elduaien, Amaia
Gaztañaga Iturralde, Ariane
Gaztañaga Karrera, Asier
Gaztelu Villoria, Mari Carmen
Gaztelumendi Artola, Unax
Genbelzu Iraola, Garazi
Genbelzu Iraola, Oier
Genua Sistiaga, Ainitze
Gil Huerta, Iban
Gil Huerta, Igor
Gil Insausti, Idoia
Gil Insausti, Julen
Gil López, Cristina
Gimeno Urrutia, José Luis
Goenaga Arruarte, Aizpea
Goenaga Arruarte, Lierni
Goia Agirre, Lide
Goia Lujanbio, Eneko
Goia Zurutuza, Julen
Goiburu Elizegi, Miguel
Goiburu López, Ester
Goikoetxea Barrenetxea, Leire
Goikoetxea Díez, Ane
Goikoetxea Lasa, Eider
Goikoetxea Lasa, Nerea
Goikoetxea Lizeaga, Elixabete
Goikoetxea Lizeaga, Itziar
Goikoetxea Lujanbio, Garbiñe
Goikoetxea Maritxalar, Joxan
Goikoetxea Miranda, Estibalitz
Goikoetxea Miranda, Oihana
Goitia Ozaeta, Libe
Gojenola Arriaga, Miren
Goldaratzena Franco, Idoia
Gómez González, Gorka
Gómez González, Ibon
Gómez González, Idoia
Gómez González, Idoia
Gómez Merino, Fernando
Gómez Oiarzabal, Nerea
Gómez Ormazabal, Mattin
Gómez Pazos, Iván
Gómez Sarriegi, Oihana
Goñi Alkorta, Aizpea
Goñi Arana, Ane
Goñi Arana, Nagore
Goñi Camarero-Nuñez, Goiatz
Goñi Iradi, Leire
Goñi Irazustabarrena, Leire
González Ávila, Miriam
González de Celis, Itziar
González de Celis, Leire

González del Campo, Ainhoa
González Goitia, Nerea
González González, Luis
González Holgado, Mikel
González Madariaga, Aimar
González Madariaga, Oier
González Muñoz, Maialen
González Muñoz, Oihane
González Quinto, María del Carmen
González Revilla, Xabier
González Rodríguez, Xabier
González Sáez, Alba
González Sáez, Arrate
González Sakara, Jon
González Sanchiz, Nagore
González Santacruz, Fernando
González Santiago, Leire
González Santiago, Olatz
González Sarasola, Beñat
González Segui, Haritz
González Uzkiano, Alba
González Yaben, Maider
González Yaben, Naiara
González Zabala, imanol
Gordillo Villalba, Ainhoa
Gorostegi Aranburu, Elixabete
Gorostegi Irizar, Arantza
Gorostegi Lakhlowfi, Aicha
Gorrotxategi Dorronsoro, Egoitz
Gorrotxategi Dorronsoro, Olatz
Gorrotxategi Rodríguez, Iñigo
Grajaz Sobejano, Izadi
Granados Anabitarte, Asier
Granados Gómez, Amaia
Griffin, Anthony Alan
Guerra Gorostegi, Ane
Guerrero Astiasuinzarra, Aitziber
Guerrero Astiasuinzarra, Aratz
Guerrero Astiasuinzarra, Lierni
Guerrero Cillero, Naomi
Guerrero Moriana, Hoki
Guerrero Moriana, Maitane
Gurrutxaga Aginagalde, Alexia
Gurrutxaga Aginagalde, Jon
Gurrutxaga Rafael, Saioa
Gutiérrez Arribas, Aloña
Gutiérrez Arribas, Asier
Gutierrez-Cortines Schulz-Utermöhl, Ana
Hegoas Haroteaux, Ortzi
Heras López, Roberto
Heras Rodrigálvarez, Ibai
Hernández Egiguren, Asier
Hernández Egiguren, Maider
Hernández Martínez, Noemi
Hernández Martínez, Saúl
Hernández Mesas, José Antonio
Hernández Mesas, Mari Carmen
Hernández Pascual, Julen
Hernando González, Leire
Hernando Otxe, Patxi
Hernandorena Castrillo, Oihana
Hernandorena Platero, Joseba
Herrero Sarasa, Ana
Herrero Sarasa, Iñaki
Hornillos Pérez, Aroa
Hornillos Pérez, Olaia
Huarte Ros, José Leon
Huegun Mutiloa, Arrate
Huitzi Esnaola, Ana
Huitzi Esnaola, Xabier
Huizi Izagirre, Aitor
Huizi Tximeno, Unai
Ibáñez Guridi, Elena
Ibarburu Lizeaga, Ane
Ibarburu Lizeaga, Lander
Ibargoien Roteta, Elisabete
Ibargoien Roteta, Nora
Ibarguren Quintana, Ania
Ibarluzea Igiñitz, Itziar
Ieregi Otxotorena, Lide
Ieregi Otxotorena, Luis
Igarriz Izeta, Ana
Igarriz Izeta, Elixabete
Igarriz Izeta, Eva
Igarriz Izeta, Mari Jose
Igarriz Izeta, Marta
Igarriz Izeta, Nekane
Iglesias Arnedo, Fermin
Iglesias Gutiérrez, Asier
Iglesias Gutiérrez, Esther
Iglesias Lamuedra, Oihan
Ikaran Olaran, Maider
Ilarramendi Aginagalde, Iñaki
Illan Aranburu, Amaia
Illan Aranburu, Iñigo
Illaregi Martiarena, Olatz
Illarramendi Aginagalde, Julen
Imaz de la Iglesia, Iratxe
Imaz de la Iglesia, Mikel
Imaz Gorrotxategi, Miren
Imaz Molina, Aitor
Imaz Molina, Naroa
Imaz Sanz, Amaia
Indaberea Fernández, Eider
Indaberea Mujika, Maddi
Indaberea Mujika, Olatz
Indaberea Puy, Vicente
Infante Cantero, Jorge
Insausti Arrizabalaga, Maribel
Insausti Jiménez, Amagoia
Insausti Jiménez, Asier
Insausti Jiménez, Jon
Intxaurburu Clemente, Amaia
Intxaurburu Clemente, Nerea
Intxauspe Ugalde, Xabier
Intxausti Azurmendi, Sarai
Intxausti de Lukas, Koldo
Intxausti Merino, Jose Ignacio
Intxausti Merino, Mari Carmen
Intxausti Merino, Santiago
Intxusta Martínez, Daniel
Inza Alonso, Iker
Inza Alonso, Zigor
Iparragirre Urkia, Oihan
Iparragirre Yarza, Haritz
Iparragirre Yarza, Unai
Iradi Etxeberria, Manex
Iradi Iturrioz, Beñat
Iradi Iturrioz, Maddi
Iradi Mitxelena, Ander
Iradi Mitxelena, Ane
Iradi Peñagarikano, Maddi
Iradi Sarasola, Unai
Iradi Tejeria, Garikoitz
Iradi Tejeria, Mirari
Iraola Arregi, Garbiñe
Iraola Azpeitia, Lide
Iraola Ezeiza, Josune
Iraola Goiburu, Iñigo
Iraola Goiburu, Jon
Iraola Lizarralde, Nerea
Iraola Martínez, Jon
Iraola Peña, Kristina
Iraola Tolosa, Onintza
Iraola Treku, Jon
Iraola Zapiain, Aitor
Iraola Zapiain, Maitane
Iraola Zapiain, Mikel
Irastorza Etxabe, Jose Antonio
Irastorza Oruezabala, Amaia
Irazola Ochoa de Vaquedano, Maria Victoria
Irazu Legorburu, Araitz
Irazu Legorburu, Manex
Irazu Urkola, Iker
Irazusta Lujanbio, Urtzi
Irazusta Olaizola, Monika
Irazusta Otaegi, Ekaitz
Irazusta Otaño, Gurutze
Iriarte Ansorena, Xabier
Iriarte Apezetxea, Ihintza

Iriarte Larrechau, Angel
Iriarte Legardon, Maider
Iriarte Otamendi, Ramon
Iribarri Cayuela, Xabier
Irigarai Lagala, Oihane
Irigoien Pérez, Julen
Irigoien Uzkudun, Ixone
Irigoien Uzkudun, Maitane
Irijoa Cortés, Ibon
Iriondo Goenaga, Ibon
Iriondo Goenaga, Olatz
Iriondo Odriozola, Aitzol
Irisarri Aranburu, Saioa
Irisarri Bellver, Fernando
Irizar Etxezarreta, Xabier
Iruretagoiena Rama, Ainhoa
Iruretagoiena Rama, Mikel
Iruretagoiena San Sebastian, Jone
Itoiz Guerra, Leire
Itoiz Guerra, Martin
Iturbe Mujika, Ane
Iturbe Mujika, Maider
Iturbe Sotelo, Damaris
Iturralde Labaka, Leire
Iturralde Labaka, Oihana
Iturralde Urkia, Gorane
Iturriaga Bakarte, Aitor
Iturrioz Martiarena, Xuban
Iturrioz Pérez, Beñat
Iturrioz Pérez, Harri
Izagirre Aierregarai, Iker
Izagirre Aierregarai, Maialen
Izagirre Etxezarreta, Gaizka
Izagirre Etxezarreta, Olaia
Izagirre Ibáñez, Ainhoa
Izagirre Korta, Ane
Izagirre Mujika, Garikoitz
Izagirre Otaegi, Andrea
Izagirre Otaegi, Zigor
Izagirre Zaldua, Loli
Jaka Goena, Naroa
Jaka Goena, Olatz
Jaka Goikoetxea, Asier
Jauregi Aranburu, Antton
Jauregi Azkarate, Sahatsa
Jauregi Baro, Iker
Jauregi Baro, Nahia
Jauregi Garmendia, Joxean
Jauregi Karrera, Garazi
Jauregi Loiarte, Arantxa
Jauregi Loiarte, Itziar
Jiménez Berridi, Francisco Javier
Jiménez Eizmendi, Eva
Jiménez Quevedo, June
Juanes Hernández, Karen
Juanes Hernández, Leire
Juarez Blas, Gorka
Kalonje Estibariz, Ainhitze
Kalonje Estibariz, Añarbe
Karrere, Jose Mari
Kerejeta Lomas, Eukene
Kerejeta Rekalde, Arantza
Kijera Salaberria, Gorka
Kijera Uranga, Izaskun
Kijera Uranga, Unai
Korta Altuna, Jose Angel
Korta Artola, Nerea
Korta Pacheco, Joseba
Kortajarena, Goenaga Arantzazu
Labaka Makazaga, Asier
Labaka Makazaga, Unai
Laburu Legarreta, Idoia
Lacadena Arrieta, Unai
Lamuedra Calo, Sergio
Larburu Garmendia, Maite
Larburu Rubio, Ainhoa
Larburu Zabala, Itsaso
Larburu Zabala, Soledad
Larrañaga Arrizabalaga, Ainhoa
Larrañaga Arrizabalaga, Irati
Larrañaga Burguera, Aitor
Larrañaga Tosat, Leire
Larrañaga Vera, Maddi
Larrañaga Zubiarrain, Aitor
Larrarte Aldasoro, Aiert
Larrarte Aldasoro, Bingen
Larrarte Arbiol, Amaiur
Larrarte Arbiol, Aritzeder
Larrea Agirre, Borja
Larrea Aldaregia, Xabier
Larrea Carrillo, Alaitz
Larrea del Rey, Kaiet
Larretxea Mendiola, Ander
Larretxea Mendiola, Joanes
Lasa Azpiazu, Gorka
Lasa Mediavilla, Boris
Lasa Otxoteko, Cristina
Lasalde Galarza, Arantxa
Lasarte Ieregi, Ana Jesus
Lasarte Ieregi, Zikuñaga
Lazkoz Fernández, Urko
Ledesma Albert, Mikel
Legarreta Gil, Goiatz
Legarreta Ugalde, Uxue
Lekuona Artola, Ekain
Lekuona Artola, Eneko
Lekuona Tranche, Itxaso
Lemiña Gaciño, Jose Antonio
Leñena Ibarrola, Iker
León Ruiz, Nora
Leonet Balerdi, Maialen
Leonet Santacruz, Xabier
Leonet Tijero, Leire
Leonet Zabalegi, Eider
Leonet Zabalegi, Haizea
Lertxundi Asteasuinzarra, Ainhoa
Linehan Lynch, Joseph
Linehan Martin, Sinead
Lizarraga Boneta, Ainhoa
Lizarraga Boneta, Aitziber
Lizarraga Etxeberria, Maddi
Lizarraga Oruezabal, Eduardo
Lizarralde Otegi, Aitziber
Lizarribar Arteagoitia, Ainhoa
Lizarribar Arteagoitia, Nekane
Lizarribar Basurto, Laida
Lizarribar Basurto, Paul
Lizarza Azpiroz, Asier
Lizarza Azpiroz, Jon
Lizarza Azpiroz, Miguel Mari
Lizarza Azpiroz, Pedro
Lizaso Aldasoro, Aikari
Lizaso Aldasoro, Hodei
Lizasoain Mendinueta, Xiker
Lizeaga Errazkin, Rafa
Lizeaga Mitxelena, Asier
Lizeaga Mitxelena, Gotzone
Lizeaga Parrizas, Ane
Lizeaga Parrizas, Xabier
Lizeaga Urdanpileta, Elvira
Lizeaga Urdanpileta, Miren
Lizeaga Zubillaga, Txomin
Llopis Irazusta, Jone
Lobo Simon, Xabier
Loiarte Lujanbio, Iker
Loiarte Lujanbio, Xabier
Loiarte Murga, Ander
Loiarte Murga, Iker
Loidi Alberro, Ibai
Loinaz Etxarte, Ane
Loinaz Uria, Ane
Loitegi Berasategi, Aitor
López Alonso, Gorka
López Álvarez, Olatz
López Amenabar, Amaia
López Amenabar, Andoni
López Amenabar, Garbiñe
López Barreiro, Ainhoa
López Blanco, Ainara
López Gaitán, Encarnación
López Gorostegi, Maddi
López Juncal, Rosana

López Kerejeta, Elena
López Kerejeta, Yolanda
López Labrador, Alfonso
López Muñoz, Gabriel
López Napal, Irati
López Pérez, Jon
López Pérez, Mikel
López Rodríguez, Asier
López Sánchez, Gorka
López Santacruz, Nagore
López Santacruz, Uxue
López Zafra, Iñaki
Lopez de Arregi Diaz de Arangiz, Pedro Luis
Lopez de Arregi Zabala, Ane
Lopez de Etxezarreta Agirrezabala, Aitziber
Lopez de Etxezarreta Agirrezabala, Idurre
López de Munain Errazkin, Ainitze
Loran Fraga, Eneko
Loran Fraga, Leire
Lorán Moncayo, José Ángel
Lozano Etxeberria, Nagore
Luis Aranburu, Eider
Lujanbio Apezetxea, Eneko
Lujanbio Apezetxea, Oihan
Lujanbio Aranburu, Elixabet
Lujanbio Ernabide, Itziar
Lujanbio Etxabe, Itziar
Lujanbio Florindo, Ioritz
Lujanbio Florindo, Oier
Lujanbio Ruiz, Ane
Lujanbio Ruz, Lorena
Lujanbio Ruz, Paul
Lujanbio Urbizu, Leire
Lujanbio Zugasti, Maialen
Lujanbio Zugasti, Nere
Lukanbio Lukas, Ekaitz
Lukas Astiasuinzarra, Jokin
Lukas Solano, Aitor
Lukas Solano, Xabier
Lurgain Villar, Iñigo
Macicior Laguardia, Ane
Macicior Marin, Erika
Maioz Carrasco, Hodei
Maiza Botanz, Juan Esteban
Maiza Vieites, Alicia
Maiza Vieites, Asier
Makazaga Aranburu, Haizea
Makazaga Aranburu, Oihana
Makazaga Artola, Amaia
Makazaga Artola, Andoni
Mancha Garro, Jon
Mandayo Ruiz, Santiago
Manso Viadas, Puy
Manzano Sánchez, Iker
Manzisidor Irazu, Goiatz
Marin Asensio, Josune
Marin Balerdi, Itziar
Marin Balerdi, Miren Andone
Marinelarena Gragirena, Julian
Martiarena Arsuaga, Garbiñe
Martiarena Legarra, Ismael
Martiarena Otxotorena, Iñaki
Martikorena Etxabe, Aitzol
Martikorena Lizaso, Miren
Martín Apezetxea, David
Martín Estarloa, Andoni
Martín Estarloa, Leire
Martín Guijarro, Noelia
Martín Jiménez, Pablo
Martín Roldan, Erik
Martín Talavera, Irati
Martín Torres, Paula
Martínez Egaña, Elixabete
Martínez Irazusta, Amaia
Martínez Oses, Jose Antonio
Martínez Sánchez, Amalia
Martínez Santamaria, Diego
Martínez Zugasti, Ekhi
Martínez de San Vicente Urriza, Harkaitz
Matarranz Salaberria, Xuban
Mate Ormazabal, Mikel
Mateo Borrega, Nahikari
Mateo Borrega, Uxuri
Mateo Mujika, Lurdes
Mateo Serrano, Ismael
Mateos Eguzkitza, Lierni
Matilla Otegi, Ainhoa
Matilla Otegi, Iñigo
Mato Beldarrain, Maddi
Matos Lapeña, Xemark
Medina Mujika, Jokin
Mendiable, Apezetxea Gaizka
Mendiable, Apezetxea Larraitz
Mendibil, Esnaola Ibon
Mendibil, Santamaria Aitzol
Mendiluze, Acosta Arantxa
Mendiluze, Otxandorena Ana
Mendiluze, Otxandorena Leire
Mendiola Egaña, Mari Jose
Mendizabal Markina, Joseba
Mercero Moreno, Ainhoa
Mercero Moreno, Asier
Merchán Bonache, Ana
Merino Gainza, Argiñe
Merino Gainza, Julen
Merino Manzano, Sara
Merino Silva, Natividad
Merino Silva, Saturnina
Merino Torrado, Tomas
Miner Aldasoro, Oihana
Miner Erroizenea, Idoia
Miner Villanueva, Nekane
Miranda Garazo, Benjamin
Mitxelena Martin, Lara
Mitxelena Martin, Maddi
Mitxelena Martín, Haritz
Mitxelena Martín, Xabier
Molano Paradelo, Lander
Molano Paradelo, Nerea
Molina Tolosa, Amalur
Monfort Pineda, Asun
Monfort Pineda, Julene
Monreal Almandoz, Iñigo
Monreal Almandoz, Miguel Ángel
Monreal Almandoz, Patxi
Montero Estensoro, Beñat
Montero Estensoro, Irati
Montero Etxegoien, Ane
Montero Etxegoien, Uxue
Montero Gutierro, Alana
Montero Gutierro, Laida
Montero Imaz, Judith
Montero Zabaleta, Iñigo
Montes Domingo, Olatz
Mora Paniagua, Erik
Morales Lasa, Maitane
Morán Manterola, Iñaki
Morato Aldabe, Eneritz
Moraza Izagirre, Unai
Morcillo Belda, Enara
Morcillo Lanberri, Javier
Morcillo Lanberri, Juan
Moreda Cartagena, Hugo
Moreno Miranda, Xabier
Morras Idigoras, Asier
Morras Idigoras, Edurne
Movilla Aguado, José Luis
Muguruza González, Aitor
Mujika Agirre, Eider
Mujika Errazkin, Amaia
Mujika Errazkin, Iker
Mujika García, Ander
Mujika García, Iñigo
Mujika Garmendia, Naiara
Mujika Genbelzu, Ainara
Mujika Gutiérrez, Garikoitz
Mujika Gutiérrez, Irantzu
Mujika Mena, Joseba

Mujika Mena, Lorea
Mujika Olagarai, Ainara
Mujika Perea, Nerea
Mujika Valdés, Ana Isabel
Munain Zubeldia, Izaskun
Muniategi Merino, Ander
Muniategi Merino, Jon
Muñoz Mato, Uxue
Muñoz Zabaleta, Ekhi
Muriel Alonso, David
Murillo Lekuona, Amaia
Murillo Lekuona, Lander
Muro Gorostegi, Eider
Murua Etxeberria, Jon
Murua Etxeberria, Maialen
Murua Urdangarin, Aitor
Murugarren Gereñu, Xabier
Mutiloa Irazusta, Ainhoa
Mutiloa Irazusta, Alazne
Mutiloa Irazusta, Andoni
Naharro González, Borja
Naharro González, Igor
Nájera Etxeandia, Naiara
Napal Fernández, Arantxa
Narbarte Apezetxea, Daniel
Narbarte Etxegia, Mari Jose
Narro Imaz, Ainhoa
Navarro Ezkerra, Ander
Navarro Imaz, Hiart
Navarro Imaz, Xabier
Navarro Lasuen, Julen
Navarro Lasuen, Uxue
Navarro Redondo, Daniel
Navarro Redondo, Irene
Navarro Redondo, Leire
Navarro San Emeterio, Aitor
Nazabal Muñoa, Janitz
Nazabal Muñoa, Urtzi
Noble Irureta, Manex
Noriega Zaldua, Maddi
Núñez Tacón, Naiara
Ocio Aristi, Amaia
Ocio Ugartondo, Maria
Odriozola Amigorena, Jon
Odriozola Aranburu, Beñat
Odriozola Aranburu, Garazi
Odriozola Astiz, Xabier
Odriozola Murua, Ander
Odriozola Otamendi, Asier
Oiarbide Zabala, Ainhoa
Oiarbide Zabala, Eider
Oiartzabal Agirre, Iñigo
Oiartzabal Urretabizkaia, Isaac
Oilokiegi Gaskue, Andrea
Oilokiegi Saldise, Beñat
Ojanguren Hurtado, Jorge
Ojanguren Hurtado, Maider
Ojuel Elizondo, Nerea
Ojuel Elizondo, Sofia
Olabide Zuza, Mikel
Olaizola González, Martin
Olaizola Jauregi, Esther
Olano Zulaika, Iñaki
Olariaga Arizkorreta, Leire
Olariaga Garmendia, Itziar
Olasagarre Lizeaga, Mikel
Olasagarre Muñoa, Markel
Olasagarre Muñoa, Naroa
Olaso Gamino, Eñaut
Olazabal Larrañaga, Jon Ander
Olazabal Larrañaga, Mara
Olazabal Larrañaga, Markel
Olazabal Peñagarikano, Rexu
Olazagirre Etxeberria, Joseba
Olea Larraza, Jokin
Oliver Zugasti, Katixa
Oliver Zugasti, Manex
Olkoz Aldaregia, Nagore
Ollo Danborena, Uxue
Ollo Gómez, Iratxe
Ollo Gómez, Xabier
Ollo Urnieta, Aitor
Ollo Urnieta, Iñaki
Ollo Urnieta, Olatz
Ollokiegi Almandoz, Maider
Ollokiegi Almandoz, Unai
Oñate Arrozpide, Ekhi
Oñate Arrozpide, Libe
Ordoño Nogales, Enara
Ordoño Nogales, Paula
Ormaetxea Arriaran, Rosa
Ormazabal Agirre, Leire
Ormazabal Rekondo, Amaia
Ormazabal Vilches, Irati
Ormazabal Vilches, Maider
Ortega Barrenetxea, Ainara
Ortega Barrenetxea, Joana
Ortega Cerrato, Irene
Ortega García, Lucía
Ortiz Arbaizar, Aitor
Ortiz Arbaizar, Leire
Ortiz Arbaizar, Mikel
Ortiz Telleria, Ane
Ortiz de Guinea, García Karen
Ortiz de Luzuriaga, Sevillano Ane
Ortiz de Luzuriaga, Sevillano Eneko
Oruezabala Mateos, Eider
Oruezabala Mateos, Nora
Oruna Arzelus, Jon
Osa Garmendia, Miriam
Osanbela Zubiarrain, Ainitze
Osanbela Zubiarrain, Amaia
Oses San Sebastián, Harkaitz
Oses San Sebastián, Ioritz
Oses Urtiaga, Kepa
Ostolaza Almendros, Ane
Ostolaza Basurto, Haritz
Otaegi Imaz, Haritz
Otaegi Imaz, Iñaki
Otaegi Pérez, Ibon
Otaegi Ugartemendia, Maddalen
Otaegi Ugartemendia, Sara
Otamendi Arrieta, Garikoitz
Otamendi Arrieta, Itziar
Otamendi Goikoetxea, Intza
Otaño Etxenike, Ainhoa
Otaño Gaztelumendi, Nagore
Otaño Zinkunegi, Etxaun
Otegi Alkorta, Aitziber
Otegi Alkorta, Harkaitz
Otegi Orbegozo, Maider
Otegi Zinkunegi, Begoña
Otermin Fagoaga, Carmen
Otero Vilches, Kamila
Otxandorena Izagirre, Juan Jose
Otxandorena Noble, Zipri
Otxandorena Polaina, Aimar
Otxandorena Polaina, Jon
Otxoa Odriozola, Igor
Otxotorena Iriarte, Ainara
Otxotorena Iriarte, Leire
Pacheco García, Anabel
Pacheco García, Itsaso
Pacheco García, Jorge
Pacheco García, Laura
Pacheco García, Leonor
Pacheco García, Marilo
Pacheco García, Roberto
Pacheco Morato, Daniel
Padilla Borrega, Ander
Pagadizabal Beristain, Aizpea
Pagola, Mari Jose
Pagola Ugalde, Julen
Pagola Ugalde, Mirari
Palczewska, Katarzyna
Pardo Iraola, Oier
Parras Grajeras, Juan Mari
Pascual Marcilla, Eneko
Patxe Genbelzu, Jon
Patxe Genbelzu, Saioa
Pavon Aramendi, Joana
Pavon Aramendi, Xabier

Pavon del Río Antonio, Javier
Pavon del Río, Julio
Pavon Mazon, Maite
Pawlusiewicz, Anna
Pedro Melchor, Leire
Pedro Melchor, Maddi
Pellejero Alcalde, María Gloria
Peña López, Andrea
Peña López, Ane
Peña Rodríguez, Arantxa
Peña Rodríguez, Cristina
Peñagarikano Kalonje, Elisabeth
Peñagarikano Urruzola, Jone
Peñagarikano Urruzola, Miren
Peñagarikano Zubeldia, Xabier
Peñalosa Iturriza, David
Peral Hernandorena, Susana
Peral Peral, Daniel
Pereda Duque, Ismael
Pereda Duque, Oliver
Pereda Pons, Ainara
Pereira Vitores, Iván
Pérez Barragan, Amaia
Pérez Barragan, Naroa
Pérez de la Fuente, Kristo
Pérez Garmendia, Ibai
Pérez Garmendia, Xabier
Pérez González, Kerman
Pérez González, Mikel
Pérez Irastorza, Maialen
Pérez Iturbe, Asier
Pérez Marina, Esther
Pérez Merideño, Ariadna
Pérez Merideño, Iker
Pérez Merino, Yeshika
Pérez Miner, Kattalin
Pérez Ortega, Ibon
Pérez Rodal, Igor
Pérez Ruiz, Inaxio
Pérez Telletxea, Ana María
Pérez Ugalde, Iñaki
Perurena Perurena, Mikel
Pey Imaz, María
Pey Sánchez, José Luis
Pina López, Ane
Pineda Erdozia, Juan Manuel
Pinilla García de Cortazar, Eneko
Pinilla García de Cortazar, Itsaso
Piquer Insausti, Itsaso
Poblador Muñoa, Leire
Polo Marmol, Raul
Polo Pérez, Cristina
Polo Pérez, María
Portillo Ríos, Aitor
Portillo Ríos, Joseba
Portuburu Pérez, Aitor
Pou de los Mozos, Itziar
Prados Arregi, Leire
Prados Arregi, Oscar
Presa Prieto, Aitor
Presa Prieto, Itsasne
Prieto Merino, Mikel
Puertas Primo, Amaia
Quevedo Ibarzabal, Ainhoa
Ralla Yusta, Beñat
Ramos Melchor, Erik
Ramos Melchor, Joana
Razkin Virgala, Asier
Razkin Virgala, Oihana
Recio Gil, Guadalupe
Recio Marzal, Noemi
Redondo Baz, Aitor
Redondo Etxeberria, Garazi
Redondo Etxeberria, Lide
Regalado Aznar, Imanol
Rekalde Amondarain, Mikel
Rekondo Izagirre, Andoni
Rekondo Izagirre, Irati
Rekondo Sanz, Eneko
Rekondo Urkia, Lide
Resano Egea, Koldo
Reve Barrenetxea, Maikel
Rey Botana, Eva
Rey Ortiz, Andoni
Rey Ortiz, Ibon
Reyes Martín, Javier
Rilo Miranda, Irene
Rivas Nussbaum, Marta
Rodríguez Agirre, Itsaso
Rodríguez Aldaregia, Idoia
Rodríguez Andres, Eba
Rodríguez Andueza, Nagore
Rodríguez Andueza, Saioa
Rodríguez Andueza, Urko
Rodríguez Apezetxea, Oihan
Rodríguez Armendariz, Maria
Rodríguez Atín, Belen
Rodríguez Beltrán, Itziar
Rodríguez Esnaola, Jaione
Rodríguez Fernández, Roberto
Rodríguez Irazusta, Xabier
Rodríguez Lorente, Itziar
Rodríguez Lorente, Karla
Rodríguez Luceño, Beatriz
Rodríguez Noble, Aitziber
Rodríguez Noble, Garbiñe
Rodríguez Ormaetxea, Joxean
Rodríguez Rodríguez, Markel
Rodríguez Sarriegi, Iñigo
Rodríguez Sarriegi, Xabier
Rodríguez Usubiaga, Eneritz
Rodríguez Usubiaga, Xubane
Rodríguez Zaldua, Iker
Rodríguez Zaldua, Larraitz
Rojas Morales, Eider
Rojo Etxezarreta, Haritz
Roldán Jauregi, Marta
Roldán Jauregi, Sergio
Romero Gargallo, Laida
Romero Iraola, Iñaki
Romero Iraola, Xabier
Rosas Vázquez, Aitor
Rosco Elvira, Esther
Rosco Elvira, Lara
Rosco Jorge, David
Royo Manterola, Iñigo
Rubio León, Claudio
Rubio Sánchez, David
Rubio Sánchez, Esther
Ruiz Carmona, Igor
Ruiz García, Ander
Ruiz Iraola, Mara
Ruiz Lujanbio, María
Ruiz Otxoa, María Jesús
Ruiz Pehaut, Aitor
Ruiz Pehaut, Lander
Ruiz Rekondo, Jokin
Ruiz Rekondo, Maddi
Ruiz Ruiz, Juan Mari
Ruiz Sánchez, Asier
Ruiz de Egino Otegi, Aitor
Ruiz de Garibai Arrieta, Asier
Saenz de Urturi Erize, Miren
Saez de Heredia Millet, Naroa
Sagarna Clemente, Yeray
Sagarna Santamaria, Jose Angel
Sagarna Santamaria, Juan Ignacio
Salaberria Mendiola, Iurre
Salaberria Mendiola, Mikel
Salaberria Yarza, Asier
Salsamendi García, Enrique
San Casimiro Rebollo, Fernando
San Clemente Santiago, Alaia
San Sebastián Retegi, Iñaki
San Sebastián Retegi, Mikel
Sancerni Benitez, Iker
Sancerni Benitez, Imanol
Sancerni Fatas, Javier
Sánchez Azabal, Verónica
Sánchez Etxeberria, Hodei
Sánchez González, Javier
Sánchez González, José Miguel

Sánchez González, Oskar
Sánchez López, Ander
Sánchez López, Iker
Sánchez Munain, Amets
Sánchez Munain, Ekhi
Sánchez Prestamero, Nahikari
Sánchez Robles, Jorge
Sánchez Sánchez, Txinto
Sánchez Vera, Leire
Sanchiz Arregi, Naiara
Sanchiz Arregi, Nerea
Sanchiz Gómez, Edurne
Sanchiz Gómez, Jaione
Sanchiz Gómez, Josune
Santacruz Aizbitarte, Irati
Santacruz Torres, Iraia
Santacruz Torres, Naiara
Santacruz Ugalde, Aitziber
Santamaria Aranburu, Garbiñe
Santamaria Aranburu, Olatz
Santamaria Irizar, Itziar
Santana Amado, Amaia
Santana Juaristi, Nerea
Santos Elosegi, Ane
Santos Elosegi, Maider
Sanz Azkue, Iñaki
Sanz Elosegi, Uzuri
Sanz Lonbide, Aitor
Sanz Lonbide, Oihane
Sanz Miner, Ane
Sanzberro Pérez, Mattin
Sarasua Arabaolaza, Aitor
Sarasua Arabaolaza, Irati
Saratxaga Ortega, Eider
Sarriegi Larrañaga, Aitor
Sarriegi Larrañaga, Alaine
Sarriegi Telletxea, Nerea
Sasiain Camarero-Nuñez, Alaitz
Sasiain Casado, Amaia
Seco Rodríguez, Maddi
Seco Sánchez, Gemma
Seco Sánchez, Maider
Segovia Pérez, Ainhoa
Segura Esteban, Xabier
Segurola Tolosa, Janire
Sein Baz, Felix
Senper Tijero, Eneko
Senper Tijero, Maider
Senperena Olabide, Enaitz
Septién Parras, Elena
Serrano Ogando, Igor
Sertutxa Zelarain, Ibon
Sertutxa Zelarain, Jasone
Sesma Arrizabalaga, Aitor
Sierra Sánchez, Ramon
Silva Aierregarai, Eider
Silva Aierregarai, Leire
Solá Azpeitia, Laia
Solá Azpeitia, Maialen
Soriazu Casas, Alejandro
Soriazu Casas, David Ignacio
Sorzabalbere Urbistondo, Alazne
Sota Zabaleta, Eneko
Sota Zabaleta, Ibon
Sowa Carrillo, Harry Jan
Sudupe Urrutibeaskoa, Ainhoa
Sudupe Urrutibeaskoa, Andoni
Sustatxa, Elene
Talavera López, Adrian
Tamayo Ortega, Iker
Tapia Usabiaga, Joseba
Tejedor Jaunarena, Iratxe
Tejero Marcos, Ana
Telleria Florindo, Maider
Telleria Goia, Iurre
Telletxea Iturralde, Ane
Telletxea Iturralde, Maria
Téllez Martín, Sandra
Téllez Sánchez, María
Tijero Azkue, Garbiñe
Tobar Remiro, Aitor
Tolaretxipi Errazti, Ekain
Tolaretxipi Errazti, Joana
Toledo Ruiz, Maria
Tolosa Beldarrain, Eider
Tolosa Beldarrain, Lierni
Tolosa Goikoetxea, Miren
Tolosa Larrañaga, Itsaso
Tolosa Larrañaga, Maialen
Tolosa Larrañaga, Maider
Tolosa Soraluze, Elixabete
Tolosa Usarraga, Gorka
Tolosa Usarraga, Maider
Tomasena Lasa, Ainara
Tomasena Lasa, Ane
Tomasena Lasa, Iñigo
Torres Castro, Carlos
Torres Duran, Martin
Torres Duran, Nagore
Torres Lamuedra, Lide
Torres Lujanbio, Maialen
Torres Pérez, Leire
Tranche Otxandorena, Amaiur
Tranche Otxandorena, Axel
Treku, Iñaki
Turudic Dejanovic, Kristina
Txapartegi Urruzmendi, Jose Ignacio
Uceda Queiros, Sandra
Ugalde Arbizu, Leire
Ugalde Arbizu, Maider
Ugalde Etxezarreta, Iratxe
Ugalde Ezeiza, Jon
Ugalde Ormazabal, Alex
Ugalde Ormazabal, Irati
Ugarte Aranburu, Felipe
Ugarte Aranburu, Imanol
Ugarte Azurmendi, Mikel
Ugarte Cuesta, Felipe
Ugarte Eizagirre, Irati
Ugarte Gancedo, Saioa
Ugarte Olkoz, Aitor
Ugarte Olkoz, Idoia
Ulazia Miranda, June
Ulazia Miranda, Maria
Unanua Ugalde, Andrea
Unanue Ibarburu, Iban
Unanue Ibarburu, Mirari
Unzu Iraola, Ángel
Urdalleta Tolosa, Ainara
Urdangarin Contreras, Alazne
Urdangarin Contreras, Maider
Urdangarin Larred, Garazi
Urdangarin Lukas, Jaione
Urdangarin Maizkorbe, Semark
Uria Garin, Larraitz
Uria Gigorro, Maddi
Urio Garmendia, Garazi
Urio Platero, Andoni
Urizar Elorza, Iratxe
Urkia Susperregi, Iñigo
Urrestarazu Aizpurua, Janire
Urrestarazu Aizpurua, Maddi
Urrestarazu Arruabarrena, Imanol
Urrestarazu Arruabarrena, Oihana
Urreta Arruti, Nagore
Urretabizkaia Astigarraga, Mikel
Urretabizkaia Peñagarikano, Ander
Urretabizkaia Peñagarikano, Ane
Urrutia Pagola, Ane
Urrutia Pagola, Idoia
Urrutia Tacón, Janire
Urruzola Arana, Jose Ignacio
Urruzola Arana, Juan Luis
Urruzola Arratibel, Karmele
Urruzola Garmendia, Garazi
Urruzola Jauregi, Nerea
Urruzola Karrera, Elena
Urruzola Loinaz, Iker
Urruzola Mujika, Ane
Urruzola Mujika, Elixabete
Urruzola Mujika, Jon
Urtiaga Chasco, Jon

Urtxulutegi Erauntzetamurgil, Mikel
Usandizaga Estarloa, Ainhoa
Usandizaga Estarloa, Maider
Usandizaga Larrea, Amaia
Usarraga Vicent, Oier
Uzkudun Agirretxe, Itziar
Uzkudun Gorostidi, Ander
Uzkudun Gorostidi, Andrea
Uzkudun Zubia, Itsaso
Vacas Mujika, Maialen
Valbuena Etxeberria, Adrian
Valbuena Etxeberria, Alfredo
Valdebenito Villar, Nahuel
Valdebenito Villar, Naiara
Valero Aranburu, Maria
Valero Oruezabala, Amaia
Valhondo Cáceres, Jon
Valladolid Duran, Endika
Valladolid Duran, Iñigo
Valle Insausti, Nahia
Vangeneberg Aginaga, Alaitz
Vangeneberg Aginaga, Igor
Vázquez Giganto, María Pilar
Vázquez Giganto, Raquel
Vaz-Romero Uriz, Beñat
Vecino Camarero, Maitane
Velasco Barragan, Ekiñe
Velasco Conde, Jose Alberto
Vélez Acevedo, Leonardo
Vélez Valle de Lersundi, Ana
Velis Elgarresta, Uxue
Venzala Bascoy, Elixabete
Vera Salas, Silvia
Vergara Santamaria, Roberto
Vicente Hernández, Juan Manuel
Vicente Martínez, Andrea
Vicente Martínez, Noemi
Vilches Ramírez, Francisco
Villar Landeta, Alberto
Villar Landeta, Begoña
Villaverde García, Ane
Villaverde García, Leire
Villena Otaegi, Enara
Villena Otaegi, Iraide
Von Wichmann Pavletich, Mikel
Von Wichmann Pavletich, Oihana
Yaniz Gonzalo, Jesús Ángel
Yubero Alzuri, Estibalitz
Yubero Alzuri, Jagoba
Yuste de la Iglesia, Miren
Zabala Aranburu, Ibon
Zabala Aranburu, Ibon
Zabala Arruti, Ibon
Zabala Arruti, Miren
Zabala García, Xabier
Zabala Martínez, Xabier Bixintxu
Zabala Ormazabal, Ibon
Zabala Zapiain, Aizpea
Zabala Zapiain, Ander
Zabalegi Erdozia, Ander
Zabalegi Sunsundegi, Lurdes
Zabaleta Aginaga, Aitor
Zabaleta Aginaga, Lide
Zabaleta Beroz, Amaiur
Zabaleta Erdozia, Maialen
Zabaleta Eskudero, Ainhitze
Zabaleta Galdeano, Txaber
Zabaleta Galdeano, Urtzi
Zabaleta Sánchez, Xabier
Zabaleta Ugalde, Manex
Zalakain Astiazaran, Alaitz
Zalakain Astiazaran, Bidatz
Zalakain López, Lorena
Zaldua López, Joseba
Zaldua Segura, Concepción
Zambrano Mosquera, Thais Aide
Zamora Eiguren, Itziar
Zamora Juanes, Jon
Zamora Martín, Jon Mikel
Zamora Martín, Naiara
Zapiain García, Ivan
Zapiain García, Tamara
Zapirain Izagirre, Cristina
Zapirain Izagirre, Juan
Zapirain Izagirre, Maria
Zarra Larrea, Naiara
Zarra Larrea, Oihana
Zatarain Sarriegi, Julen
Zazpe Ezeiza, Maialen
Zeberio Agirresarobe, Garikoitz
Zelaia Barcena, David
Zenborain Iztueta, Elixabete
Zendoia Beaumont, Jon
Ziaurriz Quijada, Vanessa
Ziaurriz Revilla, Jose Luis
Ziganda Larrarte, Nagore
Zilbeti Lazkano, Eva
Zinkunegi Ansa, Beñat
Zuaznabar Izagirre, Amaia
Zuaznabar Izagirre, Ane
Zubeldia Guerra, Naiara
Zubeldia Illarramendi, Ainhoa
Zubeldia Urkola, Nagore
Zubelzu Loiarte, Begoña
Zubelzu Loiarte, Eider
Zubelzu Loiarte, Ekaitz
Zubillaga Alkorta, Oihana
Zubillaga Idarreta, Ander
Zubillaga Idarreta, Miren
Zubimendi Izaga, Aiheko
Zubimendi Izaga, Araitz
Zubiria Etxeberria, Itsaso
Zubitur Aldabe, Jon
Zubitur Canflanca, Leire
Zubitur Canflanca, Xabier
Zufiria García, Agustin
Zugasti Arizmendi, Aitzol
Zugasti Lizaso, Dei
Zugasti Perurena, Leire
Zugasti Perurena, Miren
Zulaika Iraola, Ane
Zuloaga Larrea, Ahiletz
Zuloaga Larrea, Maider
Zumalabe Irastorza, Maddi
Zuñiga Huerta, Marta
Zuñiga Huerta, Xabier
Zurutuza Iparragirre, Larraitz
Zuza Elosegi, Cristina
Zuza Elosegi, Rafael
Zuza Izagirre, Alex

ETA GAUR EGUN?

Hernani'n
musik

STEFIDAAD
MUSICA

TXALAPARTA FESTA

HERNANI, 1987 - 2011

Edizioa:

Juan Mari Beltran Argiñena

Herri Musika Bilduma, 9

DIPLOMA

DingWash
Par Delà Le Temps
nouvel album - disko berria - nuevo disco - new lp
coming soon ...
www.myspace/dingwash
www.dingwash.org
digitis audio lab

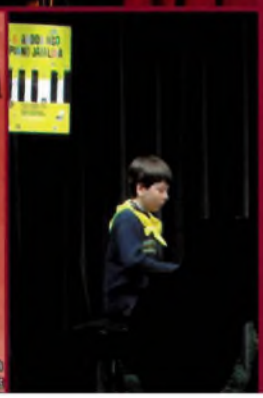

Hernani'n
musik

25 txalaparta
festa
HERNANI
1987-2011

Hernani'n
musik

1985-2010
AUDIO GRABAKETAK

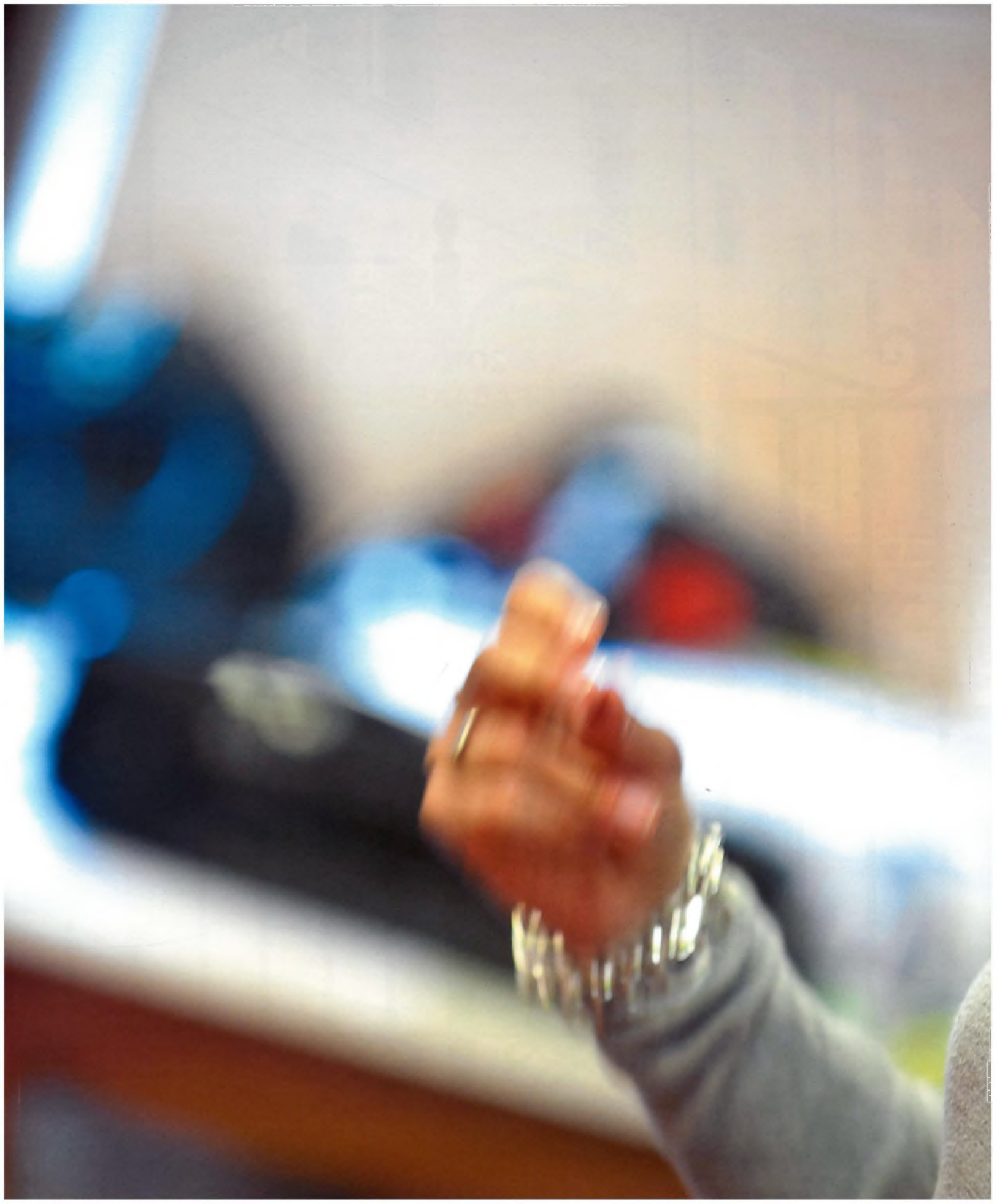

1

Agurra 25. urteurrena
(Bertsoak - Ttinbilin-ttanbalan - Ingurukoa -Zuretatik burnira)

Egilea Gorka Tolosa - Juan Mari Beltran - Juanma Vicente
Joleak Bertsolaria: Gorka Tolosa. Txalaparta: Juan Mari Beltran, Aitor Beltran, Ander Barrenetxea, Ixiar Jauregi
Iraupena 8'55" Grabaketa data 2010
Grabaketa lekua Sandiusterri aretoa - Hernani

2

Alexander´s Ragtime Band

Egilea Irving Berlin
Joleak HERNASAX taldea: Erramun Oiartzabal, Zipri Otxandorena, Luis Mª Moreno (Pirata), Miguel Mari Lizartza
Iraupena 3'24" Grabaketa data 1994
Grabaketa lekua Batzurizopa estudioa

3

Alfonsina y el mar

Egilea Ariel Ramírez
Joleak Ane Villaverde García - Pianoa
Iraupena 5'39" Grabaketa data 2010
Grabaketa lekua Sandiusterri aretoa - Hernani

4

Allegro tangabille

Egilea Astor Piazzola / Mold:Joxan Goikoetxea
Joleak HAT taldea: Akordeoia: Joxean Anduaga, Jose Angel Lorán, Joxan Goikoetxea, Maribel Insausti, Eli Iragorri, Idoia Noble, Mikel Astigarraga. Perkusioa: Javi Morcillo. Bateria: Jimmy Arrabit. Baxua: Jean Paul Gilles. Bibolina: Catalin Bucataru. Gitarra: Angel Unzu. Pianoa: Aitor Amezaga
Iraupena 2'50" Grabaketa data 1991
Grabaketa lekua IZ estudioa - Donostia

5

Alone in Kyoto

Egilea Air - Jean-Benoit Dunckel & Nicolas GodinBalen
Joleak Joxan Rodriguez - Cubase SX
Iraupena 3'45" Grabaketa data 2010
Grabaketa lekua Hernani Musika Eskola Publikoa

6

Baltsekoa

Egilea Xabier Solano
Joleak Trikitixa: Maialen Murua, Irati Ugalde eta Añarbe Kalonje. Ahotsak: Maialen Murua, Maialen Alberro eta Añarbe Kalonje. Edurne Elizalde (Teklatua). Jon Patxe (Bateria). Ainhitze Kalonje (Perkusioa), Maider Ugalde (Panderoa)
Iraupena 5'06" Grabaketa data 2010
Grabaketa lekua Sandiusterri aretoa - Hernani

7

Basso Ostinato

Egilea V. Vlasov
Joleak Idoia Laburu: Akordeoia.
Joxan Goikoetxea: Arr/ Musika laguntza
Iraupena 3'54" Grabaketa data 2005
Grabaketa lekua Aztarna estudioa - Hernani

8

Biscaia

Egilea W.Bookwodd - H.O´Melley
Joleak LAUHAIZETA Akordeoi Orkestra
Zuzendariak: Joxean Anduaga, Maribel Insausti, Julia Iriondo, Josu Sarasa
Iraupena 4'03" Grabaketa data 2006
Grabaketa lekua Lezoko Gezala Auditoriumean

9

Bo Yabo Haboker

Egilea J. Hadar / B. Schweitzer
Joleak "Hernani" Musika Eskola Publikoko Abesbatza: Idoia Ansorena, Leire Arizaga, Nora Fuentes, Ane Galardi, Edurne García, Aitziber Garin, Vinaixa Gartzia, Leire Goikoetxea, Naroa Jaka, Irati Larrañaga, Uxue Montero, Leire Ormazabal, Maddalen Otaegi, Itxaso Rodriguez, Maider Ugalde, Janire Garin, Ane Villaverde, Ane Zulaika, Nagore Urreta, Naroa Pérez, Leire Goñi, Uxue Bereziartua, Iratxe Imaz, Irati Ormaetxea, Estitxu Agirre, Leire Villaverde, Maialen Zabaleta.
Zuzendaria: Garbiñe Orbegozo Pianoa: Miren Zubillaga
Iraupena 3'24" Grabaketa data 2011
Grabaketa lekua Zuzenean: Milagrosa Kapera

10

Concerto Grosso (I, II eta III) en Rem

Egilea A. Vivaldi
Joleak HERNASAX: Itsaso Pacheco, Aritz Ostolaza, Jon Arruebarrena, Bingen Eletxigerra, Roberto Vergara, Ander Loiarte, Imanol Garcia, Imanol Andres, Cipri Otxandorena, Asier Razkin, Leire Juanes, Aitor Ortiz, Beñat Alvarez, Mikel Berrondo eta Aitor Ugarte. BAKARLARI GONBIDATUAK: Alain Ayerdi (baritonoa), Irene Etxebeste eta Izaskun Etxebeste (biolinak), Jean-Michel Nougué (biola), Jon Larraz (biolontxeloa), Viktor Alexandrovich Bogdanov (kontrabaxua) eta Amaia Aldalur (teklatua).
ZUZENDARIA ETA SAXOFOI SOPRANOA: Roberto Pacheco
Iraupena 8'44" Grabaketa data 2011
Grabaketa lekua Zuzenean: Biteri Kultur Etxea

11

Danza Eslava Nº 9 en Mim

Egilea A.Dvorak
Joleak HAT taldea. Akordeoia: Joxean Anduaga, Jose Angel Lorán, Joxan Goikoetxea, Maribel Insausti, Eli Iragorri, Idoia Noble, Mikel Astigarraga
Iraupena 5'20" Grabaketa data 1988
Grabaketa lekua Zuzenean - Palacio de Congresos de Jaca

12

Eguzkien argia

Egilea Benito Lertxundi
Joleak "Hernani" Musika Eskola Publikoko Abesbatza: Idoia Ansorena, Leire Arizaga, Nora Fuentes, Ane Galardi, Edurne García, Aitziber Garin, Vinaixa Gartzia, Leire Goikoetxea, Naroa Jaka, Irati Larrañaga, Uxue Montero, Leire Ormazabal, Maddalen Otaegi, Itxaso Rodriguez, Maider Ugalde, Janire Garin, Ane Villaverde, Ane Zulaika, Nagore Urreta, Naroa Pérez, Leire Goñi, Uxue Bereziartua, Iratxe Imaz, Irati Ormaetxea, Estitxu Agirre, Leire Villaverde, Maialen Zabaleta. Zuzendaria: Garbiñe Orbegozo
Iraupena 2'20" Grabaketa data 2010
Grabaketa lekua Sandiusterri aretoa - Hernani

13

Estudio II

Egilea Ch. Koechlin
Joleak Itsaso Pacheco: Saxoa. Loreto Aramendi: Pianoa
Iraupena 3'42" Grabaketa data 2006
Grabaketa lekua Donostiako Francisco Escudero Erdi Mailako Musika Kontserbatoria

14

Fandango aparta Saltoka

Egilea Juanmari Beltran - Joxan Goikoetxea
Joleak Txalaparta: Iñigo Monreal & Arantxa Ansa Alboka,Tronpa, Txistueta didjeridu: Juanmari Beltran. Sintetizadoreak, Ttun-ttuna, Pianoa, Anbienteak eta programazioak: Joxan Goikoetxea & Suso Saiz
Iraupena 7'05" Grabaketa data 1998
Grabaketa lekua Katarain estudioa - Azkarate

15

Gau urdinak

Egilea Ken Zazpi
Joleak Ainhoa Usandizaga eta Ane Galardi: Kitarra eta ahotsak. Bidatz Barrenetxea eta Amaiur Trantxe: Gitarrak. Josune Marin: Bateria
Iraupena 3'56" Grabaketa data 2010
Grabaketa lekua Sandiusterri aretoa - Hernani

16

Gavotta

Egilea G.F.Häendel
Joleak Biolinak: Aitor Huizi, Lide Redondo, Ane Díaz, Iasone Sertutxa, Naroa Cordero, Leonardo Vélez, Oier González, Leire Leonet, Ibon Rey, Ane López de Arregi, Alazne Aldayturriaga, Oihan Iglesias, Eider Barba. Biolontxeloak: Alain Gartzia, Ibane Aizpurua. Pianoa eta zuzendaria: Miriam Fdez. de Atxaerandio
Iraupena 2'12" Grabaketa data 2010
Grabaketa lekua Sandiusterri aretoa - Hernani

17

Goizean goiz jeikirik

Egilea Trad. / Rick & Renner / J.Goikoetxea
Joleak "Hernani" Musika Eskola Publikoko Abesbatza: Idoia Ansorena, Leire Arizaga, Nora Fuentes, Ane Galardi, Edurne García, Aitziber Garin, Vinaixa Gartzia, Leire Goikoetxea, Naroa Jaka, Irati Larrañaga, Uxue Montero, Leire Ormazabal, Maddalen Otaegi, Itxaso Rodriguez, Maider Ugalde, Janire Garin, Ane Villaverde, Ane Zulaika, Nagore Urreta, Naroa Pérez, Leire Goñi, Uxue Bereziartua, Iratxe Imaz, Irati Ormaetxea, Estitxu Agirre, Leire Villaverde, Maialen Zabaleta. Zuzendaria: Garbiñe Orbegozo. Josune Marin, Bidatz Barrentexea eta Amaiur Trantxe: Kitarrak. Joxan Goikoetxea: Musika laguntza
Iraupena 4'17" Grabaketa data 2010
Grabaketa lekua Aztarna estudioa - Hernani

18

Good Ridance

Egilea B.J.Armstrong - Green day
Joleak Maddi Mitxelena - Cubase SX
Iraupena 2'30" Grabaketa data 2006
Grabaketa lekua Hernani Musika Eskola Publikoa

19

Haizea

Egilea Pantxika eta Graxi Solorzano
Joleak "Hernani" Musika Eskolako 6 eta 7 urteko haurrak. Joxan Goikoetxea: Musika laguntza
Iraupena 3'00" Grabaketa data 2011
Grabaketa lekua Aztarna estudioa - Hernani

20

Happy Together

Egilea The Turtles
Joleak Ariane Gaztañaga eta Uxue López: Akordeoia. Joxan Goikoetxea: Musika laguntza
Iraupena 3'26" Grabaketa data 2009
Grabaketa lekua Aztarna estudioa - Hernani

21

Ipanema (Las playas de Río)

Egilea Kees Vlak. Moldaketa: Roberto Pacheco
Joleak Mikel Prieto Merino (saxo sopranoa); Nerea Molano Paradelo (saxo altua); Amaia Irastorza Oruezabala (saxo altua); Jokin Ruiz Rekondo (saxo tenorra); Iñigo Montero Zabaleta (saxo baritonoa); Oihan Lujanbio Apezetxea (pianoa); Mikel Ortiz Arbaizar (teklatua); eta Manex Egaña Larramendi, Aitor Zabaleta Aginaga eta Lander Gaspar Hernandez (perkusioa)
Iraupena 3'28" Grabaketa data 2010
Grabaketa lekua Sandiusterri aretoa - Hernani

22

Irlaren aurrean

Egilea Josune Marin
Joleak Josune Marin: Ahotsa eta Kitarra. Aitor Huizi: Biolina
Iraupena 3'47" Grabaketa data 2011
Grabaketa lekua Aztarna estudioa - Hernani

23

Irudimenaren orratzetik

Egilea Gorka Urbizu
Joleak EKHIN taldea - Gitarra eta ahotsak: Maialen Barriola. Gitarra: Iker Esnaola. Ahotsa: Nora Fuentes. Bateria: Joseba Aldasoro. Baxua: Jorge Infante
Iraupena 3'10" Grabaketa data 2002
Grabaketa lekua Akelarre estudioa - Gaintxurizketa

24

Irulea

Egilea Aita Donostia
Joleak Maitane Cordero Rodríguez - Pianoa
Iraupena 1'15" Grabaketa data 2010
Grabaketa lekua Sandiusterri aretoa - Hernani
Akelarre estudioa - Gaintxurizketa

25

Ixil ixilik

Egilea Trad.
Joleak "Hernani" Musika Eskola Publikoko Abesbatza: Idoia Ansorena, Leire Arizaga, Nora Fuentes, Ane Galardi, Edurne García, Aitziber Garin, Vinaixa Gartzia, Leire Goikoetxea, Naroa Jaka, Irati Larrañaga, Uxue Montero, Leire Ormazabal, Maddalen Otaegi, Itxaso Rodriguez, Maider Ugalde, Janire Garin, Ane Villaverde, Ane Zulaika, Nagore Urreta, Naroa Pérez, Leire Goñi, Uxue Bereziartua, Iratxe Imaz, Irati Ormaetxea, Estitxu Agirre, Leire Villaverde, Maialen Zabaleta. Zuzendaria: Garbiñe Orbegozo
Iraupena 2'15" Grabaketa data 2010
Grabaketa lekua Sandiusterri aretoa - Hernani

26

Jungle sturt

Egilea Greeboy Allstars
Joleak PDK-2 taldea. Saxoa: Erramun Oiartzabal. Bateria: Isaak Oiartzabal. Baxu elektrikoa: Mark Barnés. Kitarra: Iñaki Mendieta
Iraupena 4'58" Grabaketa data 1998
Grabaketa lekua Sorgin zulo - Oiartzun

27

Ketchy Shuby

Egilea Peter Tosh
Joleak Ariane Gaztañaga eta Uxue López: Akordeoia
Iraupena 3'20" Grabaketa data 2009
Grabaketa lekua Aztarna estudioa - Hernani

28

Kumbengo

Egilea Greg Koyle
Joleak Saxoa: Roberto Pacheco. Marimba: Urko Arozena
Iraupena 5'46" Grabaketa data 2007
Grabaketa lekua Irungo Musika Eskola

29

Lágrima

Egilea J. Tarrega
Joleak Kitarra: Josune Marin
Iraupena 2'12" Grabaketa data 2010
Grabaketa lekua Aztarna estudioa - Hernani

30

Laister laister
(Donna donna)

Egilea Sholom Secunda
Joleak "Hernani" Musika Eskola Publikoko Abesbatza: Idoia Ansorena, Leire Arizaga, Nora Fuentes, Ane Galardi, Edurne Garcia, Aitziber Garin, Vinaixa Gartzia, Leire Goikoetxea, Naroa Jaka, Irati Larrañaga, Uxue Montero, Leire Ormazabal, Maddalen Otaegi, Itxaso Rodriguez, Maider Ugalde, Janire Garin, Ane Villaverde, Ane Zulaika, Nagore Urreta, Naroa Pérez, Leire Goñi, Uxue Bereziartua, Iratxe Imaz, Irati Ormaetxea, Estitxu Agirre, Leire Villaverde, Maialen Zabaleta.
Zuzendaria: Garbiñe Orbegozo.
Joxan Goikoetxea: Musika laguntza
Iraupena 2'36" Grabaketa data 2010
Grabaketa lekua Aztarna estudioa - Hernani

31

Mairy´s wedding (Reel)

Egilea Trad. Scotland
Joleak Biolinak: Aitor Huizi, Lide redondo, Ane Díaz, Iasone Sertutxa, Naroa Cordero, Leonardo Vélez, Oier González, Leire Leonet, Ibon Rey, Alazne Aldayturriaga, Oihan Iglesias, Eider Barba, Xabier Odriozola. Biolontxeloak: Alain Gartzia, Ibane Aizpurua, Iñaki Romero Pianoa: Miriam Fdez. de Atxaerandio. Gonbidatu bereziak: Alasdair Fraser: Biolina eta Natalie Haas: Biolontxeloa
Iraupena 2'12" Grabaketa data 2010
Grabaketa lekua Biteri Kultur Etxea - Hernani

32

Matin

Egilea Serge Prokofieff
Joleak Endika Bengoetxea Aldanondo - Pianoa
Iraupena 1'52" Grabaketa data 2010
Grabaketa lekua Sandiusterri aretoa - Hernani

33

Mendian bai alai
(I - Goizaldea)

Egilea Jose Olaizola
Joleak Txistuak: Iñaki Eguren, Haritz Ezeiza, Jon Ansorena. Atabala: Urko Arozena
Iraupena 2'26" Grabaketa data 2010
Grabaketa lekua Aztarna estudioa - Hernani

34

Mendian bai alai
(II - Artzai Abestia)

Egilea Jose Olaizola
Joleak Txistuak: Iñaki Eguren, Haritz Ezeiza, Jon Ansorena. Atabala: Urko Arozena
Iraupena 2'48" Grabaketa data 2010
Grabaketa lekua Aztarna estudioa - Hernani

35

Mendian bai alai
(III - Otoitza)

Egilea Jose Olaizola
Joleak Txistuak: Iñaki Eguren, Haritz Ezeiza, Jon Ansorena. Atabala: Urko Arozena
Iraupena 43" Grabaketa data 2010
Grabaketa lekua Aztarna estudioa - Hernani

36

Mendian bai alai
(IV - Mendiko jaia)

Egilea Jose Olaizola
Joleak Txistuak: Iñaki Eguren, Haritz Ezeiza, Jon Ansorena. Atabala: Urko Arozena
Iraupena 1'04" Grabaketa data 2010
Grabaketa lekua Aztarna estudioa - Hernani

37

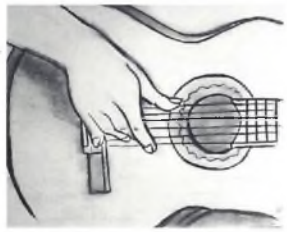

Milonga

Egilea Jorge Cardoso
Joleak Kitarrak: Josune Marin eta Susana Elosegi
Iraupena 4'03" Grabaketa data 2010
Grabaketa lekua Aztarna estudioa - Hernani

38

Morronga la milonga

Egilea Javier Girotto
Joleak HERNASAX TALDEA + Javier Girotto
Iraupena 5'08" Grabaketa data 2009
Grabaketa lekua Zuzenean: Milagrosa Kapera

39

Naughty song

Egilea Dieter Kreidler
Joleak Kitarrak: Ainhoa Usandizaga, Ane Galardi, Bidatz Barrenetxea, Amaiur Trantxe eta Josune Marin
Iraupena 1'43" Grabaketa data 2010
Grabaketa lekua Sandiusterri aretoa - Hernani

40

Niska Banja

Egilea Trad. / N.Page
Joleak "Hernani" Musika Eskola Publikoko Abesbatza: Idoia Ansorena, Leire Arizaga, Nora Fuentes, Ane Galardi, Edurne García, Aitziber Garin, Vinaixa Gartzia, Leire Goikoetxea, Naroa Jaka, Irati Larrañaga, Uxue Montero, Leire Ormazabal, Maddalen Otaegi, Itxaso Rodriguez, Maider Ugalde, Janire Garin, Ane Villaverde, Ane Zulaika, Nagore Urreta, Naroa Pérez, Leire Goñi, Uxue Bereziartua, Iratxe Imaz, Irati Ormaetxea, Estitxu Agirre, Leire Villaverde, Maialen Zabaleta. Zuzendaria: Garbiñe Orbegozo
Iraupena 2'30" Grabaketa data 2010
Grabaketa lekua Aztarna estudioa - Hernani

41

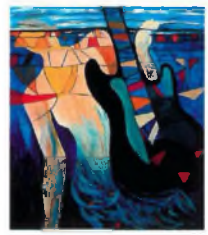

Orfeo Negro (Manha de carnaval)

Egilea Luis Bonfa
Joleak Kitarrak: Ainhoa Usandizaga, Ane Galardi, Bidatz Barrenetxea, Amaiur Trantxe eta Josune Marin
Iraupena 3'58" Grabaketa data 2010
Grabaketa lekua Sandiusterri aretoa - Hernani

42

Over the rainbow

Egilea Harold Harlen / Moldaketa: Calvin Custer
Joleak Beñat Alvarez Recio eta Aitor Ortiz Arbaizar (saxofoi altuak), Mikel Berrondo Urruzola eta Imanol Arozamena Goitia (saxofoi tenorrak), Aitor Ugarte Olcoz (saxofoi baritonoa), Maddalen Otaegi Ugartemendia (pianoa), Leire Arizaga Galdeano (teklatua) eta Jon Ander Olazabal Larrañaga (bateria)
Iraupena 4'50" Grabaketa data 2010
Grabaketa lekua Sandiusterri aretoa - Hernani

43

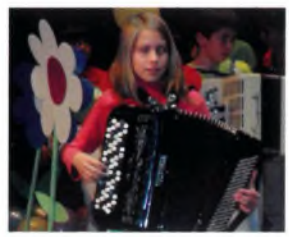

Pequeño coral

Egilea Bogdan Precz
Joleak Ariane Gaztañaga: Akordeoia
Iraupena 59" Grabaketa data 2010
Grabaketa lekua Aztarna estudioa - Hernani

44

Por una cabeza (Tango)

Egilea Carlos Gardel / Alfredo Le Pera
Joleak HARI-HARIAN taldea: Biolinak: Aitor Huizi, Lide Redondo, Ane Díaz, Iasone Sertutxa, Naroa Cordero, Leonardo Vélez, Oier González. Biolontxeloak: Alain Gartzia, Ibane Aizpurua. Pianoa eta zuzendaria: Miriam Fdez. de Atxaerandio
Iraupena 2´12" Grabaketa data 2010
Grabaketa lekua Sandiusterri aretoa - Hernani

45

Rue des Cascades

Egilea Yann Tiersen
Joleak Lara Mitxelena - Cubase SX
Iraupena 2'18" Grabaketa data 2006
Grabaketa lekua Hernani Musika Eskola Publikoa

46

Si pudiera

Egilea SDS - La sombra del sol
Joleak SDS - La sombra del sol taldea. Ahotsa: J.J. Niebla. Kitarra eta ahotsak: Esteban. Baxua: Shanti. Teklatua: Anabel Pacheco. Bateria: Urko. Saxoa eta armonika: Bauti Cuenca
Iraupena 4'23" Grabaketa data 2000
Grabaketa lekua Sarobe - Urnieta

47

Sonata en DoM Hob XVI/10

Egilea J. Haydn
Joleak Maddi Mitxelena: Pianoa
Iraupena 3'36" Grabaketa data 2002
Grabaketa lekua Zuzenean: Donostiako udala - "Donostia Hiria Piano Lehiaketa"

48

Sonata NºII (1º Mov.) Op. 68 en Re M

Egilea F. Mendelssohn
Joleak Leire Goikoetxea: Biolontxeloa Loreto Aramendi: Pianoa
Iraupena 8'40" Grabaketa data 2010
Grabaketa lekua Donostiako Francisco Escudero Erdi Mailako Musika Kontserbatoria

49

Suite infantil Nº 1

Egilea V. Zolotariev
Joleak Mayi Lizarraga: Akordeoia
Iraupena 6'29" Grabaketa data 1992
Grabaketa lekua Zuzenean: Arrasateko Akordeoi Txapelketa

50

Tango pour Claude

Egilea Richard Galliano
Joleak Akordeoia: Edurne García, Itxaso Piquer, Janire Urrestarazu. Saxoa: Leire Juanes, Aitor Ortíz. Pianoa: Ander Zubillaga. Perkusioa: Jon Patxe
Iraupena 4'45" Grabaketa data 2010
Grabaketa lekua Sandiusterri aretoa - Hernani

51

Theme from "Ice castles"

Egilea Marvin Hamlisch
Joleak SAXOKA taldea: Teklatuak: Maddalen Otaegi et Oihan Lujanbio. Bateria: Jon Ander Olazabal Saxoak: Mikel Berrondo, Imanol Arozamena, Beñat Alvarez, Aitor Ugarte eta Iker Mujika
Iraupena 3'07" Grabaketa data 2007
Grabaketa lekua Zuzenean: Elgoibarko taldeen arteko txapelketa

52

Tom Hirukotea

Egilea U. Arozena
Joleak Perkusio taldea: Asier Ansa , Beñat Clemente, Eneko Semper, Aitor Zabaleta, Ander Berrondo, Olatz Arca, Eneko García, Peru García, Lander Gaspar, Jon Ander Olazabal eta Jon Patxe
Iraupena 1'59" Grabaketa data 2010
Grabaketa lekua Zuzenean

53

Trocadero
(Las playas de Río)

Egilea Kees Vlak. Moldaketa: Roberto Pacheco
Joleak Mikel Prieto Merino (saxo sopranoa); Nerea Molano Paradelo (saxo altua); Amaia Irastorza Oruezabala (saxo altua); Jokin Ruiz Rekondo (saxo tenorra); Iñigo Montero Zabaleta (saxo baritonoa); Oihan Lujanbio Apezetxea (pianoa); Mikel Ortiz Arbaizar (teklatua); eta Manex Egaña Larramendi, Aitor Zabaleta Aginaga eta Lander Gaspar Hernandez (perkusioa)
Iraupena 1'11" Grabaketa data 2010
Grabaketa lekua Sandiusterri aretoa - Hernani

54

Vals en Lam

Egilea Frederic Chopin
Joleak Mara Olazabal Larrañaga - Pianoa
Iraupena 2'38" Grabaketa data 2010
Grabaketa lekua Sandiusterri aretoa - Hernani

55

Vals en Sim

Egilea Frederic Chopin
Joleak Maddalen Otaegi Ugartemendia - Pianoa
Iraupena 3'35" Grabaketa data 2010
Grabaketa lekua Sandiusterri aretoa - Hernani

56

Xurian Xuri

Egilea Trad. / J.Guerrero
Joleak "Hernani" Musika Eskola Publikoko Abesbatza: Idoia Ansorena, Leire Arizaga, Nora Fuentes, Ane Galardi, Edurne García, Aitziber Garin, Vinaixa Gartzia, Leire Goikoetxea, Naroa Jaka, Irati Larrañaga, Uxue Montero, Leire Ormazabal, Maddalen Otaegi, Itxaso Rodriguez, Maider Ugalde, Janire Garin, Ane Villaverde, Ane Zulaika, Nagore Urreta, Naroa Pérez, Leire Goñi, Uxue Bereziartua, Iratxe Imaz, Irati Ormaetxea, Estitxu Agirre, Leire Villaverde, Maialen Zabaleta. Zuzendaria: Garbiñe Orbegozo Pianoa: Miren Zubillaga
Iraupena 2'30" Grabaketa data 2011
Grabaketa lekua Zuzenean: Milagrosa Kapera

...Bete da mende laurden
osoko konpasa.
Isilune gabeko
erritmo jolasa.
Alaitzen dezu kale,
auzo eta plaza.
Segi izaten gure
herriko arnasa...